

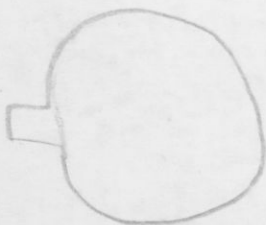
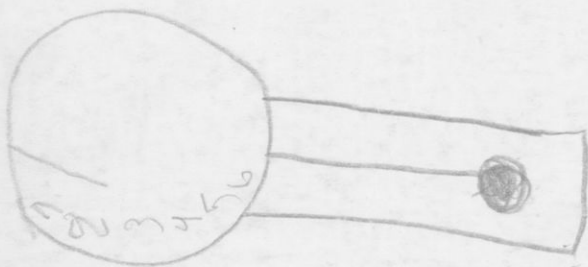
ΔΗΜ. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗ — ΝΙΚ. ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΜΙΧΑΗΛ Χ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ — ΚΩΝ. ΑΘ. ΡΩΜΑΙΟΥ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

ΔΙΑ ΤΗΝ Α΄ ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
1939

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

Διπλωματικό Σχολείο

ΔΗΜ. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗ — ΝΙΚ. ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΜΙΧΑΗΛ Χ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ — ΚΩΝ. ΑΘ. ΡΩΜΑΙΟΥ

Αρ. ερω. 45110

ΙΝΕΘΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

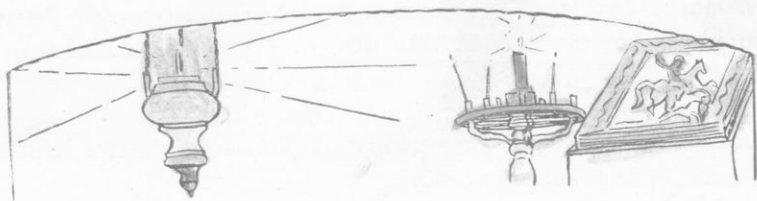
ΔΙΑ ΤΗΝ Α΄ ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΑΨ
1939

ΙΜΕΡΟΣ Α'

Χ' 5

ΙΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ

Ἔχουν περάσει τὰ μεσάνυκτα τοῦ Σαββάτου πρὸς τὴν Κυριακὴν. Οἱ Μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ εἶναι συνηθροισμένοι εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, ἐπάνω εἰς τὸ ὑπερφῶν, ὅπου ἐγένεν ὁ Μυστικὸς Δεῖπνος. Εἶναι γεμάτοι λύπην καὶ ἀπελπισίαν διὰ τὸν θάνατον τοῦ Διδασκάλου. Ἐτοιμάζονται, μόλις περάσῃ ἡ ὄργῃ τοῦ λαοῦ, νὰ ἐπιστρέψουν καὶ πάλιν εἰς τὰ δίκτυα καὶ τὴν παραλίαν τῆς Τιβεριάδος*.

Ἄλλὰ δὲν εἶχον τὰς ἰδίας σκέψεις καὶ αἱ ἅγαι γυναῖκες, αἱ ὁποῖαι ἠγάπων τὸν Χριστόν. Εἶχον προμηθευθῆ ἀφ' ἐσπέρας πολύτιμα μύρα· ἐπερίμεναν τὰ ἐξημερώματα, διὰ νὰ ἔλθουν εἰς τὸν Τάφον καὶ ἀλείψουν μὲ μύρα καὶ μὲ δάκρυα τὸ ἄχραντον* Σῶμα τοῦ Διδασκάλου. Ἦτο ἀκόμη νύξ, ὅταν ὅλοι μαζί ἐξεκίνησαν διὰ τὸν λόφον τοῦ Γολγοθαῖ.

Οὔτε ἐνόησαν διόλου πότε ἀνέβησαν τὸν ἀνηφορικὸν δρόμον καὶ ἔφθασαν εἰς τὸν Γολγοθαῖν. Τόση ἦτο ἡ λαχτάρα των. Τί τοὺς ἐπερίμενεν ὅμως ἐκεῖ; Ὁ τάφος ἦτο ἀνοικτός καὶ κενός. Οἱ στρατιῶται εἶχον φύγει. Ἡσυχία καὶ ἐρημία ἠπλώνετο παντοῦ. Δὲν ἠδύναντο νὰ ἐννοήσουν τί συνέβη. Πῶς ἔλειπε τὸ Σῶμα τοῦ Διδασκάλου; Τὸ μετέφερον ἄλλοῦ; Καὶ ἐξέσπασαν εἰς θρήνους!

Αἰφνιδίως ἐπάνω εἰς τὴν πλάκα τοῦ τάφου βλέπουν καθήμενον ἕνα νέον. Ἐλαμπεν εἰς τὸ σκότος ὡς ὁ ἥλιος καὶ τὰ ἐνδύματά του ἦσαν λευκά ὡς ἡ χιών. Ἀπεσύρθησαν τρομαγμένοι.

— Μὴ φοβεῖσθε, τοὺς λέγει ὁ ἄγγελος μὲ γλυκεῖαν φω-

νήν. Ποῖον ζητεῖτε ; Τὸν Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, τὸν Ἐσταυρωμένον ; Δὲν εἶναι ἐδῶ. Δὲν σὰς τὸ εἶπεν ; Ἀνεστήθη.

Αἱ ἀπλοῖκαὶ γυναῖκες δὲν ἐνόησαν τίποτε ἀπὸ τοὺς λόγους αὐτοῦς. Ἠσθάνθησαν μόνον ἀνακούφισιν εἰς τὴν καρδίαν των, ὡς δρόσον ἐξ οὐρανοῦ.

Ταραγμέναι περισσότερον τώρα, ἤρχισαν μὲ θρήνους νὰ περιφέρωνται εἰς τὸν λόφον, ἀναζητοῦσαι τὸ Σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.

“Ὅλα εἶναι ἀναστατωμένα ἐπάνω εἰς τὸν Γολγοθάν ἀπὸ τὴν προχθεσινήν ταραχήν. Οἱ τρεῖς σταυροὶ εἶναι ἀκόμη ὑψωμένοι ἐκεῖ.

Αἱ γυναῖκες πλησιάζουν τὸν μεσαῖον σταυρόν, γονατίζουν εὐλαβικά, φιλοῦν μὲ σπαραγμὸν τὰ πηγμένα αἵματα καὶ θρηνοῦν ἀδιακόπως. Ἐνόμιζον ὅτι τὸν ἔβλεπον Ἐσταυρωμένον, ὅτι ἤκουον τοὺς παραπονετικoὺς λόγους του, ὅτι ἠσθάνοντο τὴν δίψαν του.

Καὶ πάλιν ἐτρόμαξαν. Εἷς ἄγνωστος ἐπέρασεν ἀπὸ ἐκεῖ, ὡς σκιά μέσα εἰς τὸ σκότος, καὶ ἐστάθη πλησίον των.

— Χαίρετε ! εἶπε μὲ γλυκεῖαν φωνήν, γεμάτην στοργήν. Καὶ ἀμέσως ἐρωτᾷ τὴν Μαγδαληνήν :

— Διατί κλαίεις ; Ποῖον ζητεῖς ;

Ἐκείνη ἐνόμισεν ὅτι ἦτο ὁ κηπουρὸς καὶ θὰ ἐγνώριζεν ἴσως ποῦ ἐπῆγαν τὸ Σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. “Ἐλαβε λοιπὸν θάρρος, τὸν ἐπλησίασεν, ἐγονάτισεν ἐνώπιόν του καὶ ἤρχισε μὲ θρήνον νὰ τὸν παρακαλῇ :

— Κύριε, ἂν ἐσῆκωσες σὺ τὸ Σῶμα του, εἶπέ μου, ποῦ τὸ ἔβαλες ; Θέλω νὰ τὸ πάρω. Μὴ μοῦ ἀρνηθῆς αὐτὴν τὴν χάριν, κύριε. Ἠλθομεν μὲ λαχτάραν νὰ ἀλείψωμεν μὲ μύρα τὸ Σῶμα του.

“Ὁ ξένος ἐστάθη ἄφωνος ὀλίγας στιγμὰς, ἔπειτα ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ στόμα του μία γνώριμος φωνή :

— Μαρία !

— Διδάσκαλέ μου ! Ἐφώνησε τρομαγμένη καὶ περιχαρῆς ἡ Μυροφόρος καὶ ἔπεσαν ὄλαι εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ. Εἶ-

χον άξιωθή πρώται νά ἴδουν τόν Χριστόν μετὰ τήν ᾿Ανάστασι· του.

᾿Αλλά τὸ ἤξιζον. Μόνον αὐταὶ τὸν εἶχον ἐννοήσει· μόνον αὐταὶ δὲν ἔφυγον οὐδὲ μίαν στιγμήν ἀπὸ πλησίον του τὰς ὥρας τοῦ πόνου του.

᾿Επανεῖδον λοιπὸν τὸν ἀγαπημένον Διδάσκαλον καὶ ἀνεκουφίσθησαν. Καὶ τώρα τί τὰς ἐνδιέφερεν ἂν τὸν συνέλαβον ὡς κακοῦργον ὕστερον ἀπὸ ἓν προδοτικὸν φίλημα; Τί, καὶ ἂν τὸν ὠδήγησαν δέσμιον εἰς τὰς αὐλὰς τοῦ ᾿Αννα καὶ τοῦ Καΐ-άφα; Τί, καὶ ἂν τὸν κατεδίκαναν εἰς θάνατον; Τί, καὶ ἂν τὸν ἐκάρφωσαν μὲ λύσαν ἐπὶ τοῦ ξύλου; Τί, καὶ ἂν εἰς ὄδυνηρὰς στιγμὰς ἐφώναξε τὸ «Τετέλεσται» καὶ ἔκλινε τὴν κεφαλὴν του νεκρός;

᾿Εκεῖνος τὴν τρίτην ἡμέραν ἀνεστήθη! Καὶ χιλιάδες ἄνθρωποι μὲ δακρυσμένους ὀφθαλμοὺς προφέρουν σήμερον τὰς δύο λέξεις «Χριστὸς ᾿Ανέστη!» Οὐδεμίᾳ χαρὰ εἰς τὸν κόσμον ὕπῆρξε τόσον μεγάλη. Χριστὸς ᾿Ανέστη!

Παντελεήμων Φωστίνης, Μητροπολίτης Καρυστίας. [Διασκευὴ Δημ. Κοντογιάννη.]

ΤΟ ΕΥΛΟΓΗΜΕΝΟ ΚΑΡΑΒΙ

— Ποῦ πᾶς, караβάκι,
 μὲ τέτοιον καιρό;
 Σὲ μάχεται ἡ θάλασσα,
 δὲν τὴ φοβᾶσαι;
 ᾿Ανέμοι σφυρίζουν
 καὶ πέφτει νερό . . .
 Ποῦ πᾶς, караβάκι,
 μὲ τέτοιον καιρό;

- Για χώρα πηγαίνω
πολύ μακρινή·
θά φέξουνε φάροι
πολλοί νά περάσω.
Βοριάδες, νοτιάδες
θά βρώ, μὰ θὰ φτάσω
μὲ πρίμο ἀγεράκι,
μ' ἀκέριο πανί.
- Κι οἱ κάβοι ἂν σοῦ στήσουν
τὴ νύχτα καρτέρι ;
Ἐπάνω σου ἂν σπάση
τὸ κύμα θεριῶ
καὶ πάρη τοὺς ναῦτες
καὶ τὸν τιμονιέρη ;
Ποῦ πᾶς, καραβάκι,
μὲ τέτοιον καιρό ;
- Ψηλὰ στὸ ἐκκλησιάκι
τοῦ βράχου, ποῦ ἀσπρίζει,
γιὰ μένα ἔχουν κάμει
κρυφὴ λειτουργία,
ὀρθὸς ὁ Χριστὸς
τὸ τιμόνι μου ἀγγίζει,
στὴν πλώρη μου στέκει
ἡ Παρθένα Μαρία.

Ζαχ. Παπαντωνίου.

« Τὰ Χελιδόνια »

ΠΑΙΔΙΚΗ ΠΑΣΧΑΛΙΑ

Εἶναι Μεγάλῃ Πέμπτῃ πρωί.
Μόλις ἐγύρισαν ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ὅπου ὅλα τὰ μέλη
τῆς οἰκογενείας τοῦ Καπετάν Κομνηνοῦ μετέλαβαν, ἡ καλὴ

μήτηρ ἀνασκουμπώνεται καὶ ἀρχίζει νὰ βάφη τὰ αὐγά.

Ἐπειτα ἔρχονται εἰς τὴν θύραν δύο δύο τὰ παιδιὰ τῆς πολίχνης, κρατοῦντα ὑψηλὸν καλάμινον σταυρὸν στεφανωμένον μὲ ρόδα εὐώδη, μὲ παπαρούνας, μὲ δενδρολίβανον καὶ μὲ ποικιλόχρωμα ἀγριολούλουδα. Ψάλλουν δὲ τὸ ᾄσμα :

Βλέπεις ἐκεῖνο τὸ βουνὸ ποῦ φαίνεται ἀπὸ πέρα :

Ἐκεῖ σταυρῶσαν τὸ Χριστὸ τῶν πάντων βασιλέα.

Σύρε, μητέρα μ', στὸ καλὸ καὶ στὴν καλὴ τὴν ὥρα,

κι ἐμένα νὰ μὲ καρτερῆς τὸ Σάββατο τὸ βράδι,

ὅταν σημαίνουν οἱ ἐκκλησιῆς καὶ ψάλλουν οἱ παπάδες,

τότε καὶ σύ, μανούλα μου, νᾶχης χαρὲς μεγάλες.

Ἀλήθεια, τί μεγάλοι χαραὶ δι' ὅλους! Καὶ ἡ καλὴ μήτηρ προθυμότατα δίδει ἀπὸ δύο κόκκινα αὐγά εἰς ὅλα τὰ παιδιὰ. Τί εὐτυχία!

Ἐπειτα ἡ μήτηρ ἀρχίζει νὰ ζυμώνῃ. Πλάθει ἀρκετὰς κουλούρας μὲ αὐγά διὰ τὸν σύζυγον, διὰ τὴν πενθεράν της καὶ διὰ τὸν ἑαυτὸν της. Ἐπίσης μικρὰς κοκόνας* διὰ τὰ μικρὰ τέκνα της, τὴν Μόρφω καὶ τὸν Εὐαγγελινόν, διὰ τὰ ἀναδειξίμια της καὶ διὰ τὰ πτωχὰ παιδιὰ τῆς γειτονιάς.

Ἀλλὰ μετὰ τὸ μοίρασμα ὁ μικρὸς Εὐαγγελινὸς ἔχει παράπονα καὶ κλαίει, διότι δὲν εἶναι ἀρκετὰ μεγάλη ἡ κοκὸνα του. Ἡ μήτηρ δίδει εἰς τὸν Εὐαγγελινὸν ἄλλην νὰ ἐκλέξῃ, ἀλλ' αὐτὸς δὲν ἡμερώνει καὶ δὲν θέλει νὰ ταιριασθῇ. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι τὰς θέλει ὅλας διὰ τὸν ἑαυτὸν του. Καὶ τότε ἡ ἀγαθὴ μήτηρ τὸν παρηγορεῖ, λέγουσα :

—Τὸ Σάββατο τὸ βράδυ θαρθῇ κρὰ-κρὰ ἡ κουρούνα* νὰ φέρῃ κρέας, τσί-τσί, καὶ τότε θὰ ἴδῃς χαρὲς ποῦ θάχῃς, σὰν ἀκούσης κρὰ-κρὰ τὴν κουρούνα νὰ χτυπᾷ τὸ παραθύρι: «Πάρε, Εὐαγγελινέ, τὸ τυρί, πάρε καὶ τὸ τσί-τσί νὰ φάτε».

Καὶ ὁ μικρὸς ἐφέλλισε καὶ αὐτὸς: «Θαθῇ κουρούνα νὰ φῆ τὸ τσί-τσί» καὶ ἐνῶντων τὰς χεῖρας, δακτύλους μεταξὺ δακτύλων, ἐμμεῖτο κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τῆς μητρὸς τὴν κίνησιν τῶν πτερῶν τῆς κουρούνας. Ἄλλ' ἔν παιδίον τῆς γειτονίσης,

έξαετές, ρακένδυτον*, καθισμένον σταυροποδητει εἰς μίαν γωνίαν, ἐκράτει τὴν κοκόναν του καὶ διεμαρτύρετο γρυλίζον καὶ λέγον:

—Ναί, θαρθῆ κουρούνα, ἀμ' δὲ θαρθῆ!

Καὶ τὴν Μεγάλην Παρασκευὴν περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἡ μήτηρ ὀδηγεῖ τὰ δύο παιδιά εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Τὰ μικρὰ κάμνουν τρεῖς γονυκλισίας πρὸ τοῦ ἀνθοστεφοῦς κουβουκλίου καὶ ἀσπάζονται εὐλαβῶς τὸν μυρόπνου* Ἐπιτάφιον. Κατόπιν ἀσπάζονται τὸ ἀργυρόχρυσον Εὐαγγέλιον μετ' ἀγγελούδια καὶ τὸν Σταυρόν. Τέλος περνοῦν τρεῖς φορὰς ἀπὸ τὸν ὑψηλὸν καὶ μεγαλοπρεπῆ Ἐπιτάφιον.

Τί χαρὰ, τί δόξα!

Ὀλίγην ὥραν μετὰ τὰ μεσάνυκτα τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς πρὸς τὰ ἐξημερώματα τοῦ Μεγάλου Σαββάτου, ἡ μήτηρ ἐξυπνᾷ τὸν Εὐαγγελινὸν καὶ τὴν Μόρφω καί, ἐνῶ σημαίνουν διὰ μακρῶν οἱ κώδωνες, πηγαίνουν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅπου ἀκούουν τὸ « ὦ γλυκύ μου ἔαρ » καὶ ἄλλα ἀκόμη ὠραῖα ᾄσματα.

Ἐπειτα οἱ πιστοὶ ὅλοι μετὰ ἀναμμένας λαμπάδας ἐξέρχονται εἰς τὸ ὑπαιθρον κάτω ἀπὸ τὸ ἀχνὸν φέγγος τῆς σβηνομένης σελήνης, ἐνῶ ἡ αὐγὴ ἀρχίζει ἤδη νὰ λάμπη ροδίνη καὶ ξανθῆ.

Ἀκολουθοῦν ὅλοι τὸν περιφερόμενον Ἐπιτάφιον μετὰ ἀναμμένων λαμπάδων. Ἡ αὔρα γλυκεῖα κινεῖ ἡμερὰ τὰς φλόγας τῶν κηρίων, χωρὶς νὰ τὰς σβήνῃ, καὶ ἡ Ἄνοιξις στέλλει τὰ ἐκλεκτότερα ἀρώματά της εἰς τὸν Παθόντα καὶ Ταφέντα, ὡσὰν νὰ ψάλλῃ καὶ αὐτὴ:

—ὦ γλυκύ μου ἔαρ, γλυκύτατόν μου τέκνον!

Ἡ θάλασσα φλοισβίζει* καὶ ψιθυρίζει πλησίον εἰς τὸν αἰγιαλόν. Φαίνεται ὅτι καὶ αὐτὴ ἐπαναλαμβάνει:

—Οἴμοι, γλυκύτατε Ἰησοῦ!

Καὶ τὰ παιδιά, προπορευόμενα τῆς πομπῆς, κρᾶζουν μεγαλοφώνως:

—Κύριε ἐλέησον, Κύριε ἐλέησον, Κύριε ἐλέησον!

“Υστερον άνετειλε πλέον ό ήλιος τοϋ Μεγάλου Σαββάτου διαλύων την άπαραίτητον όμίχλην τής Μεγάλης Παρασκευής.

‘Ο Εϋαγγελινός έξύπνησεν άπό τά βελάσματα τοϋ άρνίου, τό όποιον ήτοιμάζετο νά σφάξη δια τήν οικογένειαν τοϋ Καπετάν Κομνηνοϋ ό γείτονας Νικόλαος. ‘Ο Εϋαγγελινός και ή Μόρφω έξήλθον εις τό προαύλιον. Τί ώραϊον, τί ήμερον, τί λευκόμαλλον πού εϊναι τό άρνι και πώς βελάζει τό καημένο, « μπε - μπέ! »

Τήν έσπέραν έφερεν ό πατήρ τας πασχαλινάς λαμπάδας, ώραϊας, λεπτάς, περιτέχνους *. Τί χαρά και τί θρίαμβος! Φαντασθήτε ώραϊας, μικράς λαμπάδας με άνη τεχνητά, με χρυσόχαρτα! ‘Ο Εϋαγγελινός πάλιν θέλει νά πάρη τήν λαμπάδα τής άδελφής του λέγων :

— ‘Εκείνη εϊναι μεγαλύτερη.

‘Η μήτηρ τοϋ τήν έδωσεν. ‘Αλλ’ ό μικρός τήν έσπασεν, εκεί όπου έπαιζε με αύτήν. Τέλος έσπασε και τήν ιδικήν του και ύστερον έβαλε τά κλάματα. ‘Ο πατήρ τοϋ ήγόρασεν άλλην, άφοϋ τόν ύπεχρέωσε νά ύποσχεθῆ, ότι δέν θα τήν λάβη εις τήν χείρα έως τά μεσάνυκτα, όταν θα ύπάγουν εις τήν ‘Ανάστασιν.

‘Ο μικρός άπεκοιμήθη κλαίων και χαίρων.

Μετα τά μεσάνυκτα ήλθεν επί τέλους ή ώρα τής λαμπράς ‘Αναστάσεως. “Ηστραψεν ό ναός όλος, ήστραψε και ή πλατεία άπό τό φώς τών κηρίων. Τά παιδιά αρχίζουν νά καιουν με κρότον σπύρτα και μικρά πυροκράτιαλα*.

“Επειτα τά μικρά παιδιά, άγοράκια και παιδίσκαι έως τεσσάρων έτών, τάσσονται γύρω άπό τά δύο αναλόγια και πλησίον εις τό είκονοστάσιον και αρχίζουν νά παιζουν, νά στάζουν σταγόνας άπό τας λαμπάδας των και νά τσουγκρίζουν τά αύγά των.

Μία παιδίσκη και έν άγόρι πέντε έτών αρχίζουν νά φιλονοικούν :

— ‘Η δική μου λαμπάδα εϊναι μεγαλύτερη.

— “Οχι, ή δική μου.

- Έμένα ό πατέρας μ' τήν έδιάλεξε και εΐναι πιό καλή.
 — Έμέ ή μάνα μ' τήν έστόλισε μοναχή της.
 — Και ξέρει νά κάμη λαμπάδες ή μάνα σ' ;
 — Όχι, δέν ξέρει; 'Αμ' τί θαρρείς;
 — Τέτοια παλιολαμπάδα!

Και ή φιλονικία προχωρεί. Τέλος σπάζουν και οί δύο τās λαμπάδας των και καταλήγουν * εις τὰ κλάματα.

Τò άπόγευμα πάλιν, άφου έψάλη ή Δευτέρα 'Ανάστασις και έγινεν ή 'Αγάπη *, έξήλθον όλοι εις τήν πλατεΐαν.

“Υστερον ή μήτηρ στρώνει τήν τράπεζαν εις τήν οικίαν και παραθέτει τὰ αυγά τὰ κόκκινα, τò τυρί που έιχε φέρει ή κουρούνα, και τò άρνι τò ψημένο. Τὰ παιδιά κάθηνται εις τήν τράπεζαν και άρχίζουν νά τσουγκρίζουν τὰ αυγά των.

Τί χαρά, τί άγαλλιασις!

'Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης. [Διασκευή Μιχ. Χ. Οικονόμου.]

« Πασχαλινα Διηγήματα »

Η ΛΑΜΠΡΗ

Νά την ή Λαμπρή με τὰ λουλούδια.
 Κόψετε, παιδιά, τήν πασχαλιά
 κι όλα με χαρές και με τραγούδια
 τρέξετε ν' αλλάξουμε φιλιά.

Σήμαντρα γλυκά βαρούν άκόμα
 και μοσκοβολούν οί εκκλησιές,
 μόσκος τὰ φιλιά στο κάθε στόμα,
 τὰ φιλιά της άνοιξης δροσιές.

Πάμε νά στρωθουμε στο χορτάρι
 και τ' άρνι μας ψήνεται σιγά.
 Και με της 'Ανάστασης τή χάρη
 φέρτε νά τσουγκρίσουμε τ' αυγά.

Κωστής Παλαμάς.

ΑΓΑΠΗ Ο ΘΕΟΣ

■ Ὁ Πέτρος, ὁ διορθωτὴς ὑποδημάτων, ἔζη εἰς μίαν μικρὰν πόλιν καὶ εἶχε τὸ ἐργαστήριόν του εἰς ἓν ὑπόγειον. Τὸ ὑπόγειον αὐτὸ εἶχεν ἓν μόνον παράθυρον πρὸς τὸ μέρος τῆς ὁδοῦ. Ἀπ' ἐκεῖ ὁ Πέτρος ἔβλεπε μόνον τοὺς πόδας τῶν διερχομένων διαβατῶν, ἀλλὰ τοὺς ἀνεγνώριζεν ὅλους ἀπὸ τὰ ὑποδήματά των. Ἐκαστον ζευγὸς ὑποδημάτων τῶν κατοίκων τῆς συνοικίας του θὰ τὸ εἶχε διορθῶσει δύο καὶ τρεῖς φορές. Δὲν ὑπῆρχεν εἰς τὴν συνοικίαν ἄνθρωπος νὰ μὴν ἀγαπᾷ τὸν Πέτρον, διότι εἰργάζετο εὐσυνειδήτως* καὶ παρέδιδε τὴν ἐργασίαν του ὅπως εἶχεν ὑποσχεθῆ καὶ ἀκριβῶς τὴν ὥραν, τὴν ὁποῖαν εἶχεν ὀρίσει.

Τοῦ Πέτρου εἶχον ἀποθάνει τὰ παιδιὰ καὶ τέλος καὶ ἡ σύζυγός του, ἀφοῦ τοῦ ἄφησε τὸν Κωστάκη, ἑπτὰ ἐτῶν. Δὲν ἐπέρασαν ἔτι πολλὰ καὶ ὁ Κωστάκης ἤρχισε νὰ βοηθῆ τὸν πατέρα του. Δυστυχῶς ἠσθένησε καὶ μετὰ μίαν ἑβδομάδα ἀπέθανεν.

Ὁ Πέτρος δὲν ἠδύνατο νὰ παρηγορηθῆ καὶ παρεκάλει τὸν Θεὸν νὰ τὸν πάρῃ ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτόν.

— Διατί, ἔλεγε, νὰ μὴν ἀποθάνω ἐγώ; Δὲν ἐννοῶ, διατί νὰ μοῦ ἀποθάνῃ τὸ μόνον μου στήριγμα. Τί τὴν θέλω τὴν ζωὴν;

Τέλος ὁ Πέτρος ἔπαυσε νὰ συχνάζῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

Μίαν ἡμέραν, τὴν ἑβδομάδα τοῦ Πάσχα, τὸν ἐπεσκέφθη εἰς γέρον ἱερεὺς γνωστός του. Ὁ Πέτρος ἀνεκοίνωσεν εἰς τὸν σεβάσμιον ἱερέα τὰς σκέψεις του καὶ αὐτὸς τοῦ εἶπε:

— Πολὺ ἄσχημα κάμνεις, Πέτρο. Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐξακριβώσωμεν διατί ὁ Θεὸς ὥρισε νὰ ἀποθάνῃ ὁ Κωστάκης σου. Ἐδῶ εἰς τὸν κόσμον μᾶς ἔφερε νὰ ζῶμεν μόνον δι' Αὐτόν.

— Καὶ τί πρέπει νὰ κάμω διὰ νὰ ζῶ διὰ τὸν Θεόν; ἠρώτησεν ὁ Πέτρος.

— Νὰ πάρῃς πρῶτον μίαν ἱερὰν Ἱστορίαν νὰ διαβάξῃς καὶ ἔπειτα τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον. Ἐκεῖ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς μᾶς διδάσκει πῶς πρέπει νὰ ζῶμεν.

Ὁ Πέτρος συνεμορφώθη μὲ τὴν συμβουλὴν τοῦ ἱερέως καὶ

όλον ἐγένετο διαφορετικός. Δὲν ἐπέρασε πολὺς καιρὸς καὶ ὅλοι ἔλεγον:

— Πόσον ἄλλαξεν ὁ Πέτρος!

Τὴν παραβολὴν τῆς μελλούσης Κρίσεως δὲν ἐνεθυμεῖτο καὶ αὐτὸς πόσας φορές τὴν εἶχε διαβάσει. Ποῖοι εἶναι οἱ ~~ἐλάχιστοι~~* ἀδελφοὶ τοῦ Κυρίου; ἔλεγε. Ἐραγε μ' ἐπεσκέφθη καὶ ἐμὲ ὁ Κύριος;

Μίαν ἐσπέραν — ἐνῶ εἶχε κατακλιθῆ — ἤκουσε καθαρὰ:

— Πέτρο, πρόσσεχε· αὐριον θὰ σὲ ἐπισκεφθῶ! "Ἐστρεψε νὰ ἰδῆ ποῖος ἦτο, ἀλλὰ κανένα δὲν εἶδεν. "Ἐπειτα πάλιν ἤκουσε — δὲν ἐνεθυμεῖτο ἂν πραγματικά ἦ εἰς τὸ ὄνειρόν του: — Μὴν ἀμφιβάλλης, Πέτρο· αὐριον θὰ μὲ ἰδῆς.

Τὴν ἐπομένην ἤρχισε τὴν ἐργασίαν του, ἀφοῦ πρωτύτερα ἔβαλε τὸ φαγητόν του νὰ βράζῃ καὶ ἠτοίμασεν ἀρκετὸν χαμομήλι, διὰ νὰ πῆ. Εἰργάζετο ὄχι τόσο γρήγορα, διότι διαρκῶς ἐκοίταζεν ἔξω, καὶ τοῦ ἐφαίνετο ὅτι ἤκουε καθαρῶτατα: — Μὴν ἀμφιβάλλης· θὰ σὲ ἐπισκεφθῶ. Εἶδε τὸν ὄδοκαθαριστήν. Ἐφύσα βόρειος σφοδρὸς ἄνεμος. Ὁ δυστυχὴς ὄδοκαθαριστὴς ἔτρεμεν ἀπὸ τὸ ψῦχος.

Ὁ Πέτρος τὸν ἐφώναξε νὰ ἔλθῃ μέσα, ἀφοῦ εἶχε τελειώσει τὴν ἐργασίαν του. Τοῦ ἔδωσε χαμομήλι καὶ ἤρχισε νὰ τοῦ ὁμιλῇ διὰ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. Ὁ ὄδοκαθαριστὴς εἶχε ζεσταθῆ καί, ὅταν ἔφυγεν, εἶπε:

— Πέτρο, μὲ ἐζέστανες μὲ τὸ χαμομήλι, ἀλλὰ περισσότερον μὲ τὰ ὠραῖα λόγια σου. Σ' εὐχαριστῶ.

Δὲν ἐπέρασε τέταρτον τῆς ὥρας καὶ εἶδε μίαν γυναῖκα μὲ πτωχὰ φορέματα καλοκαιρινά, ἣτις ἐκράτει εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς ἓν βρέφος, τὸ ὁποῖον ἔκλαιεν. Ἡ δυστυχὴς προσεπάθει νὰ τὸ ἡσυχάσῃ καὶ νὰ τὸ προφυλάξῃ ἀπὸ τὸ ψῦχος, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο. Ὁ Πέτρος τὴν ἐλυπήθη, τὴν ἐφώναξε καὶ τὴν ἐπῆρε μέσα νὰ ζεσταθῆ. Τὴν ἔβαλε πλησίον τῆς θερμάστρας καὶ τῆς ἔδωσε ψωμί, κρέας καὶ ζυμὸν νὰ φάγῃ. Ἐπειτα ἔμαθε τὴν ἱστορίαν τῆς, ὅτι ἔχει καιρὸν νὰ μάθῃ διὰ τὸν ἄνδρα τῆς ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν, ὅτι ἠναγκάσθη νὰ ἐργάζεται διὰ νὰ ζῆσῃ, καὶ

ὅτι τώρα ἦτο χωρὶς ἐργασίαν καὶ εἶχε βάλει ἐνέχυρον τὰ φορέματά της καὶ ἔν σκέπασμα.

Ὁ Πέτρος μὲ δυσκολίαν ἐκράτει τὰ δάκρυά του. Ἠρεύνησεν εἰς τὸ ἐρμάριόν του καὶ εὗρεν ἔν παλαιὸν μάλλινον σκέπασμα.

— Πάρε αὐτὰ νὰ τυλίξης τὸ παιδί σου, εἶπεν ὁ Πέτρος.

Κατόπιν μικρᾶς σιωπῆς τῆς ἔδωσε καὶ ὀλίγα χρήματα λέγων:

— Καὶ αὐτά, ἕως νὰ εὔρης ἐργασίαν.

— Εὐχαριστῶ, παππού, εὐχαριστῶ. Χωρὶς ἄλλο ὁ Θεὸς μὲ ἔφερεν ἐδῶ, ἔλεγεν ἡ πτωχή.

— Ἀληθινὰ τὸ λέγεις, εἶπεν ὁ Πέτρος.

Ὁ Πέτρος, ἀφοῦ ἔφαγε καὶ αὐτός, ἤρχισε πάλιν νὰ ἐργάζεται. Δὲν εἶχε περάσει πολλὴ ὥρα καὶ εἶδε νὰ κάθηται ἀπέναντι μία γραῖα μὲ δύο καλάθια· εἰς τὸ ἔν εἶχε λεμόνια καὶ εἰς τὸ ἄλλο πορτοκάλια. Εἶχε πωλήσει τὰ περισσότερα καὶ φαίνεται ὅτι ἐκάθησε ν' ἀναπαυθῆ ὀλίγον καὶ νὰ λογαριάσῃ πόσα εἶχε πωλήσει. Ἐκείνην τὴν στιγμήν ἔν παιδίον ἐπλησίασεν ἀθορόβως καὶ ἤρπασε κρυφίως ἔν πορτοκάλι. Ἡ γραῖα ὅμως τὸ ἀντελήφθη, τὸ συνέλαβε καὶ ἤρχισε νὰ τοῦ τραβᾷ τὰ μαλλιά καὶ νὰ τὸ κτυπᾷ.

Ὁ Πέτρος ἔτρεξε τότε, ἤλευθέρωσε τὸ παιδί ἀπὸ τὰς χεῖρας τῆς γραίας καὶ τοῦ εἶπε:

— Ζήτησε συγγνώμην, παιδί μου, ἀπὸ τὴν καλὴν γριούλα, διότι ἐγὼ σὲ εἶδα νὰ παίρνης τὸ πορτοκάλι. Καὶ σὺ, καλὴ γερόντισσα, συγχώρησέ το· δὲν θὰ τὸ ξανακάμῃ.

Ὁ Πέτρος ἔπειτα ἐδιάλεξε τὸ καλύτερον πορτοκάλι, τὸ ἐπλήρωσε καὶ τὸ ἔδωκεν εἰς τὸ παιδί.

— Ἐπρεπε νὰ τὸ δείρῃς, νὰ σὲ θυμᾶται ὅλη του τὴ ζωὴ, εἶπεν ἡ γραῖα καταθυμωμένη.

— Ἀσχημα κάνεις, καλὴ κυρούλα, νὰ σκέπτεσαι ἔτσι. Ἄν πρέπει τόσοσὸν πολὺ νὰ τιμωρηθῆ τὸ παιδί δι' ἕνα πορτοκάλι, πῶς πρέπει νὰ μᾶς τιμωρήσῃ ὁ Θεὸς διὰ τὰς ἀμαρτίας μας;

— Δίκαιον ἔχεις· βιάζομαι ὅμως· με περιμένουν τὰ ἔγγονάκια μου, εἶπεν ἡ γραῖα.

Τὸ παιδί ἔδωσε τὸ ἕν καλάθι εἰς τὴν γραῖαν καὶ τὸ ἄλλο, τὸ βαρύτερον, ἀφοῦ τὸ ἐπῆρεν εἰς τὸν ὄμιον του, εἶπεν:

—“Ἀφῆσε νὰ τὸ πάρω ἐγώ, καλὴ κυρούλα, κι ἐγὼ πρὸς τὰ ἐκεῖ πηγαίνω.

Ἡ γραῖα ἠὺχαριστήθη καὶ ἐξηκολούθησε νὰ βαδίζῃ μαζί με τὸν μικρὸν καὶ νὰ συνομιλῇ. Ὁ Πέτρος τοὺς παρηκολούθησε με τὸ βλέμμα του, ἕως ὅτου ἔστρεψαν εἰς τὴν γωνίαν τοῦ δρόμου, καὶ κατόπιν ἐπανῆλθεν εἰς τὸ ἐργαστήριόν του καὶ ἐξηκολούθησε τὴν ἐργασίαν του.

Ἐν τῷ μεταξύ εἶχε νυκτώσει. Ὁ Πέτρος ἔβαλε τὰ ἐργαλεῖα του εἰς τὴν θέσιν των, ἐσκούπισε καλὰ τὸ ἐργαστήριόν του, ἐπλήθη, ἦναψε τὴν λάμπαν καὶ ἐκάθησε νὰ διαβάσῃ τὸ Εὐαγγέλιον. Μόλις ἤρχισε νὰ διαβάζῃ, ἐνεθυμήθη τὸ χθεσινόν του ὄνειρον καὶ συγχρόνως ἐνόμισεν ὅτι ἤκουσε νὰ κινήται κάποιος εἰς τὴν θύραν. Στρέφεται καὶ βλέπει πολλοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ δὲν τοὺς διακρίνει καλὰ. Μία φωνὴ τότε ἀκούει νὰ τοῦ ψιθυρίζῃ:

— Πέτρο, δὲν μ' ἐγνώρισες;

— Ποῖος εἶσαι;

— Ἐγὼ εἶμαι, ἀπεκρίθη ἡ φωνή, καὶ εἶδε νὰ προβάλλῃ ἡ μορφή τοῦ ὁδοκαθαριστοῦ καὶ ἔπειτα νὰ διαλύεται ὡς καπνὸς καὶ νὰ ἐξαφανίζεται.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον εἶδε τὴν γυναῖκα με τὸ βρέφος της καὶ τέλος τὴν γραῖαν με τὸ παιδάκι νὰ χαμογελοῦν καὶ ἔπειτα νὰ γίνωνται ἄφαντοι.

Τώρα ἐνόησε καλὰ τὴν παραβολὴν τῆς μελλούσης Κρίσεως καὶ ὅτι ἀληθινὰ τὸν εἶχεν ἐπισκεφθῇ ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὁ Κύριος.

Διασκευὴ Κ. Ἀθ. Ρωμίου.

Ἐκ τοῦ Ρωσικοῦ

ΑΪ - ΔΗΜΗΤΡΗΣ

Στὸ χωριό μας, πὸ δὲν εἶναι κι ὁμορφότερο στὴν πλάση,
μᾶς ἀφήσαν οἱ γονιοί μας μιὰ γερόντισσα ἐκκλησιά.
Δὲν τῆς ἔχουμε φτιασμένο μαρμαρένιο εἰκονοστάσι.
Τὰ καντήλια τῆς δὲν εἶναι κρυσταλλένια καὶ χρυσά.

Φτωχικὰ ντυμένους ἔχει καὶ τοὺς γέρους τῆς παπάδες.
Ταπεινοὶ κι οἱ δύο τῆς ψάλτες εἶναι πάντα ἐργατικοί.
Στὰ μανάλια τῆς μεγάλες δὲν ἀνάβουνε λαμπάδες.
Στὸν Ἀφέντη Ἀι - Δημήτρη τὸ μικρὸ κεράκι ἀρκεῖ !

Κι ὅμως στὸ μικρὸ τῆς χώρο, πὸ ὄλους κι ὄλους δὲ μᾶς πιάνει,
τοῦ Θεοῦ τὸ μεγαλεῖο τὸ αἰσθανόμαστε τρανό.
Πουθενὰ πιὸ μυρωμένο δὲν καπνίζει τὸ λιβάνι,
πουθενὰ τὸ καντηλάκι δὲ σπιθάει πιὸ φωτεινό.

Τὴν καλὴ μας ἐκκλησοῦλα ! Ὅλοι μας ἐκεῖ στὴ μέση
Χριστιανοὶ στὴν κολυμπήθρα γίναμε κλαψαριστά.
Θὰ γελάσωμε μιὰ μέρα καὶ γαμπροὶ στὴν ἴδια θέση,
θὰ σωπάσωμε μιὰν ἄλλη μὲ τὰ μάτια μας κλειστά...

Καὶ στὸν Ἄδη, πὸ ἡ ψυχὴ μας φτερωτὴ θὰ περιτρέχη,
θὰ γυρεύουμε νὰ ἰδοῦμε τοὺς Ἁγίους τοὺς σεβαστοὺς,
ἀπαράλλαχτους, ἀλήθεια, ἔτσι ὅπως αὐτὴ τοὺς ἔχει,
στὶς ξυλένιες τῆς εἰκόνες φτωχικὰ ζωγραφιστοὺς !

Γ. Ἀθάνας.

« Προϊνὸ Ἐξέλιγμα »

ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΤΩΝ ΗΡΩΩΝ

Ἐψηλά εἰς τὸ Πήλιον, εἰς μέγα σπήλαιον, πλησίον δροσερᾶς πηγῆς, ἐκεῖ ἦτο τὸ σχολεῖον τῶν ἡρώων. Πυκνόφυλλα δένδρα ἐσκίαζον τὴν πηγὴν καὶ τὸ σπήλαιον. Ἐψηλότερα, πρὸς τὴν κορυφὴν, ἐπέτων ἀετοὶ καὶ ἰέρακες. Εἰς τοὺς θάμνους καὶ εἰς τὸ φύλλωμα τῶν δένδρων ἐπερυγίζον καὶ ἐκελάδουν ὤδικά πτηνά.

Ἐπὸ τὴν θύραν τοῦ σπηλαίου ἐφαίνετο ἔμπρὸς ἡ γαλιναία ἔκτασις τοῦ Παγασητικοῦ κόλπου. Δεξιὰ, ὀπισθεν χαμηλῶν λόφων, ἡ ἀχανὴς θεσσαλικὴ πεδιάς.

Πρὸ τοῦ σπηλαίου, κάτωθεν πυκνοφύλλου δρυός, ἐκάθητο παράδοξον πλάσμα : Ἄνηρ καὶ ἵππος μαζί. Ἐπὸ τὴν κεφαλὴν ἔως τὴν μέσην εἶχε μορφήν ἀνθρώπου καὶ τὸ ὑπόλοιπον σῶμα ὠμοῖαζε πρὸς ἵππον. Ἦτο εἰς ἵπποκένταυρος καὶ ὠνομάζετο Χεῖρων.

Αἱ λευκαὶ τρίχες τῆς κεφαλῆς του ἐκυμάτιζον εἰς τοὺς πλατεῖς ὠμούς του καὶ τὰ χιονόλευκα γένια του ἐσκέπαζον τὸ πλατὺ στήθος του. Οἱ μεγάλοι του ὀφθαλμοὶ ἦσαν ἡμεροὶ καὶ γλυκεῖς, τὸ δὲ μέτωπόν του ὑψηλόν. Αὐτὸς ἦτο ὁ διδάσκαλος τῶν ἡρώων.

Ἄλλὰ ποῦ ἦσαν οἱ μαθηταί :

Δὲν ἐπέρασε πολλὴ ὥρα καὶ ἠκούσθησαν παιδικαὶ φωναί. Ὁ Χεῖρων ἐστράφη καὶ εἶδε νὰ προβάλλουν μακρὰν εἰς τὴν ράχιν οἱ μαθηταί του. Ἐμπρὸς ἔτρεχεν ὁ Ἡρακλῆς. Ἦτο ἀκόμη μικρὸν παιδίον, ἀλλ' εὖρωστον. Οἱ μῦες του, χονδροὶ καὶ

εὐκίνητοι, συνεσετέλλοντο καὶ ἐχαλαροῦντο εἰς πᾶσαν κίνησιν.

Μόλις ἔφθασε πλησίον τοῦ Χείρωνος, κατεβίβασεν ἀπὸ τοὺς ὤμους του ζωντανὸν αἶγαγον*, τὸν ὁποῖον εἶχε συλλάβει ἐπὶ ὕψηλοῦ βράχου.

‘Ὁ αἶγαγρος, μόλις ἐπάτησε κάτω, ὤρμησε νὰ φύγη. ‘Ἄλλ’ ὁ μικρὸς ἦρωες τὸν ἐκράτησεν ἀπὸ τὰ τοξοειδῆ κέρατα τόσον δυνατά, ὥστε τὸ ζῶον δὲν ἠδυνήθη νὰ κάμη οὐδὲ τὴν παραμικρὰν κίνησιν.

‘Ἐν τῷ μεταξὺ ἔφθασαν καὶ οἱ ἄλλοι μαθηταὶ τοῦ Χείρωνος, ὁ Καινεὺς*, ὁ Πηλεὺς*, ὁ ‘Ιάσων* καὶ πολλοὶ ἄλλοι.

‘Ὁ Καινεὺς ἐκράτει δύο σκύμνους* ἄρκτου, οἱ ὁποῖοι ἐπροσπαθοῦσαν νὰ τὸν δαγκάσουν, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ τὸ κατορθώσουν. ‘Ὁ Πηλεὺς εἶχε φονεύσει μεγάλην ἔλαφον, τὴν ὁποίαν ἔσυρεν ἐπὶ μεγάλου κλάδου, διὰ νὰ μὴ καταστραφῇ τὸ δέρμα της καὶ τὸ τρίχωμά της.

‘Ὁ Χείρων ἐθώπευε τοὺς νεαροὺς κυνηγοὺς καὶ ἔλεγεν εἰς τὸν καθένα κάποιον ἔπαινον.

Τελευταῖος πάντων ἔφθασεν ὁ ‘Ἀσκληπιός*. ‘Ἐκράτει εἰς τὰς χεῖρας του διάφορα βότανα καὶ ἐφαίνετο πολὺ συλλογισμένος. ‘Ἐπλησίασε τὸν Χείρωνα, ἔδειξε τὰ βότανά του καὶ εἶπεν :

— Αὐτὸ τὸ βότανον θεραπεύει τὸ δάγκωμα τοῦ ὄφεως. Εἶδα μίαν αἶγα δαγκαμένην ἀπὸ ὄφιν νὰ τὸ τρώγῃ καὶ ἐπληροφορήθην ὅτι ἐθεραπεύθη. Αὐτὸ πάλιν εἶναι καλὸν διὰ τὰς πληγὰς, σταματᾷ τὸ αἷμα καὶ βοηθεῖ εἰς τὴν ταχεῖαν θεραπείαν.

— Εὖγε, ‘Ἀσκληπιέ, υἱὲ τοῦ ‘Απόλλωνος. Οἱ θεοὶ σοῦ ἔδωσαν μεγάλα χαρίσματα. Θὰ γίνῃς ἰατρὸς εὐεργέτης τῶν ἀνθρώπων. Θὰ εἶσαι φρόνιμος ὅπως ὁ ὄφιν τοῦ σπιτιοῦ, ἄγρυπνος ὅπως ὁ ἀλέκτωρ καὶ πιστὸς καὶ ἔξυπνος ὅπως ὁ σκύλος.

‘Οἱ μικροὶ ἦρωες ἔπειτα ἤναψαν πυρὰν καὶ ἔψησαν τὰ κρέατα τῆς ἐλάφου. Κατόπιν ἐλουσθήσαν εἰς τὴν πηγὴν, ἔφαγον καὶ ἔπιον ψυχρὸν ὕδωρ.

‘Ὁ ἥλιος ἐκλινε πλέον πρὸς τὴν δύσιν του. ‘Ὁ Χείρων ἐπῆρε τὴν λύραν του, ἐστράφη πρὸς τὸν δύοντα ἥλιον καὶ ἤρχισε νὰ

κτυπᾶ ἀρμονικά τὰς χορδὰς τῆς. Οἱ μαθηταὶ γύρω του ἐστάθησαν καὶ αὐτοὶ μὲ σεβασμὸν καὶ ἤρχισαν νὰ ψάλλουν τὸν ἑσπερινὸν ὕμνον. Κατόπιν ἐξηπλώθησαν ἔξωθεν τοῦ σπηλαίου, εἰς μικρὰν πλατεῖαν, ἐπάνω εἰς χόρτα καὶ κλάδους. Ἐνωθέντων ἔλαμπον οἱ ἀστέρες καὶ ὁ Χεῖρων ἐξηγουσεν εἰς τοὺς μαθητάς του τὰς κινήσεις των καὶ τοὺς ἐμάνθανε τὸ ὄνομά των. Τὸ μάθημα αὐτὸ ἐξηκολούθει, ἕως ὅτου καταλάβῃ τοὺς μικροὺς ἥρωας ὁ ὕπνος. Τότε ἕκαστος ἐσκεπάζετο μὲ δέρμα ἀγρίου ζώου καὶ ἀπέκοιματο.

Τὴν πρωΐαν, πρὶν ἀκόμη ὁ ἥλιος ἀνατείλῃ, ὁ Χεῖρων ἐσάλπισε μὲ κέρας. Οἱ μαθηταὶ του ἐσηκώθησαν ἀμέσως καὶ ἔτρεξαν εἰς τὴν πηγὴν νὰ λουσοῦν. Ἐπειτα ἐστάθησαν ὄλοι μὲ τὸ βλέμμα πρὸς ἀνατολὰς καὶ, ἐνῶ ὁ Χεῖρων ἔκρουε τὴν λύραν του, ὄλοι ἔψαλλον ὕμνους πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα, τὸν Δία καὶ τοὺς ἄλλους θεοὺς.

Ἐπειτα, ἀφοῦ ἐπρογευμάτισαν μὲ βούτυρον, γάλα καὶ μέλι, ἐξεκίνησαν διὰ τὸν καθημερινὸν μακρὸν των περίπατον.

Κατὰ τοὺς μακροὺς αὐτοὺς περιπάτους, ἄλλοτε πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ Πηλίου καὶ ἄλλοτε πρὸς τὰς βαθεῖας κοιλάδας καὶ τὰς ἀποτόμους κλιτύς*, ὁ σοφὸς κένταυρος ἐδίδασκεν ἄπειρα πράγματα εἰς τοὺς μαθητάς του. Τοὺς ἐδίδασκε νὰ γνωρίζουν τὰ φυτὰ καὶ τὰς καλὰς ἢ τὰς κακὰς ιδιότητάς των. Τοὺς ἐδείκνυε τὰ ἴχνη τῶν ζώων καὶ τοὺς ἐμάνθανε τὰς συνηθείας των.

Ὅταν ἐπέστρεφον εἰς τὸ σπήλαιον, ἠκολούθει τὸ μάθημα τῆς μουσικῆς. Κάθε μαθητῆς εἶχε τὴν λύραν του.

Πρὸ τοῦ γεύματος ὁ Χεῖρων ἐδίδασκε τοὺς μαθητάς του νὰ εἶναι ἐνάρετοι, πιστοὶ εἰς τοὺς φίλους των καὶ δίκαιοι.

Κατὰ τὸ δειλινὸν οἱ μαθηταὶ τοῦ κενταύρου ἐγυμνάζοντο ἢ μετέβαινον εἰς κυνήγιον διὰ νὰ ἐξασκῶνται εἰς τὴν καταδίωξιν ἀγρίων ζώων.

Αὐτὸ ἦτο τὸ σχολεῖον τῶν ἡρώων. Ἐπάνω εἰς τὸ κατάφυτον ὄρος μὲ τὰς δροσερὰς πηγὰς καὶ εἰς τὰς σκιερὰς λόχμας* ἐξεπαιδεύοντο οἱ ἀρχαῖοι ἥρωες. Ἐξω ἀπὸ μικροὶ τὴν ζωὴν

τοῦ ὑπαίθρου καὶ ἀνέπνεον τὸν ζωογόνον ἀέρα του. Ἐβλεπον τοὺς λαμπροὺς ἀστέρας, τὴν πλατεῖαν θάλασσαν, τὴν ἀνατολὴν καὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου. Ἠγάπησαν τὴν πατρίδα των καὶ εἰργάσθησαν μὲ ὄλας των τὰς δυνάμεις, διὰ νὰ τὴν καθάρσουσιν ἀπὸ τὰ θηρία, ἀπὸ τοὺς ἐπικινδύνους χειμάρρους καὶ τὰ ἔλη, ἀπὸ τοὺς ληστές. Καὶ ἔδωσαν τὰ ὠραιότερα παραδείγματα ἀρετῆς καὶ φιλίας. Ποῖος ἤμπορεῖ νὰ λησμονήσῃ τὸν Ἡρακλέα, τὸν Ἰάσονα, τὸν Ἀχιλλέα ; χ

Διασκευὴ Κ. Ἀθ. Ρωμαίου.

Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ

ΗΡΑΚΛΙΣΚΟΣ

Τὸν Ἡρακλῆ, δέκα μηνῶν, τὸν Ἴφικλῆ, μιὰ νύχτα μικρότερό του μοναχά, ἢ μάνα τους ἢ Ἀλκμήνη, ἀφοῦ πρῶτα τοὺς ἔλουσε καὶ χόρτασέ τους γάλα, ἀγάλια τοὺς ἐπλάγιασε σὲ χάλκινην ἀσπίδα. Κι ἐκεῖ πρὸς τὰ μεσάνυχτα, δυὸ δράκοντες, δυὸ φίδια, μαῦροι, κυματοσάλευτοι, σταλμένοι ἀπὸ τὴν Ἡρα μὲ προσταγὴ τρομαχτικὴ τὸν Ἡρακλῆ νὰ φᾶνε, ὀρμήσανε καὶ διάβηκαν τῆς θύρας τὸ κατώφλι. Σερνόντανε κατάχαμα κι οἱ δυὸ τους μ' ἄγρια λύσσα κι ἀνάλαμπαν τὰ μάτια τους καὶ φλόγες ἐσκορποῦσαν καὶ μέσ' ἀπὸ τὸ στόμα τους πικρὸ φαρμάκι ἐφτύναν. Μὰ ὅταν τὰ χεῖλη γλίφοντας σιμώσανε τὰ βρέφη, εὐθὺς ἐκεῖνα ξύπνησαν μὲ φώτιση τοῦ Δία καὶ φῶς ἐχύθη ὀλόγυρα κι ἔλαμψε ὄλο τὸ σπίτι. Καὶ μόλις εἶδ' ὁ Ἴφικλῆς ἀπάνω ἀπ' τὴν ἀσπίδα ἐκεῖνα τὰ κακὰ θηρία, τὰ σκιαχερά τους δόντια, ἔκραξεν ἀπ' τὸ φόβο του καὶ κλώττησεν ἀμέσως τὸ μάλλινό του σκέπασμα, γυρεύοντας νὰ φύγῃ.

Ὅμως ὁ ἄλλος, ὁ Ἡρακλῆς, ἄπλωσ' εὐθὺς τὰ χέρια καὶ γίνηκαν τὰ δάχτυλα χαλκάδες στὸ λαιμό τους,

ἐκεῖ πού τὰ φαρμάκια τους ὅλα τὰ φίδια κρύβουν,
τὰ φίδια αὐτά, πού κι οἱ θεοὶ τὰ ἐχθρεύονται γιά πάντα.
Τότε στοῦ βυζανιάρικο τὸ ἀδάκρυτο τὸ βρέφος
τυλίχτηκαν ὀλόγυρα σφιχτὰ σφιχτὰ τὰ φίδια
καὶ πάλι ξετυλίχτηκαν ζητώντας νὰ ξεφύγουν
ἀπ' τῶν χεριῶν τὸ σφίξιμο, πού τόσο τὰ πονοῦσε.

Ἔκρουσ' ἡ Ἄλκμήνη τὴν κραυγὴ καὶ φώναξε κι ἐκείνη:
« Σήκω, Ἀμφιτρώωνα, καὶ ἰδέε, μὲ παραπήρε ὁ φόβος.
» Σήκω καὶ βιάσου· δὲν ἀκοῦς πῶς κράζει ὁ Ἴφικλῆς μας; »
Κι ἦρθαν κι οἱ δοῦλοι βιαστικά καὶ μ' ἀναμμένους λύχνους
καὶ γέμισεν ἡ κάμαρα. Καὶ μόλις εἶδαν ὄλοι
τὸ βυζανιάρικο Ἑρακλῆ νὰ σφίγγη μὲ τὰ χέρια
τοὺς δράκοντες, ἀνάκραξαν χτυπώντας τὶς παλάμες.
Κι ἐκεῖνος στὸν πατέρα του δείχνοντας τὰ δυὸ φίδια
σπαρτάριζεν ἀπὸ χαρὰ σηκώνοντάς τα ἀπάνω,
κι ὕστερα γέλασε κι ἐμπρὸς στὰ πόδια τοῦ πατέρα
τ' ἀπόθεσε τὰ δυὸ θεριὰ ψόφια καὶ καρωμένα*.
Ἡ Ἄλκμήνη εὐθύς τὸν Ἴφικλῆ στὸν κόρφο τῆς ἐπήρε
ξερὸν ἀπὸ τὸ φόβο του κι ἀπ' ἦν πολλὴ τρομάρα.

Ἡ Ἄλκμήνη στέλνει καὶ καλεῖ τὸ μάντη Τειρεσία*,
πού ἀλάθευτα ἐπροφήτευε κι ἔλεγε τὴν ἀλήθεια.
Ἡ Ἄλκμήνη τοῦ ἀνιστόρησε τὸ τί καὶ πῶς ἐγίνη
καὶ τὸν ἐπαρακάλεσεν ἀπόκριση νὰ δώσῃ.
« Θάρρευε καὶ μὴ σκιάζεσαι, καλῶν παιδιῶν μητέρα,
» πού ρέει μέσα στὶς φλέβες τους τὸ αἷμα τοῦ Περσέα*.
» Ἀπ' ὅσα μέλλουν νὰ συμβοῦν τὰ πιὸ καλά στοχάσου.
» Ἐγὼ ὀρκίζομαι στὸ γλυκὸ φῶς πού μούσβησε ἀπ' τὰ μάτια,
» ὅτι πολλές, πάρα πολλές τῶν Ἀχαιῶν* γυναῖκες,
» τυλίγοντας τὸ δειλινὸ τὸ νῆμα τους στὸ γόνα,
» θὰ λένε καὶ θὰ τραγουδοῦν τ' ὄνομα τῆς Ἄλκμῆνης.
» Οἱ Ἀργεῖτισσες θὰ σέβωνται τὸ γιό σου, πού μιὰ μέρα
» θὲ ν' ἀνεβῆ στὸν οὐρανὸ τὸν ἀστροφωτισμένο,
» ἥρωα αὐτὸς πλατόστηθος, πού ὅλα μπροστά του κι ὄλοι

» καὶ τὰ θεριά κι οἱ ἄνθρωποι μικρότεροί του θᾶναι.
 » Ὅταν μὲ τὴν ἀνδρεία του θὰ κἀνῃ δώδεκ' ἄθλους,
 » εἶναι γραφτό του στοῦ Διὸς νὰ μὲνῃ τὰ παλάτια ».

Θεόκριτος. [Μετάφρασις Ἰ. Πολέμη].

« Εἰδύλλια »

✓ Οἱ Πρωτοὶ Αεροποροὶ

Κατὰ τοὺς παναρχαίους χρόνους ἔζη εἰς τὰς Ἀθήνας ὁ Δαίδαλος. Οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὸ γένος τοῦ Ἐρεχθέως*, ἀρχαίου βασιλέως τῆς Ἀττικῆς.

Ὁ Δαίδαλος ὑπῆρξεν ὁ μέγιστος τεχνίτης τῆς ἐποχῆς του. Ἐφεύρε πολλὰ ἐργαλεῖα, τὸ σκεπάρνι, τὸ τρυπάνι, τὸν διαβήτην, καὶ κατεσκεύασεν εἰς πολλὰς χώρας ἔργα θαυμαστά διὰ τοὺς συγχρόνους του.

Ἦτο καὶ γλύπτης, τὰ δὲ ἀγάλματά του ἦσαν τόσον τεχνικά, ὥστε οἱ ἄνθρωποι ἔλεγον ὅτι εἶναι ἔμψυχα* καὶ ὅτι βλέπουν καὶ βαδίζουν. Οἱ πρὸ αὐτοῦ καλλιτέχναι κατεσκεύαζον ἀγάλματα μὲ κλεισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰς χεῖρας κολλημένας ἐπάνω εἰς τὰς πλευράς τοῦ σώματος. Ἀλλ' ὁ Δαίδαλος κατεσκεύασεν αὐτὰ μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνοικτούς, ἀπεμάκρυνεν ἀπὸ τὸ σῶμα τὰς χεῖρας καὶ διεχώρισε τὰ σκέλη αὐτῶν.

Εἰς τὴν Κρήτην ἐβασίλευε τότε ὁ Μίνως, ὅστις ἔμαθε τὴν ἐπιτηδειότητα τοῦ Δαίδαλου καὶ τὸν προσεκάλεσεν ἐκεῖ. Ὁ Δαίδαλος προθύμως ἐδέχθη τὴν πρόσκλησιν, ὁ δὲ βασιλεὺς ἐτίμησεν αὐτὸν μεγάλως καὶ ἀνέθεσεν εἰς αὐτὸν τὴν ἐκτέλεσιν πολλῶν ἔργων.

✓ Πλὴν ἄλλων θαυμαστῶν οἰκοδομημάτων ὁ Δαίδαλος κατεσκεύασεν ἐν Κρήτῃ καὶ τὸν περιώνυμον Λαβύρινθον. Ἦτο δὲ οὗτος βαθὺ καὶ σκοτεινὸν σπήλαιον μὲ δρόμους τόσον ἐλικοειδεῖς, ὥστε ὁ εἰσερχόμενος εἰς αὐτὸν δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἐξέλθῃ.

ἽΟ Δαίδαλος καὶ ὁ υἱός του πετοῦν εἰς τὸν ἀέρα.

ἽΟ Δαίδαλος, ἀφοῦ διέμεινεν ἱκανὸν χρόνον εἰς τὴν Κρήτην, ἠθέλησε νὰ ἀπέλθῃ. ἽΑλλ' ὁ Μίνως δὲν ἤθελε νὰ ἀφήσῃ τὸν καλλιτέχνην νὰ φύγῃ· διέταξε δ' ὅλα τὰ πλοῖα τῆς νήσου νὰ μὴ παραλάβουν αὐτόν.

ἽΟ Δαίδαλος ἐπεθύμει διακαῶς νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα του, τὰ δὲ ἐμπόδια ἠῦξανον ἀκόμη περισσότερον τὴν ἐπιθυμίαν του αὐτήν. Νύκτα καὶ ἡμέραν διελογίζετο, πῶς νὰ φύγῃ. Τέλος πρῶϊαν τινὰ ἀνεφώνησε μετὰ χαρᾶς :

— Εὔρον μέσον νὰ σωθῶ! ἽΟ Μίνως δύναται νὰ φυλάττῃ τὴν ξηρὰν καὶ τὴν θάλασσαν, ὁ ἀῆρ ὅμως μένει ἐλεύθερος! Θὰ φύγω διὰ τοῦ ἀέρος ὡς πτηνόν!

Καὶ πράγματι εἰς ἐρημικὸν σπήλαιον, μακρὰν ἀπὸ τὰ βλέμματα τῶν ἀνθρώπων, ὁ Δαίδαλος κατεσκεύασε δύο μεγάλας πτέρυγας διὰ πτερῶν, ἅτινα συνεκόλλησε διὰ κηροῦ. Τὰς πτέρυγας ταύτας προσήρμοσεν εἰς τὸ σῶμα του, ἐκίνησεν αὐτάς διὰ τῶν χειρῶν του καὶ κατάρθωσε νὰ πετᾷ ὡς πτηνόν.

ἽΑλλ' εἰς τὴν Κρήτην εἶχεν ἀκολουθήσει αὐτόν καὶ ὁ υἱός του ἽΙκαρος. Κατεσκεύασε λοιπὸν καὶ ἕτερον ζευγὸς πτερύγων, αἵτινες προσηρμόζοντο ἀκριβῶς εἰς τὸ σῶμα τοῦ υἱοῦ του. ἽΕντὸς ὀλίγων δὲ ἡμερῶν ἐδίδαξεν αὐτόν πῶς νὰ τὰς κινήῃ ἐπιτηδείως.

ἽΕφθασε τέλος ἡ πολυπόθητος ἡμέρα τῆς ἀναχωρήσεως. ἽΟ Δαίδαλος προσήρμοσε τὰς πτέρυγας εἰς τὸ σῶμα τοῦ υἱοῦ του καὶ τοῦ ἔδωσε τὰς τελευταίας συμβουλὰς.

— Παιδί μου ἽΙκαρε, τοῦ εἶπε, πρόσεχε πολὺ. Τὸ ταξίδι μας δὲν εἶναι ὅπως αἱ δοκιμαὶ τῶν προηγουμένων ἡμερῶν· εἶναι μακρινόν, πολὺ μακρινόν. ἽΕγώ, ἐπειδὴ γνωρίζω τὸν δρόμον, θὰ προχωρῶ ἐμπρός, σὺ δὲ θὰ ἀκολουθῆς πλησίον μου. Πρόσεχε ἰδίως* οὔτε πολὺ ὕψηλά νὰ ἀναβαίνῃς, μήπως ὁ ἥλιος ἀναλύσῃ τὸν κηρὸν τῶν πτερύγων σου, οὔτε πάλιν πολὺ χαμηλὰ πρὸς τὴν θάλασσαν νὰ καταβαίνῃς, μήπως βραχούν αἱ πτέρυγές σου ὑπὸ τῶν κυμάτων καὶ γίνουν βαρύτεραι.

ἽΑφοῦ ἔδωσε τὰς ὁδηγίας ταύτας εἰς τὸν υἱόν του, ὁ Δαί-

δαλος ἐφόρεσε τὰς ἰδικὰς του πτέγυγας, ἔσφιξε τὸν Ἰκαρον εἰς τὴν ἀγκάλην του, τὸν ἠσπάσθη μετὰ συγκινήσεως καὶ ἔπειτα ἀνυψώθη εἰς τὸν ἀέρα. Ὁπισθεν αὐτοῦ ἐπέτα ὁ υἱὸς του. ✓

✓ Ὁ Ἰκαρος δὲν ἀκούει τὴν πατρικὴν συμβουλὴν.

Διέσχιζον ταχέως καὶ οἱ δύο τὸν ἀέρα. Ἀφῆκαν ἤδη ὀπίσω τὰ ὑψηλά βουνὰ τῆς Κρήτης. Ὑποκάτω αὐτῶν ἐξετείνετο κατ' ἀρχὰς ἡ θάλασσα· ὁ ἄνεμος, ἰσχυρῶς πνέων ἐκ δυσμῶν, παρέσυρεν αὐτοὺς ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀνατολικώτερον καὶ μετ' ὀλίγον ἤρχισαν νὰ ἀναφαίνωνται κάτωθεν τῶν αἱ Κυκλάδες.

Ὁ κόσμος ἔμενεν ἔκθαμβος διὰ τὸ θαῦμα. Οἱ ναῦται, οἷτινες εὕρισκοντο εἰς τὰ πλοῖα, οἱ ἄλιεῖς, οἱ γεωργοί, οἱ ποιμένες, πάντες ἴσταντο ἔκπληκτοι. Καὶ ἐκεῖνοι μὲν ἄφηνον τὰ πλοῖα τῶν ἀκυβέρνητα εἰς τὰς πνοὰς τοῦ ἀνέμου, οὗτοι δὲ δὲν ἔσυρον τὸ δίκτυον, ἐντὸς τοῦ ὁποῦ ἐπήδων οἱ ἰχθύες, οἱ γεωργοὶ δὲν ἐκέντριζον τοὺς βοῦς διὰ τοῦ βουκέντρου, οἱ ποιμένες δὲν ἔπαιζον τὸν αὐλόν. Πάντες ἔστρεφον πρὸς τὸν οὐρανὸν τὰς κεφαλὰς καὶ μὲ ἀπληστα βλέμματα παρετήρουν τὰ δύο παράδοξα καὶ πρωτοφανῆ ἐκεῖνα πτηνὰ

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ὁ Ἰκαρος ἐπέτα πλησίον τοῦ πατρός του. Ὁλίγον κατ' ὀλίγον ὅμως ἔλαβε θάρρος ἀπὸ τὴν ἐλαφρότητα τῆς πτήσεως * καὶ ἠθέλησε νὰ ἀνέλθῃ ὑψηλότερον.

— Τί θὰ πάθω; εἶπε καθ' ἑαυτόν. Οἱ φόβοι τοῦ πατρός μου εἶναι ἀδικαιολόγητοι. Αἱ πτέρυγές μου εἶναι στερεαί, ὁ δροσερὸς ἄνεμος μετριάζει τὴν θερμότητα τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου. Καὶ ἔπειτα, πόσον ὠραιότερον θὰ εἶναι τὸ θέαμα, ἐὰν ἀναβῆ κανεὶς ὑψηλότερον!

Μὲ αὐτὰς τὰς σκέψεις ἀπεμακρύνθη ὀλίγον κατ' ὀλίγον καὶ ἤρχισε νὰ ἀνέρχεται. Ἀλλ' ἐτιμωρήθη σκληρῶς. ✓ Ἐκεῖ ὑψηλὰ ὁ κηρὸς τῶν πτερύγων του ἀνέλυσε ἀπὸ τὴν θερμότητα τοῦ ἡλίου, τὰ πτερά διελύθησαν καὶ διεσκορπίσθησαν ἀπὸ τὸν ἄνεμον καὶ ὁ Ἰκαρος ἤρχισε νὰ καταπίπτῃ βαρὺς ὡς μόλυβδος. ✓

— Πατέρα! Πατέρα! ἀνέκραξεν ὁ δυστυχῆς μετὰ σπαρα-

κτικῆς φωνῆς. Ἄλλὰ πρὶν ὁ πατὴρ ἀκούσῃ, τὰ κύματα ἔκλεισαν διὰ παντὸς τὸ στόμα του καὶ ἡ θάλασσα σκληρῶς τὸν κατέπιεν.

Ὁ Δαίδαλος ἐστράφη νὰ ἴδῃ τὸν υἱὸν του, ἀλλὰ δὲν ἔβλεπεν αὐτὸν καὶ ἐφώναζεν ἔντρομος :

— Ἰκαρε! Ἰκαρε, παιδί μου Ἰκαρε, ποῦ εἶσαι;

Ἐνῶ δὲ μετ' ἀγωνίας περιέφερε τὰ βλέμματα ὁ δυστυχῆς Δαίδαλος ἄνω καὶ κάτω καὶ πέριξ, διέκρινεν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης πτερὰ φερόμενα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ὑπὸ τῶν κυμάτων. Τότε ἐνόησεν ὅτι ὁ ἀγαπητός του Ἰκαρος εἶχε πνιγῆ.

Συντετριμμένος ἀπὸ τὴν ὀδύνην, κατέβη εἰς τὴν ἐκεῖ πλησίον νῆσον μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι τὰ κύματα ἤθελον ἐκβράσει εἰς αὐτὴν τὸ σῶμα τοῦ υἱοῦ του. Ἐπὶ ἡμέρας ἀπαρηγόρητος ἠρεῦνα ὄλας τὰς ἀκτάς. Τέλος ἀνεῦρε τὸ πτώμα τοῦ Ἰάρου. Εἶχε ριφθῆ ἔξω ἐπὶ τῆς ἄμμου. Θρηγῶν καὶ ὀδυρόμενος ἔθαψε τότε εἰς τὴν νῆσον τὸ προσφιλές του τέκνον. Καὶ τὸ μὲν πέλαγος, ὅπου ἐπνίγη ὁ Ἰκαρος, ὠνομάσθη Ἰκάριον, ἡ δὲ νῆσος, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐτάφη, Ἰκαρία.

Ἄριστ. Κουρτίδης.

« Οἱ ἥρωες »

Ο ΠΡΙΑΜΟΣ ΚΑΙ Ο ΑΧΙΛΛΕΥΣ

Ὁ Πρίαμος μέσ' στὴ σκηνὴ μπαίνει τοῦ Ἀχιλλέα.

Τὰ γόνατά του ἀγκάλιασε καὶ τοῦ φιλεῖ τὰ χέρια καὶ μὲ τρεμάμενη φωνὴ παρακαλεῖ καὶ λέει :

« Θυμήσου, παλικάρι μου, τὸ γέρο σου πατέρα.

» Μπορεῖ κι αὐτὸν νὰ τυραννοῦν ἄλλοι γειτόνοι γύρω

» καὶ νὰ μὴν ἔχῃ βοηθό. Μὰ ζῆ μὲ τὴν ἐλπίδα

» νὰ ἰδῇ τὸ λατρευτό του γιό. Μ' ἀλίμονο σὲ μένα,

» ὀπούχασα τόσα παιδιά! Καὶ τὸ καλύτερό μου

» τὰ χέρια σου τὸ ἀφάνισαν. Ἔτσι τόθελε ἡ μοῖρα,

» ἐκείνου ποῦ μ' ὀρφάνεψε τὰ χέρια νὰ φιλήσω...

» Λυπήσου με καὶ πάρτηγε τὴν πλοῦσια ξαγορά μου

» καὶ δῶσ' μου πίσω τοῦ φτωχοῦ παιδιοῦ μου τὸ κουφάρι *.

Σάν εἶδε ἔτσι τὸν Πρίαμο δακρῦζει ὁ Ἀχιλλέας.
 Κλαίει γιὰ τὸν πατέρα του, κλαίει καὶ γιὰ τὸ φίλο,
 κλαίει καὶ ὁ γέρος βασιλιάς γιὰ τ' ἄμοιρο παιδί του.
 Κι ἅμα τὸ κλάμα χόρτασαν σηκώθη ὁ Ἀχιλλέας
 καὶ τοῦ Πριάμου ἔπιασε τὸ χέρι καὶ τοῦ λέει :

« Δυστυχησμένε βασιλιά, πῶς βάσταξε ἡ καρδιά σου
 » ναρθῆς ἐδῶ σὲ μένανε, πού σουχῶ σκοτωμένα
 » τόσ' ἀντρειωμένα σου παιδιά ; Καρδιά ἔχεις σιδερένια.
 » Μὰ σῆκω τώρα, κάθισε, κι οἱ δυὸ μας τώρα πρέπει
 » τίς λύπες μας νὰ κλείσωμε στὰ βάθη τῆς ψυχῆς μας.»

« Πῶς νὰ καθίσω, στρατηγέ, προτοῦ νὰ ἰδῶ τὸ γιό μου !
 » Δῶσ' μου τον, παλικάρι μου, καὶ πάρε μὲ χαρά σου
 » τὰ πλούσια δῶρα πούφερα. Καὶ οἱ θεοὶ νὰ δώσουν
 » πίσω νὰ πᾶς στὸν τόπο σου, γιὰ τὸ καλὸ πού κάνεις.»

» Τότε λοξὰ τὸν κοίταξε καὶ τοῦπε ὁ Ἀχιλλέας :

« Μὴ μ' ἐρεθίζης, γέροντα, νὰ μὴν τὸ μετανιώσω,
 » κεῖνο πού θέλει ἡ γνώμη μου καὶ οἱ θεοὶ προστάζουν.»

Κι ὁ Πρίαμος φοβήθηκε κι ἄλλο δὲν εἶπε λόγο.

Κι ἐκεῖνος σὰ λιοντάρι εὐθύς ἀπ' τῆ σκηνῆ του βγαίνει
 κι οἱ παραγοῖ του πᾶν κοντά. Ξεζεύουνε τ' ἀμάξι
 καὶ παίρνουνε τοῦ Ἑκτορα τὴν ξαγορὰ τὴν πλούσια.
 Κι ὁ Ἀχιλλέας φώναξε καὶ πρόσταξε τίς σκλάβες
 καλὰ νὰ πλύνουν τὸ νεκρό, νὰ τὸν ἀλείψουν λάδι,
 ἐκεῖ κάπου παράμερα μὴν τὸν ἰδῆ ὁ γέρος.
 Κι οἱ σκλάβες σάν τὸν πλύνανε, μὲ λάδι τὸν ἀλείψαν
 καὶ τὸν ὁμορφοστόλισαν. Καὶ τότε ὁ Ἀχιλλέας
 μονάχος τὸν ἐσήκωσε, τὸν ἔβαλε στὸ στῶμα
 κι οἱ παραγοῖ του, οἱ δυὸ μαζί, τὸν πήγανε στ' ἀμάξι.

Ἔστερα μπαίνει στὴ σκηνή, κάθεται στὸ θρονί του
 κι εἶπε στὸ γερο - Πρίαμο πού ἀμίλητος καθόταν :

« Λεύτερο τώρα, γέροντα, τὸ λείψανο, ὅπως εἶπες,
 » ἤσυχο ἐκεῖ στὸ στῶμα του. Κι ἅμα χαράξῃ ἡ μέρα,
 » πάρτο καὶ σύρε στὸ καλὸ. Μόν' ἔλα τώρα, ἄς φᾶμε.»

Εἶπε· κι οἱ δοῦλοι του ἔσφαξαν λευκόμαλλον ἀρνάκι,
 τὸ ψήσανε, τὸ λιάνισαν καὶ κάθισαν νὰ φᾶνε.
 Ὁ γέρος πίνοντας ἐκεῖ θαυμάζει τοῦ Ἀχιλλέα
 τὸ στέριο λεβεντόκορμο καὶ τὴν ἀντρικίαν ὄψη
 κι ὁ Ἀχιλλέας τὸ ἀγαθὸ τὸ ἀνάβλεμμα τοῦ γέρο
 καὶ τὴ γλυκιά του τὴ λαλιά καὶ τὴ σοφὴ κουβέντα.
 Κι ἀφοῦ ἤπιανε κι ἀπόφαγαν, ὁ Πρίαμος τοῦ λέει:
 «Παιδί μου, ἡ ὥρα πέρασε, πές τους νὰ μοῦ ἐτοιμάσουν
 »λίγο κι ἐγὼ νὰ κοιμηθῶ. Δὲν ἔχω κλείσει μάτι,
 »ἀφόντας ὁ λεβέντης μου σκοτώθηκε καὶ πάει.»
 Εἶπε ὁ Ἀχιλλέας κι ἐτοίμασαν καὶ ρώτησε τὸ γέρο:
 «Πές μου, πόσο θέλεις καιρὸ τὸν Ἔκτορα νὰ κλάψης,
 »νὰ πῶ νὰ πάψῃ ὁ πόλεμος;» Κι ὁ Πρίαμος τοῦ εἶπε:
 «Μέρες ἔννιὰ τὸ λείψανο θὰ κλαῖμε μέσ' στὸν πύργο,
 »στις δέκα θὰ τὸν θάψουμε καὶ θὰ δειπνήσῃ ὁ κόσμος.
 »τὴ μέρα τὴν ἐνδέκατη θὰ στήσουμε τὸ μνημα.»

Τ' ἄλλο πρωὶ σηκώθηκεν ὁ πικραμένος γέρος,
 πήρε τοῦ γιοῦ του τὸ κορμί καὶ γύρισε στὴν Τροία
 κι ὅπως τὰ συμφωνήσανε, ἔτσι κι ἐγίναν ὄλα.

Ὁμηρος. [Μετὰφρ. Μιχ. Στασινοπούλου].

Ο ΑΛΚΑΝΔΡΟΣ

(ΑΠΟ ΤΟΝ ΒΙΟΝ ΤΟΥ ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ)

Ἡ Σπάρτη, πρὶν ἀποκτήσῃ νόμους, ἐκινδύνευσε νὰ καταστραφῇ ἀπὸ τὰς ταραχάς, αἱ ὁποῖαι ἦσαν συχνόταται εἰς αὐτήν. Ἕνας μόνον θὰ ἠδύνατο νὰ τὴν σώσῃ ἀπὸ αὐτάς, ὁ σοφὸς καὶ δίκαιος Λυκοῦργος. Ἄλλ' ἀκριβῶς τότε ὁ Λυκοῦργος περιήρχετο τὰς διαφόρους χώρας, διὰ νὰ μάθῃ ποῖαι ἐξ αὐτῶν εἶχον τοὺς καλυτέρους νόμους. Οἱ Σπαρτιᾶται τὸν προσεκά-

λεσαν πολλές φορές με άπεσταλμένους να επανέλθη εις τὴν πατρίδα καὶ νὰ τὴν σώσῃ, θέτων καταλλήλους νόμους.

Ἄλλ' ὁ Λυκοῦργος ἐβράδυνε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Σπάρτην. Μὲ τοῦτο ἤθελε νὰ κάμῃ τοὺς Σπαρτιάτας νὰ ἐννοήσουν καλῶς ὅτι εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ὑπάρχουν νόμοι καὶ ὅτι οἱ πολῖται πρέπει νὰ φυλάττουν τοὺς νόμους πρὸς ὄφελος ἐκάστου καὶ τῆς πόλεως ὀλοκλήρου.

Ὅταν τέλος ἐπανῆλθεν, ἤρχισε νὰ συνομιλῇ μὲ τοὺς ἀρίστους ἐκ τῶν πολιτῶν διὰ τοὺς νόμους, οἱ ὅποιοι κατὰ τὴν γνώμην των θὰ σώσουν τὴν πόλιν. Ἀφοῦ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐμελετήθησαν οἱ νόμοι, ἔστειλεν ὁ Λυκοῦργος εἰς τοὺς Δελφοὺς καὶ ἠρώτησε τὸ μαντεῖον, ἂν οἱ νόμοι, τοὺς ὁποίους σκέπτεται νὰ θέσῃ, εἶναι καλοὶ διὰ τὴν Σπάρτην.

Ἡ Πυθία τότε ἀπήντησεν ὅτι οἱ νόμοι εἶναι ἀρεστοὶ εἰς τὸν Ἀπόλλωνα καὶ ἐφ' ὅσον θὰ τοὺς τηρῇ ἡ Σπάρτη, θὰ γίνῃ μία ἀπὸ τὰς καλυτέρας πόλεις τῆς Ἑλλάδος.

Τότε εἰς τὴν συνέλευσιν τοῦ λαοῦ ὁ Λυκοῦργος ἤρχισε νὰ λέγῃ τοὺς νόμους. Καὶ εἶπεν ὅτι δὲν θὰ εἶναι γραπτοί, ἀλλὰ πρέπει νὰ τοὺς διαφυλάξῃ ἕκαστος πολίτης εἰς τὴν μνήμην του, νὰ παραδίδωνται ἀπὸ στόματος εἰς στόμα καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον νὰ καταντήσουν ἀπλῆ συνήθεια.

Ὁ νέος Ἀλκανδρος τραυματίζει τὸν Λυκοῦργον.

Πολλοὶ εὖποροι Σπαρτιάται, ὅταν ἤκουσαν ὅτι θὰ διανεμηθῇ ἡ γῆ εἰς ἴσας μερίδας, ὅτι θὰ συνεισφέρουν ὅλοι διὰ τὰ κοινὰ συσσίτια, ὅτι πρέπει νὰ ἀνατρέφονται τὰ παιδιά μὲ σκληραγωγίαν, ἂν θέλουν νὰ εἶναι ἡ Σπάρτη πάντοτε ἰσχυρά, ἤρχισαν νὰ γογγύζουν. Ἐντὸς ὀλίγου ἠνώθησαν οἱ δυσηρεστοὶ μένοι καὶ ἐσκέφθησαν πῶς νὰ ἐμποδίσουν τὸν λαὸν νὰ παραδεχθῇ τοὺς νόμους τοῦ Λυκοῦργου.

Μίαν ἡμέραν οἱ συνεννοημένοι ἤρχισαν αἴφνης νὰ φωνάζουν καὶ νὰ ἀποδοκιμάζουν τὸν Λυκοῦργον. Μερικοὶ ὤρμησαν ἐναντίον του μὲ τὰς ράβδους των καὶ ἄλλοι ἔρριπτον λίθους.

Εἰς νέος προηγεῖτο τῶν ἄλλων μὲ ὑψωμένην τὴν ράβδον.

Ἦτο ὁ νέος Ἄλκανδρος. Αὐτὸς ἐκτύπησε μὲ τὴν ράβδον τὸν Λυκοῦργον εἰς τὸ πρόσωπον καὶ τὸν ἐπλήγωσεν εἰς τὸν ἕνα ὀφθαλμόν.

Ὁ Λυκοῦργος τότε ἔδειξε τὸν αἵματωμένον του ὀφθαλμόν εἰς τὸν λαόν.

— Ἴδέτε, εἶπεν, ἐνῶ ἦλθα μὲ τὴν ἰδικὴν σας πρόσκλησιν καὶ μὲ τὴν συγκατάθεσιν τοῦ Ἀπόλλωνος νὰ θέσω νόμους, τί παθαίνω.

Ὁ λαὸς ἠγανάκτησεν ἐναντίον τῶν στασιαστῶν καὶ ὤρμησε καὶ συνέλαβε τὸν νέον Ἄλκανδρον, τὸν ὁποῖον καὶ παρέδωσεν εἰς τὸν Λυκοῦργον.

— Ἐχεις δικαίωμα νὰ τὸν τιμωρήσης ὅπως θέλεις, ἐφώναζαν.

Ὁ Λυκοῦργος παρέλαβε τὸν Ἄλκανδρον καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν οἰκίαν του μὲ τὴν συνοδείαν τοῦ λαοῦ. Πρὶν εἰσελθῆ, εἶπεν εἰς τὸν λαὸν νὰ διαλυθῆ.

Ἐκπληξίς καὶ μετάνοια.

Εἶναι δικαιολογημένη ἡ περιέργεια τοῦ καθενὸς νὰ μάθῃ πῶς ἐτιμωρήθη ὁ Ἄλκανδρος ἀπὸ τὸν Λυκοῦργον. Ἄλλ' ἄς ἔχῃ ὀλίγην ὑπομονήν, νὰ μάθῃ πρῶτον κάτιτι ἀπαραίτητον.

Εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Λυκοῦργου ἐνόμιζον ἄριστον ἄνδρα ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος εἶχε τὴν δύναμιν νὰ ὠφελῆ, ὅσον ἠδύνατο περισσότερο, τοὺς φίλους του καὶ νὰ βλάπτῃ, ὅσον ἠδύνατο περισσότερο, τοὺς ἐχθροὺς του.

Ἐπέρασαν αἰῶνες, ἕως οὗτο ὁ σοφὸς Σωκράτης διδάξῃ ὅτι θὰ προετίμα καλύτερα νὰ ἀδικῆται ἀπὸ τοὺς ἄλλους, παρὰ νὰ ἀδικῆ.

Καὶ πάλιν ἐπέρασαν αἰῶνες, ἕως οὗτο ἔλθῃ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς νὰ διδάξῃ ὅτι δὲν διαφέρει ὁ καλὸς ἀπὸ τὸν κακόν, ὅταν εὐεργετῆ ἐκείνους, ἀπὸ τοὺς ὁποῖους εὐηργετήθη· διότι καὶ ὁ κακὸς οὐδέποτε εἶναι ἀχάριστος πρὸς τοὺς εὐεργέτας. Ὁ καλὸς ὀφείλει νὰ ἀγαπᾷ καὶ τοὺς ἐχθροὺς του καὶ νὰ προσπαθῆ νὰ εἶναι τέλειος, ὅπως ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος ἀνα-

τέλλει τὸν ἥλιον καὶ διὰ τοὺς καλοὺς καὶ διὰ τοὺς κακοὺς καὶ βρέχει ἐπίσης καὶ διὰ τοὺς καλοὺς καὶ διὰ τοὺς κακοὺς.

Ὁ Λυκοῦργος λοιπὸν εἶπεν εἰς τοὺς ὑπηρέτας του νὰ φύγουν καὶ ἔμεινε μόνος μὲ τὸν Ἄλκανδρον, πρὸς τὸν ὁποῖον εἶπεν :

— Ἀγαπητέ μου νέε, σὺ, ὁ ὁποῖος μοῦ ἐπλήγωσες τὸν ὀφθαλμόν, εἶσαι ὑποχρεωμένος καὶ νὰ μὲ βοηθήσῃς νὰ θεραπευθῶ.

Ἦτο ἡ πρώτη ἐκπληξίς τοῦ Ἄλκανδρου, ὁ ὁποῖος μὲ μεγάλην προθυμίαν ἐξετέλει τὰς προσταγὰς τοῦ Λυκοῦργου.

Ἐξεπλάγη ἀκόμη περισσότερον, ὅταν εἶδε μὲ πόσῃ ἀπλότητῃ καὶ λιτότητῃ ἔζη ὁ Λυκοῦργος· διότι οἱ ἐχθροὶ του εἶχον διαδώσει ὅτι εἰς τὴν περιοδείαν του εἶχε κερδίσει πολὺν χρυσὸν καὶ ἄργυρον καὶ ὅτι ἤθελε νὰ ὑποχρεώσῃ τοὺς ἄλλους νὰ ζοῦν ἀπλὴν ζωὴν, διὰ νὰ μένῃ μόνος αὐτὸς πλούσιος.

Ὅταν ἔβλεπεν ὁ Ἄλκανδρος μὲ πόσῃ ἀπλότητῃ ἔζη ὁ Λυκοῦργος καὶ μὲ πόσῃ ὑπομονῇ ὑπέφερε τοὺς πόνους ἀπὸ τὴν πληγὴν, ἐντρέπετο, διότι ἐφέρθη κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον πρὸς τοιοῦτον ἄνδρα. Προσεπάθει λοιπὸν μὲ κάθε τρόπον νὰ περαιοῖται τὸν Λυκοῦργον καὶ νὰ φανερώνῃ τὴν μεταμέλειάν του.

Ὅταν ἐθεραπεύθη ἡ πληγὴ, ὁ Λυκοῦργος ἄφησεν ἐλεύθερον τὸν Ἄλκανδρον.

Εἰς τοὺς φίλους του ὁ Ἄλκανδρος διηγεῖτο μὲ ἐνθουσιασμόν πῶς ἐπέρασε μὲ τὸν Λυκοῦργον :

— Δὲν πιστεύει μόνον, ἔλεγεν, εἰς ὅσα νομοθετεῖ, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ πολλοῦ τὰ ἐκτελεῖ μὲ θαυμαστὴν ἀκρίβειαν.

Ὁ Λυκοῦργος, διὰ νὰ ἐνθυμῆται τὸ πάθημά του καὶ τὴν θεραπείαν του, ἵδρυσεν ναὸν εἰς τὴν Ἀθηνᾶν. Ἀπὸ ἐκείνην τὴν ἐποχὴν οἱ Σπαρτιᾶται ἄφησαν τὴν συνήθειαν νὰ παρουσιάζωνται εἰς τὰς συνελεύσεις μὲ ράβδους.

Κατὰ Πλούταρχον. [Διασκευὴ Κ. Ἀθ. Ρωμαίου.]

« Βίοι Παράλληλοι »

Ο ΚΡΟΪΣΟΣ ΚΑΙ Ο ΣΟΛΩΝ

Ο Κροΐσος, βασιλεὺς τῆς Λυδίας εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ἦτο τόσο πλούσιος, ὥστε τὰ πλοῦτη του κατήντησαν παροιμιώδη. Ἐκαυχᾶτο διαρκῶς διὰ τοὺς ἀπείρους θησαυροὺς του καὶ ἐπίστευεν, ὅτι ἦτο ὁ εὐτυχέστερος τῶν ἀνθρώπων.

Λέγεται, ὅτι ὁ Σόλων, ὁ νομοθέτης τῶν Ἀθηνῶν, εἰς τῶν Ἑπτὰ Σοφῶν* τῆς Ἑλλάδος, κατὰ πρόσκλησιν τοῦ Κροΐσου μετέβη εἰς Σάρδεις πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ βαθυπλούτου τούτου βασιλέως. Ὁ Κροΐσος ἐνόμιζεν, ὅτι τὰ πλοῦτη του ἤθελον θαμβῶσαι τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὸν νοῦν τοῦ πτωχοῦ τούτου Ἑλληνοῦ. Ἀφοῦ λοιπὸν κατὰ διαταγὴν του ἐδείχθησαν εἰς τὸν Σόλωνα ὄλοι οἱ θησαυροὶ του, ἠρώτησεν αὐτὸν ἂν ἐγνώρισεν εἰς τὴν ζωὴν του ἄλλον ἄνθρωπον εὐτυχέστερον ἀπὸ αὐτόν. Ὁ Σόλων ἀπεκρίθη, ὅτι ἐγνώρισε τὸν Ἀθηναῖον Τέλλον, ὁ ὁποῖος, ζήσας ἐντίμως καὶ ἐν ἀνέσει καὶ ἀναθρέψας καλῶς τὰ τέκνα του, ἀπέθανεν ἐνδόξως μαχόμενος ὑπὲρ πατρίδος.

Ὁ Κροΐσος δυσηρεστήθη, διότι ὁ Σόλων δὲν ἔκρινε τὴν εὐτυχίαν ἀπὸ τὸν πλοῦτον καὶ ἠρώτησεν αὐτόν ἐκ δευτέρου, ἔάν μετὰ τὸν Τέλλον ἐγνώρισεν ἄλλον εὐδαιμονέστερον.

— Ναι, ἀπεκρίθη καὶ τότε ὁ Σόλων· ἐγνώρισα τοὺς Ἀργεῖους Κλέοβιν καὶ Βίτωνα. Οὗτοι ἐτιμῶντο καὶ ἐθαυμάζοντο ἀπὸ ὄλους διὰ τὴν ἀδελφικὴν τῶν ἀγάπην καὶ διὰ τὴν ἀξίειπαινον ἀφοσίωσιν πρὸς τὴν γραῖαν μητέρα τῶν, ἀπέθανον δὲ θάνατον γλυκύτατον καὶ ἄλυπον ἐν τῷ μέσῳ τῆς γενικῆς ἀγάπης τῶν συμπολιτῶν.

Ὁ υπερήφανος Κροΐσος ὠργίσθη τότε κατὰ τοῦ Σόλωνος καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν:

— Καὶ πῶς, ὦ Σόλων, δὲν κατατάσσεις καὶ ἐμὲ μετὰ τῶν εὐδαιμόνων ἀνθρώπων τῆς γῆς;

Ὁ Σόλων ἀπεστρέφετο τὴν κολακείαν καὶ ἐφρόνει, ὅτι εἰς

τοὺς βασιλεῖς δὲν πρέπει νὰ λέγωμεν τὰ εὐχάριστα, ἀλλὰ τὰ ἄριστα. Διὰ τοῦτο ἀπήντησεν εἰς τὸν Κροῖσον :

—Τὸ μέλλον τοῦ βίου εἶναι ἄδηλον καὶ δι' αὐτὸ κανεὶς δὲν πρέπει νὰ καυχᾶται διὰ τὴν παροῦσαν εὐτυχίαν του. Εὐδαιμόνων ἀληθῶς εἶναι ὁ τελειῶνων εὐδαιμόνων τὸν βίον του, διότι ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου ὁμοιάζει τοὺς ἀγῶνας. Καθὼς δὲ πρὶν περατωθῆ ὁ ἀγὼν οὐδένα στεφανώνομεν οὐδὲ νικητὴν ἀνακηρύττομεν, τοιοῦτοτρόπως μηδένα πρέπει νὰ μακαρίζωμεν πρὸ τοῦ τέλους τοῦ βίου του.

Οἱ σοφοὶ λόγοι τοῦ Σόλωνος, ἀντὶ νὰ σωφρονίσουν τὸν ὑπερήφανον βασιλέα, παρώργισαν * αὐτὸν ἀκόμη περισσότερον, ὥστε δυσηρεστημένος ἀπέπεμψεν ἀπὸ τὴν αὐλήν του τὸν σοφὸν Ἑλληνα.

Ἀργότερον ἢ ὑπεροψία καὶ τὰ πλοῦτη τοῦ Κροῖσου παρεκίνησαν αὐτὸν εἰς πόλεμον κατὰ τοῦ Κύρου, βασιλέως τῶν Περσῶν. Κατὰ τοῦτον δὲ τὸν πόλεμον ἐνίκηθη ὑπὸ τοῦ Κύρου καὶ ἔχασε τὸ πλουσιώτατον βασιλείον του, τὴν πρωτεύουσάν του, τὰς Σάρδεις, καὶ ὅλους τοὺς θησαυροὺς του. Συλληφθεὶς δὲ αἰχμάλωτος ἐκινδύνευε νὰ χάσῃ καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν του, διότι ὁ Κῦρος διέταξε νὰ τὸν καύσουν ζῶντα ἐνώπιόν του.

Ἡ πυρὰ εἶχεν ἐτοιμασθῆ, ὁ δὲ Κροῖσος εἶχε τεθῆ ἐπ' αὐτῆς. Ἀλλ' ἐνῶ ἔμελλον νὰ ἀνάψουν τὸ πῦρ, ἐνεθυμήθη τοὺς λόγους τοῦ Σόλωνος καὶ ἀνεφώνησεν ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ του τρεῖς φορές :

— Σόλων, Σόλων, Σόλων!

Ὁ Κῦρος ἠρώτησε ποῖος ἦτο αὐτὸς ἢ ὁ θεὸς ἢ ὁ ἀνθρώπος, τὸν ὁποῖον ὁ Κροῖσος ἐπεκαλεῖτο. Τότε ὁ Κροῖσος διηγῆθη τὴν μετὰ τοῦ Σόλωνος συνέντευξίν του καὶ τοὺς σοφοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους παρὰ τοῦ Ἑλληνος ἐκείνου εἶχεν ἀκούσει.

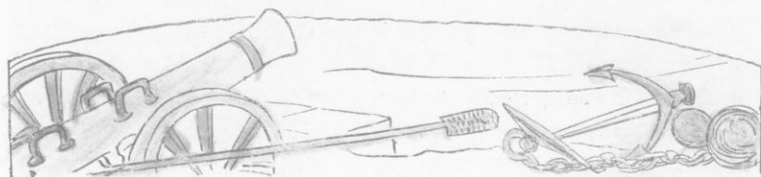
Ὁ Κῦρος συνησθάνθη ὅλην τὴν ὀρθότητα τῶν λόγων τοῦ Σόλωνος, καθ' ὅσον μάλιστα ἢ ὀδυνηρὰ θέσις τοῦ Κροῖσου ἐπεβεβαίωσε τὴν ἀλήθειαν αὐτῶν. Φοβηθεὶς δὲ μήπως ποτὲ καὶ

αὐτὸς δυστυχήσῃ, συνῆλθεν εἰς τὸν ἑαυτὸν τοῦ καὶ εὐθύς διέταξε νὰ καταβιβάσῃ ἀπὸ τὴν πυρὰν τὸν Κροῖσον. Τοιοῦτο-τρόπως τοῦ ἐχάρισε τὴν ζωὴν, τὴν ὁποῖαν εἰς τὴν παραφορὰν * τῆς νίκης καὶ τῆς ὑπερηφανείας τοῦ ἐσκόπευε ν' ἀφαιρέσῃ ἀπὸ αὐτόν.

« Γεροστάθης »

Λέων Μελάς.

Η ΚΥΡΑ - ΧΡΥΣΗ

Χ' Ο άρχηγός, τοῦ ὁποῖου τὸ ὄνομα ὑπενθύμιζε τόσας νίκας, ἡ δὲ ἀνδρεία ἐγέννα τόσας ἐλπίδας, ἐκάθητο σκεπτικὸς καὶ μελαγχολικὸς ἔμπρὸς ἀπὸ ἑνὸς οἰκίσκου, πού τὸν εἶχε μεταβάλλει εἰς ἀρχηγεῖον. Ἦτο περιτριγυρισμένος ἀπὸ τὰ παλικάρια του. Ἡ σκυθρωπότης του ἐκαθρεπτιζέτο εἰς τὰ πρόσωπά των καὶ ἡ σιωπὴ του ὠμίλει καὶ ἔλεγε λόγους θλιβεροὺς εἰς τὴν καρδίαν τοῦ καθενός. Δὲν εἶχον πλέον τροφάς, δὲν εἶχον πλέον πολεμεφόδια. Ὁ ἐχθρὸς ἔλαβε νέας ἐπικουρίας καὶ, ἀφοῦ ἔκλεισε κάθε ὁδὸν σωτηρίας, ἠπείλει ἤδη καὶ τὸ χωρίον, τοῦ ὁποῖου ἐτάχθησαν φρουροί.

—“Εναν ἄνθρωπο νὰ εἶχα γιὰ πέταμα... εἶπε τέλος ὁ ἀρχηγός, συνεχίζων σκέψιν, τὴν ὁποίαν πρὸ πολλοῦ εἶχεν εἰς τὸν νοῦν του.

—“Εναν ἄνθρωπο; Καὶ τί εἴμαστε ἐμεῖς;

— Καὶ δὲν εἶναι κανεὶς ἀπὸ μᾶς ἄξιος; ἠρώτησαν τὰ παλικάρια.

— Γιὰ πέταμα, ὄχι! Ἀπήντησε μὲ βαρεῖαν φωνὴν ὁ ἀρχηγός καὶ περιέβαλεν ὅλους μαζὶ μὲ φιλόστοργον βλέμμα.

Μετὰ μικρὰν δὲ σιωπὴν:

— Ἀφήστε νὰ συλλογιστῶ ἀκόμη, προσέθεσε.

Θρησκευτικὴ σιγὴ ἐπηκολούθησε, τὴν ὁποίαν διέκοπτε πότε πότε τὸ θορυβῶδες φύσημα, μὲ τὸ ὁποῖον ὁ ἀρχηγός ἐξέπεμπεν ἀπὸ τὸ στόμα του τὸν καπνὸν τοῦ μικροῦ τσιμπουκίου του καὶ τὴν ἐντὸς τοῦ στήθους του κοχλάζουσαν* στενοχωρίαν.

— “Άς περάση και απόψε, εἶπε τέλος ἐγειρόμενος. Ἔχει ὁ Θεός· ἄς πάη καθέννας στή θέση του. Ὅλοι ὄλοι ἀπομείναμε εἰκοσιδύο. Ὅποιοι κάμη τίποτε χωρίς τὴ διαταγή μου, εἶναι σὰ νὰ σκοτώση δέκα χριστιανούς. Συλλογιστήτε πόσοι κρέμονται ἀπὸ μᾶς.

Ἄφου εἶπεν αὐτά, ἐστράφη καὶ ἐπροχώρησε μὲ βῆμα βραδὺ πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ οἰκίσκου.

Ὁ λόφος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εὕρισκετο τὸ χωρίον, ἦτο δυσπρόρητος*. Οἱ ἐχθροὶ τὸ ἐγνώριζον καλῶς καὶ δὲν ἐτόλμων νὰ κάμουν τρίτην ἔφοδον, ἀφου τόσο ἀκριβὰ εἶχον πληρώσει τὰς δύο προηγουμένας. Ἐκριναν φρονιμώτερον νὰ καταβάλουν τοὺς χριστιανούς μὲ τὴν πείναν καί, ἀφου ὠχυρώθησαν εἰς τὰς πέριξ διόδους, ἀνέμενον τὸ ἀποτέλεσμα. Ὁ ἀρχηγός, ἐνοήσας τὸ σχέδιον, ἐμαίνετο ὡς λέων εἰς κλωβόν. Νὰ ἀποτολμήσῃ ταχεῖαν κάθοδον*, θὰ ἦτο τὸ αὐτὸ ὡς νὰ ὠδήγει τοὺς ὀπλίτας του εἰς βεβαίαν παγίδα. Νὰ περιμένῃ; Ἄπὸ δύο ἡμερῶν εἰς ἐκείνους μὲν εἶχε διανείμει ἓν τέταρτον σιτηρεσίου*, αὐτὸς δὲ δὲν ἔφαγε καθόλου.

— Γιατί βαρυβογκᾶς ἔτσι, καπετάνιο μου; ἠρώτησε πλησιάζουσα γραῖα ἐξηκοντοῦτις* περίπου, βραχύσωμος καὶ ἰσχνή*. Σὲ βλέπω καὶ ραγίζεται ἡ καρδιά μου.

— Ἄ! ἐσύ εἶσαι, κυρα - Χρυσή;

— Ἐγώ, γιέ μου.

— Ἄμ' τί νὰ ἔχω; Δὲν τὰ βλέπεις καὶ τοῦ λόγου σου; Ἐχαθήκαμε, κυρα - Χρυσή!

— Ἔχει ὁ Θεός, παιδί μου . . .

— Τὸ ξέρω, μὰ . . . πρέπει νὰ χῶμε κι ἐμεῖς.

Καὶ ἐκτύπησε διὰ τῆς χειρὸς τὴν κεφαλὴν του.

— Καὶ μήπως εἶναι δικό σου τὸ φταιξιμο;

— Μὴν κοιτάζης τί εἶναι. Τί θὰ ποῦνε . . .

— Μπορῶ νὰ σὲ ρωτήσω ἓνα λόγο, σὰ μάνα σου πού εἶμαι στὰ χρόνια;

— Στοὺς ὀρισμούς σου, κυρα - Χρυσή. Ρῶτα.

— Εἶπες πρωτύτερα στὰ παλικάρια . . . ἤμουνα στὴν πόρτα

καί τ' ἄκουσα... εἶπες, πῶς ἂν εἶχες ἕναν ἄνθρωπο γιά πέταμα...
— Αἱ! τί, ξέρεις κανέναν; ἀνέκραξεν ἀνορθούμενος ὁ ἀρχηγός.

— Παιδί μου... μὴ θυμώσης... δὲν κάνω ἐγώ;... ἠρώτησεν ἡ γραῖα, ἐκφέρουσα μετὰ δειλίας ἐκάστην συλλαβὴν.

Ὁ ἀρχηγός κατέπεσεν ἐπὶ τῆς στρωμνῆς, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐκάθητο, μὲ μεγάλην ἀπογοήτευσιν.

— "ὦχ, ἀδελφή, εἶπα ἄνθρωπο, δὲν εἶπα γυναῖκα!" Ἄσε με στό χάλι μου, κυρα - Χρυσή, δὲν εἶναι δική σου δουλειά...

Καί ἀφοῦ περιετυλίχθη μὲ τὴν κάπαν του, ἐστράφη ἀντιθέτως, ὅπως κοιμηθῆ δῆθεν. Ἄλλὰ ποῦ νὰ κοιμηθῆ; Τὸν ἔβλεπε συστρεφόμενον ἐπὶ ὦραν ὀλόκληρον ἡ κυρα - Χρυσή· τὸν ἤκουε νὰ φυσᾷ καί νὰ στενάζῃ καὶ ἐρραγιζέτο πράγματι ἡ καλή της καρδιά.

Αἴφνης ἡ βαρεῖα φωνὴ του ἠκούσθη εὐκρινῶς*, λέγουσα:

— Ἐπήγαινα ἐγώ, μὰ ὕστερα; Θὰ τοὺς κατάκοβαν ὅλους. Ν' ἀφήσω χωρὶς σκύλο τὸ μαντρί;

Τὸ σῶμα του ἐν τούτοις δὲν ἐκινεῖτο.

— Θὰ παραμιλᾷ, ἐσκέφθη ἡ γραῖα καὶ ἐπλησίασεν ἡρέμα.

— Νὰ τότε στείλω, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ ἀρχηγός, ν' ἀνεβῆ εἰς τὸν γκρεμισμένο πύργο καὶ νὰ σηκώσῃ ἐπάνω μιὰ σημαία μὲ σταυρό. Βέβαια δὲ θὰ γύριζε, μὰ οἱ Τούρκοι τὸ πρῶνι, γιὰ νὰ μὴ βρεθοῦν ἀνάμεσα σὲ δυὸ φωτιές, θὰ μ' ἄδειάζαν τὴ ρεματιά καὶ θὰ γλίτωνα...

"Α! αὐτὸ ἦταν... εἶπε καθ' ἑαυτὴν ἡ κυρα - Χρυσή καὶ ἀνέμεινε νὰ ἀκούσῃ ἀκόμη. Ἄλλ' ἤδη ὁ ἀρχηγός ἐκοιμάτο.

Ἡ κυρα - Χρυσή ἦτο ὁ μόνος θῆλυς κάτοικος τοῦ χωρίου. Εἶχεν ἀρνηθῆ νὰ ἀκολουθήσῃ τὰ λοιπὰ γυναικόπαιδα καὶ παρέμεινε διὰ νὰ περιποιηθῆ τὸν καπετάνιον, πρὸς τὸν ὁποῖον ἔτρεφε μητρικὴν ἀληθῶς στοργήν. Ἀπὸ δύο ἡμερῶν συνεμερίζετο* ἀγογγύστως τὴν αἰτίαν* του, ἄυπνος δὲ ἐφρούρει αὐτόν, ὡς ὁ ἄριστος τῶν ὑπασπιστῶν.

Καὶ τώρα, ἀφοῦ ὑφῆρπασε* τὸ σχέδιόν του, κατείχετο ὑπὸ

παραδόξου ταραχής. Ἐνόμιζεν, ὅτι ὁ Θεὸς τῆς τὸ ἀπεκάλυψεν, ἵνα τὸ ἐκτελέσῃ αὐτή. Ἐνόμιζεν, ὅτι εἰς τὰς χεῖρας τῆς ἦτο ἤδη ἡ ζωὴ ὄλων, ὅτι πᾶσα στιγμή βραδύτητος θὰ κατέστρεφε τὸ σχέδιον.

— Θὰ χαθῶ, ἐσκέπτετο, μὰ θὰ σώσω εἴκοσι παλικάρια καὶ τὸν ἀρχηγό. Εἶδες τί εἶπε; Καθένας τους ἀξίζει γιὰ δέκα. Θεέ μου, δώσε μου φώτιση καὶ δύναμη.

Ἦνοιξε μικρὸν σακίδιον, τὸ ὁποῖον περιεῖχεν ὄλας τὰς ἀποσκευὰς τοῦ ἀρχηγοῦ, ἀνέσυρεν ἐξ αὐτοῦ μικρὰν λευκὴν σημαίαν, φέρουσαν ἐρυθρὸν σταυρὸν καὶ ἠσπάσθη αὐτόν.

— Θεέ μου, δώσε μου φώτιση καὶ δύναμη, ἐπανελάβε καθ' ἑαυτήν. Νὰ καλὸ, ποῦ μῆτε τὸ ὄνειρεύτηκα ποτὲ μου!

Καὶ ἐξῆλθεν ἀκροποδητὶ ἀπὸ τὴν ἄλλην θύραν τοῦ οἰκίσκου.

Ὁ Θεὸς τὴν περιέβαλε μὲ νέφος, ὥστε νὰ διέλθῃ ἀπαράτητος διὰ μέσου τῶν ἐχθρῶν; Ὁ Θεὸς ἐνίσχυσε* τοὺς τρέμοντας πόδας τῆς γραίας καὶ τῆς ἔδωσε πτερὰ νὰ τὴν φέρουν μακρὰν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ παρακειμένου λόφου; Ὁ Θεὸς τὴν ἐβόηθησε νὰ ἀνέλθῃ ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ γκρεμισμένου πύργου καὶ νὰ ὑψώσῃ ἐπὶ κλάδου τὴν σημαίαν τοῦ σταυροῦ καὶ τῆς σωτηρίας; Ὁ Θεὸς ἔπεμψε τοὺς ἀγγέλους του νὰ τὴν παραλάβουν ὡς ψυχὴν δικαίου καὶ νὰ τὴν ἐπαναφέρουν διὰ μέσου τῶν ἐχθρῶν πάλιν ζῶσαν, μετὰ δίωρον κοπιώδη ὁδοιπορίαν; Ὁ Θεὸς βέβαια, ὁ ὁποῖος βοηθεῖ πᾶσαν ἀγαθὴν πρᾶξιν ἐκείνων, ὅσοι μὲ πίστιν καὶ ἀγάπην ἐπικαλοῦνται τὸ ὄνομά του.

Ὁ ἀρχηγὸς ἠγέρθη πρὶν ἀνατεῖλῃ ὁ ἥλιος. Μὲ βαρεῖαν τὴν κεφαλὴν ἐξῆλθεν εἰς τὴν ὁδὸν καί, ὅπως ἔβλεπε καθ' ὄλην τὴν νύκτα τὸν γκρεμισμένον πύργον, πρὸς αὐτὸν ἐστράφη πάλιν τὸ πρῶτον τοῦ βλέμμα.

— Ὁνειρεύομαι! εἶπε, μὴ δυνάμενος νὰ πιστεύσῃ εἰς ὅ,τι ἔβλεπεν. Ὁνειρεύομαι ἀκόμη; Κύριε ἐλέησον!

Καὶ ἔκαμε τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, διευθύνων διαρκῶς τὰ βλέμματά του εἰς τὸ ἐρυθρόλευκον ὕφασμα, τὸ ὁποῖον, σειόμενον ὑπὸ τῆς πρῶτης αὔρας, διεγράφετο ἤδη εὐκρινῶς εἰς τὸν ροδόχρουν οὐρανόν.

— Κώστα! Φραγκιό! Μιχάλη! άνέκραξε.

Μετ' όλίγα λεπτά οί πλείστοι περιεκύκλωνον τόν άρχηγόν των.

— Δέτε, εΐπε δεικνύων τήν σημαΐαν. 'Ο Θεός μās έσωσε! . . .

"Ότε κατόπιν έζήτησαν νά έξηγήσουν τό θαύμα, ούδεις άπέδωσε τοϋτο εις τήν κυρα-Χρυσήν. 'Εκείνη δέ; 'Εκείνη έντράπη νά όμιλήση. Δέν τής εΐπεν ό άρχηγός, ότε προσεφέρετο: «Δέν εΐναι δική σου δουλειά»; Δέν εΐπε κατόπιν εις τούς άλλους; «'Ο Θεός μās έσωσε»; ✕

'Ιωάννης Δαμβέργης.

« Οί Κοήτες μου »

Η ΣΗΜΑΙΑ

Πάντα κι όπου σ' άντικρύζω
 μέ λαχτάρα σταματώ
 και περήφανα δακρύζω,
 ταπεινά σέ χαιρετώ.

Δόξα άθάνατη στολίζει
 κάθε θεία σου πτυχή
 και μαζί σου φτερουγίζει
 τής Πατρίδας ή ψυχή.

"Όταν ξάφνου σέ χαϊδεύη
 τ' άγεράκι τ' άλαφρό,
 μοιάζεις κύμα πού σαλεύει
 μέ χιονόλευκόν άφρό.

Κι ό Σταυρός πού λαμπυρίζει
 στην ψηλή σου κορυφή,
 εΐν' ό φάρος πού φωτίζει
 μιάν έλπίδα μας κρυφή.

Σὲ θωρῶ κι ἀναθαρρεύω
καὶ τὰ χέρια μου χτυπῶ,
σάν ἀγία σὲ λατρεύω,
σὰ μητέρα σ' ἀγαπῶ.

Κι ἀπ' τὰ στήθη μου ἀνεβαίνει
μιὰ χαρούμενη φωνή:
Νᾶσαι πάντα δοξασμένη,
ὦ Σημαία γαλανή!

Ἰ. Πολέμης.

« Τὰ πρῶτα βήματα »

Ο ΚΕΡΚΕΖΟΣ *

Εἰς τοῦ Σαΐτονικολῆ ἐμοίραζαν τοὺς πρώτους σισανέδες * πὺ ἔφερε τὸ « Πανελλήνιον » *. Μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους ἐπῆγε καὶ ὁ Ἄνδρουλιός νά πάρη, ἀλλ' ἐνῶ ἔφθασεν ἐκ τῶν πρώτων, ἐπλησίασε μὲ τοὺς τελευταίους, ὅταν ἔμεναν ἀκόμη τέσσαρα ἢ πέντε μόνον τουφέκια καὶ οἱ ἀπαιτηταὶ * ἦσαν δεκαπέντε καὶ περισσότεροι. Ὁ Ἄναγνώστης ὁ Πλατῆς, καθήμενος, κατέγραφεν ἐκείνους πὺ ἐλάμβανον ὄπλα, ὁ δὲ Σαΐτονικολῆς, ὄρθιος, τὰ ἐμοίραζεν, ἀπευθύνων εἰς ἕκαστον μίαν εὐχὴν:

— Καλορίζικο! Τιμημένο νά τὸ βαστᾶς καὶ τιμημένο νά σὲ βγάλῃ! καὶ ἄλλα τοιαῦτα.

Ὁ Ἄνδρουλιός, ὑποχωρῶν εἰς ὄλους, ἀπωθούμενος καὶ ἀπωθῶν, ἐκινδύνευε νά μὴ πάρη τίποτε· ἀλλ' ἐπὶ τέλους εὐρέθη ἐνώπιον τοῦ Σαΐτονικολῆ, ὅστις ἦτο γυρισμένος τὴν στιγμήν ἐκείνην πρὸς τὴν γωνίαν ὅπου εἶχον τοποθετηθῆ τὰ ὄπλα καὶ ὅστις ἐστράφη κρατῶν ἕνα σισανέν. Ἦνοιγε δὲ τὸ στόμα νά εἴπη τὴν ἀπαραίτητον εὐχὴν καὶ ὁ Ἄνδρουλιός ἐκινήθη νά πάρη τὸ τουφέκι, ὅτε ὁ Σαΐτονικολῆς τὸν εἶδε καὶ ἔκαμε κίνημα ἐκπλήξεως καὶ δισταγμοῦ.

— Μωρέ, δέν αφήνεις, καημένε 'Ανδρουλιό, νά τὸ πάρη κανεῖς ἄλλος; τοῦ εἶπε μὲ δυσφορίαν* ἀνθρώπου πού ἀναγκάζεται νά φανῆ σκληρός. 'Εσύ, τί νά σοῦ πῶ;...

'Ο Σαῖτονικολῆς ἤθελε νά εἶπῃ: 'Εσύ τί νά τὸ κάμης; Καὶ ὁ 'Ανδρουλιός, ὅσον καὶ ἂν ἦτο πρᾶος καὶ ταπεινός, ἐταράχθη. Δέν εἶπεν ὅμως τίποτε, ἀλλ' ἀπεσύρθη ἀποσβολωμένος εἰς μίαν ἄκρην, ὡς νά μὴ ἔβλεπε τὴν θύραν διὰ νά φύγῃ. 'Ο Σαῖτονικολῆς μετενόησεν ἀμέσως καὶ ἐλυπήθη διὰ τὴν σκληράν του φράσιν· ἀλλ' ἦτο πλέον ἀργά, διότι ἄλλοι ἔσπευσαν καὶ ἤρπασαν τὰ ὑπολειπόμενα τουφέκια, χωρὶς μάλιστα νά περιμένουν τὴν εὐχὴν.

— Τὸ πιστεψες αὐτὸ πού σοῦπα, 'Ανδρουλιό, κι ἀφήκες νά πάρη ἄλλος τὸ τουφέκι; ἐφώναξε πρὸς αὐτὸν γελῶν, διὰ νά συγκαλύψῃ τὸ πρᾶγμα. 'Εγὼ σὲ θαρροῦσα γιὰ πιὸ ζυπνητό. 'Ακοῦς ν' ἀφήσῃ νά τοῦ πάρη ἄλλος τὸ τουφέκι!

— Δὲ θέλω σισανέ, καπετάν Νικολή, ἀπήντησεν ὁ 'Ανδρουλιός. Καλύτερα πού τὸν πῆρε ἄλλος. "Ἐχω μιὰ παλιολαζαρίνα* ἐγὼ . . . κάνει κι αὐτὴ δουλειά.

Καὶ τὰ ἔλεγεν αὐτὰ χωρὶς πικρίαν, χωρὶς παράπονον· ἐμειδία μάλιστα τώρα τὸ σύνηθες καλοκάγαθον μειδιάμα του, ἀλλ' εἰς τὰ γαλανὰ του μάτια ἐκυλίετο ἓν δάκρυ.

'Ο 'Ανδρουλιός ἦτο νέος ἄνθρωπος, τριάντα περίπου ἐτῶν, κοντός, μὲ παχὺ ξανθὸν μουστάκι καὶ μὲ κνήμας ἰσχνάς.

'Ἄλλ' ἄς μὴ ὑποθέσῃ κανεῖς, ὅτι ὁ 'Ανδρουλιός ἦτο ἐλαφρὸν καὶ μάταιον ὑποκείμενον*. 'Ολίγοι ἦσαν φιλόπονοι ὡσὰν αὐτὸν εἰς τὸ χωριό. "Ἄμα ἐτελείωνε τὰς ἀγροτικὰς του ἐργασίας, ἐπηγγέλλετο* ἐπὶ τινὰς μῆνας τὸν κτίστην, εὔρισκε δὲ καιρὸν ἐν τῷ μεταξύ νά ἐπιτηρῇ καὶ τὸν νερόμυλον, τὸν ὁποῖον εἶχε μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του. 'Εθεώρει θεάρεστον ἔργον νά ἐκτελῇ χρέη νεωκόρου, νά κρούῃ τὸν κώδωνα τῆς ἐκκλησίας, νά φέρῃ φωτιὰν διὰ θυμιατόν, νά ἀνάβῃ καὶ νά περιποιητῆται τὰ κανδήλια, νά βοηθῇ τὸν ἱερέα κατὰ τὰ βαπτίσια· ἐλυπεῖτο δὲ διότι δέν ἐγνώριζε γράμματα, διὰ νά δύναται νά ἐκτελῇ χρέη ψάλτου, ἀλλ' ὅπωςδήποτε καθ' ὅλην τὴν λειτουργίαν δέν

ἔπαυε νὰ συνοδεύη μὲ σιγανὸν μουρμούρισμα τὴν ψαλμωδίαν.

Δὲν περιωρίζετο δὲ ἡ εὐσέβειά του μόνον εἰς αὐτά, ἀλλ' εἶχεν ἀληθεῖς χριστιανικὰς ἀρετάς. Ἀπὸ τὸ στόμα του δὲν ἐξήρχετο ποτὲ ψυχρὸς λόγος, καὶ τόσον ἦτο καλοκάγαθος καὶ ταπεινός, ὥστε οἱ χωριανοὶ τὸν ἐφαντάζοντο ὡς μὴ δυνάμενον νὰ κακοποιήσῃ καὶ Τοῦρκον ἀκόμη.

Δὲν εἶχε κανένα ἐχθρόν, φυσικά, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἀγάπην, τὴν ὁποίαν ἐνέπνεε, δὲν ἔλειπεν ὀλίγη εἰρωνεία. Εἰς τοῦτο δὲ συνετέλει* πρὸ πάντων ἡ κατασκευὴ του, ἡ σχεδὸν καχεκτικὴ*, καὶ τὸ μικρόν του ἀνάστημα. Καὶ ὅταν εἰς τὸν χορὸν ἐπεδείκνυεν εὐστροφίαν καὶ ἐχοροπήδα, αἱ γυναῖκες ἐδάγκωναν τὰ χεῖλη των διὰ νὰ μὴ ξεκαρδισθοῦν.

Ἄλλ' ὁ Ἄνδρουλιός, καὶ ὅταν φανερὰ ἔβλεπεν, ὅτι τὸν ἐχλεύαζον, δὲν ὠργίζετο οὐδὲ ἐδυσθύμει*. Ἐνίοτε μάλιστα συνεμερίζετο* τοὺς γέλωτας τῶν ἄλλων, ὡς διὰ νὰ διασκεδάξῃ περισσότερον τοὺς θεατάς.

Δὲν γνωρίζω ἂν διὰ τῶν ὑπερβολικῶν τούτων χοροπηδημάτων του ἤθελε νὰ ἐπιδείξῃ παλικάρισμόν. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι οὐδέποτε ἐπροκάλεσε φιλονικίαν καί, ἂν κάποτε ἄλλοι τὸν προεκάλουν, αὐτὸς ὑπεχώρει.

Ἐγέλα λοιπὸν ὁ κόσμος μαζί του. Ὅταν δὲ ἤρχισεν ἡ ἐπανάστασις καὶ ἠκούσθη, ὅτι ὁ Ἄνδρουλιός θὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸν πόλεμον, ἐγέλασαν καὶ τὰ νήπια. Πάει ἡ Τουρκία! Τινὲς ἐξέφραζον τὸν φόβον, ὅτι δὲν ἤξευρε νὰ κάμῃ χρῆσιν τοῦ τουφεκιοῦ καὶ ἄλλοι, ὅτι θὰ τὸ ἐγέμιζε μέχρι στομίου. Κάποιος μὲ ἐβεβαίωνεν, ὅτι ὁ Ἄνδρουλιός ἐξελάμβανε τὸν πόλεμον ὡς χειροπάλημα καὶ ὅτι εἶχε κόψει τὰ μαλλιά του σύρριζα, διὰ νὰ μὴ τὸν πιάνουν ἀπ' αὐτά οἱ Τοῦρκοι.

Ὡς εἶδομεν, καὶ αὐτὸς ὁ καπετάνιος Σαῖτονικολῆς δὲν εἶχε καλυτέραν ἰδέαν. Ἄλλ' ὁ Ἄνδρουλιός δὲν ἐμνησικακήσεν μετὰ τινὰς ὥρας μάλιστα ἐφαίνετο ὡς νὰ εἶχε παντελῶς λησμονήσῃ τὴν πικρὰν τοῦ ὀπλάρχηγοῦ φράσιν. Καὶ εἰς τὴν πρώτην ἀψιμαχίαν* ἔλαβε μέρος μὲ τὴν λαζαρίναν* του. Τί γέλια ἔγιναν μ' ἐκείνην τὴν παλιολαζαρίναν, τῆς ὁποίας τὸ σπασμένο

κοντάκι * ἦτο δεμένον μὲ σπάγγους καὶ ἡ ὁποία εἶχε μᾶκρος τριῶν πήχεων!

— Μωρ' αὐτό, Ἄνδρουλιό, εἶνε τοῦ Διγενῆ * τοῦ Σαραντάπηχου τὸ τουφέκι *, εἶπε κάποιος.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς μάχης τὸν ἔχασαν· εἶχεν ἀναμειχθῆ ἴσως μὲ ξενοχωριανούς, ἢ πιθανώτερον εἶχε κρυφθῆ. Μόνον δὲ κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν τὸν ἐπανεῖδον καὶ τὸ φέσι τοῦ ἦτο τρυπημένον ἀπὸ δύο σφαίρας. Ἐξάπαντος τὸ εἶχε κρεμάσει καὶ τὸ ἐπυροβόλησε μὲ τὴν λαζαρίναν του. Τοῦλάχιστον ἐξεσκεῖτο εἰς τὴν σκοποβολὴν.

Ἄλλ' εἰς τὴν ἐπομένην μάχην ἡ κακολογία ἐβουβάθη. Ὁ Ἄνδρουλιὸς ἐμάχετος ὄρθιος, ἐντελῶς ἀπροφύλακτος. Ἐνόμισαν, ὅτι τὸ ἔκαμνεν ἀπὸ ἄγνοιαν τοῦ κινδύνου καὶ τοῦ ἐφώναζαν νὰ πιάσῃ μετερίζι *. Ἄλλ' ὁ Ἄνδρουλιὸς δὲν ἠθέλησε νὰ ἀκούσῃ.

— Ἐμένα δὲν μὲ πιάνει μπάλα *, εἶπε μετὰ τὴν μάχην.

— Δὲν σὲ πιάνει μπάλα; Πῶς τὸ κατέχεις;

— Ἐχω τίμιον ξύλο.

— Ἀλήθεια;

— Ἐχω αὐτό, ἀπήντησεν ὁ Ἄνδρουλιὸς σοβαρῶς καὶ ἔκαμε τὸν σταυρόν του. Δὲν τὸ κατέχετε; Ὅποιος κάνει τὸ σταυρό του, ἄρμα ἔχει στὸ πλευρό του.

Μετὰ τινὰ καιρὸν ἀπεβιβάσθησαν ἐθελονταὶ εἰς τὴν ἐπαρχίαν. Ἀμέσως ὁμοῦ στρατὸς τουρκικὸς πολυάριθμος τοὺς κατεδίωξε μέχρι τοῦ ὄροπέδιου τοῦ Λαπάθου *, ὅπου τοὺς περιεκύκλωσεν. Ἐθελονταὶ ἐφρονεύθησαν πολλοί· θὰ ἐξωλοθρεύοντο δὲ ὅλοι, ἂν δὲν τοὺς ἐβοήθει ἡ ὁμίχλη καὶ ἂν ἔλειπαν οἱ ἐντόπιοι ἐπαναστάται, οἵτινες ὑπεστήριξαν τὴν ὑποχώρησίν των καὶ τοὺς ὠδήγησαν νὰ διαφύγουν δι' ἀτραπῶν καὶ χαραδρῶν.

Μεταξὺ τῶν Κρητῶν ἦτο καὶ ὁ Ἄνδρουλιός, ὁ ὁποῖος πολλοὺς ἐθελοντάς ἔσωσεν. Εἰς τὸ ἀνακάτωμα δὲ ἐκεῖνο καὶ ἐντὸς τῆς ὁμίχλης διέκρινεν ἐγγύτατα ἓνα φοροῦντα ὑψηλὸν σκοῦφον.

— Ἀπὸ δῶ, πατριότη! τοῦ ἐφώναξε. Μὴν πᾶς ἀπ' αὐτοῦ, θὰ πέσῃ στὸς Τούρκους.

‘Ο φορῶν τὸν ὑψηλὸν σκοῦφον διηυθύνθη πρὸς αὐτόν, ἀλλ’ ὅταν ἐπλησίασεν, ὁ Ἄνδρουλιὸς διέκρινεν, ὅτι ἦτο Κιρκάσιος *. Δὲν ἐπρόφθασεν ὅμως νὰ τὸ καλοσκεφθῆ, καὶ ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον κατ’ ἀρχὰς εἶχε νομίσει ὡς ἐθελοντὴν, ὠρμησε κατ’ αὐτοῦ μὲ τὴν λόγχην.

Ἦτοπισθεν τοῦ Ἄνδρουλιοῦ ἦτο κρημνὸς στρωμένος μὲ χαλίκια· ἡ δὲ ἀπόστασις ἢ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Κιρκασίου ἦτο τόσον μικρά, ὥστε δὲν ἔλαβε καιρὸν νὰ στρέψῃ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ τὴν μακρὰν λαζαρίαν.

Ἡ λόγχη ἐπήρχετο * κατὰ τοῦ στήθους του, ἀλλ’ ὁ Ἄνδρουλιὸς συγχρόνως ἐρρίπτετο εἰς τὸν κρημνὸν μὲ μίαν ἀναφώνησιν :

— Θεέ μου !

Καὶ μετὰ πατάγου, παρασύρων τοὺς χάλικας, κατεκυλίσθη εἰς τὸν κρημνὸν, προπορευμένης μὲ τὸν μεταλλικὸν τῆς θόρυβον τῆς λαζαρίνας. Εἰς τὸ κάτω μέρος ἔμεινεν ἀκίνητος. Ὁ δὲ Κιρκάσιος, ἀφοῦ ἐπὶ τινὰς στιγμὰς τὸν ἔβλεπε κατακυλιόμενον, τῶρα ἐζήτηε μέρος διὰ νὰ κατέλθῃ μέχρις αὐτοῦ καὶ νὰ τὸν αἰχμαλωτίσῃ ἢ νὰ τὸν ἀποτελειώσῃ. Ἐπὶ τέλους εὔρε μονοπάτι καὶ ἤρχισε νὰ καταβαίῃ, ἀλλὰ μετ’ ὀλίγον ἐκινήθη καὶ ὁ Ἄνδρουλιός. Ὁ Θεὸς εἶχε βοηθήσει, ὥστε μόνον ἀσημάντους τινὰς ἐκδοράς * καὶ ἐλαφρὰν ζάλην εἶχε πάθει. Ἀλλὰ μόλις ἐσηκώθη, ἠκούσθη πυροβολισμὸς καὶ μία σφαῖρα ἐπέρασε πλησίον του. Ἡ λαζαρίνα ἦτο ἐνώπιόν του καὶ ὁ Ἄνδρουλιὸς τὴν ἤρπασεν, ἔρριψε ταχὺ βλέμμα εἰς τὴν πιάστραν * καὶ κράκ - κράκ ! τὴν ἔστρεψε κατὰ τοῦ Κιρκασίου.

Νέος πυροβολισμὸς ἀντήχησεν εἰς τὴν χαράδραν καὶ ὁ Κιρκάσιος κατεκυλίσθη μέχρι τῶν ποδῶν τοῦ Ἄνδρουλιοῦ νεκρός...

Τὴν ἐπιούσαν ἔξαφνα ἐνέσπειρε πανικὸν εἰς τὸ χωριὸ ἢ κραυγή : Τούρκοι ! Κερκέζοι !

‘Ο κόσμος ἔγινεν ἄνω κάτω· καὶ ἄλλοι μὲν ἔτρεχον νὰ πάρουν τὰ τουφέκια των, ἄλλοι νὰ προφυλάξουν τὰ παιδιά των, ἄλλοι νὰ ἀποκρούσουν * τὴν εἰσβολὴν *. Ἄλλ’ ἀντὶ Τούρκων καὶ Κιρκασίων εἶδον ἓνα μόνον Κιρκάσιον, ὅστις παραδόξως

ἔφερεν ἐπ' ὤμου δύο τουφέκια, ἔνευε δὲ μακρόθεν καθησυχαστικῶς καὶ ἐφώναζεν ἑλληνιστί :

— Μῶρ' ἐγὼ 'μαι, ἐγὼ 'μαι ! Μὴ φοβάσθε !

Δύνασθε νὰ φαντασθῆτε τὸν θαυμασμὸν καὶ ἔπειτα τὴν εὐθυμίαν τῶν χωριανῶν, ὅταν ἀνεγνώρισαν τὸν Ἀνδρουλιὸν ἐντὸς τοῦ κερκασιανοῦ ἱματισμοῦ, ὁ ὁποῖος, σημειώσατε, τοῦ ἤρχετο ὀλίγον μακρὺς καὶ ὑπὲρ τὸ δέον* πλατὺς.

Τὸν ὑπεδέχθησαν μὲ ἀλαλαγμὸν χαρᾶς καὶ περικυκλώσαντες αὐτὸν τὸν ἠρώτων, ἐνῶ συγχρόνως μετὰ περιεργείας ἐξήταζον τὸν καυκάσιον ἱματισμὸν του, τοῦ ὁποῖου τὸ στήθος ἐκάλυπτον ἀλλεπάλληλοι σειραὶ φυσιγγιοθηκῶν.

Παρακάτω συνήντησαν τὸν καπετάνιον Σαΐτονικολὴν καὶ ὁ Ἀνδρουλιὸς τοῦ προσέφερε τὸ ὄπλον τοῦ Κερκασίου λέγων :

— Αὐτὸ τὸ σισανεδάκι πρέπει νὰ τόχης τοῦ λόγου σου, καπετάν Νικολή.

Ὁ Σαΐτονικολὴς παρετήρησε μὲ θαυμασμὸν καὶ πόθον τὸ ὠραῖον καὶ ἐλαφρὸν ὄπλον. Ἄλλ' ἐνθυμηθεὶς ἴσως τὴν προσβολὴν, τὴν ὁποίαν ἔκαμε πρὸς τὸν Ἀνδρουλιὸν, τοῦ εἶπε μὲ φωνὴν στενοχωρημένην :

— Ὅχι ! Ὅχι ! Ἐσὺ τὸ πῆρες, ἐσὺ νὰ τόχης.

Ὁ Ἀνδρουλιὸς ἀπήντησεν ἡρεμώτατα καὶ φυσικώτατα :

— Ἐγὼ θὰ πάρω ἄλλο, καπετάνιο.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὁ Ἀνδρουλιὸς ἐπωνομάσθη Κερκέζος.

Ἰωάννης Κονδυλάκης.

« Ὅταν ἦμιον δάσκαλος κ. ἄ. διηγήματα »

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΛΑΡΙΣΑΝ

Ἡ ἀμαξοστοιχία πλήρης πυροβολητῶν ἐξεκίνησεν ἀργὰ ἀργὰ ἀπὸ τὸν ἐν Ἀθήναις σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου Λαρίσης καί, ἀφήνουσα ὀπίσω της πυκνὰ σύννεφα μολυβένιου καπνοῦ, ἐχύθη ὡς πελώριος ὄφις πρὸς τοὺς Μύλους.

Ἐπροχωροῦσε θορυβωδῶς μέσα ἀπὸ τὴν μικρὰν λαϊκὴν συνοικίαν, ἣ ὅποια ἔχει παρατάξει λευκοὺς οἰκίσκους δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τῆς γραμμῆς. Εἰς ἓν ὕψωμα γυναῖκες συγκεντρωμέναι ἐφαίνοντο, ὅτι προσεπάθουν νὰ συλλάβουν τὰς φυσιογνωμίας τῶν στρατιωτῶν. Ἐκεῖνοι, κρεμασμένοι εἰς τὰ παράθυρα, ἔσειον τὰ πηλήκιά των, ἐνῶ ἀπὸ τὸ ὕψωμα μερικά ἄσπρα μανδύλια ἐκινήθησαν σπασμωδικά. Μία βροντώδης ζητωκραυγὴ ἠκούσθη ἀπὸ τὰ βαγόνια τῶν στρατιωτῶν, ἐνῶ ἀπὸ τὸ ὕψωμα μία εὐχὴ ἐσκέπασε τὸν θόρυβον τοῦ σιδηροδρόμου :

— Στὸ καλὸ ! . . .

Ἡ πόλις ἐχάνετο ἤδη ὀπίσω μας. Ἐπὶ τέλους ἡ ἀτμομηχανὴ ὤρμησεν εἰς τὸν στενὸν λαιμὸν τῆς Πάρνηθος καὶ αἱ Ἀθηναὶ δὲν ἐφαίνοντο πλέον. Γύρω μου ἐβομβοῦσεν ὁ εὐθυμὸς θόρυβος τῶν στρατιωτῶν. "Ἐκλεις τὰ μάτια μου. Εἶναι καὶ αὐτὸ εἷς τρόπος νὰ μὴ ἀκούη κανεὶς. Ἀλλὰ πρὸ πάντων αὐτὸ εἶναι εἷς τρόπος νὰ συγκεντρωθῇ κανεὶς εἰς τὸν ἑαυτὸν του, νὰ μείνῃ μόνος του, μὲ τὰς σκέψεις του.

Καὶ ἐσκεπτόμην.

"Ἀφῆνα ὀπίσω μου μίαν πόλιν, τὴν ὅποιαν ἔτρωγεν ὁ ὕψηλὸς πυρετὸς τοῦ πολέμου. Ἀπὸ τὴν στιγμὴν ποῦ ἐψιθυρίσθη, ὅτι ἡ Ἑλλάς συνωμολόγησε * συμμαχίαν μὲ τὰ τρία βαλκανικὰ κράτη, μόλις εἶχον περάσει ὀλίγα ἐβδομάδες.

Καὶ εἰς τὸ μεταξὺ αὐτὸ αἱ ἐτοιμασίαι, μυστικαὶ καὶ φανεραὶ, ἐβροντοφωνοῦσαν, ὅτι ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν ἤμπορεῖ ν' ἀκουσθῆτ' ὁ « τουφέκι ». Ὅλη ἡ Ἑλλάς εἶχε σκεπασθῆ ἀπὸ χακί. Κάτω ἀπὸ τὸ πηλήκιον τοῦ ἐφέδρου ἐφαίνοντο πλέον ὅλα τὰ γνωστὰ καὶ ἄγνωστα πρόσωπα καὶ ἐκάστην νύκτα οἱ κοιμισμένοι δρόμοι ἐξυπνοῦσαν ἀπὸ τὸν βαρὺν ἤχον τῶν τροχῶν τῶν τηλεβόλων, ποῦ ἔφευγον ἀτελείωτα, διευθυνόμενα πρὸς τὰ σύνορα.

Μοῦ ἦλθε ζωντανώτατα εἰς τὴν μνήμην μου τὸ ἐπεισόδιον τοῦ καλοῦ συναδέλφου, μὲ τὸν ὅποιον χρόνια εἶχον ἐργασθῆ εἰς τὸ ἴδιον γραφεῖον, εἰς τὴν ἴδιαν τράπεζαν μάλιστα. Μόλις

Εύζωνοι τῆς Βασιλικῆς Φρουρᾶς.

[Φωτογρ. Νέλλης.]

έδημοσιεύθη τὸ διάταγμα τῆς ἐπιστρατεύσεως, ὁ συνάδελφός μου ἐπῆγε καὶ ἐνεγράφη εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἐθελοντῶν. Ἄλλὰ μία σκέψις τὸν ἐτρόμαζε. Πῶς θὰ ἀνήγγελλε τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν πατέρα του, ἕνα σεβαστὸν καὶ ἔρημον γέροντα, ὁ ὁποῖος δὲν εἶχεν ἄλλον εἰς τὸν κόσμον ἀπὸ αὐτὸ τὸ «παιδί»; Ἦτο βέβαιον, ὅτι αὐτὴ ἡ ἀγγελία θὰ ἐφόνευε τὸν γέροντα ἐκεῖνον.

Ἐν τούτοις ὁ συνάδελφός μου ἐπῆρε τὴν ἀπόφασιν καὶ μίαν ἐσπέραν, ὅταν ὄλα πλέον ἦσαν ἔτοιμα καὶ οἱ ἐθελονταὶ συνεκεντροῦντο εἰς τὸν στρατῶνα, ὁ συνάδελφός μου ἐξωμολογήθη τὸ διάβημά του εἰς τὸν πατέρα του καὶ τοῦ ἐζήτησε τὴν εὐχὴν του.

Ἄδάκρυτος ὁ γέρων, κρύπτων τὴν συγκίνησίν του, ἀπεχαιρέτησε τὸν υἱὸν του μὲ λόγια, τὰ ὁποῖα θὰ ἐζήλευε Σπαρτιάτης τῆς ἐποχῆς τοῦ Λυκούργου:

— Πήγαινε, παιδί μου, στὴν εὐχὴ μου, εἶπεν. Ἡ ὑποχρέωσις πρὸς τὴν Πατρίδα εἶναι μεγαλυτέρα ἀπὸ τὴν ὑποχρέωσιν πρὸς τὸν πατέρα. Κοίταξε νὰ κάμῃς τὸ καθήκον σου. Ἄν μάθω πῶς ἐσκοτώθῃς, πιθανὸν νὰ μὴ πεθάνω. Ἄν μάθω, ὅτι ἐδειλίασες, θὰ πεθάνω ἀπὸ ἐντροπῆν.

Καὶ πῶς νὰ λησμονήσω τὴν ἄλλην σκηνὴν ποῦ εἶδα μίαν ἐσπέραν, ὅταν τὸ πρῶτον σκότος τῆς νυκτὸς κατέβαινε πρὸς τὴν πόλιν καὶ εἰς τὴν θύραν ἑνὸς οἰκίσκου μία μάνα ἀποχαιρέτουσε τὸ παιδί της ποῦ ἔφευγε διὰ τὰ σύνορα;

— Στὸ καλὸ, τοῦ εἶπε. Κοίταξε νὰ γυρίσης ὅπως σὲ θέλωμε ὄλοι. Ἄν σκοτωθῆς, πάλι θὰ ἰδωθοῦμε γρήγορα.

Ἡ μάνα, ποῦ τὰ ἔλεγεν αὐτὰ τὰ λόγια, δὲν ἦτο Λάκαινα* σύγχρονος τοῦ Λεωνίδα. Ἦτο γυναικούλα τῶν Ἀθηνῶν, ἀπὸ ἐκείνας ποῦ ἀπαντῶμεν εἰς πᾶσαν στιγμὴν εἰς τὸν δρόμον μας, χωρὶς νὰ ὑποπτευώμεθα, ὅτι κρύπτεται μέσα εἰς τὴν ψυχὴν των ὁ ἥρωισμός ποῦ ἀναφέρεται παραδειγματικῶς εἰς τὴν ἱστορίαν.

Ἐπὶ εἴκοσιν ἡμέρας, ἀφ' ὅτου εἶχεν ἀρχίσει ἡ ἐπιστράτευ-

σις, αὐτὰ τὰ παραδείγματα τῆς προθυμίας τῶν νέων, τοῦ ἥρωισμοῦ τῶν γονέων, ἤρχοντο ἀτελείωτα καὶ ἀλληλένδετα*, ὡς κρῖκοι μιᾶς χρυσοῦς ἀλύσεως, νὰ σκορπίσουν ἐλπίδας, νὰ ἐμπνεύσουν τὸ θάρρος.

Ἡ ἱστορία τῶν πολέμων 1912-1913 δὲν θὰ γραφῆ βεβαίως συντόμως. Μία ἱστορία ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα δὲν ὑπάρχουν ἀκόμη, οὔτε θὰ ὑπάρξουν γρήγορα. Ἄλλ' ὅταν ἡ ἱστορία αὐτὴ θὰ γραφῆ, θὰ ἀποτελέσῃ ἓνα τόμον ἄξιον νὰ ταχθῆ εἰς τὴν βιβλιοθήκην, παραπλευρῶς τοῦ τόμου ποὺ περιγράφει τοὺς Μηδικοὺς πολέμους καὶ τοῦ ἄλλου ποὺ διηγεῖται τὰ κατορθώματα τοῦ 1821.

Γ. Τσοκόπουλος.

« Ἀπὸ τὰ πεδία τῶν μαχῶν »

Ο ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝ

Σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν κόψη
τοῦ σπαθιοῦ τὴν τρομερή,
σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν ὄψη,
ποῦ μὲ βιά μετράει τὴ γῆ.

Ἄπ' τὰ κόκαλα βγαλμένη
τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερά
καὶ σὰν πρῶτα ἀνδρειωμένη
χαῖρε, ὦ! χαῖρε, Ἐλευθεριά!

Ἐκεῖ μέσα ἑκατοικοῦσες
πικραμένη, ἐντροπαλῆ
κι ἓνα στόμα καρτεροῦσες
« ἔλα πάλι » νὰ σοῦ πῆ.

"Αργεie νάρθη εκείνη ή μέρα
καί ήταν όλα σιωπηλά,
γιατί τάσκιαζε ή φοβέρα
καί τά πλάκωνε ή σκλαβιά.

Δυστυχής! Παρηγορία
μόνη σου έμενε, νά λές
περασμένα μεγαλεία
καί διηγώντας τα νά κλαίς.

Καί άκαρτέρει καί άκαρτέρει
φιλελεύθερη λαλιά,
ένα έχτύπαιε τ' άλλο χέρι
άπό τήν άπελπισιά.

Ναί, αλλά τώρα άντιπαλεύει
κάθε τέκνο σου με όρμη,
πού άκατάπαυτα γυρεύει
ή τή νίκη ή τή θανά.

'Απ' τά κόκαλα βγαλμένη
των Έλλήνων τά ιερά
καί σάν πρώτα άνδρειωμένη
χαίρε, ώ! χαίρε, 'Ελευθεριά!

Διονύσιος Σολωμός.

« "Απαντα »

ΧΩΜΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟ

Χ Τώρα πού θά φύγω καί θά πάω στά ξένα
καί θά ζοῦμε μήνες, χρόνους χωρισμένοι,
άφησε νά πάρω κάτι κι άπό σένα,
γαλανή πατρίς μου πολυαγαπημένη·

ἄφησε μαζί μου φυλαχτὸ νὰ πάρω
 γιὰ τὴν κάθε λύπη, καθετὶ κακό,
 φυλαχτὸ ἀπ' ἀρρώστια, φυλαχτὸ ἀπὸ Χάρο,
 μόνο λίγο χῶμα, χῶμα ἑλληνικό.

Χῶμα δροσισμένο μὲ νυχτιᾶς ἀγέρι·
 χῶμα βαφτισμένο μὲ βροχὴ τοῦ Μάη·
 χῶμα μυρισμένο ἀπ' τὸ καλοκαίρι·
 χῶμα εὐλογημένο, χῶμα ποῦ γεννάει
 μόνο μὲ τῆς Πούλιας τὴν οὐράνια χάρη,
 μόνο μὲ τοῦ ἡλίου τὰ θερμὰ φιλιὰ,
 τὸ μοσχάτο κλῆμα, τὸ ξανθὸ σιτάρι,
 τὴ χλωρὴ τὴ δάφνη, τὴν πικρὴν ἐλιά. *Χ*

Χῶμα τιμημένο, ὅπου τόχουν σκάψει
 γιὰ νὰ θεμελιώσουν ἕνα Παρθενῶνα·
 χῶμα δοξασμένο, ὅπου τόχουν βάψει
 αἵματα στὸ Σούλι καὶ στὸ Μαραθῶνα·
 χῶμα πούχει θάψει λείψανα ἀγιασμένα
 ἀπ' τὸ Μεσολόγγι κι ἀπὸ τὰ Ψαρά,
 χῶμα, ὅπου φέρνει στὸν μικρὸν ἔμένα
 θάρρος, περηφάνια, δόξα καὶ χαρά. *Χ*

Θεὲ νὰ σὲ κρεμάσω φυλαχτὸ στὰ στήθια·
 κι ὅταν ἡ καρδιά μου φυλαχτὸ σὲ βάλῃ,
 ἀπὸ σὲ θὰ παίρῃ δύναμη, βοήθεια,
 μὴν τὴν ξεπλανέψουν ἄλλα ξένα κάλλη.
 Ἡ δικὴ σου χάρη θὰ μὲ δυναμώνῃ
 κι ὅπου κι ἂν γυρίζω κι ὅπου κι ἂν σταθῶ,
 σὺ θεὲ νὰ μοῦ δίνῃς μιὰ λαχτάρα μόνη·
 πότε στὴν Ἑλλάδα πίσω θεὲ ναρθῶ.

Κι ἂν τὸ ριζικό μου — ἔρημο καὶ μαῦρο —
 μούγραψε νὰ φύγω καὶ νὰ μὴ γυρίσω,
 τὸ ὑστερνὸ συχώριο εἰς ἐσένα θαύρω,
 τὸ ὑστερνὸ φιλί μου θεὲ νὰ σοῦ χαρίσω . . .

Ἔτσι κι ἂν σὲ ξένα χῶματα πεθάνω,
καὶ τὸ ξένο μνήμα θᾶναι πιὸ γλυκό,
σὺν θαφτῆς μαζί μου στὴν καρδιά μου ἐπάνω,
χῶμα ἀγαπημένο, χῶμα ἑλληνικό.

Γεώργιος Δροσίνης.

« Ἀμάραντα »

ΠΡΟΣ ΤὸΝ ΣΤΡΑΤὸΝ ΜΑΣ

(ΜΕΤὰ τοὺς ΝΙΚΗΦόρους ΠΟΛέμους 1912-1913)

Ἄφῃκες κάθε χῶρα μακρινὴ καὶ γῆ,
πού τῆς ζωῆς ὁ πόλεμος σ' ἐκράτει,
κι ἐπάνω στῶν ὠκεανῶν τὰ πλάτη
ἔτρεξες στῆς Πατρίδας τὴν κραυγή.

Ἦρθες ἀπὸ τὴ Ρούμελη καὶ τὸ Μωριά
μέσ' ἀπὸ τὰ λαγκάδια σου τ' ἀγαπημένα,
ἦρθες ἀπ' τὰ νησιά τὰ μυροβολημένα,
πού λούζονται στὸ κύμα τοῦ βοριά.

Ἦρθες! Καὶ μὲ τὸ χέρι σου τὸ στιβαρό,
πού ἀκούραστο τὴ γῆν ὀργώνει,
πού στὴν παλάμη του στενάζει τὸ τιμόνι,
φουχτώνεις τὸ ὄπλο τὸ ἱερό.

Σὺν τὴν ἀνεμοζάλη, σὺν τὴν ἀστραπή,
γκρεμίζεις τῆς σκλαβιάς τὸ καταχθόνιο χτίριο
καὶ θεμελιώνεις μ' ἄσμα νικητήριο
τῆς λευτεριάς τὸν πύργο τὸν φωτολαμπῆ.

Χαῖρε, νεότης, πού ανασύρεις τολμηρή
 τὸ καταπέτασμα τοῦ χρόνου τὸ βαρὺ
 κι ἀνοίγεις ἔξαφνα στὰ θαμπωμένα μας τὰ μάτια
 κατάφωτα τοῦ μέλλοντος τὰ πλάτια.χ

Ἀριστομένης Προβελέγγιος.

« Ποιήματα »

Βεατρίκη
 Θεοδωρίδου.

Η ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΣΥΣΤΑΣΙΣ

[Εἰς τὴν βορεινὴν Εὐβοίαν ἔζη εἰς πλούσιος ἰδιοκτῆτης ἀπεράντων ἐκτάσεων. Ἦτο ἀρκετὰ παράξενος. Ἐνῶ ἐκ φύσεως ἦτο πονετικὸς καὶ φιλάνθρωπος, ἔκρυπτε μὲ προσοχὴν τὴν καλωσύνην του, διότι εἶχε μεγάλην δυσπιστίαν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι πολλάκις τὸν εἶχον ἀπατήσει. Εἶχεν ὅμως μίαν ἀγάπην ἀφάνταστον πρὸς τὰ ζῶα καὶ ἰδίως εἰς τοὺς σκύλους.]

Ὁ Μῆτρος καὶ ὁ σκύλος του.

Ὁ Μῆτρος ὁ Κουτρότζος, χωρικός τριαντάρης ἀπὸ τὴν Ἀγίαν Βαρβάραν, ἀφοῦ ἐφόρεσε τὰ καλύτερά του ροῦχα, μὲ ἕν συστατικὸν τοῦ δημάρχου τοῦ τόπου ἐκίνησε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ κτήμα τοῦ μεγάλου ἰδιοκτῆτου, διὰ νὰ ζητήσῃ χωράφια νὰ σπειρῇ.

Τὸν ἀκολουθοῦσεν ὁ σκύλος του ὁ Μαῦρος, μεγάλος ὀλόμαυρος σκύλος, πιστὸς ὅπως ὅλοι οἱ σκύλοι.

Ὁ Μαῦρος ἦτο φύλαξ πρώτης τάξεως, ποῦ ἔπρεπε νὰ παίρνη μισθὸν διὰ τὴν τιμιότητά του. Εἶχεν ὅμως τὴν κακὴν συνήθειαν, ὅταν ἔβλεπεν εἰς τὸν δρόμον τροχοφόρα, νὰ τὰ κυνηγᾷ μὲ ἄγρια γαβγίσματα καὶ νὰ τρέχῃ ἐμπρὸς ἀπὸ τὰ ἄλογα, νὰ τοὺς κόψῃ τὸν δρόμον. Κατὰ κακὴν τύχην τοῦ Μῆτρου, ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὁ Μαῦρος ἔκαμε τὸ ἴδιον. Ἐν δίτροχον ἔτρεχεν εἰς τὰ τέσσερα. Ὁ Μαῦρος ἐμπρὸς. Καὶ καθὼς ἐτρόμαζε τὸ

ἄλογον, ὁ ἀμαξηλάτης του ἐσηκώθη ὄρθιος καὶ ἔδωσε τοῦ Μαύρου μίαν μὲ τὸ μαστίγιον. Ἔξαφνα, θέλεις διότι εἰς τὰ πόδια του ἐδέθη τὸ λωρίον τοῦ μαστιγίου, θέλεις διότι τὸ ἐπάτησε τὸ ἄλογον, τὸ δυστυχισμένον ζῶον εὐρέθη κάτω ἀπὸ τοὺς τροχοὺς.

Τὸ δεξιὸν του ὀπίσθιον πόδι ἔπαθε γερὸν σπάσιμον.

Οὐρλιαζε τὸ πονεμένον ζῶον, ἐνῶ ὁ Μῆτρος ἔσπευσε καὶ τὸ ἐσήκωσεν εἰς τὴν ἀγκάλην του. Τὸ ἐφιλοῦσε, τὸ ἐφιλοῦσεν, ὡσάν τρελός. Ν' ἀφήσῃ τὸν Μαῦρον εἰς τὸν δρόμον νὰ χαθῇ; Οὔτε ὡς ἰδέα δὲν τοῦ ἐπέρασεν ἀπὸ τὸν νοῦν του. Τὸν ἐξήπλωσε λοιπὸν ἐπάνω εἰς ἓνα ὄχθον* πλησίον τοῦ δρόμου, ἔκοψε λωρίδας τὸ μανδῆλι του, ἔδεσεν ὅπως ἤμποροῦσε καλύτερα τὸ σπασμένον πόδι καί, ἀφοῦ τὸν ἐπῆρεν εἰς τὴν ἀγκάλην του, εἰσηλθεν εἰς τὸ κτῆμα.

Ἐπέρασε τὴν ἐξώθυραν τῆς μεγάλης οἰκίας τοῦ κυρίου καὶ ἀνέβη τὴν λιθόκτιστον κλίμακα. Εἰς ὑπέρτης ἠθέλησε νὰ τὸν ἐμποδίσῃ, ἀλλὰ τέλος τὸν ἄφησε νὰ εἰσέλθῃ. Τὸν ὑπεχρέωσεν ὅμως προηγουμένως νὰ ἀφήσῃ ἔξω ἀπὸ τὴν θύραν τὸν πληγωμένον σκύλον, ἂν καὶ ὁ Μῆτρος ἐπέμενε νὰ εἰσέλθῃ μὲ τὸν σκύλον εἰς τὴν ἀγκάλην.

Πρὸ τοῦ ἰδιοκτήτου.

“Ὅταν εἰσηλθε δειλά δειλά, εἰς τὰ νύχια σχεδόν, ὁ κύριος δὲν τὸν ἐνόησεν ἀμέσως. Ἐγραφε μίαν ἐπιστολήν, ἡ ὁποία τοῦ ἐτραβοῦσεν ὅλην τὴν προσοχήν. Οἱ δύο γάτοι του, εὐμορφοὶ καὶ καλοθρεμμένοι, γυαλιστεροί, ἔκαμναν περιπολίαν* σταυρωτὰ ἐπάνω εἰς τὸ γραφεῖον, γύρω ἀπὸ τὴν κεφαλὴν του, μὲ ρυθμικὰ βήματα, μὲ ὑψωμένην τὴν οὐράν, καὶ ἐτρίβοντο ἠδονικὰ εἰς τὰς παρειάς του.

Ἄλλ' ἦλθε τέλος μία στιγμή, ποῦ ἐσήκωσε τὰ μάτια του ὁ κύριος καὶ εἶδεν ὄρθιον τὸν Μῆτρον ἔμπροσθέν του νὰ τὸν παρατηρῇ ἠλιθίως σχεδόν καὶ ἔπειτα νὰ χαιρετᾷ μὲ ἐδαφιαίας ὑποκλίσεις.

— Ποιὸς εἶσαι σύ; Τί γυρεύεις; Ποιὸς σ' ἔφερε ἐδῶ; Πέσμου, τί μὲ κοιτάζεις βουβός; Δὲν ὀμιλεῖς;

Ὁ Μῆτρος, ποῦ ἐδέχθη ὄλην αὐτὴν τὴν χάλαζαν τῶν ἐρω-
τήσεων, τὰ ἔχασεν ὅλως διόλου. Εἰς τὸ τέλος ὅμως κατῶρ-
θωσε νὰ ἀποκριθῇ :

— Νά, κύριε, σὰς ἔφερα ἓνα γράμμα ἀπὸ τὸν κ. δήμαρχο.

— "Α! ἀπὸ τὸν κ. δήμαρχο ; Καταλαβαίνω· θὰ εἶναι συ-
στατικό.

— Ἀλήθεια, κύριε, καλὰ τὸ κατάλαβες ! Εἶναι συστατικό.

— Συστατικό νὰ σὲ πάρω εἰς τὸ κτῆμα. Πές το, γειά σου,
δασοφύλακα, κολλῆγο *, ὑπηρετή, ἐργάτη ; "Ας δοῦμε λοιπὸν
τί γράφει ὁ κ. δήμαρχος.

"Ελαβε τὸ γράμμα καὶ τὸ ἤνοιξε. Καὶ ἔνω ἐδιάβαζε, σαρ-
καστικὸν * χαμόγελον ἐστράβωσε τὰ χεῖλη του τόσο, ποῦ
ἔδειχνε κακὸν τὸ εὐμορφον γεροντικὸν του πρόσωπον.

— Δὲν τὸ ἔλεγα ἐγώ ; Σὲ συσταίνει νὰ σὲ πάρω κολλῆγον,
διότι εἶσαι, γράφει, προκομμένος γεωργός, τίμιος καὶ πιστός.

— Ναί, κύριε.

— Ναί, τίμιος σάν τοὺς ἄλλους δύο, ποῦ μοῦ ἐσύστησε,
τοὺς προκομμένους ! Τοὺς καημένους, ποῦ τοὺς ἔπιασα νὰ μὲ
κλέβουν εἰς τ' ἀλώνια. "Ετσι δὲ θὰ κάμης καὶ τοῦ λόγου σου ;

— "Ωστε δὲ θὰ μὲ πάρης, κύριε ;

— "Α! τώρα τὸ κατάλαβες ;

— "Ας εἶσαι καλά, κύριε. Δὲν πειράζει. "Ας μοῦ ἔχη ὁ Θεὸς
γερά τὰ χέρια γιὰ δουλειὰ καὶ κάπου θὰ βρεθῇ ψωμί γιὰ τὴ
γυναίκα μου καὶ τὰ παιδιὰ μου.

Τότε ὁ κύριος, ὡσάν νὰ ἤσθάνθη τὴν ἀνάγκην νὰ δικαιο-
λογηθῇ, ἐξηκολούθησε :

— Τί γεωργός εἶσαι, παιδί μου ; Δὲν βλέπω, ὅτι εἶσαι κρεο-
πώλης, ἀφοῦ εἶσαι βουτηγμένος εἰς τὰ αἵματα ;

— Ἐγὼ εἶμαι βουτηγμένος εἰς τὰ αἵματα ;

Καὶ ἔσκυψε τότε ἐμπρός του καὶ μόνον ἐκείνην τὴν στιγμὴν
εἶδε τὰ αἵματα.

— "Αχ, ναί ! "Εχεις δίκιο, κύριε. Οὔτε τὰ εἶχα ἰδεῖ. Εἶναι
ἀπὸ τὸν κακομοίρη τὸ Μαῦρο μου.

— Τί εἶναι αὐτά ; Τί εἶναι αὐτὸς ὁ Μαῦρος σου ;

— Καλέ, ὁ σκύλος μου, ὁ Μαῦρος.

Καί τότε ὁ κύριος ὤρμησε μὲ ἕνα ἀφάνταστον θυμὸν ἐπάνω του, ὡσάν νὰ ἤθελε νὰ τὸν πνίξη καὶ τοῦ εἶπε μὲ τὸν γρόνθον ὑψωμένον :

— Τί, τὸ σκότωσες τὸ σκυλί σου ;

— Νὰ σκοτώσω τὸ Μαῦρο μου ; Δὲ θὰ εἶσαι εἰς τὰ καλὰ σου, κύριε. Νὰ τον τὸν κακομοίρη ! Τὸν ἀκοῦς πῶς οὐρλιάζει ; Νά, ξύνει τὴν πόρτα νὰ τοῦ ἀνοίξουμε νὰ μπῆ μέσα.

— Καὶ τὸ ἄφησες ἔξω τὸ σκυλί σου ματωμένο ; Ἴσως πληγωμένο ;

— Ἐγὼ ἤθελα νὰ τὸ φέρω μέσα, ἀλλὰ ὁ ἄνθρωπός σου δὲ μὲ ἄφησε μὲ ἀποπήρε.

Ἡ μεταστροφή *

Δὲν ἐπρόφθασε νὰ ἀκούσῃ τὴν ἀπάντησιν ὁ κύριος καὶ ἔτρεξεν ἀμέσως, ἤνοιξε τὴν θύραν, ἐπῆρε τὸν σκύλον εἰς τὴν ἀγκάλην του, καὶ τὸν ἐτοποθέτησε μὲ μεγάλην προσοχὴν ἐπὶ μίᾳ πολυθρόνας. Ὁ σκύλος ὄμως ἐκύλισεν ἀπὸ ἐκεῖ, ἐσύρθη εἰς τὸ πάτωμα, κατώρθωσε νὰ σηκωθῆ μὲ τὸ γερὸν ὀπίσθιόν του πόδι καὶ ἐστήλωσεν εἰς τὸ στήθος τοῦ Μήτρου τοὺς δύο ἐμπροσθίους πόδας· καὶ ἐνῶ ἐκεῖνος μὲ δάκρυα εἰς τὰ μάτια τὸν ἔκλειεν εἰς τὴν ἀγκάλην του μὲ τὰ δύο του χέρια, ὡσάν παιδί του, αὐτὸς τὸν ἔγλιφε, τὸν ἔγλιφε. Ποῦ καὶ ποῦ διέκοπτεν αὐτὰ τὰ σκυλικά φιλιὰ μὲ μικροὺς γρυλισμούς *, ποῦ ἦσαν συγχρόνως καὶ χαρὰ καὶ πόνος, πόνος ἀπὸ τὸ σπασμένον πόδι του.

Μία ἀπότομος μεταστροφή ἔγινε τῶρα εἰς τὴν μορφήν τοῦ ἰδιοτρόπου ἰδιοκτήτου. Ἐφυγεν ἀπὸ τὸ πρόσωπόν του ἡ ὄργη καὶ ἡ περιφρόνησις, ὡσάν μία μικρὰ δμίχλη ποῦ τὴν παίρνει ὁ δυνατὸς ἄνεμος. Αὐτὸ τὸ σύμπλεγμα δύο τρυφερῶν καρδιῶν, σκύλου καὶ ἀνθρώπου, τοῦ ἐπροξένησε τόσῃ συγκίνησιν, ὥστε ἀπὸ τὰ μάτια του ἐκύλισε θερμὸν δάκρυ θαυμασμοῦ, ποῦ μόλις κατώρθωσε νὰ κρύψῃ.

Μὲ μίαν δὲ δυνατὴν προσποίησιν νὰ φανῆ ἀδιάφορος, εἶπεν εἰς τὸν Μῆτρον :

— Καὶ καλὰ, τί τὸ ἔφερες ἐδῶ αὐτὸ τὸ σκυλί μὲ τὸ κομ-
μένον πόδι, μὲ τριμμένα κόκαλα; Τί φύλακας ἤμπορεῖ νὰ εἶ-
ναι σκυλί μὲ τρία πόδια; Δὲν τὸ ἄφηνες νὰ ψοφήσῃ μὲ τὴν
ἡσυχίαν του;

— Μίλα καλὰ, κύριε, μίλα καλὰ, εἶπε κατατρομαγμένος
ὁ Μήτηρος. Ν' ἀφήσω νὰ ψοφήσῃ ὁ Μαῦρος μου; Θὰ τὸν πάω
ἀγκαλιὰ στὸ χωριό μου, θὰ τὸν γιατρέψω μὲ βάλσαμα καὶ θὰ
ζήσῃ μὴ χαρὰ ὁ Μαῦρος μου.

— "Ἐλα, πές μου αὐτὸ ποῦ σὲ ἠρώτησα. Κάθισε ὅμως
πρῶτα, τί στέκεσαι ὀρθιος; Τί θὰ τὸν κάμῃς τὸ Μαῦρο, ἀφοῦ
εἶναι ἄχρηστος πλέον;

— Πρῶτα ἀπ' ὄλα, κύριε, θὰ γαβγίζῃ. Ἄλλὰ καὶ ἂν δὲν
ἐγάβγιζε, ἂν τοῦ ἔκοβε ὁ τροχὸς τῆ γλώσσα ἀντὶ τοῦ ποδιοῦ
του, πάλι τὸ ἴδιο κάνει. Θὰ τρώῃ, θὰ πίνῃ, θὰ κοιμᾶται. Τί
ἔχει νὰ πῆ, ἂν θὰ εἶναι μὲ τρία πόδια; Μήπως δὲ μὲ δού-
λεψε ὡς τώρα πέντε χρόνια; Ἐπειδὴ δὲν μπορεῖ ἄθελά του
νὰ δουλέψῃ πιά, θὰ ἔπρεπε νὰ τὸν ἀφήσω νὰ ψοφήσῃ ἀπὸ
τὴν πείνα καὶ ἀπὸ τὴν πληγὴ του;

Ἐν ὄσῳ ἔλεγεν αὐτὰ ὁ Μήτηρος, ποῦ εἶχε καθίσει εἰς μίαν
καρέκλαν, ὅσον ἤμποροῦσεν ἀπόμερα, ἀπὸ σεβασμόν, ὁ κύριος
ἐπλησίασε τόσον τὴν ἰδικήν του, ὥστε τὰ γόνατά των ἀκουμ-
βοῦσαν ἀντικρυσμένα.

— Καὶ τώρα δὲν θὰ πάρῃς τὸ σκυλί σου εἰς τὸ σπίτι σου,
τοῦ εἶπε. Ὁ ἰατρός μου ἀπὸ τὸ Ξηροχώρι ξεύρει καλύτερά
σου. Θὰ μοῦ τὸ ἀφήσῃς νὰ τὸ γιατρέψω καὶ ἔπειτα ἀπὸ δέκα
ἡμέρας ἔρχεσαι καὶ τὸ παίρνεις. Ἐλπίζω νὰ γίνῃ καλὰ ὁ
Μαῦρος.

— Ἄ, ὄχι, κύριε, δὲ θὰ τὸ ἀφήσω. Ἄφοῦ δὲ σοῦ κάνω
γιὰ κολλῆγος, γιατί σοῦ φαίνομαι, πῶς εἶμαι κακὸς ἄνθρωπος,
κλέφτης σὰ νὰ λέμε, δὲν εἶναι σωστὸ νὰ σοῦ δώσω βάρος.

Ὁ κύριος ἠσθάνθη ἀληθῆ θαυμασμόν τότε διὰ τὴν φιλοτι-
μίαν τοῦ χωρικοῦ καὶ, ἀφοῦ ἔβαλε τὴν χεῖρα του ἐπὶ τοῦ ὤμου
τοῦ Μήτηρου, εἶπε μὲ τόνον συμπαθητικόν:

— Ἐννοια σου, παιδί μου, κι ἐγὼ θὰ σὲ καλοκαρδίσω. Ὁ

κολληγος μου ὁ Λανάρης, πού εἶχε τὸν λαχνόν* του πολὺ πλησίον τοῦ χωρίου σου, ἀπεφάσισε νὰ μετοικήσῃ* εἰς τὰς Ἀθήνας, νὰ κάμῃ τὸν ἔμπορον πουλερικῶν. Θέλει νὰ σπουδάσῃ τὸν μοναχογιόν του, τὸν Δημοσθένη. Ἐπώλησε βόδια, ἀλέτρια, ἄλογα, ὅ,τι καὶ ἂν εἶχε, καὶ εἶναι τώρα δύο μῆνες πού ἔφυγε. Τὰ χωράφια του λοιπόν, τὸ κολληγόσπιτό του, ἡ ἀποθήκη, εἶναι δικά σου.

Τοῦ Μήτρου ἤρχισαν νὰ τρέμουν τὰ γόνατά του. Ἐβούρκωσαν τὰ μάτια του, ἔπεσεν εἰς τὰ γόνατα καὶ ἤρχισε νὰ τοῦ φιλῇ τὰς χεῖρας.

— Θὰ σοῦ δανείσω καὶ χρήματα γιὰ ν' ἀγοράσῃς σπόρον καὶ ὅλα τὰ γεωργικὰ ἐργαλεῖα πού δὲν ἔχεις. Τώρα πού σέ ἐγνώρισα καλὰ μοναχός μου, εἶμαι βέβαιος, ὅτι εἶσαι τίμιος ἄνθρωπος καὶ ὅτι γρήγορα θὰ μοῦ ἐπιστρέψῃς ὅ,τι σοῦ ἐμπιστευθῶ. Σύμφωνοι, Μήτηρο;

— Σύμφωνοι.

Μετὰ τέσσαρα ἔτη.

Εἶχον περάσει τέσσαρα ἔτη. Ὁ Μήτηρος καὶ ὅσα ἐχρεωστοῦσεν εἰς τὸν ἰδιοκτήτην εἶχε πληρώσει μέχρι λεπτοῦ καὶ τὸ ἀνάλογον μερίδιον τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς, τοῦ ἐλαιοκάρπου κτλ. τακτικὰ τὰ ἐπῆγαιεν εἰς τὴν ἀποθήκην τοῦ κυρίου του.

Μόνον ἓν παράξενον πρᾶγμα εἶχε παρατηρήσει πρὸ ὀλίγων μηνῶν ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ κτήματος. Ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἔβλεπεν ἐμβολιασμένας πολλὰς ἀγριελείας καὶ ἀγριαπιδέας. Καὶ τέτοια δένδρα ἦσαν σκόρπια εἰς ὅλην τὴν μεγάλην ἔκτασιν τοῦ κτήματος, χιλιάδες δένδρα. Δὲν ἐγνώριζε πῶς νὰ τὸ ἐξηγήσῃ. Ἄλλὰ δὲν ἐβράδυνεν ἡ ἐξήγησις.

Ἦτο Νοέμβριος. Μία χαριτωμένη ἡλιόλουστος ἡμέρα. Ἦτο ἐποχὴ πού ὅλαι αἱ χειμεριναὶ γεωργικαὶ ἐργασίαι εἶχον τελειώσει, διότι εἶχε βρέξει πρῶμα τὸ ἔτος ἐκεῖνο.

Ὁ ἰδιοκτήτης ἐφιππος εἶχε διατρέξει τὸ ἀπέραντον κτῆμα του. Ὅταν ὁ ἥλιος ἐβασίλευεν, ἐγύριζεν εἰς τὴν οἰκίαν του μὲ

ἀφημένα τὰ ἡνία, ἐνῶ τὸ ἄλογόν του ἐπροχωροῦσε σιγὰ σιγὰ.

Ἐξαφνα βλέπει τὸν Μῆτρον νὰ ἐμβολιάζῃ τὰς ἀγριελαιίας περισσότερον τῆς μισῆς ὥρας μακρὰν ἀπὸ τὸν λαχνόν * του. Καὶ δίπλα του ἀχώριστος ὁ πιστὸς Μαῦρος, ποῦ εἶχε θεραπευθῆ ἀπὸ τὸν ἰατρὸν, ἦτο μακάρια ἐξηπλωμένος.

— Σὺ εἶσαι, κουμπάρε Μῆτρο, — τοῦ εἶχε βαπτίσει ἐν τῷ μεταξὺ τὸ δευτέρον του τέκνον, ἕνα κατάξανθον ροδαλὸν ἀγοράκι, — ὅπου κεντρίζεις τὰ ἀγρέλια * εἰς ὄλον τὸ κτῆμα; Πέες μου, τί συμφέρον ἔχεις νὰ κεντρίζῃς παντοῦ ἔξω ἀπὸ τὰ χωράφια σου ἀγρέλια, ἀφοῦ δὲν θὰ συνάξῃς ποτὲ τὸν καρπὸν;

— Κανὲν συμφέρον, καλέ μου κύριε. Τὸ γνωρίζω. Ὅταν ὅμως ἔχη τελειώσει ἡ ἐργασία μου, δὲν μοῦ ἔρχεται νὰ κάθωμαι μὲ σταυρωμένα χέρια. Πῶς τὸ θέλεις! Δὲν ἠμπορῶ νὰ μὴ κάμω καλὸν εἰς τὸ κτῆμα τοῦ εὐεργέτου μου. Ἐπειτα λέγω μέσα μου: Ἡμπορεῖ ὁ κύριός μου νὰ τὸ εἶπῃ κάποτε εἰς τὰ παιδιὰ του καὶ ἐκεῖνα πάλιν εἰς τὰ δικά των καὶ τὰ παιδιὰ του καὶ τὰ ἐγγόνια του νὰ εὐλογοῦν καμιὰ φορὰ τὸ Μῆτρο.

— Καὶ θὰ τὸ λέγω, Μῆτρο μου, καὶ θὰ κάμω κάτι παραπάνω. Θὰ τὸ γράψω εἰς τὸ ἡμερολόγιόν μου, ποῦ θὰ τὸ δημοσιεύσω, νὰ τὸ μάθουν ὅλοι. Εἶθε νὰ εἶχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ γράφω πολλάκις παρόμοια πράγματα.

Τοῦ ἔσφιξεν ἔπειτα τὸ χέρι, τὸν ἐκαληνύκτισε καὶ ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του σιγὰ σιγὰ.

Μετ' ὀλίγον ἐκράτησε τὰ ἡνία τοῦ ἀλόγου του καὶ ἐστάθη. Ἐστρεψε καὶ παρετήρησε μὲ ἀνέκφραστον συμπάθειαν τὸν Μῆτρον, ποῦ σκυμμένος ἐκέντριζεν ἀκόμη, ἐν ὄσφῳ ἦτο φῶς.

Τέλειος ἄνθρωπος, ἔλεγε μέσα του. Τέλειος ἄνθρωπος... Ἄλλὰ καὶ δὲν ἠμποροῦσε νὰ μὴ εἶναι τέλειος, ἀφοῦ μοῦ τὸν ἐσύστησεν εἰς σκύλος!

Ἐμμ. Λυκούδης. [Διασκευὴ Ν.Α.Κ.]

« Νέα διηγήματα »

ΜΗ ΤΟ ΞΥΠΝΑΤΕ

“Ένα σκυλάκι εἶχεν ἀποκοιμηθῆ γλυκύτατα εἰς τὸν κόλπον τῆς μητέρας του, ἡ ὁποία εἶχεν ἐγκατασταθῆ κάποτε εἰς τὴν γωνίαν τῆς γειτονικῆς μου μάνδρας. Ποῖος ἤξεύρει ὕστερα ἀπὸ ποῖον διωγμὸν!

Αἶφνης τὸ εἶδομεν, εἰς τὴν θέσιν αὐτὴν τοῦ μακαριωτάτου τῶν ὕπνων, νὰ σαλεύῃ τὴν οὐρίτσαν του, νὰ κινή τὰ ποδαράκια του καὶ νὰ ἀφήνῃ ἀπὸ τὸ στοματάκι του, ὑγρὸν ἀκόμη ἀπὸ τὸ μητρικὸν γάλα, μικρὰ χαρούμενα γαβγίσματα.

Προφανῶς τὸ σκυλάκι ὠνειρεύετο.

Ἄλλὰ τί ἤμπορεῖ νὰ ὄνειρεύεται ἓνα σκυλάκι εἰς τὸν κόλπον τῆς μητέρας του; “Ὅ,τι ἤμπορεῖ νὰ ὄνειρευθῆ καὶ ἓν ἀνθρώπινον βρέφος. Πάντοτε ἓνα Παράδεισον. Τὰ κακὰ ὄνειρα ἔρχονται ἀργότερον, μαζὶ μὲ τὰς φροντίδας τῆς ζωῆς, διὰ τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τοὺς σκύλους.

Ἡ δυστυχησμένη του μητέρα θὰ ἐμάντευε τὸ ὄνειρόν του καὶ θὰ ἐγνώριζε πόσον ἦτο διαφορετικὸν ἀπὸ τὴν ζωὴν της καὶ ἀπὸ τὴν ζώην, ἡ ὁποία ἐπερίμενε τὸ τέκνον της· διότι μᾶς ἐκοίταζε μὲ ἱκετευτικὸν βλέμμα, ὡς νὰ μᾶς ἔλεγε:

— Μὴ τὸ ξυπνᾶτε!... Μὴ τὸ ξυπνᾶτε!...

Παῦλος Νιθβάνας.

❖ *Χρονογράφημα*

ΚΟΙΜΑΤΑΙ

Κοιμᾶται τὸ χρυσό μου τὸ πουλάκι
κι ἔχει κρυφὸ χαμόγελο γλυκὸ
στὸ κόκκινό του ἐπάνω στοματάκι,
φιλάκι τῶν ἀγγέλων μυστικὸ.

Κοιμάται γελαστό κι εὐτυχισμένο
 μέσ' στη ζεστή τῆς μάνας του ἀγκαλιά.
 Κοιμάται ἔν' ἀγγελάκι χορτασμένο
 μὲ τόσα χάδια, γέλια καὶ φιλιὰ.

Μὰ δὲ μπορεῖ γιὰ πάντα ἔτσι νὰ μείνη
 στὸν ξέγνοιο * τῶν ἀγγέλων τὸ χορό.
 Μιὰ μέρα θάρθη πού ἄντρας θὰ μοῦ γίνη
 καὶ μέσ' στὸν κόσμο θάμπη τὸ σκληρό.

Καὶ τότε θάρθουν βάσανα καὶ πόθοι,
 παλμοὶ καὶ λύπες, ἔγνοιες καὶ δουλειά·
 χρυσὰ καὶ τότε ὄνειρα θὰ νιώθῃ
 σὰν τώρα σὲ μανούλας ἀγκαλιά;

Δέσποινα Παναγιά, γλυκιὰ Παρθένα,
 σῶζε το 'Εσὺ ἀπὸ κάθε συμφορά·
 ὅπως κι 'Εσὺ, τόχω, Παρθένα μου, ἕνα,
 μόνη μου ἐλπίδα, μόνη μου χαρά.

Κάμε το τὸ ταξίδι νὰ περάσῃ
 τοῦ κόσμου αὐτοῦ καλόκαρδο κι ἀγνό·
 νὰ ζήσῃ εὐτυχισμένο, νὰ γεράσῃ
 καὶ νὰ τὸ ξαναβρῶ στὸν οὐρανό.

Κοιμοῦ, μικρό μου, ἄθῳ μου πουλάκι.
 Μακάρι ἕνα χαμόγελο γλυκὸ
 στὸν ὕπνο πάντα νάχῃς στὸ χειλάκι,
 φιλάκι τῶν ἀγγέλων μυστικό.

IV. Χατζηδάκης.

Περιοδικὸν « Διάπλασις τῶν Παίδων »

Παιδική Συναυλία.

[Εικὼν Γ. Γακοβίδου.]

Η ΕΞΑΔΕΛΦΗ ΤΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΑΣ

Τὰ λουλούδια τῶν ἀγρῶν εἶχον μεγάλην φιλονικίαν μεταξύ των, ποῖον τάχα ἀπὸ ὅλα εἶναι τὸ εὐγενέστερον. Τὸ καθένα ἔλεγε τὸν ἑαυτὸν του καὶ ἔφερε πρὸς ὑποστήριξιν τὰ καλοχρωματισμένα ἄνθη του ἢ τὰ δροσερά του φύλλα ἢ τὴν γλυκεῖαν εὐωδίαν του.

Ἔξαφνα νὰ καὶ ἡ Τσουκνίδα εἰς τὴν μέσην. Ὅλοι ἠπόρησαν, ἅμα τὴν εἶδον. Τί εἶχε νὰ εἶπη καὶ αὐτή; Νὰ ἐπαινεθῆ διὰ τὴν εὐγένειάν της; Δὲν στρέφει ὀλίγον νὰ ἴδῃ τὸ πρόσωπόν της εἰς τὸ νερὸν καὶ νὰ ἡσυχάσῃ; Ἐν τούτοις ἡ Τσουκνίδα, χωρὶς νὰ δώσῃ προσοχὴν εἰς τὰ μουρμουρίσματα τῶν ἄλλων, ἀρχίζει νὰ φωνάζῃ, βραχνὰ βραχνὰ, ἐνῶ ἐκίνει τὰ ἀγκαθωτὰ φύλλα της.

— Καλέ, ποῖος ὁμιλεῖ ἐδῶ διὰ εὐγένειαν; Μήπως τὸ Θυμάρη, ποὺ καπνίζει τοὺς φούρνους τοῦ χωριοῦ, ἢ ἡ κυρὰ Ρίγανη, ποὺ νοστιμίζει τὰ ψητὰ τοῦ μαγειριοῦ, ἢ ἡ κυρὰ Μολόχα ἢ μαλακτική, ποὺ στολιζει τὰ φαρμακεῖα, ἢ τὸ Χαμόμηλον μὲ τὸ κίτρινον πρόσωπον; Δὲν ἔχει κανεὶς ἄλλος τὸ δικαίωμα νὰ καυχᾶται διὰ εὐγένειαν παρὰ ἐγώ.

Ὅλα τὰ ἀγριολούλουδα, ὅταν ἤκουσαν τὰ λόγια αὐτά, ἠπόρησαν περισσότερο. Δὲν ἐπερίμεναν τόσην αὐθάδειαν ἀπὸ τὴν Τσουκνίδα. Μερικὰ ἐκράτησαν τὰ γέλια. Ἄλλα ἐθύμωσαν ἀληθινά. Μόνον τὰ μικρότερα δὲν ἐφάνέρωσαν τί αἰσθάνονται, διότι ἐφοβοῦντο τὰ ἀγκάθια τῆς Τσουκνίδας.

Ἡ Τσουκνίδα ὅμως δὲν ἔδωσε σημασίαν εἰς τίποτε καὶ εἶπε δυνατώτερα:

— Μοῦ φαίνεται παράξενον, ὅτι ἀπορεῖτε διὰ τὴν εὐγένειάν μου. Ἡ κάμνετε ἐπίτηδες, ὅτι δὲν ἐννοεῖτε; Νὰ σᾶς τὸ ἐξηγήσω ἀμέσως. Ποῖον εἶναι τὸ εὐγενέστερον φυτὸν τοῦ κόσμου; Ὅλοι θ' ἀποκριθῆτε: ἡ Τριανταφυλλιά. Λοιπόν, ἐγὼ εἶμαι ἡ ἐξαδέλφη τῆς Τριανταφυλλιάς!

Μὲ τὰ λόγια αὐτά τῆς Τσουκνίδας ὅλα πλέον τὰ ἀγριολούλουδα ἤρχισαν νὰ φωνάζουν. Κάθε ἄλλο ἐπερίμεναν ἀπὸ

τὴν Τσουκνίδα, ἀλλ' ὄχι καὶ αὐτό. Τότε τὸ Θυμάρι, τὸ ὁποῖον εἶχε προσβληθῆ ἀπὸ τὰ λόγια τῆς Τσουκνίδας, φωνάζει πρῶτο· "Ἐπειτα λαμβάνουν μὲ τὴν σειρὰν τὸν λόγον καὶ τὰ ἄλλα λουλούδια. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἠκούσθη τότε ἐκεῖ ὁ ἔξης λόγος:

Τὸ Θυμάρι (θυμωμένον): Ἐξαδέλφη τῆς Τριανταφυλλιάς εἶπα ἀπὸ ποῦ καὶ ἔωσ ποῦ;

Ἡ Τσουκνίδα (μὲ πείσμα): Θὰ σοῦ τὸ ἀποδείξω εὐθύς.

Ἡ Ρίγανη (μὲ θάρρος): Βέβαια νὰ τὸ ἀποδείξῃς.

Τὸ Χαμόμηλον (ὠχρὸν ἀπὸ τὸν θυμὸν του): Ἄφοῦ εἶσαι ἑξαδέλφη τῆς Τριανταφυλλιάς, θὰ τῆς ὁμοιάζῃς!

Ἡ Τσουκνίδα (μὲ ἀναίδειαν): Βέβαια τῆς ὁμοιάζω! ("Ὅλα τὰ ἀγριολούλουδα ἀνασηκώνονται εἰς τὰς ρίζας των διὰ νὰ ἴδουν εἰς τί ἡ Τσουκνίδα ὁμοιάζει τῆς Τριανταφυλλιάς. Καὶ αὐτὴ ἀκόμα ἡ Κυκλαμιὰ* ἐπρόβαλεν ἀπὸ τὴν ὀπὴν τοῦ βράχου).

Τὸ Θυμάρι: Ἄφοῦ ὁμοιάζεις τῆς Τριανταφυλλιάς, ποῦ εἶναι τὰ ὠραῖα τριαντάφυλλά σου;

Ἡ Τσουκνίδα (ὀλίγον ταπεινωμένη): Τριαντάφυλλα δὲν ἔχω.

Ἡ Ρίγανη: Ἄφοῦ ὁμοιάζεις τῆς Τριανταφυλλιάς, ποῦ εἶναι ἡ εὐωδία σου;

Ἡ Τσουκνίδα (περισσότερον ταπεινωμένη): Εὐωδία δὲν ἔχω.

"Ὅλα τὰ ἀγριολούλουδα μαζί (μὲ ἀνυπομονησίαν): Μὰ τί ἔχεις λοιπόν; Εἰς τί ὁμοιάζεις τῆς ἑξαδέλφῃς σου;

Ἡ Τσουκνίδα: Ἐπὶ τέλους, νά! "Ἐχω καὶ ἐγὼ ἀγκάθια! Εἰς αὐτὸ ὁμοιάζω τῆς ἑξαδέλφῃς μου! ("Ὀχλοβοή, σφυρίγματα, γέλια. Πανδαιμόνιον).

Τὸ Θυμάρι (πρὸς τὰ ἄλλα λουλούδια): Ἄκουσ ἐκεῖ!

Ἡ Ρίγανη (μὲ ἀκράτητα γέλια): Ὁραῖα ὁμοιότης!

Ἡ Μολόχα (μὲ πικρὰν εἰρωνείαν): Δὲν εὐρήκε κανένα ἀπὸ τὰ προτερήματα τῆς Τριανταφυλλιάς καὶ τῆς ὁμοίασε μόνον εἰς ἓν ἐλάττωμά της.

Τὸ Χαμόμηλον: Καὶ καμαρώνεται δι' αὐτὸ καὶ θέλει νὰ

μάς κάμη τὴν ἐξευγενισμένην. Ὁρισμένως δὲν εἶναι εἰς τὰ καλὰ τῆς.

Ἡ Τσουκνίδα καταθυμωμένη ἐπῆγε καὶ ἐκρύφθη εἰς ἓν χανδάκι. Ἀπὸ τὸν θυμὸν τῆς ἐμεγάλωσαν περισσότερο τὰ ἀγκάθια τῆς. Αὐτὴ ὅμως τὰ βλέπει μὲ ὑπερηφάνειαν καὶ νομίζει, ὅτι ὁμοιάζει περισσότερο τῆς Τριανταφυλλιάς, τῆς ἐξαδέλφης τῆς.

Γ. Δροσίνης. [Διασκευὴ Μιχ. Χ. Οἰκονόμου.]

« Παιδικὰ παραμύθια »

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΗΣ ΠΑΠΑΡΟΥΝΑΣ

Ἦτο ἄνοιξις. Παντοῦ καλωσύνη. Ὁ οὐρανὸς ἐπάνω καταγάλανος καὶ κάτω τὰ χωράφια καταπράσινα. Εἰς τὴν ἄκραν ἑνὸς χωραφιοῦ, ἐκεῖ ὅπου ἐτελείωνε τὸ σπαρμένον σιτάρι, ἦτο φυτρωμένη μία Ἀγριοβιολέτα. Ἦτο ἀνθισμένη· εἶχε δύο ἄνθη, ὡσὰν δύο γαλανὰ ματάκια, μὲ τὰ ὁποῖα ἐκοίταζε γύρω γύρω τί ἐγίνετο εἰς τὴν γειτονίαν.

Ὀλίγον παρέκει, μέσα εἰς τὸ πράσινον σιτάρι, ἐκορδώνετο καμαρωμένη μία Παπαρούνα, ὑψηλὴ ὑψηλὴ. Ἐπειδὴ ἦτο Κυριακὴ, ἐφόρεσε τὸ πράσινον φόρεμά τῆς καὶ τὸ κόκκινον φέσι τῆς. Ἐνόμιζε πλέον, ὅτι αὐτὴ εἶναι καὶ ἄλλη δὲν εἶναι.

Ἡ Ἀγριοβιολέτα τὴν ἔβλεπε καὶ ἔλεγε μὲ τὸν νοῦν τῆς :

— Τί ὀμορφη, ἀλλὰ καὶ τί φαντασμένη!

Καὶ ἡ Παπαρούνα μόλις καὶ μὲ δυσκολίαν κατεδέχθη νὰ κοιτάξῃ μὲ τὴν ἄκραν τοῦ ματιοῦ τὴν Ἀγριοβιολέταν καὶ εἶπε :

— Τί καλὴ, ἀλλὰ καὶ τί πρόστυχη!

Δὲν τὸ ἐφανέρωσεν ὅμως ἡ μία εἰς τὴν ἄλλην τί ἐσυλλογίζετο.

Παπαρούνα (μὲ τρόπον περιπαικτικόν): Καλημέρα. γειτόνισσα.

Ἀγριοβιολέτα (μὲ ἀπλότητα καὶ ὀλίγον ξηρὰ): Καλὴ σου ἡμέρα.

Παπαρούνα (πειρακτικά): Περίεργον. Σὲ βλέπω καὶ σήμερα μὲ τὸ καθημερινὸ σου φόρεμα. Δὲν σοῦ ἔτελείωσεν ἡ μοδίστρα τὸ καινούργιο;

Ἄγριοβιολέτα (μὲ σοβαρότητα): Οὔτε παρήγγειλα φόρεμα οὔτε φροντίζω νὰ ἔχω φορέματα μὲ φαντακτερὰ χρώματα. Ὅ,τι μοῦ ἀρέσει, τὸ ἔχω. Ἐχω τὴν εὐωδία μου. Δὲν θέλω τίποτε ἄλλο.

Παπαρούνα: Ἄς εἶναι. Καθένας ἔχει τὴν ἰδέα του. Ἐμένα μοῦ ἀρέσει νὰ ἐνδύωμαι καλά. Πῶς σοῦ φαίνεται τὸ φόρεμά μου καὶ τὸ φέσι μου;

Ἄγριοβιολέτα: Πολὺ ὠραῖα, νὰ τὰ χαρῆς.

Παπαρούνα: Ἄπο μακριὰ δὲν βλέπεις τίποτε. Πῶς δὲν ἔρχεσαι πλησιέστερα. Δὲν ἐννοῶ τὴ μανία ποῦ ἔχεις, νὰ κάθῃσαι πάντοτε ἔξω ἀπὸ τὸ χωράφι, χωριστὰ ἀπὸ ἐμᾶς. Μήπως διότι δὲν ἔχεις καλὰ φορέματα; Αὐτὸ δὲν πειράζει. Ἐγὼ δὲν εἶμαι ἀκατάδεκτη.

(Ἐνῶ λέγει αὐτὰ ἡ Παπαρούνα, καμαρώνει τὸ ὠραῖον φόρεμά της καὶ κινεῖ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τὸ κεφάλι της μαζί μὲ τὸ κόκκινον φέσι της.)

Ἄγριοβιολέτα (πειραγμένη): Εἶναι περιττὸ νὰ κάμνης προσκλήσεις, ἀφοῦ δὲν εἶσαι στὸ σπῆτι σου. Αὐτοῦ, ὅπου κάθῃσαι θρονιασμένη καὶ καμαρώνεις, δὲν εἶναι θέσις διὰ σέ· εἶναι διὰ τὰ σιτάρια. Ἐγὼ εἶμαι ἐδῶ ἐξώμερα καὶ μόνη, ἀλλὰ ὁ τόπος εἶναι ἰδικός μου καὶ δὲν ἀνησυχῶ.

Ἡ Ἄγριοβιολέτα, ἀφοῦ εἶπεν αὐτὰ, ἐγύρισε τὰ γαλανὰ ματάκια της ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος καὶ ἐκοίταζε μίαν λευκὴν πεταλούδαν, ἡ ὁποία ἐπέτα διὰ νὰ στεγνώσῃ τὰ πτερά της εἰς τὸν ἥλιον.

Ἡ Παπαρούνα ἐδάγκασε τὰ χεῖλη της καὶ δὲν ἀπεκρίθη. Μετ' ὀλίγην ὥραν ἐγύρισε καὶ εἶπεν εἰς μίαν Ἄνεμώνην, ἡ ὁποία ἔμενον ἐκεῖ πλησίον, διὰ νὰ ἀλλάξῃ τὸν ἀέρα της.

— Μερικοὶ μερικοὶ εἶναι, ἀλήθεια, αὐθάδεις· ἐννοοῦν ὅμως τὴν θέσιν των καὶ δὲν ἔρχονται ν' ἀναμειχθοῦν μὲ τοὺς καλυτέρους των.

Δὲν ἐπέρασε πολλὴ ὥρα καὶ ἦλθεν ὁ χωρικός, ὁ ὁποῖος εἶχε σπείρει τὸ χωράφι, διὰ νὰ ἴδῃ πῶς πηγαίνει τὸ σιτάρι. Εἶδεν ἀπὸ μακρὰν τὴν Παπαρούναν μὲ τὸ κόκκινον φέσι της καὶ εἶπε :

— Παλιοβότανο, μοῦ χαλᾶς τὸ σιτάρι.

Καὶ ἤπλωσε τὰ χονδρά του δάκτυλα, τὴν ἔπιασε, τὴν ἐξερίζωσε καὶ τὴν ἐπέταξε παραπέρα, κοντὰ εἰς τὴν Ἀγριοβιολέταν.

Ἔπειτα ἐκοντοστάθη καὶ ἐκοίταξεν εὐχαριστημένος γύρω του.

— Κάτι μοσχοβολᾶ ἐδῶ, εἶπε. Καμιὰ ἀγριοβιολέτα θ' ἀνθίξῃ. Νά την!

Καὶ ἐπέρασε πλησίον της, χωρὶς νὰ τὴν πειράξῃ. Ἐπρόσεξε μάλιστα μήπως τὴν πατήσῃ καὶ ἔφυγεν.

Ἡ Παπαρούνα ἔμεινεν ἐκεῖ κάτω. Τὸ πράσινον φόρεμά της εἶχε ζαρῶσει, τὸ κόκκινον φέσι της εἶχε σκονισθῆ καὶ σχισθῆ. Ἔως τὸ βράδυ ἐξεψύχησεν. Ἐν ἀγκάθι γυρίζει καὶ λέγει τῆς Ἀγριοβιολέτας :

— Καλὰ νὰ πάθῃ, διότι ἐπήγε καὶ ἐφύτρωσεν ἐκεῖ ὅπου δὲν τὴν ἔσπειραν.

— Τώρα εἶναι ἄμαρτία νὰ τὴν κακολογῆς, ἀποκρίνεται ἡ Ἀγριοβιολέτα.

Καὶ ἐνῶ ἔκλινε πρὸς τὸ χῶμα λυπημένη, δύο δάκρυα, ὡσάν δύο σταγόνες δρόσου, ἔπεσαν ἀπὸ τὰ γαλανὰ ματάκια της.

Γ. Δροσίνης. [Διασκευὴ Μιχ. Χ. Οἰκονόμου.]

« Παιδικὰ παραμύθια »

Ο ΜΙΚΡΟΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΠΩΛΗΣ

Ἡ γνωριμία μου μὲ τὸν μικρόν.

Ἦτο πρῶτα χειμῶνος. Ἐφύσα βόρειος ὄρμητικὸς ἄνεμος καὶ τὸ ψυχὸς ἦτο ἀνυπόφορον. Ἄν καὶ ἐπλησίαζεν ἡ ἐνάτη, οἱ δρόμοι ἦσαν ἔρημοι. Ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἔβλεπες κανένα διαβά-

την. Τόσον ἦτο τὸ ψῦχος, ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ καστανάδες δὲν ἦσαν εἰς τὰς θέσεις των, εἰς τὰς γωνίας τῶν κεντρικῶν δρόμων καὶ εἰς τὰς παρόδους.†

Ἐνῶ ἐβάδιζον κατάμονος, παρετήρησα εἰς τὴν γωνίαν παρόδου τὸν φίλον μου Καλόκαρδον. Περιτυλιγμένος εἰς τὸ ἐπανωφόριόν του μὲ τὰς χεῖρας εἰς τὰ θυλάκια, ἐβάδιζεν ἐπάνω καὶ κάτω εἰς τὸ πεζοδρόμιον καὶ ἐκτύπα δυνατὰ τοὺς πόδας, διὰ νὰ θερμανθῇ. Ἐφαίνετο, ὅτι κάποιον ἀνέμενε καὶ ἀνυπομόνει, διότι δὲν ἤρχετο.†

Τὸν ἐπλησίασα, τὸν ἐχαιρέτησα καὶ τὸν ἠρώτησα τί τοῦ συνέβη.

Πρὶν μοῦ ἀπαντήση, ἠκούσθη ἀπὸ πλαγίαν πάροδον διαυγῆς* καὶ κρυσταλλίνη φωνή:

— Ἐφημερίδες!

— Μιὰ στιγμή. μοῦ εἶπεν ὁ φίλος μου καὶ ἐστράφη πρὸς τὸ μέρος, ὁπόθεν ἠκούσθη ἡ φωνή.

Εἰς μικρὸς ἐφημεριδοπώλης ἤρχετο τρέχων καὶ ἔτεινε πρὸς τὸν φίλον μου τρεῖς ἐφημερίδας. Ἦτο μικροῦ ἀναστήματος μὲ τὴν κεφαλὴν χωμένην ὄλην εἰς τὸν σκοῦφον.

— Ἀργησες, τοῦ εἶπεν ὁ φίλος μου.

— Ναί, ἀπήντησε. Μὲ συγχωρεῖτε, κ. Καλόκαρδε, ποῦ σὰς ἔκαμα νὰ περιμένετε.

— Συμβαίνει τίποτε σοβαρόν;

— Ὅχι. Εἶχα νὰ κάμω βιαστικὸν θέλημα.

— Καλά, ἐξηκολούθησεν ὁ φίλος μου, εἶχα ἀνησυχῆσει. Πάρε τὸ πεντακοσιόδραχμον καὶ αὔριον μοῦ δίδεις τὸ ὑπόλοιπον. Καὶ τοῦ εἶπε τί ἔπρεπε νὰ ψωνίσῃ διὰ τὸ σπίτι του.

Ὁ μικρὸς ἀπήντησεν, ὅτι ἤμποροῦσε νὰ φέρῃ τὸ ὑπόλοιπον εἰς τὸ γραφεῖον του μαζὶ μὲ τὰς ἀπογευματινὰς ἐφημερίδας καὶ ἔφυγε τρέχων καὶ φωνάζων:

— Ἐφημερίδες!

Πῶς πρωτοεῦρεν ὁ μικρὸς ἐργασίαν.

Ὅταν μετ' ὀλίγον ἐπαίρναμεν μαζὶ μὲ τὸν φίλον μου ἕν γάλα εἰς τὸ καφενεῖον, μοῦ ἔλυσε τὴν ἀπορίαν.

Ἐφημεριδοπώλην, μοῦ εἶπεν, ἤλλαξε πρὸ τριετίας. Ἡ ἀφορμὴ ἦτο αὐτή. Νὰ φαντασθῶ, λέγει, τὸν μικρὸν, τὸν ὁποῖον εἶδον — ἀφοῦ καὶ τώρα, ὅτε εἶναι δωδεκαετής, φαίνεται ὡς ἔννεα ἐτῶν — πῶς ἦτο τότε. Μιᾶς σπιθαμῆς ἀνθρωπάκος. Ἀκόμη ἦτο ἀνυπόδητος, τὸ ἔν σκέλος τοῦ πανταλονίου ἔφθανεν ἕως τὸ γόνυ καὶ τὸ ἄλλο ἕως τοὺς ἀστραγάλους καὶ τὸ σακάκι του ἦτο χλιοτρυπημένον, σακάκι κάποιου μεγαλυτέρου του μὲ ἀνασκουμπωμένα τὰ μανίκια. Ὁτο καὶ τότε χειμῶν καὶ τὸ ψῦχος ἴσως πλέον διαπεραστικὸν καὶ ἀνυπόφορον. Ὁ ἄνεμος ἔφερε καὶ μικρὰς νιφάδας χιόνος, αἱ ὅποῖαι, ὅταν ἔπιπτον εἰς ἀκάλυπτα μέρη, ἐτρύπων ὡς βελόνας.

Τὴν ὥραν λοιπὸν, ὅταν ὁ φίλος μου Καλόκαρδος ἔπαιρνε τὰς ἔφημερίδας του ἀπὸ τὸν τότε ἔφημεριδοπώλην, ἐπλησίασεν ὁ σπιθαμιαῖος αὐτὸς μικρὸς μὲ ἀφάνταστον θάρρος καὶ εἶπεν εἰς τὸν ἔφημεριδοπώλην :

— Κώστα, δώσε μου ἔφημερίδες νὰ πουλήσω. Μὴ φοβᾶσαι. Εἶμαι τίμιος! Ἄς εἶμαι μικρός.

Ὁ Κώστας ἐδίστασε καὶ ὁ φίλος μου τοῦ ἔκαμε νεῦμα νὰ δώσῃ εἰς τὸν μικρὸν ἔφημερίδας καὶ θὰ εἶναι αὐτὸς ὑπόλογος*.

Ὁ Κώστας τὸν ἠρώτησε τὸ ὄνομά του καὶ ὁ μικρὸς τοῦ ἀπήντησε :

— Σπύρος Ψυχούλης.

Καὶ ὁ Κώστας τοῦ ἔδωσεν ἕως εἴκοσι φύλλα ἀπὸ διαφόρους ἔφημερίδας.

Ὁ μικρὸς Σπύρος τὰ ἤρπασε καὶ ἔτρεξε φωνάζων :

— Ἐφημερίδες!

Ὁ φίλος μου Καλόκαρδος εἶπεν εἰς τὸν Κώσταν, τὸν ἔφημεριδοπώλην του, νὰ παρακολουθήσῃ τὸν μικρὸν καὶ νὰ μάθῃ τί τὰ ἤθελε τὰ χρήματα. Βέβαια ἐφαίνετο, ὅτι εἶχε μεγάλην ἀνάγκην ἀπὸ χρήματα. Ἀλλὰ τὸσον μικρὸς καὶ νὰ δείξῃ τὸσον θάρρος! Τοῦτο ἦτο κάτι πολὺ περίεργον! Μήπως κανεὶς μεγάλος τὸν ἐξεμεταλλεύετο*; Νὰ προσπαθήσῃ λοιπὸν νὰ μάθῃ τὴν ἀλήθειαν.

Πῶς εἶχε κερδίσει τὴν πρώτην νίκην.

Καὶ ὁ Κώστας τὴν ἄλλην ἡμέραν τοῦ εἶπεν :

— Ὁ μικρὸς Σπύρος Ψυχούλης ἐφάνη ἄξιος καὶ τίμιος.

Ἐπώλησεν ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὅσας καὶ ὁ Κώστας ἐφημερίδας. Μὲ τὰ κέρδη ἠγόρασεν ἕν καρβέλι καὶ ὀλίγον τυρί. Ἐφθασεν εἰς ἕν ὑπόγειον καὶ μόλις εἰσηλθεν, ἐφώνησεν :

— Ἐφερα ψωμί ! Πολὺ ψωμί ! Καὶ τυρί !

Μία μικρὰ ἔτρεξε καὶ ὁ Σπύρος τῆς ἔκοψε καὶ τῆς ἔδωσεν ἕν κομμάτι. Τὸ ἄλλο τὸ ἔδωσεν εἰς τὴν μητέρα του. Μία ἀδυνατισμένη φωνὴ ἠκούσθη :

— Ποῦ τὸ ἡῦρες ;

Ἦτο ἡ φωνὴ ἀνδρός, ὁ ὁποῖος ἔμενεν ἐξηπλωμένος εἰς μίαν κλίνην καὶ ἔτρεμεν. Ἐκρύνε καὶ ἦτο ἀσθενής.

— Ἀλήθεια, παιδί μου, ποῦ τὸ ἡῦρες ; εἶπε καὶ ἡ μητέρα του. Ἐγὼ ἐφοβήθην, ποῦ ἔφυγες.

— Δὲν ἤθελα νὰ πεινῶ ! Μῆτε θὰ πεινάσω, εἶπεν ὁ Σπύρος.

Καὶ τοὺς διηγῆθη πῶς ἐκέρδισε τὸ ψωμί μὲ τὴν ἐργασίαν του.

Καὶ ὁ φίλος μου Καλόκαρδος, τελειῶνων τὴν ἀφήγησίν του, προσέθεσε :

— Καὶ τώρα, νομίζω, θὰ παραδεχθῆς, ὅτι ἀξίζει ὁ μικρὸς μου ἥρωας νὰ τὸν περιμένω καὶ νὰ τὸν περιβάλλω μὲ τόσῃ ἐμπιστοσύνην. Ἐσωσε τὴν οικογένειάν του καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ τὴν τρέφῃ. Εἶναι ἀφάνταστος ἢ ἀντοχή του καὶ ἡ ἐπιμονή του νὰ κερδίσῃ τὴν ζωὴν.

— Θὰ γίνῃ μεγάλος, εἶπα.

— Εἶναι, μοῦ εἶπεν ὁ φίλος μου Καλόκαρδος. Εἶναι μέγας ἀπὸ τὴν στιγμήν, ποῦ ἀπεφάσισε νὰ πολεμήσῃ καὶ νὰ κερδίσῃ τὴν πρώτην νίκην.

— Ὁμολογῶ, ὅτι δὲν ἔχω ἀντίρρησιν, ἀπήντησα, χωρὶς νὰ κρύπτω τὸν θαυμασμόν μου διὰ τὸν μικρὸν ἥρωα. *Χ*

Κ. Ἀθ. Ρωμαῖος.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ

✕ — Νά μᾶς εἰπῆς τὴν ἱστορία, θεῖε, ἐφώναξεν ὁ μικρὸς Ἄριστείδης.

— Καὶ αἱ ἐξετάσεις μας ἐτελείωσαν καὶ ἄριστα ἐπήραμεν, εἶπεν ἡ Πηνελόπη.

Καὶ ὁ θεὸς, σύμφωνα μὲ τὴν ὑπόσχεσίν του, ἤρχισε :

— Μίαν ἡμέραν ἓνα παιδί, ἕως δώδεκα ἐτῶν, ἐπέστρεφεν ἀπὸ τὸ σχολεῖον. Ἦτο χειμῶν. Τὸ πρωὶ εἶχε χιονίσει καὶ αἱ στέγαι καὶ οἱ δρόμοι ἦσαν κατάλευκοι. Ὁ ἄνεμος ἐφύσα παγωμένος. Ἄλλὰ τὸ παιδί δὲν ἐκρύωνεν. Ἐφόρει μάλλινα χονδρὰ φορέματα, καινουργῆ ὑποδήματα καὶ χειρόκτια εἰς τὰς χεῖρας του. Ἦτο πλουσιόπαιδον.

Τὸ παιδί ἐλέγετο Κλεάνθης, εἶχε δὲ σταθῆ εἰς μίαν ἄκραν τοῦ δρόμου καὶ ἐκοίταζε τοὺς σπουργίτας, οἱ ὅποιοι ἐσκάλιζον μὲ τὸ ράμφος των τὴν χιόνα, διὰ νὰ εὕρουν κανένα σπόρον.

Ἐκείνην τὴν στιγμήν ἓν ἄλλο παιδί ἦλθε καὶ ἐστάθη ἐμπρὸς του καὶ ἐσταύρωσε τὰς χεῖρας του.

Ἦτο ἕως ἑννέα ἐτῶν καὶ ἔτρεμεν ἀπὸ τὸ ψῦχος, διότι τὰ πόδια του ἦσαν γυμνά καὶ τὰ ροῦχα του κουρελιασμένα.

— Μήπως σοῦ εὐρίσκεται κανὲν ζευγάρι παλαιὰ ὑποδήματα; εἶπε μὲ σιγανὴν φωνὴν τὸ πτωχόν.

— Ἐχω, ἀλλὰ μοῦ φαίνεται πῶς θὰ σοῦ εἶναι ὀλίγον μεγάλη, ἀπεκρίθη ὁ Κλεάνθης.

— Μεγάλα, δὲν πειράζει, μόνον νὰ μὴν εἶμαι ξυπόλυτος καὶ κρυώνω.

— Ἐλα μαζί μου, εἶπεν ὁ Κλεάνθης καὶ ἐπροχώρησεν.

Ὅταν ἐφθασαν εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ ἀνέβησαν ἐπάνω, ὁ Κλεάνθης ἔβαλε τὸ παιδίον εἰς τὸ μαγειρεῖον καὶ αὐτὸς ἐπῆγεν εἰς τὴν μητέρα του. Διηγῆθη εἰς αὐτὴν πῶς εὗρε τὸν μικρὸν καὶ ὅτι τὸν παρεκάλεσε νὰ τοῦ χαρίσῃ τὰ παλαιὰ του ὑποδήματα. Ἡ καλή του μητέρα τὸ ἐπέτρεψε καί, ὅταν εἶδε τὰ κουρέλια τοῦ μικροῦ, τοῦ ἔδωσε νὰ φορέσῃ καὶ ἐνδύματα. Ἀκόμη εἶπε νὰ τοῦ δώσουν φαγητόν.

“Όταν ο πτωχός μικρός έσηκώθη να φύγει, ή μήτηρ του Κλεάνθη του είπε :

— Παιδάκι μου, να περνᾶς κάθε ήμέραν ἀπ’ έδῶ.

Τό πτωχόν παιδί άνεχώρησε δακρυσμένον ἀπό χαράν. Καί ή χαρά ὅμως του Κλεάνθη ήτο μεγαλύτερα, διότι ή μήτηρ του τόν ένηγκαλίσθη, τόν έφίλησε και του είπε :

— Κλεάνθη, σήμεραν τό έχω καύχημά * μου, διότι σε έχω παιδί μου.

‘Ο μικρός διδάσκαλος.

Τήν ἄλλην ήμέραν ήρώτησε τόν μικρόν πτωχόν ο Κλεάνθης και έμαθεν, ότι λέγεται ‘Ανδρέας και ότι δέν έχει κανένα εις αυτόν τόν κόσμον, ότι κοιμάται εις κάποιον υπόγειον δωμάτιον ζητιάνας, ή όποία τόν άναγκάζει να έπαιτη. ‘Αλλ’ αυτός έντρέπεται και θα ήθελε να εύρη εργασία, να κερδίζει με τόν κόπον του τό ψωμί του.

‘Η μητέρα του Κλεάνθη του άνέθεσε να κάμνη μερικά θελήματα. ‘Ο ‘Ανδρέας τὰ έκαμνε με μεγάλην προθυμίαν.

Εις τό μεταξύ ο Κλεάνθης έμαθεν, ότι ο ‘Ανδρέας δέν ήξευρε γράμματα και άνέλαβε να του γίνη διδάσκαλος. ‘Ο ‘Ανδρέας έμάνθανε με μεγάλην ὄρεξιν και ο διδάσκαλος του ήτο υπερήφανος δια τόν μαθητήν του.

‘Ελησιμόνησα να σᾶς είπω, ότι τό μάθημα έγινετο κρυφά εις έν παράμερον δωμάτιον. ‘Ο Κλεάνθης έφρόντιζε να μη μάθη κανεις τό μυστικόν του. Ποῦ να γνωρίζη, ότι τίποτε δέν διαφεύγει τό ἄγρυπνον βλέμμα της μητρός του ! ‘Η μήτηρ του τὰ έγνωρίζεν όλα και τὰ είπε και εις τόν πατέρα του.

Και μίαν ήμέραν εύρεν εις τό γραφείον του έν ὠραϊον χρυσόδετον βιβλίον με την αφιέρωσιν : « Εις τόν αγαπητόν μου υιόν Κλεάνθην δια την εύγενή του καρδίαν ».

‘Ητο τό γράψιμον και ή υπογραφή του πατρός του. Εις την πρώτην σελίδα υπήρχε διπλωμένον χαρτί με τὰ ίδια γράμματα και έγραφε : « ‘Ο μικρός διδάσκαλος να ειπή εις τόν μαθητήν του, ότι από αύριον θα μένη μαζί μας, να μᾶς ψωνίζει και να πηγαίνει εις τό σχολείον ».

Εύκολα έννοεϊτε τὴν ἔκπληξιν τοῦ Κλεάνθου καὶ τὴν μεγάλην χαρὰν του.

Ποῖα ἦσαν τὰ δύο παιδιά.

Ἄνδρέας ἐμεγάλωσε μαζί με τὸν Κλεάνθη καὶ ἔμαθε γράμματα τόσα, ὥστε ὁ πατήρ τοῦ Κλεάνθου τὸν ἐπῆρεν εἰς τὸ κατάστημά του καὶ σήμερον εἶναι ἔμπορος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

— Καὶ ὁ Κλεάνθης; διέκοψε τὸν θεῖον καὶ ἠρώτησε με ἀνυπομονησίαν ἢ Πηνελόπη.

— Ὁ Κλεάνθης! Εἶπεν ὁ θεῖος. Ὁ Κλεάνθης ἐξακολουθεῖ νὰ ἔχη εὐγενῆ καρδίαν, εἶναι καὶ αὐτὸς ἔμπορος καὶ ἔχει δύο χαριτωμένα παιδιά.

— Εἶναι ἐδῶ, εἰς τὰς Ἀθήνας; Τὸν γνωρίζετε;

— Σιγὰ σιγὰ, εἶπεν ὁ θεῖος, ἀφοῦ ἐνηγκαλίσθη τὸν ἀνεψιόν του καὶ τὴν ἀνεψιάν του. Ὅλα με μιᾶς θέλετε νὰ τὰ μάθετε; Τὰ παιδιάκια τὰ κρατῶ εἰς τὴν ἀγκάλην μου. Ὁ Ἄνδρέας εἶναι ὁ νονὸς σας.

— Ἀκοῦς ἐκεῖ, νὰ μὴ καταλάβωμε τόσῃν ὥραν τὸν Κλεάνθη καὶ τὸν Ἄνδρέαν!... εἶπεν ἡ Πηνελόπη με παράπονον.

— Ὅπως ἢ γιαγιά μας, ἢ μητέρα τοῦ πατέρα, Πηνελόπη, τὸ εἶχε καύχημά της, ποῦ τὸν εἶχε παιδί της, νὰ τὸ ἔχωμεν μεγαλύτερον καύχημα, ποῦ τὸν ἔχομεν πατέρα, εἶπεν ὁ Ἀριστείδης.

— Θὰ κάμετε καλύτερα, εἶπε με χαμόγελον ὁ θεῖος, νὰ γίνετε ἄξιοι, νὰ τὸ ἔχη καύχημά του καὶ ἐκεῖνος, διότι σὰς ἔχει παιδιά του.

Ἀριστοτέλης Κουρτίδης.

Η ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗ

*Σὲ μιὰ γωνιά καθίζει μοναχὸς

κι ὀλημερίς γυρεύει ἐλεημοσύνη.

Εἶν' ἄρρωστος καὶ γέρος καὶ φτωχός.

Πολλοὶ περνοῦν, κανέννας δὲν τοῦ δίνει.

Κι άποκοιμήθη ό γέρος φανερά
κι ό ύπνος φέρνει όνειρο άπό κείνα,
πού βλέπουν οί φτωχοί καμιά φορά
μ' όλη τή φτώχεια, μ' όλη των τήν πείνα.

Του φάνηκε — τί όνειρο γλυκό! —
πώς πρόβαλε μιá νέα καμαρωμένη,
βασίλισσα με στέμμα εύγενικό,
με σύννεφο χρυσό τριγυρισμένη.

Κρατούσε άπό τó χέρι ένα παιδί,
παιδί ξανθό, παιδί καλοντυμένο.
Ήρθε μπροστά του, στέκει νά τόν δη
καί τó παιδί τόν είδε λυπημένο.

Κι έκει πού θαμπωμένος τή θωρεϊ,
πού σάν αύτή δέν είδε καμιάν άλλη,
σιμά του τó παιδάκι προχωρεϊ
του δίνει κατιτί και φεύγει πάλι.*

* Καί τότε γέρνει ή νιά τήν κεφαλή
και παίρνει τó παιδί στην άγκαλιά της
και τó φιλεϊ και πάλι τó φιλεϊ
και τó χρυσώνουν τά χρυσά φιλιá της.

« Ποιά είσαι σύ ; » τή ρώτησε ό φτωχός
« Έγώ 'μαι ή κυρά 'Ελεημοσύνη »,
είπε και φεύγει. Μένει μοναχός
κι έξύπνησε και τ' όνειρό του σβήνει.

'Εξύπνησε κι έγύρισε νά ιδη
κι έγύρισε και είδε στο πλευρό του
τó ίδιο έκείνο τó ξανθό παιδί,
πού έβλεπε χρυσό μέσ' στ' όνειρό του.

« Σύρε, φτωχέ, κι αγόρασε ψωμί
 νά φᾶς καὶ σὺ μὲ τὰ παιδιὰ σου.»
 « Παιδί μου, ὁ Θεὸς κάθε τιμῆ,
 κάθε καλὸ νά δίνῃ στὴν καρδιά σου.»* :

Ἰωάννης Πολέμης.

« Χειμῶνανθοὶ »

Ο ΜΙΚΡΟΣ ΛΟΥΣΤΡΟΣ

Ἡ υπόσχεσις τοῦ μικροῦ.

* Αὐτὴ ἡ ἱστορία συνέβη εἰς μίαν πόλιν τῆς Πελοποννήσου πρὸ πολλῶν ἐτῶν. Ἦτο ἡ ἐποχὴ, κατὰ τὴν ὁποίαν μὲ μίαν δεκάραν ἠγόραζε κανεὶς ὅ,τι σήμερον μὲ τέσσαρας καὶ πέντε δραχμάς.

Εἶναι πρῶτ. Εἰς ἓν κατάστημα τῆς ὁδοῦ τῶν ἐμπορικῶν καταστημάτων ὁ ἔμπορος ἴσταται εἰς τὴν θύραν, οἱ ὑπάλληλοι τακτοποιοῦν τὰ ἐμπορεύματα καὶ τοποθετοῦν μὲ τάξιν ὠραῖα δειγμάτων εἰς τὰς προθήκας*.

Τὸν καταστηματάρχην πλησιάζει μὲ συστολὴν νέος περὶπου δέκα πέντε ἐτῶν, μὲ πτωχικὰ φορέματα καὶ ἀνυπόδητος καὶ λέγει*:

— Σᾶς παρακαλῶ, κύριε, μοῦ δίδετε μιὰ δεκάρα;

ἽΟ ἔμπορος ἀπαντᾷ:

— Δὲν ἐντρέπεσαι εἰς αὐτὴν τὴν ἡλικίαν νά ζητῆς ἐλεημοσύνην; Διατί δὲν ζητεῖς ἐργασίαν;

— Εἶμαι ξένος, κύριε, καὶ δὲν γνωρίζω κανέναν. Ἔπειτα δὲν ζητῶ ἐλεημοσύνην, ἀλλὰ νά ἐργασθῶ.

— Νά ἐργασθῆς μὲ μιὰ δεκάρα; ἠρώτησε μὲ χαμόγελον καὶ δυσπιστίαν ὁ ἔμπορος.

— Μὲ μιὰ δεκάρα βέβαια ὄχι, ἀπήντησεν ὁ νέος. Ἄλλὰ θά ζητήσω καὶ ἀπὸ ἄλλους κυρίους καὶ ἐλπίζω νά μαζεύσω ὅσα μοῦ χρειάζονται διὰ τὴν ἐργασίαν, ποῦ σκέπτομαι.

— Καὶ τί ἐργασίαν σκέπτεσαι νὰ κάμῃς :

— Νὰ γίνω λουστρός, ἀπαντᾷ ὁ νέος.

Καὶ ὁ ἔμπορος :

— Καὶ εἰς τὸ μεταξὺ πῶς θὰ ζήσης :

Ἐπεκρίθη μὲ σταθερὰν φωνήν :

— Ἐντέχῳ νὰ μείνω νηστικός, ὅσο νὰ μαζεύσω τὸ ποσόν, ποὺ χρειάζομαι.

— Καὶ πόσα σοῦ χρειάζονται ; ἠρώτησεν ὁ ἔμπορος.

— Δέκα δραχμαὶ φθάνουν.

Καὶ ὁ ἔμπορος :

— Πάρε τὰς δέκα δραχμὰς καὶ σὲ περιμένω νὰ μοῦ γυαλίσης πρῶτα τὰ ἰδικὰ μου.

Ἐπὶ τὸν νέον ἐπῆρε τὰς δέκα δραχμὰς, ἀφοῦ ἠὺχαρίστησε τὸν ἔμπορον, καὶ ἔτρεξε λέγων :

— Ἀμέσως ἔφθασα !

Δύο ἄλλοι ἔμποροι ἐγέλασαν καὶ εἶπον :

— Ἐάν τὸν περιμένῃς, θὰ σὲ εὔρουν οἱ πελάται μὲ ἀγυάλιστα ὑποδήματα.

Ἡ τήρησις τῆς ὑποσχέσεως.

Δὲν εἶχον τελειώσει τοὺς λόγους των καὶ ὁ νέος ἐπέστρεψε τέλειος λουστρός. Ἐξέφρασε πάλιν τὴν εὐγνωμοσύνην του καὶ ἤρχισε νὰ καθαρῖζῃ τὰ ὑποδήματα τοῦ εὐεργέτου του.

Ἐπὶ τὸν ἔμπορον ἔδωκεν εἰς τὸ τέλος τὴν δεκάραν, ἀλλ' ὁ νέος λουστρός ἠρνήθη νὰ τὴν λάβῃ.

Ἐπὶ τὸν ἔμπορον ὁ νέος εἶπεν :

— Εἶναι τὰ πρῶτα χρήματα, ποὺ κερδίζεις καὶ πρέπει νὰ τὰ πάρῃς.

— Καλὰ, εἶπεν ὁ νέος. Τὴν πρώτην δεκάραν θὰ τὴν πάρω, ἀλλὰ τὰς ἄλλας θὰ τὰς κρατῆτε, ἕως ὅτου ν' ἀποπληρώσω τὸ χρέος μου.

— Τὸ δέχομαι εὐχαρίστως, εἶπεν ὁ ἔμπορος.

Μετὰ τινὰς μῆνας μίαν πρωίαν ὁ ἔμπορος ἔδωκε τὴν δεκάραν εἰς τὸν λουστρὸν καὶ εἶπε :

— Τὸ χρέος σου τὸ ἐξώφλησες. Ἡ δεκάρα εἶναι σήμερον ἰδική σου.

Καὶ ὁ λουστρός, ἀφοῦ τὴν ἐπῆρε κατευχαραστημένος καὶ τὴν ἐδίπλωσεν εἰς ἓν χαρτί μὲ ἀπερίγραπτον χαράν, εἶπε :

— Μένει ὅμως ἡ εὐγνωμοσύνη μου. Τὴν δεκάραν αὐτὴν θὰ τὴν φυλάξω, νὰ μοῦ ἐνθυμίζῃ, ὅτι σὰς ὀφείλω τὸ ὅτι κερδίζω τὸ ψωμί μου μὲ τὴν ἐργασίαν μου.

Μετὰ δύο ἔτη ἔπαυσε νὰ ἔρχεται ὁ νέος λουστρός εἰς τὸ κατάστημα τοῦ ἐμπόρου. Οὗτος ἐζήτησε πληροφορίας ἀπὸ τοὺς συναδέλφους του, ἀλλὰ κανεὶς δὲν ἐγνώριζε νὰ εἰπῇ τί ἔγινε.

— Κρίμα καὶ ἦτο καλὸς νέος! ἔλεγεν ὁ ἔμπορος στενοχωρημένος, ὡς νὰ τοῦ ἔλειψε φίλος.

— Ναί, ναί, ἀπαντοῦσαν οἱ συνάδελφοί του λουστροὶ, ἦτο ὁ καλύτερος ἀπὸ ὅλους μας. Εἶχε καὶ καλὴ καρδιά. Πολλοὺς εἶχε βοηθήσει...

Ἡ ἐπιτυχία.

Μετὰ ἔτη πάλιν ὁ ἔμπορος ἐστέκετο μίαν πρῶιαν εἰς τὴν θύραν τοῦ καταστήματός του. Τὸν πλησιάζει τότε ἓνας νέος ὠραῖος καὶ καλὰ ἐνδεδυμένος καὶ τὸν χαιρετᾷ.

— Δὲν μὲ γνωρίζετε; ἠρώτησε.

— Ὁχι, δὲν σὰς γνωρίζω.

— Εἴσθε ὁ εὐεργέτης μου καὶ ἦλθα νὰ σὰς εὐχαριστήσω.

— Ἐγώ!

— Ναί, κύριε.

— Καὶ πότε;

— Θὰ εἶναι ὀκτῶ ἔτη ἀπὸ τότε. Θὰ ἐνθυμεῖσθε, ὅτι ἐδώσατε εἰς ἓνα νέον δέκα δραχμάς ν' ἀγοράσῃ τὰ χρειώδη τοῦ λουστρου.

— Ναί, τὸ ἐνθυμοῦμαι καὶ ἀπὸ τότε ἐρωτῶ νὰ μάθω τί ἔγινεν ὁ καλὸς ἐκεῖνος νέος.

— Ἐγὼ εἶμαι, εἶπεν ὁ νέος καὶ ἐφίλησε τὸ χέρι τοῦ εὐεργέτου του.

Ὁ ἔμπορος τότε τὸν ἀνεγνώρισε καὶ ἠὲ χαριστήθη πολὺ. Ἐπειτα τοῦ ἐζήτησε πληροφορίας καὶ ἔμαθε μὲ μεγάλην εὐ-

χαρίστησιν, ὅτι ἀφοῦ ὑπέφερε πολλές στερήσεις, ἐξοικονόμησε τὰ ἔξοδα καὶ μετέβη εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Ἐκεῖ εἰργάσθη, ἀφοῦ ἤρχισεν ἀπὸ μικρὰς ἐργασίας καὶ τέλος ἐκέρδισεν ὅσα τοῦ εἶναι ἀρκετὰ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν πατρίδα του καὶ νὰ ἐργασθῇ ἐκεῖ.

— Ζῆ ἀκόμη ἐκεῖ ἡ μητέρα μου, εἶπεν. Εἰς τὸ μεταξὺ τῆς ἔστειλα καὶ ὑπάνδρευσε τὰς δύο μου ἀδελφάς. Ἐλπίζω νὰ μείνω ἐδῶ, ἀλλὰ ἂν δέν τὰ καταφέρω, τοὺς δρόμους τώρα τοὺς γνωρίζω.*

Λιασκενὴ Κ. Ἀθ. Ρωμαίου.

ΟΙ ΔΥΟ ΦΤΩΧΟΙ

* Σὲ μιὰ γωνιά περαστικὴ
γέρος φτωχὸς εἶχε καθίσει.
Κόσμος πολὺς περνᾷ ἀπ' ἐκεῖ
καὶ ἴσως νὰ τὸν ἐλεήσῃ
καμιὰ ψυχὴ, ποῦ ἔχει μάθει
νὰ συμπονῇ τὰ ξένα πάθη.

Σὲ λίγο, ὄλος προσοχή,
ἔφερ' ἐκεῖ τὰ βήματά του
κι ἄλλος φτωχός. Τὸν δυστυχή!
Μὲ ὄλη τὴ νεότητά του
ἔχει στὸ φῶς του μαύρη σκέπη,
εἶναι τυφλός, τυφλός, δὲ βλέπει!

"Αχ! τί ζευγάρι θλιβερό!
Τὰ νιάτα τὰ δυστυχημένα
κι ἀπὸ τὸν ἄγριο καιρὸ
τὰ γηρατειὰ τὰ μαραμμένα
βλέπει ἐκεῖ, ὅποιος περνάει,
νὰ ζητιανεύουν πλάι πλάι.*

“Ὅμως καθεὶς τὰ γηρατειὰ
τὰ χιονοσκέπαστα λυπᾶται·
στὸ γέρο ρίχνουν μιὰ ματιά,
τὸν ἐλεοῦνε οἱ διαβάται.
Μὰ οὔτε ἓνας τους δὲν δίνει
καὶ στὸν τυφλὸ ἐλεημοσύνη.

Μὲ πονεμένη τὴν καρδιά
ἀνασηκώνεται νὰ πάη...
“Ἄχ! θὰ περάση τὴ βραδιά
καὶ σήμερα χωρὶς νὰ φάη...
Γι’ αὐτὸ τοὺς ἄλλους τί τοὺς νοιάζει...
καὶ ὁ τυφλὸς ἀναστενάζει.

Μὰ ἔξαφνα κάποιος ζητᾷ
μέσ’ στὴν παλάμη νὰ τοῦ δώσει
χρήματα λίγα, μ’ ἀρκετὰ
ἓνα ψωμί γιὰ νὰ πληρώση.
« Σοῦ εὔχετ’ ἡ φτωχὴ καρδιά μου
τιμὲς καὶ δόξες, ἄρχοντά μου! »

εἶπε ἐκεῖνος, ἐπειδὴ,
τυφλὸς ποῦ ἦτο, δὲν μποροῦσε
μὲ δάκρυα χαρᾶς νὰ ἰδῆ,
πὼς σπλαχνικὰ τὸν ἐλεοῦσε
ὁ γέρος, ἐλεώντας πάλι,
καθὼς τὸν ἐλεοῦσαν ἄλλοι.

Γεώργιος Δροσίνης.

Ο ΔΑΜΩΝ ΚΑΙ Ο ΦΙΝΤΙΑΣ

Ὁ Δάμων καὶ ὁ Φιντίας ἦσαν φίλοι ἀδελφικοί, ἔζων δὲ εἰς
τὰς Συρακούσας, πρωτεύουσαν τῆς νήσου Σικελίας.

Ὁ Φιντίας κατηγορήθη ὡς ἔνοχος συνωμοσίας κατὰ τοῦ

Διονυσίου, τοῦ τυράννου τῶν Συρακουσῶν, καὶ κατεδικάσθη εἰς τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἦτο ἀνάγκη νὰ τακτοποιήσῃ τὰς οἰκογενειακὰς του ὑποθέσεις, ἐζήτησε τὴν ἄδειαν παρὰ τοῦ Διονυσίου νὰ ἀπομακρυνθῆ τῶν Συρακουσῶν ἐπὶ τινὰς ἡμέρας, διὰ νὰ ἐπισκεφθῆ τὴν οἰκογένειάν του. Ὑπεσχέθη δὲ νὰ παρουσιάσῃ ἀντ' αὐτοῦ ἄλλον εἰς τὸ δεσμοτῆριον, ὁ ὁποῖος θὰ ἐδέχετο νὰ θανατωθῆ, ἐὰν αὐτὸς δὲν ἤθελεν ἐμφανισθῆ κατὰ τὴν ὥρισμένην ἡμέραν.

Ὁ τύραννος, τοῦ ὁποῖου ἡ καρδία δὲν ἐγνώριζεν εἰμὴ τὸ αἴσθημα τοῦ ἐγωισμού καὶ τοῦ φόβου, ἦτο πεπεισμένος, ὅτι τοιοῦτον ἐγγυητὴν ἦτο ἀδύνατον νὰ εὔρη ὁ Φιντίας· μετὴν πεποίθησιν δὲ ταύτην εἶπεν, ὅτι παραχωρεῖ τὴν ζητηθεῖσαν ἄδειαν, ἂν παρουσιάσῃ ἄλλον, ὁ ὁποῖος θὰ ἀναδέχεται τὴν καταδίκην ἐν ἑλλείψει αὐτοῦ.

Μεγίστη ὁμως ὑπῆρξε τοῦ Διονυσίου ἡ ἔκπληξις, ὅτε εἶδε νὰ παρουσιάζεται εἰς τὸ δεσμοτῆριον ὁ Δάμων, ὅστις προθύμως ἀνεδέχετο τὴν θέσιν τοῦ φίλου του.

Ὁ Φιντίας τότε ἀποφυλακίζεται καὶ ἐλεύθερος ἀναχωρεῖ πρὸς ἀντάμωσιν τῆς οἰκογενείας του· τὰ δεσμά του εὐχαρίστως ἀναλαμβάνει ὁ φίλος του Δάμων.

Ἄλλ' ἡ προσδιωρισμένη διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς θανατικῆς ποινῆς ἡμέρα φθάνει καὶ ὁ Φιντίας δὲν φαίνεται. Ὅθεν, ὅτε ἡ ὥρα τῆς ἐκτελέσεως ἐπλησίασεν, ἀντὶ τοῦ Φιντίου ἀπάγεται ὁ Δάμων σιδηροδέσμιος εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης.

Ὁλος ὁ λαὸς τῶν Συρακουσῶν ἀγανακτεῖ τότε κατὰ τῆς αἰσχρᾶς προδοσίας τοῦ Φιντίου, βλέπων τὸν πέλεκυν τοῦ δήμιου ἔτοιμον ἤδη νὰ πέσῃ ἐπὶ τοῦ ἀθώου τραχήλου τοῦ Δάμωνος. Ὁ δὲ τύραννος σαρκαστικῶς * μειδιᾷ, ἐμπαίζων * καὶ τὴν μωρίαν τοῦ Δάμωνος καὶ τὴν ψευδοφιλίαν τοῦ Φιντίου.

Μόνος ὁ Δάμων ἀτάραχος καὶ φαιδρὸς βλέπει νὰ πλησιάζῃ ἡ στιγμή, καθ' ἣν διὰ τῆς ἰδικῆς του ζωῆς ἤλπιζε νὰ σώσῃ τὴν ζωὴν τοῦ φίλου του· ἀλλ' ἡ χαρὰ του δὲν ἦτο πλήρης, διότι, γνωρίζων καλῶς τὴν ἀρετὴν τοῦ Φιντίου, ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν ἐπερίμενε τὴν ἐμφάνισίν του.

Ἐπὶ τέλους ὁ δῆμιος ἐτοιμάζεται καὶ λαμβάνει ἀνὰ χεῖρας τὸν πέλεκυν, ἡ δὲ τρομερὰ στιγμή φθάνει πλέον, ὅτε ἐξαίφνης κραυγαὶ θορυβῶδεις ἀκούονται, λέγουσαι : « Ὁ Φιντίας, ὁ Φιντίας ! » Συγχρόνως δὲ ἀσθμαίνων * καὶ δρομαῖος διασχίζει ὁ Φιντίας τὰ πλήθη, μετὰ δακρύων δὲ πίπτει εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ φίλου του Δάμωνος καὶ ζητεῖ νὰ λάβῃ τὴν θέσιν του ὑπὸ τὸν πέλεκυν τοῦ δημίου. Ἄλλ' ὁ Δάμων διαφιλονικεῖ τὴν θέσιν ταύτην ὡς ἀνήκουσαν ἤδη εἰς αὐτόν. Ὁ Φιντίας τότε ἐπαναλαμβάνει ζωηρότερον τὴν ἀπαίτησίν του, ὁ δὲ Δάμων ἐπιμένει σταθερῶς εἰς τὴν ἄρνησίν του.

Ἐκθαμβοὶ καὶ δακρυρροοῦντες θεωροῦν πάντες τὸ ὕψηλόν τοῦτο θέαμα τῆς περὶ θανάτου πάλης τῶν δύο φίλων. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ σκληροκάρδιος τύραννος συγκινεῖται ἐπὶ τέλους καὶ θαυμάζει τὸ ὕψος καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς ἀληθοῦς φιλίας, τῆς ὁποίας τὴν δύναμιν οὐδέποτε εἶχεν αἰσθανθῆ, οὐδέποτε εἶχε φαντασθῆ. Ἀναγκάζεται λοιπὸν νὰ σεβασθῇ τὴν ὕπαρξιν τοιοῦτου ἱεροῦ δεσμοῦ, τὸν ὁποῖον ὁ πέλεκυς τοῦ δημίου του ἐπρόκειτο νὰ διαρρήξῃ; καί, χαρίζων τὴν ζωὴν εἰς τὸν Φιντιαν καὶ τὸν Φιντιαν εἰς τὸν Δάμωνα, καταπαύει τὴν εὐγενῆ των πάλην καὶ ζητεῖ ὡς χάριν νὰ συμπαραλάβουν τοῦ λοιποῦ καὶ αὐτὸν εἰς τὸν ἱερὸν δεσμόν τῆς φιλίας των.

Λέων Μελάς.

« Γεροσιάθης »

ΤΟ ΝΑΥΤΟΠΟΥΛΟΝ

Πέντε μῆνας τώρα λείπει εἰς τὰ ξένα τὸ ναυτόπουλον ὁ σωτοῦς πέντε μῆνας. Ἄχ! πόσον ἐπεθύμησε τὴν πατρίδα του! Τὸ καράβι, μὲ τὸ ὁποῖον εἶναι, ἐπῆγεν εἰς μακρινούς τόπους, ἐστάθη εἰς πολλούς λιμένας καὶ τώρα γυρνᾷ ὀπίσω. Νύκτα καὶ ἡμέραν ταξιδεύουν, μόνον οὐρανὸν καὶ θάλασσαν βλέπουν, ὁ ἄνεμος συρίζει μέσα εἰς τὰ ἄρμενα *, φουσκώνει τὰ πανιά, τὰ κύματα κτυποῦν τὸ καράβι, ἀλλὰ τὸ ναυτόπουλον δὲν τρομάζει, εἶναι γενναῖον

ναυτόπουλον καί μόλις προστάξη ὁ καπετάνιος, σκαρφαλώνει εἰς τὰ ξάρτια καί λύνει ἢ δένει τὰ πανιά.

Δέν τὸ τρομάζει ἡ θάλασσα τὸ ναυτόπουλον· δέν συλλογίζεται τὸν κίνδυνον. Ἐν πρᾶγμα μόνον συλλογίζεται: πότε θὰ φθάσῃ. Ὅταν τελειώσῃ τὰς ἐργασίας του, στέκει καί συλλογίζεται τὴν γλυκεῖαν του πατρίδα. Κοιτάζει μακρὰν, μακρὰν, ὅσον ἡμπορεῖ νὰ φθάσῃ τὸ βλέμμα του, μήπως εἰς τὴν ἄκραν τοῦ ὀρίζοντος, ὀπίσω ἀπὸ τὰ σύννεφα διακρίνῃ τὸ σπιτάκι των, ὅπου περιμένει ἡ χήρα μάνα του καί τὰ ὄρφανὰ ἀδέλφια του. Καί τοῦ ἔρχονται δάκρυα εἰς τὰ μάτια του.

Πέντε μῆνας τώρα λείπει εἰς τὰ ξένα· ἄχ! πότε τέλος θὰ φθάσῃ; Μὲ ποίαν λαχτάραν θὰ ἀναβῆ τὴν μικρὰν των κλίμακα καί θὰ ὀρμήσῃ εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς μητρός του καί τῶν ἀδελφῶν του! Καί ἔπειτα τὸ βράδυ, κοντὰ εἰς τὴν γωνιάν, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ λάμπῃ ἡ ζεστὴ φωτιά, ἐνῶ θὰ εἶναι ὅλοι τριγύρω του, θὰ τοὺς διηγηθῆ εἰς ποῖα μέρη ἔταξιδευσε, τί πράγματα εἶδεν εἰς τοὺς μακρινοὺς ἐκείνους τόπους, οἱ ὅποιοι εἶναι πολὺ ὠραῖοι, ἀλλ' ὄχι καί διὰ τὸ ναυτόπουλον. Διότι διὰ τὸν ξενιτευμένον, ὁ ὅποιος ἔχει ἀγαπημένα ὄντα καί τὸν περιμένουν, ποτὲ δὲν εἶναι ὠραία ἡ ξενιτιά.

Πότε, πότε θὰ φθάσῃ; Τὸ περισσότερο βιάζεται νὰ φθάσῃ, διότι μὲ τὰ λεπτά, τὰ ὁποῖα τοῦ ἔδωσαν διὰ μισθόν του, ἠγόρασε δι' ὅλα τὰ ἀδελφάκια του κατιτί: δι' ἄλλο ὑποδηματάκια, δι' ἄλλο καπελάκι καί διὰ τὴν μητέρα του καμπόσους πῆχεις πανί, διὰ νὰ ράψῃ φόρεμα. Μὲ ποίαν χαρὰν θὰ δώσῃ εἰς τὸν καθένα τὸ δῶρον του καί μὲ ποίαν χαρὰν θὰ τὸ πάρῃ καθεὶς! Καί ἔξαφνα, ἔξαφνα θὰ βγάλῃ ἀπὸ τὴν τσέπην τοῦ ναυτικοῦ του πανταλονίου, δεμένα εἰς ἓνα κόμβον τοῦ μανδηλίου του, καί τὰ χρήματα, ὅπου ἔμειναν, καί θὰ τὰ δώσῃ εἰς τὴν καημένην τὴν μητέρα του, διὰ νὰ ἀγοράσῃ σιτάρι, κρέας καί ὄ,τι ἄλλο θέλει.

Ἐνῶ εἰς αὐτὰ εἶχε τὸν νοδὸν του τὸ ναυτόπουλον, κοιτάζει εἰς τὴν ἄκραν τῆς θαλάσσης, ἡ ὁποία ἀπλώνεται ἐμπρὸς του,

καί τί διακρίνει; Τήν πατρίδα του. "Α! ἔφθασαν τέλος πάντων! Τό καράβι των σχίζει γρήγορα τὰ κύματα· όλονέν πλησιάζουν. Νά, ἤρχισαν νά φαίνωνται αἱ οἰκίαι. Οἱ ναῦται καί αὐτός σκορπίζονται εἰς τὰ κατάρτια, μαζεύουν τὰ πανιά. "Ἐξαφνα, γρρρ, ἔρριψαν τὸ σίδηρον. Καταβιβάζουν μίαν βάρκαν εἰς τὴν θάλασσαν. Ἐμβαίνει ὁ καπετάνιος, τρεῖς ναῦται, πηδᾶ εἰς αὐτήν καί τὸ ναυτόπουλον. Κάθεται εἰς τὸν πάγκον* καί τραβᾶ κωπίον. Ἡ καρδιά του κτυπᾶ δυνατά. Ἐραγε νά εἶναι καλὰ ὄλοι εἰς τὸ σπιτάκι των; μὴ ἔπαθε κανεὶς τίποτε; μὴ εἶναι ἄρρωστη ἢ μητέρα του, κανέν ἀδελφάκι του; Πῶς ἀνησυχεῖ! Ἄλλὰ ποῖοι εἶναι αὐτοί, ὅπου περιμένουν εἰς τὴν ἀκρογιαλιάν; "Ω! τοὺς γνωρίζει. Ἡ βάρκα ἔφθασεν εἰς τὴν ξηράν, βγαίνει ὁ καπετάνιος καί τὸ ναυτόπουλον πηδᾶ εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς μητέρας του καί τῶν μικρῶν του ἀδελφῶν!

Ἀριστοτέλης Κουρτίδης.

« Παιδικὰ Ληγῆματα »

Η ΞΑΝΘΟΥΛΑ

Χ Τὴν εἶδα τὴν Ξανθούλα,
τὴν εἶδα ψὲς ἀργά,
ποῦ ἐμπῆκε στὴ βαρκούλα
νά πάη στὴν ξενιτιά.

Ἐφούσκωνε τ' ἀγέρι
λευκότατα πανιά,
ὡσάν τὸ περιστέρι,
ποῦ ἀπλώνει τὰ φτερά.

Ἐστέκονταν οἱ φίλοι
μὲ λύπη, μὲ χαρά,
κι αὐτὴ μὲ τὸ μαντήλι
τοὺς ἀποχαιρετᾶ.

Καί τὸ χαιρετισμὸ τῆς
 ἐστάθηκα νὰ ἰδῶ,
 ὡσπου ἡ πολλὴ μακρότης
 μοῦ τόκρυσε κι αὐτό.

Σ' ὀλίγο, σ' ὀλιγάκι
 δὲν ἤξερα νὰ πῶ,
 ἂν ἔβλεπα πανάκι
 ἢ τοῦ πελάγου ἀφρό.

Κι ἀφοῦ πανί, μαντήλι
 ἐχάθη στὸ νερό,
 ἐδάκρυσαν οἱ φίλοι,
 ἐδάκρυσα κι ἐγώ.

Δὲν κλαίγω τῆ βαρκούλα
 μὲ τὰ λευκὰ πανιά,
 μόν' κλαίγω τὴν Ξανθούλα,
 ποὺ πάει στὴν ξενιτιά. X

Διονύσιος Σολωμός.

« *Ἀπαντα* »

ΔΙΑΤΙ ΕΡΓΑΖΕΤΑΙ Ο ΠΑΠΠΟΣ

Ὁ μικρὸς Λεωνίδας, δέκα περίπου ἔτων, δὲν ἔμπορεῖ νὰ ἐννοήσῃ. διατὶ ἐργάζεται ὁ πάππος του. Ὁ πατὴρ του εἶναι ἔμπορος καὶ κερδίζει ἀρκετά. Ὁ πάππος ἔπρεπε νὰ ζῆ μαζὶ τῶν εἰς τὴν πόλιν. Ἐκεῖ ἔχει ἰδεῖ πολλοὺς γέροντας νὰ κάθηνται εἰς τὸ καφενεῖον ἢ νὰ πηγαίνουν περίπατον εἰς τοὺς δημοσίους κήπους, ὡσάκις ὁ καιρὸς τὸ ἐπιτρέπει.

Ὁ πάππος του ζῆ μόνος εἰς τὴν ἐξοχὴν μὲ μίαν γραῖαν ὑπηρέτριαν, τὴν κυρα - Μάρθαν, καὶ τὸν κηπουρόν του, τὸν Στέφανον. Τὸν κῆπον καλλιεργεῖ μᾶλλον ὁ πάππος του παρά ὁ κηπουρός. Ἐξυπνᾷ πολὺ πρῶτῃ, ἀναπαύεται ὀλίγον τὴν μεσημ-

βρίαν και κοιμάται την έσπέραν ένωρίς. Ἐπὸ τὴν μητέρα του ἔχει μάθει, ὅτι ὁ πάππος πλησιάζει νὰ συμπληρώσῃ τὸ ὀγδοηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του. Καὶ ὅμως εἶναι ροδοκόκκινος καὶ ἡ ἐργασία δὲν τὸν κουράζει.

Ἐπειτα ἔχει ἀκούσει πολλοὺς νὰ λέγουν, ὅτι πρέπει νὰ ἐργάζεται κανεὶς, ὅταν εἶναι νέος, διὰ νὰ ἀναπαυθῆ, ὅταν θὰ γηράσῃ. Διατί λοιπὸν ἐργάζεται ὁ πάππος του, ἀφοῦ δὲν ἔχει ἀνάγκη; Διότι βεβαίως ὑπάρχουν καὶ γέροντες πτωχοί, οἱ ὁποῖοι ἀναγκάζονται νὰ ἐργάζονται, διὰ νὰ ζήσουν.

Πρὸ πολλοῦ ἔχει ἀποφασίσει νὰ ἐρωτήσῃ τὸν πάππον του, ἀλλὰ δὲν τολμᾷ. Ὅταν ἀκούῃ τὸν πατέρα ἢ τὴν μητέρα του ἢ τὴν ἀδελφὴν του Ἑλλην νὰ λέγουν, ὅτι θὰ ὑπάγουν νὰ ἐπισκεφθοῦν τὸν πάππον, παίρνει τὴν ἀπόφασιν νὰ τὸν ἐρωτήσῃ χωρὶς ἄλλο. Ὅταν ὅμως τὸν βλέπῃ, μὲ πόσῃ εὐχαρίστησιν ἐργάζεται, ἀναβάλλει τὴν ἐρώτησιν δι' ἄλλην φορᾶν. Φοβεῖται, ὅτι ἠμπορεῖ νὰ δυσανεξήσῃ τὸν πάππον του. Καὶ αὐτὸ δὲν τὸ θέλει, διότι τὸν ἀγαπᾷ.

Ὁ πάππος πάλιν εἶχε μαντεύσει τὸν πόθον τοῦ Λεωνίδα, ἀλλὰ τὸν ἄφηνε νὰ καταλάβῃ μόνος του διατί ἐργάζεται.

Ἦτο Παρασκευὴ πρὸς τὸ τέλος τοῦ Ὀκτωβρίου, ὅταν ἐξέκίνησαν ὁ Λεωνίδας καὶ ἡ Ἑλλη μὲ τὸ αὐτοκίνητον διὰ τὸ κτῆμα τοῦ πάππου των.

Τὸν εὖρον ἔξω ἀπὸ τὸν μανδρότοιχον τοῦ κήπου, εἰς τὸν χέρσον τόπον, νὰ ὀμιλῇ μὲ ἓνα ἐργάτην. Τοῦ ἔλεγεν, ὅτι πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν εἶχεν ἀγοράσει τὸν χέρσον αὐτὸν τόπον καὶ τώρα θὰ τὸν ἐκαλλιέργει.

Ἐἰς τὸ ἐπάνω μέρος θὰ ἐφύτευεν ἀμπέλι καὶ εἰς τὴν βορρηνὴν πλευρὰν δύο πυκνὰς σειρὰς ἀπὸ κυπαρίσσια. Ἐπειτα μίαν σειρὰν ἐλαίας καὶ τὸ ὑπόλοιπον θὰ ἐγένετο κῆπος μὲ ὀπωροφόρα δένδρα.

Τὰ ἐγγονάκια του, μόλις τὸν εἶδον, ἔτρεξαν, τὸν ἐχαίρετησαν καὶ τοῦ ἐφίλησαν τὸ χέρι.

Ἐξακολουθεῖ νὰ φυτεῦν συνεχῶς δένδρα.

Τὴν ἔσπέραν ὁ Λεωνίδας ἠρώτησε τὸν πάππον πότε θὰ

εἶναι ἔτοιμος ὁ νέος κῆπος καὶ πότε θὰ ἔδιδον καρπούς τὰ δένδρα. Ὁ πάππος εἶπεν, ὅτι ὁ κῆπος θὰ εἶναι ἔτοιμος καὶ φυτευμένος χάρις εἰς τοὺς πολλοὺς ἐργάτας εἰς τὸ τέλος τοῦ Ἰανουαρίου, τὸ πολὺ ἕως τὰ μέσα Φεβρουαρίου. Θ' ἀρχίσῃ νὰ καρποφορῇ μετὰ τέσσαρα ἔτη, ἀλλὰ θὰ φθάσῃ ἢ καρποφορία εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς μετὰ δέκα ἔτη. Τὰ ἐλαιόδενδρα ὅμως θὰ ἀργήσουν πολὺ περισσότερον. Τὸν πρῶτον καρπὸν θὰ τὸν δώσουν μετὰ δεκαπέντε ἔτη καὶ εἰς τὴν ἀκμὴν τῶν θὰ φθάσουν μετὰ πεντήκοντα ἔτη καὶ θὰ ἐξακολουθοῦν ἐπὶ αἰῶνας ἴσως νὰ καρποφοροῦν. Λέγουν, ὅτι εἰς τὸν κῆπον τῆς Γεσθημανῆ * ὑπάρχουν ἐλαιόδενδρα ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ Χριστοῦ καὶ εἰς τὴν Ἀττικὴν ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ Πεισιστράτου.

— Ἄ, ἐγώ, ἐσυλλογίζετο ὁ Λεωνίδας, ποτὲ δὲν θὰ κάμω ἐργασίαν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν δὲν θὰ ὠφεληθῶ ἀμέσως ἢ πολὺ σύντομα. Ἄλλὰ δὲν εἶπε τίποτε.

Τὴν ἄλλην ἡμέραν, ὅταν ἐξύπνησε, μετέβη εἰς τὸν κῆπον καὶ εὔρε τὸν πάππον τοῦ νὰ ἀνοίγῃ λάκκους. Τὸν εἶδεν ὁ πάππος, ἄφησε τὴν ἀξίνην καὶ τὸν ὠδήγησεν εἰς τὴν κληματαριάν. Ἐκρέματο ἀκόμη τὸ τελευταῖον σταφύλι. Ὁ πάππος τὸ ἔκοψε, τὸ ἔπλυνε καὶ τὸ ἔδωσεν εἰς τὸν Λεωνίδα.

Ἐνῶ τὸ ἔτρωγε μὲ μεγάλην εὐχαρίστησιν, ἠρώτησε :

— Γιατί ἀνοίγεις τοὺς λάκκους, παππού;

— Τὸν ἄλλο μῆνα θὰ φυτεύσω δένδρα.

— Πάλι δένδρα; Ἄλλὰ...

Καὶ πρὶν νὰ συμπληρώσῃ τὴν φράσιν τοῦ παρουσιάσθη καὶ ἡ Ἑλλη. Ἐχαιρέτησε τὸν πάππον καὶ ἐκοίταξε τὸ σταφύλι.

Ὁ Λεωνίδας ἐμάντευσε τὸν πόθον τῆς καὶ τῆς τὸ ἔδωσε.

— Τί ἤθελες νὰ εἰπῆς; ἠρώτησεν ὁ πάππος τὸν Λεωνίδα.

Ὁ Λεωνίδας κάτι ἐδοκίμασε νὰ εἶπῃ, ἀλλὰ δὲν ἔμπορεῖσε. Μετενόησεν. Ἴσως καὶ δὲν ἤθελε νὰ ἐρωτήσῃ ἐμπρὸς εἰς τὴν Ἑλλην.

Ἡ μεγαλυτέρα χαρὰ εἶναι νὰ εὐεργετῆς τοὺς ἄλλους.

Ὁ πάππος ὅμως ἐσκέφθη, ὅτι ἡ περίστασις ἦτο πολὺ κατὰλληλος.

— Θέλεις νά εἰπῆς, Λεωνίδα μου, γέρος ἐγώ, διατί φυτεῶ δένδρα; Τί περιμένω; "Ε; 'Αλλά θέλω καί ἐγώ νά σ' ἐρωτήσω, διατί ἐχάρισες τὸ σταφύλι εἰς τὴν "Ελλην;

— Μ' εὐχαριστεῖ, ἀπεκρίθη ὁ Λεωνίδας, νά τὴν βλέπω νά τὸ τρώγῃ.

Καί ὁ πάππος εἶπεν, ὅτι καὶ αὐτὸς διὰ τοῦτο ἐφύλαξε τὸ τελευταῖον σταφύλι, διὰ νά εὐχαριστηθῇ, ὅταν θά βλέπῃ νά τὸ τρώγουν τὰ ἐγγονάκια του. Τὸν κῆπον ἤρχισε νά τὸν φυτεύῃ ὁ πάππος του καὶ τοὺς καρποὺς ἐγεύθη ὁ πατήρ του. Ἄρκετὰ δένδρα εὔρεν ἀπὸ τὸν πατέρα του καὶ ἄλλα ἐφύτευσε καὶ θά φυτεύῃ αὐτός. Τοῦ ἀρκεῖ ὁ γλυκύτερος καρπός, ὅτι ὁ Λεωνίδας του καὶ ἡ "Ελλη του, ὅταν αὐτὸς δὲν θά ὑπάρχῃ εἰς τὴν ζωὴν, θά γεύωνται αὐτοὶ καὶ τὰ παιδιὰ των τοὺς καρποὺς τῶν δένδρων του.

"Επειτα ἀπὸ μικρὰν σιωπὴν εἶπε μὲ μελαγχολικὸν τόνον:

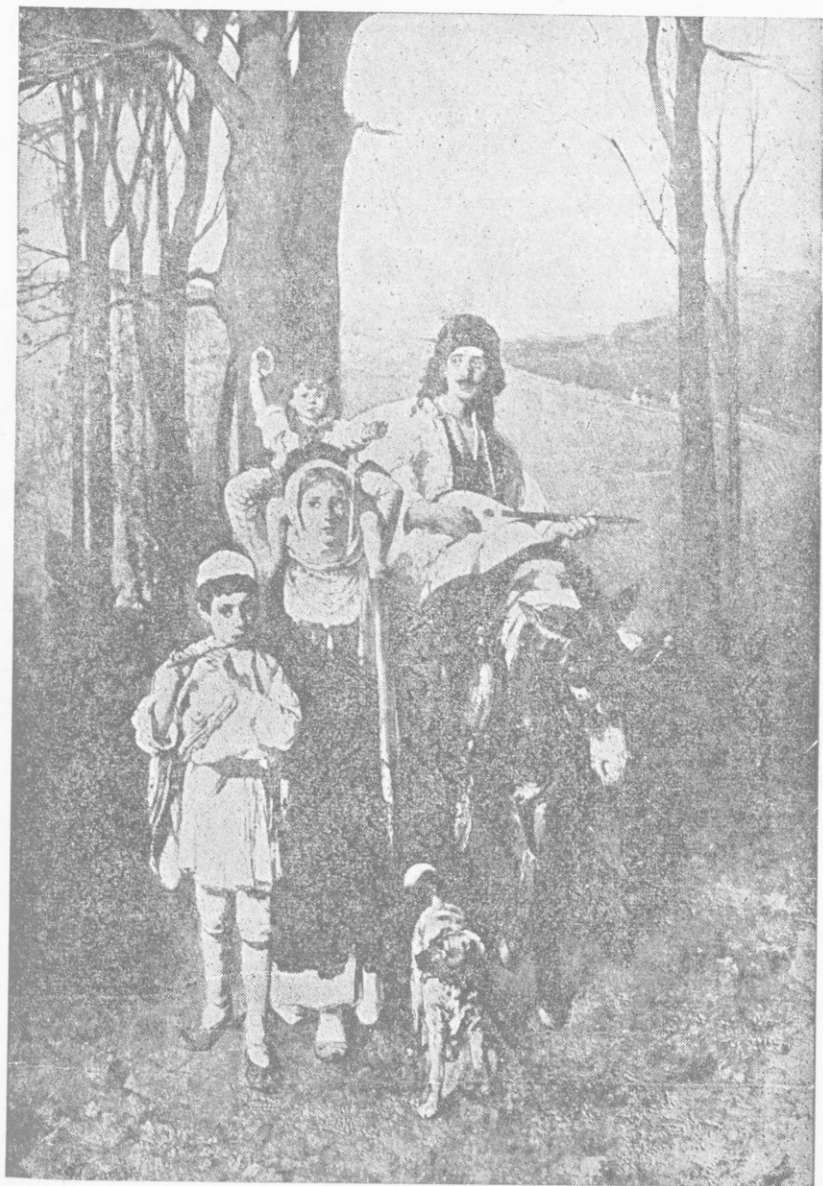
— "Ολα εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον περνοῦν, ὅλα σβήνουν, ὅλα χάνονται. Μόνον μία χαρὰ διατηρεῖται ἕως τὸ τέλος. Ἡ χαρὰ, τὴν ὁποῖαν αἰσθάνεται ὁ ἄνθρωπος, ὅταν σκορπᾷ τὴν εὐτυχίαν γύρω του. Αὐτὴ ἡ χαρὰ ὑπάρχει εἰς ὅλας τὰς ἡλικίας καὶ εἰς τὴν ἰδικὴν μου ἡλικίαν. Αὐτὴ μόνη μοῦ κάμνει τὴν ζωὴν εὐχάριστον! Τὴν στιγμὴν, ποῦ θά εἶπῃ κανεὶς «δὲν ἔχω τίποτε νά κάμω», εἶναι νεκρὸς καὶ ἂν ἀκόμη ἔχῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνοικτούς.

Διασκευὴ Κ. Ἀθ. Ρωμαίου.

Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ

ΤΟ ΣΤΑΦΥΛΙ

Σ' ἓνα σπιτάκι πήγαμε· τὰ βάτα ἔχει γιὰ ζώνη καὶ τίς μοσκιές γιὰ ντύμα καὶ ριζώσε στὴν πόρτα του βαθιὰ καὶ σκαρφαλώνει στὸν τοῖχο του ἓνα κλῆμα.

Ἐπιστροφή ἀπὸ τὸ πανηγύρι.

[Εἰκὼν Νικηφόρου Λύτρα.]

Ήτανε κούρβουλο * άχαρο, γυμνό, χλωμό τὸ κλημα
καὶ δίχως νὰ σαλεύη·
καὶ δὲν ὑποψιαζόσουνα, πὼς τῆς ζωῆς τὸ κύμα
στά σπλάχνα του δουλεύει.

Κι ὁ νοικοκύρης γέλασε καὶ μοῦ εἶπε : « Λίγο ἀκόμα
καὶ τὸ παλιὸ αὐτὸ ξύλο,
τ' ἄδειο, πού τὸ καταφρονεῖς, θ' ἀναστηθῆ μὲ χρῶμα,
θὰ στολιστῆ μὲ φύλλο.

Θάρθη μὲτὰν ὦρα ἀρίφνητος * καρπὸς νὰ τὸ μεστῶση
μελίχρωμα σταφύλια
κι ὅλοι θὰ τὸ ματιάζουνε, γειτόνοι, ξένοι, πόσοι !
Καὶ θὰ τοὺς τρώη μιὰ ζήλεια.

Ζητώντας ὁ ἕνας θάρχεται νὰ τὰ μοσχαγοράση
καὶ νὰ τ' ἀρπάξη ὁ ἄλλος,
καὶ δὲ θὰ μείνη χωριανὸς γι' αὐτὰ νὰ μὴν περάση,
κι ὁ πόθος του μεγάλος.

“Ὀλος ὁ κόσμος γυρευτῆς· κι ἐγὼ θὰ πῶ τοῦ κόσμου :
Ἄδέρφια μου, σταθῆτε !
Χαρά μου εἶναι τὸ χάρισμα, δικὸς σας ὁ καρπὸς μου,
καὶ πάρτε κι εὐφρανθῆτε.»

Κωστῆς Παλαμάς.

Η ΣΤΑΧΟΜΑΖΩΧΤΡΑ *

Ἡ θεια - Ἀχτίσα.

Μεγάλην ἐξέφρασεν ἔκπληξιν ἡ γειτόνισσα, ἡ Ζερμπινιώ,
ὅταν εἶδε τὴν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων τοῦ 1870. τὴν θεια-
Ἀχτίσαν νὰ φορῆ καινουργῆ μανδήλαν * καὶ τὰ δύο ἐγγονά-

κια της, τὸν Γέρον καὶ τὴν Πατρώναν, μὲ καθαρὰ ὑποκαμισιά-
κια καὶ νέα πέδιλα.

Τοῦτο δὲ τῆς ἐφάνη παράξενον, διότι ἦτο γνωστότατον,
ὅτι ἡ κόρη τῆς θεια - Ἀχιτίσας καὶ ὁ γαμβρός της εἶχον ἀπο-
θάνει καὶ τῆς εἶχον ἀφήσει τὰ δύο ὄρφανὰ ὡς κληρονομίαν.
Ἦτο δὲ ἀκόμη χήρα καὶ ἔρημος καί, διὰ τὰ νὰ θρέψῃ τὰ δύο ὄρ-
φανά, εἰργάζετο νύκτα καὶ ἡμέραν εἰς παντὸς εἶδους ἐργασίαν.

Ἡ γειτόνισσα, ἡ Ζερμπινιώ, ἐλυπεῖτο μὲ ὄλην τὴν καρ-
δίαν της διὰ τὰς στερήσεις τῆς γραίας καὶ τῶν δύο ὄρφανῶν.
Ἄλλὰ μήπως ἦτο καὶ αὐτὴ πλουσία, διὰ τὰ νὰ ἔλθῃ βοηθὸς καὶ
παρήγορος ;

Ὁ υἱὸς τῆς Ἀχιτίσας ἐξενιτεύθη καὶ εὕρισκετο, ἔλεγον,
εἰς τὴν Ἀμερικὴν. « Πέτρα ἔριξε πίσω του. » Μήπως τὸν εἶδε ;
Μήπως τὸν ἤκουσε ; Τί νὰ εἰπῆ κανεῖς !

Τί νὰ κάμῃ ἡ θεια - Ἀχιτίσα ; Ἔβαλε τὰ δυνατὰ της καὶ
ἐπροσπαθοῦσεν ὅπως ὅπως νὰ ζήσῃ τὰ δύο ὄρφανὰ. Τί ἀξιο-
λύπητα τὰ καημένα ! Κατὰ τὰς διαφόρους ἐποχὰς τοῦ ἔτους
ἐβοτάνιζεν *, ἐμάζευεν ἐλαίας, ἐξενοδοῦλευεν. Ἐμάζευε κού-
μαρα καὶ ἔβγαζε ρακὴν *. Μερικὰ στέμφυλα * ἀπ' ἐδῶ, ὀλίγος
ἀραβόσιτος ἀπ' ἐκεῖ, ὅλα τὰ ἐχρησιμοποίει.

Ἐπειτα τὸν Ὀκτώβριον, ἅμα ἤνοιγον τὰ ἐλαιοτριβεῖα,
ἐγύριζεν εἰς ὅλα καὶ ἀπὸ τὰς ἀποθήκας, ὅπου κατεστάλαζον
αἱ ὑποστάθμαι * τοῦ ἐλαίου, ἐμάζευε τὴν μούργαν *. Μὲ τὴν
μέθοδον αὐτὴν οἰκονομοῦσεν ὅλον τὸ ἔλαιον τῆς χρονιάς διὰ
τὴν κανδήλαν καὶ τὸ λυχνάρι της.

Ἡ συγκομιδὴ.

Ἄλλὰ τὸ πρῶτιστον εἰσόδημα * τῆς θεια - Ἀχιτίσας προ-
ήρχετο ἀπὸ τὸ σταχομάζωμα. Τὸν Ἰούνιον, κατ' ἔτος, ἐπεβι-
βάζετο εἰς πλοῖον καὶ ἀπεβιβάζετο εἰς Εὐβοίαν. Ἐκεῖ μετ' ἄλ-
λων πτωχῶν γυναικῶν ἤσχολεῖτο νὰ συλλέγῃ τὰ στάχυα, ποῦ
ἐπιπτον ἀπὸ τὰ χερόβολα τῶν θεριστῶν, ἀπὸ τὰ φορτῶματα
καὶ ἀπὸ τὰ ἀμάξια.

Κατ' ἔτος τὰ χωριατόπουλα ἔρριπτον κατὰ πρόσωπον αὐ-
τῆς τὸ σκῶμμα: *

— Νά! «ἡ σταχομαζώχτρα!» Μᾶς ἦρθε πάλι «ἡ σταχομα-
ζώχτρα».

Ἄλλ' αὕτη ἔκυπτεν ὑπομονητικῆ, σιωπηλῆ, καὶ συνέλεγε
τὰ ψιχία ἐκεῖνα τῆς πλουσίας συγκομιδῆς τοῦ τόπου. Ἐγέμιζε
τρεῖς ἢ τέσσαρας σάκους ὀλόκληρον ἔνιαυσίαν * ἔσοδείαν δι'
ἑαυτὴν καὶ τὰ δύο ὀρφανά, τὰ ὁποῖα εἶχεν ἐμπιστευθῆ εἰς τὰς
φροντίδας τῆς Ζερμπινιώδς καί, ἀφοῦ ἀπέπλεεν, ἐπέστρεφεν εἰς
τὸ παραθαλάσσιον χωρίον τῆς.

Χωρὶς ἄρτον.

Πλὴν ἐφέτος, δηλαδὴ τὸ ἔτος ἐκεῖνο, ἀφορία * εἶχε μαστί-
σει τὴν Εὐβοίαν. Ἄφορία εἰς τὸν ἐλαιῶνα τῆς μικρᾶς νήσου,
ὅπου κατοικοῦσεν ἡ θεια - Ἀχτίτσα. Ἄφορία εἰς τὰς ἀμπέλους
καὶ εἰς τοὺς ἀραβοσίτους, ἀφορία σχεδὸν καὶ εἰς αὐτὰ τὰ κού-
μαρα· ἀφορία παντοῦ.

Ἐπειτα, ἐπειδὴ οὐδὲν κακὸν ἔρχεται μόνον, βαρὺς χειμῶν
ἐνέσκηψεν * εἰς τὰ βορειότερα ἐκεῖνα μέρη. Ἀπὸ τὸν Νοέμ-
βριον μῆνα, χωρὶς σχεδὸν νὰ πνεύση νότος καὶ νὰ πέση βροχὴ,
ἤρχισε νὰ χιονίζει. Μόλις ἔπαυε ἡ μία χιονιά καὶ ἤρχετο ἄλλη.
Ἐνίοτε ἔπνεε ξηρὸς βορρᾶς καὶ ἔσφιγγεν ἀκόμη περισσότερον
τὰ χιόνια, τὰ ὁποῖα δὲν ἔλιωνον εἰς τὰ βουνά. «Ἐπερίμεναν
ἄλλα.» Μέχρι τῶν Χριστουγέννων οὐδεμία ἡμέρα καλῆ, οὐδε-
μία ἀκτὶς ἡλίου.

Τὴν ἐσπέραν τῆς 23ης Δεκεμβρίου ὁ Γέρος εἶχεν ἔλθει ἀπὸ
τὸ σχολεῖον περιχαρῆς, διότι ἀπὸ τῆς αὖριον ἔπαυον τὰ μαθή-
ματα. Πρὶν ξεκρεμάσῃ τὸν «φύλακα» ἀπὸ τῆς μασχάλης του,
πεινασμένος ὁ Γέρος ἦνοιξε τὸ ἐρμάριον, ἀλλ' οὐδὲ ψιχίον ἄρ-
του εὔρεν ἐκεῖ. Ἡ γραῖα εἶχεν ἐξέλθει ἴσως πρὸς ζήτησιν
ἄρτου.

Ἡ ἀτυχῆς Πατρῶνα ἐκάθητο ζαρωμένη πλησίον τῆς ἐστίας,
ἀλλ' ἡ ἐστία ἦτο σβηστή. Ἐσκάλιζε τὴν στάκτην, διότι ἐνόμιζε

μὲ τὴν παιδικὴν τῆς ἀφέλειαν — ἦτο μόνις τετραετὲς τὸ πτωχὸν κοράσιον — ὅτι ἡ ἑστία εἶχε πάντως τὴν ιδιότητα νὰ θερμαίνῃ, καὶ ἄς μὴ καίῃ.

Ὁ Γέρος, ὁ ὁποῖος ἦτο ἑπταετὴς μόνις, ἔτοιμος νὰ κλαύσῃ, διότι δὲν εὗρισκε ψιχίον, διὰ νὰ χορτάσῃ τὴν πείναν του, ἤνοιξε τὸ μόνον παράθυρον, τὸ ὁποῖον εἶχε τριῶν σπιθαμῶν μῆκος. Ὁ οἰκίσκος ὅλος ἦτο χαμηλὸς καὶ εἶχεν ὕψος δύο ἴσως ὀργυιῶν * ἀπὸ τοῦ ἐδάφους μέχρι τῆς ὀροφῆς.

Ἀνεβίβασεν ἔπειτα σκαμνίον ἐπὶ τοῦ παραθύρου, ἀνέβη ἐπὶ τοῦ σκαμνίου, ἐστηρίχθη διὰ τῆς ἀριστερᾶς ἐπὶ τοῦ ἀνοικτοῦ παραθυροφύλλου, ὕψωσε τὴν δεξιάν καὶ ἀπέσπασεν ἕν κρύσταλλον ἐκ χιόνος ἀπὸ τὰ κρεμάμενα ἐκ τῆς στέγης. ἤρχισε νὰ τὸ ροφᾷ βραδέως καὶ ἡδονικῶς * καὶ ἔδιδε καὶ εἰς τὴν Πατρῶναν νὰ φάγῃ. Ἐπείνων τὰ κακόμοιρα!

Ὁ Γέρος καὶ ἡ Πατρῶνα.

Ἡ γραῖα Ἀχιτίσα ἐπανῆλθε μετ' ὀλίγον καὶ ἔφερε κάποιον πρᾶγμα τυλιγμένον εἰς τὸν κόλπον τῆς. Ὁ Γέρος, ὁ ὁποῖος ἐγνώριζεν ἐκ τῆς παιδικῆς του πείρας, ὅτι ποτὲ ἄνευ αἰτίας δὲν ἐφούσκωνον οἱ κόλποι τῆς μάμμης του, ἀνεπήδησε καὶ ἔτρεξεν εἰς τὸ στήθος τῆς, ἐνέβαλε τὴν χεῖρα καὶ ἀφήκε κραυγὴν χαρᾶς. Τεμάχιον ἄρτου εἶχεν οἰκονομήσει καὶ τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ἢ καλὴ, καίτοι ὀλίγον αὐστηρὰ μάμμη, τίς οἶδεν * ἀντὶ ποίων ἐξευτελισμῶν * καὶ διὰ πόσων παρακλήσεων!

Καὶ τί δὲν ἤθελεν ὑποστή *, πρὸ ποίας θυσίας ἡδύνατο νὰ ὀπισθοδρομήσῃ διὰ τὴν ἀγάπην τῶν δύο τούτων παιδιῶν, τὰ ὅποια ἦσαν δύο φορές παιδία δι' αὐτὴν, ἀφ' οὗ ἦσαν τέκνα τοῦ τέκνου τῆς!

Ἐκάλει τὸν ἄρρενα «Γέρον», διότι εἶχε τὸ ὄνομα τοῦ ἀληθοῦς γέρου τῆς, τοῦ μακαρίτου μπαρμπα-Μιχαλίου, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα τῆς ἐπόνει ν' ἀκούσῃ ἢ νὰ προφέρῃ. Τὸ τάλαιπωρον θῆλυ τὸ ἐκάλει Πατρῶναν θωπευτικῶς, διότι δὲν ἤθελε νὰ ἀκούῃ νὰ τὸ λέγουν Ἀργυρῶ. Ἦτο τὸ ὄνομα τῆς

κόρης της αυτό, τὸ ὁποῖον ἐδόθη ὡς κληρονομία εἰς τὸ ὄρφανόν, διότι ἐκείνη ἀπέθανε κατὰ τὸν τοκετόν*.

Πλὴν τοῦ ὑποκοριστικοῦ* τούτου οὐδεμίαν ἄλλην τρυφερότητα ἐδείκνυεν εἰς τὰ δύο πτωχὰ πλάσματα, ἀλλὰ μᾶλλον πρακτικὴν ἀγάπην καὶ προστασίαν.

Ἡ ταλαίπωρος γραῖα ἔστρωσε διὰ τὰ δύο ὄρφανὰ νὰ κοιμηθοῦν καὶ κατεκλίθη καὶ αὐτὴ πλησίον των, ἀφοῦ προσηυχῆθη. "Ἐμεινεν ὁμῶς ἄυπνος πέραν τοῦ μεσονυκτίου, διότι ἐσυλλογίζετο τὴν πικρὰν τύχην της.

Ἡ συναλλαγματική*.

Τὸ πρωὶ μετὰ τὴν λειτουργίαν — ἦτο παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων — ὁ παπα-Δημήτρης, ὁ ἐνορίτης της, παρουσιάσθη αἴφνης εἰς τὴν θύραν τοῦ οἰκίσκου.

— Καλῶς τὰ ἐδέχθης, τῆς εἶπε μειδιῶν.

Καλῶς τὰ ἐδέχθη αὐτή! Καὶ ἀπὸ ποῖον ἐπερίμενε τίποτε;

— "Ἐλαβα γράμμα διὰ σέ, Ἀχτίτσα, προσέθεσεν ὁ γέρων ἱερέυς, τινάσσων τὴν χιόνα ἀπὸ τὸ ράσον του.

— Ὅριστε, δέσποτα. Καὶ μήπως ἔχω τὴ φωτιά, ἐπιθύρισε μέσα της, ἢ τὸ γλυκὸ καὶ τὴν ρακὴ νὰ τὸν φιλέψω;

Ὁ ἱερεύς, ἀφοῦ εἰσηλθεν, ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ σκαμνίου. Ἡρεύνησε* τὸν κόλπον του καὶ ἐξήγαγε μέγαν φάκελον μὲ πολλὰς καὶ ποικίλας σφραγίδας καὶ γραμματόσημα.

— Γράμμα εἶπες, παπά, ἐπανελάβεν ἡ Ἀχτίτσα, διότι μόλις τότε ἤρχισε νὰ ἐνοῆι τί τῆς ἔλεγεν ὁ ἱερεύς.

— Χθὲς ἔφθασε τὸ ταχυδρομεῖον, εἶπεν ὁ ἱερεύς· μοῦ τὸ ἔφεραν τώρα, μόλις ἔβγαινα ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν.

Καὶ ἀφοῦ ἔβαλε τὴν χεῖρα του ἐντὸς τοῦ φακέλου, ἐξήγαγε διπλωμένον χαρτίον.

— Τὸ γράμμα εἶναι πρὸς ἐμέ, προσέθεσεν, ἀλλὰ σὲ ἀποβλέπει*.

— Ἐμένα; Ἐμένα; ἐπανελάβεν ἐκπληκτος ἡ γραῖα.

Ὁ παπα-Δημήτρης ἐξεδίπλωσε τὸ χαρτίον.

— Εἶδεν ὁ Θεὸς τὸν πόνον σου καὶ σοῦ στέλλει μικρὰν

βοήθειαν, εἶπεν ὁ ἀγαθὸς ἱερεὺς. Ὁ γιὸς σου σοῦ γράφει ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν.

— Ἀπ' τὴν Ἀμερικὴ; ὁ Γιάννης! ὁ Γιάννης! μὲ θυμήθη-
κεν; ἀνέκραξε περιχαρῆς, ἐνῶ ἔκαμνε τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ
ἢ γραῖα.

Καὶ ἔπειτα προσέθεσε:

— Δόξα σοι ὁ Θεός!

Ὁ ἱερεὺς ἔβαλε τὰ γυαλιά του καὶ ἐδοκίμασε νὰ ἀναγνώσῃ.

— Εἶναι κακογραμμένα καὶ δυσκολεύομαι νὰ τὰ διαβάσω,
ἀλλὰ θὰ προσπαθῆσω νὰ βγάλω νόημα.

Καὶ ἤρχισε μετὰ δυσκολίας τὴν ἀνάγνωσιν:

« Παπα - Δημήτρη, τὸ χέρι σου φιλῶ. Πρῶτον ἐρωτῶ διὰ τὸ
αἴσιον * τῆς υἰείας σου, ἂν ἐρωτᾷς καὶ δι' ἡμᾶς καλῶς υἰγαί-
νομεν. Ἐγὼ λείπω πολλὰ χρόνια καὶ δὲν ἤξεύρω αὐτοῦ τί γί-
νονται, οὔτε ἂν ζοῦν ἢ ἀπέθαναν. Εἶμαι εἰς μακρινὸν μέρος,
πολὺ βαθιά, εἰς τὸν Παναμάν, καὶ δὲν συνήντησα ἄλλους πα-
τριῶτες, πού εὐρίσκονται εἰς τὴν Ἀμερικὴν, καὶ δὲν ἤξεύρω τί
γίνονται εἰς τὸ σπίτι μας.

» Ἐὰν ζῆ ὁ πατέρας ἢ ἡ μητέρα μου, εἶπέ τους νὰ μὲ συγ-
χωρήσουν, διότι διὰ τὸ καλὸν πάντα πασχίζει ὁ ἄνθρωπος καὶ
εἰς κακὸν πολλές φορές βγαίνει. Ἐγὼ ἀρρώστησα δύο φορὲς
ἀπὸ κακὲς ἀσθένειες τοῦ τόπου ἐδῶ καὶ ἔκαμα πολὺν καιρὸν
εἰς τὰ νοσοκομεῖα. Τὸ ὅ,τι εἶχα καὶ δὲν εἶχα ἐπῆγαν καὶ μόλις
ἐγλίτωσα τὴν ζωὴν μου. Καὶ ἄλλο καλύτερον δὲν ζητῶ, παρὰ
νὰ πιάσω ὀλίγα χρήματα νὰ ἔλθω εἰς τὴν πατρίδα, ἂν προ-
φθάσω τοὺς γονεῖς μου, νὰ μ' εὐλογήσουν. Καὶ νὰ μὴ βαρυ-
γνωμοῦν, διότι, ἂν δὲν εἶναι θέλημα Θεοῦ, δὲν ἠμπορεῖ ἄνθρω-
πος νὰ προκόψῃ.

» Σοῦ στέλλω ἐδῶ ἓνα συνάλλαγμα * 10 λιρῶν ἐπ' ὀνόματί
σου, νὰ υπογράψῃς ἢ ἀγιωσύνη σου καὶ νὰ φροντίσουν νὰ τὸ
ἐξαργυρώσουν ὁ πατέρας ἢ ἡ μητέρα, ἐὰν ζοῦν. Καὶ ἂν, ὃ μὴ
γένοιτο, εἶναι ἀποθαμμένοι, νὰ τὸ ἐξαργυρώσῃς ἢ ἀγιωσύνη
σου, νὰ δώσῃς εἰς κανὲν ἀνίψι μου καὶ εἰς ἄλλα πτωχά. Καὶ
νὰ κρατήσῃς καὶ ἡ ἀγιωσύνη σου, ἐὰν οἱ γονεῖς μου εἶναι

ἀποθαμένοι, ἔν μέρος τοῦ ποσοῦ αὐτοῦ διὰ τὰ σαρανταλεί-
τουργα *.

ἘΑπερίγραπτος ἦτο ἡ χαρὰ τῆς Ἀχιτίσας, διότι ἔλαβε μετὰ
τόσα ἔτη εἰδήσεις περὶ τοῦ υἱοῦ τῆς. Ὁ κοιμώμενος σπινθήρ
τῆς μητρικῆς στοργῆς ἀνεπήδησεν ἐκ τῶν σπλάγχνων εἰς τὸ
πρόσωπόν τῆς καὶ ἡ γεροντικὴ, ρυτιδωμένη ὄψις τῆς ἔλαμψε μὲ
ἀκτίνα νεότητος καὶ καλλονῆς.

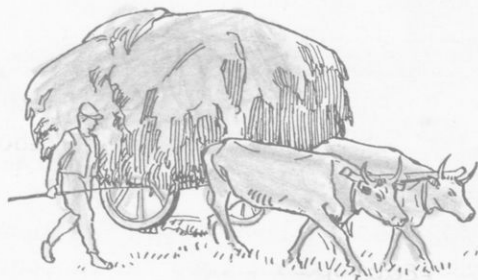
Τὰ δύο παιδιά, ἂν καὶ δὲν ἐννόουν περὶ τίνος πρόκειται,
ὅταν εἶδον τὴν χαρὰν τῆς μάμμης των, ἤρχισαν νὰ χορο-
πηδοῦν. Ὑ

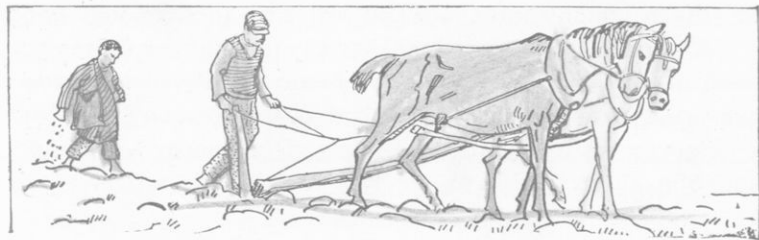
Καὶ ἰδοὺ διατὶ ἡ γραῖα ἐφόρει τὴν ἡμέραν τῶν Χριστουγέν-
νων καιουρηγὴ μανδήλαν, τὰ δὲ δύο ὄρφανὰ εἶχον καθαρὰ
ὑποκαμισάκια διὰ τὰ ἰσχνὰ μέλη των καὶ θερμὴν ὑπόδεσιν * διὰ
τοὺς παγωμένους πόδας των.

Ὁ Χριστὸς εἶχε φέρει εἰς τὰ ἐγγόνια τῆς ὄχι μόνον ἄρτον,
ἀλλὰ καὶ ζεστὰ φορέματα.

Ἀλέξανδρος Παπαδιαμάντης.

« Σταγομαζώχτρα »

ΤΑ ΠΡΩΤΟΒΡΟΧΙΑ

Με τὰ πρωτοβρόχια θάρθουν τὰ μηνύματα
τοῦ χειμῶνα: τὸ ποτάμι θὰ θολώσει,
θὰ τριζοβολοῦν ξερά τὰ πλατανόφυλλα,
θὰ κρῶση ἢ νύχτα καὶ θὰ μεγαλώση. ✓

Θὰ δροσοσταλάζουν κόκκινα τὰ κούμαρα,
κυκλαμιές θ' ἀνθοῦν στὸ χῶμα ταίρια ταίρια,
θὰ καπνίζουν σφαλιστὰ τὰ χωριατόσπιτα
καὶ θ' ἀρχίσουν τὰ σπιτιάτικα νύχτεριά.

Θὰ σωπάσῃ ὁ τζίτζικας κι ἐτοιμοτάξιδα
σ' ἄλλων τόπων ἀνοιξη, μακριὰ ἀπ' τὰ χιόνια,
βράδι βράδι ὡς τὰ μεσοῦρανα θὰ χύνωνται,
μαῦροι φτερωτοὶ σταυροί, τὰ χελιδόνια. ✓

Γεώργιος Δροσίνης.

ΤΟ ΟΡΓΩΜΑ

‘Ο ἥλιος λάμπει ἐπάνω ἀπὸ τὰ βρεγμένα χωράφια’ χαμογελά ὡς βασιλεὺς εὐχαριστημένος ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους του. Τὰ φρεσκοπλυμένα πεδκα δέχονται τὸ φῶς του μὲ πολλήν χα-

ράν. Εἰς τὸ ἄκρον κάθε φύλλου καὶ ἀπὸ μίᾳ σταγῶν δρόσου.

Ἄπέναντι ἢ θάλασσα στέλλει τὴν μυρωμένην ἄλμην τῆς νᾶ ἐνωθῆ μετὰ τὸ μύρον τῶν μύρτων. Μέσα εἰς τὴν ἀπέραντον γαλήνην φλῶροι, καρδερίναι καὶ σπίνοι δοκιμάζουν τὰς φωνάστων εἰς νέα κελαδήματα. Καὶ πέρα εἰς τὸ βουνὸν ὁ μικρὸς βοσκὸς ὁδηγεῖ τὰ πρόβατα εἰς τὴν βοσκὴν καὶ παίζει τὴν φλογέραν του.

Ὁ Πανάγος φθάνει μετὰ τὸν Ψαρὴν καὶ τὸν Ντορὴν, τὰ δύο καλοθρεμμένα ἄλογά του. Κρεμᾶ εἰς τὸ πεῦκον τὸ σακιδίον του μετὰ τὸ λιτὸν φαγητόν του καὶ ἀκουμβᾶ εἰς τὴν ρίζαν του τὴν στάμναν μετὰ τὸ νερόν.

Πρὶν ἀρχίσῃ τὸ ἔργον του ὁ Πανάγος, ἀφαιρεῖ τὸν σκοῦφον του ἀπὸ τὴν κεφαλὴν του καὶ παρατηρεῖ τὸν οὐρανόν. Παρατηρεῖ μετὰ θάρρος, ὡσάν νᾶ βλέπῃ κάποιον γνῶριμον ἐκεῖ ὑψηλά εἰς τὸν γαλανὸν οὐρανόν. Κάμνει τὸν σταυρόν του τρεῖς φορές.

Εὐλογημένη ἢ χρονιά!... λέγει. Καὶ τοποθετεῖ πάλιν τὸν σκοῦφον του εἰς τὴν λευκὴν κεφαλὴν του.

Ἀρπάζει τὴν λαβὴν τοῦ ἀρότρου μετὰ τὴν δυνατὴν χεῖρα του καὶ ἀρχίζει φιλικὴν ὁμιλίαν μετὰ τοὺς συντρόφους του :

— "Αἰντε, Ψαρή μου! "Ελα, Ντορή μου! Τράβα.

Ἀρχίζει τὸ ὄργωμα τῆς γῆς. Τὸ χῶμα αὐλακώνει εἰς ἀρετὸν βάθος. Μετ' ὀλίγον λάμπει ἀπὸ τὴν χαρὰν καὶ τὸν ἰδρώτα τὸ μέτωπον τοῦ Πανάγου. Λάμπουν καὶ τῶν ἀλόγων τὰ σώματα καὶ ἐκεῖνα μετὰ φιλοτιμίαν προχωροῦν καὶ ἐξοδεύουν εἰς τὸ ὄργωμα ὄλην τὴν δύναμίν των.

Παρατηρῶ μετὰ θαυμασμόν τὸν ἀκούραστον γεωργὸν καὶ διαρκῶς τὸν βλέπω νᾶ μεγαλώνῃ εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου. Ὅλα τὰ ἄλλα μοῦ φαίνονται μικρὰ ἀπέναντί του. Μικρὰ πέραν ἢ πολιτεία μετὰ τὸν μάταιον θόρυβόν της. Μικροὶ οἱ κύριοι καὶ αἱ κυρίαί, πού περνοῦν χάσκοντες μέσα εἰς τὰ αὐτοκίνητα. Μικροὶ οἱ ἄεργοι, πού πηγαίνουν εἰς τοὺς ἀγρούς διὰ περίπατον. Μόνον ὁ γέρων δουλευτῆς εἶναι ἀληθινὰ μέγας. Ὁ ἥλιος χρυσώνει τὸ ψημένον μέτωπόν του καὶ ὁ ἀῆρ εἰσέρχεται ἀπὸ

τὸ ἀνοικτὸν στήθος τοῦ καὶ θωπεύει τὸ σφικτὸν σῶμα τοῦ. Καὶ διαρκῶς ὀμιλεῖ φιλικὰ μὲ τοὺς συντρόφους τοῦ :

— "Αἰντε, Ψαρή μου! "Ελα, Ντορή μου! Τράβα!

Εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀγροῦ ὑψώνεται τὸ γιγάντειον πεῦκον. Τὸν περιμένει τὴν μεσημβριάν. Εἰς τὴν σκιάν τοῦ θὰ στεγνώσῃ τὸν ἰδρῶτα τοῦ, θὰ φάγῃ καὶ θὰ ἀναπαυθῇ· θὰ ἔχῃ διὰ προσκέφαλον τὰ μυρωμένα χαμόκλαδα τοῦ σχίνου.

Στέκω καὶ τὸν θαυμάζω ἄλλην μίαν φοράν. Γυρίζει καὶ μὲ βλέπει. Καὶ ἐγὼ ἀποκαλύπτομαι.

— Γεῖά σου, μοῦ λέγει ἀπλά, νομίζων, ὅτι τὸν καλημερίζω.

Ἄλλὰ δὲν ἦτο καλημέρισμα αὐτό· ἦτο κάτι ἀνώτερον. Ἦθέλησα νὰ δείξω ὅλον τὸν σεβασμὸν μου πρὸς τὸν γέροντα δουλευτήν· καὶ ἀπεκαλύφθην, ὅπως ἀποκαλυπτόμεθα εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

Σπύρος Μελάς. [Διασκευὴ Δημ. Κοντογιάννη.]

ΤΟ ΑΛΕΤΡΙ

Ζευγαρωμένα ταιριαστά
τὰ βόδια στὸ ζυγὸ
μέσ' στὰ βαθιὰ τὰ μάτια τους
τὴ συλλογὴ τους κρύβουν.
Καὶ στὸ χωράφι τ' ἄσπαρτο
σέρνουν μὲ βῆμ' ἀργό,
σέρνουν τ' ἀλέτρι πίσω τους
καὶ κάπου κάπου σκύβουν.

Κι ὀργώνει, ὀργώνει ὀλημερίς
τ' ἀλέτρι τὸ βαρὺ
καὶ πάει ἔμπρὸς καὶ πάει ἔμπρὸς
καὶ πίσω πάλι στρέφει,

για νάρθη ὁ σπόρος ὕστερα
 νά πέση καί νά βρῆ
 βαθιά σκαμμένο καί ἀπαλό
 τὸ χῶμα, ποῦ μᾶς τρέφει.

Καί θά φυτρώση καί θά βγῆ
 τὸ φύτρο τὸ χλωρὸ
 καί πράσινο τὸ στάχι του
 τὸν ἥλιο θ' ἀντικρύση
 καί θά μεστῶση, θά ψηθῆ
 μὲ τὸν καλὸ καιρὸ
 καί θὲ νά πάη στὸ μυλωνά
 κι ἀλεύρι θά γυρίση.

Εὐλογημένο τρεῖς φορὲς
 τ' ἀλέτρι τὸ βαρὺ,
 εὐλογημένα τρεῖς φορὲς
 τὰ βόδια, ὁ ζευγολάτης·
 κι εὐλογημένη τρεῖς φορὲς
 ἡ γῆ, ποῦ καρπερὴ
 μὲ δίχως βαρυγκόμηση
 μᾶς δίνει τὰ καλά της.

Ἰωάννης Πολέμης.

ΜΙΑ ΧΕΙΜΕΡΙΝΗ ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ

ΧΤὴν πρώτην ἡμέραν τῆς χιονιάς ἤκουσα μικρὸν θόρυβον,
 ὡς νά ἔρριπτον λιθαράκια εἰς τὸ τζάμι τοῦ παραθύρου. Στρέφω
 καί βλέπω ἕνα σπουργίτην καθήμενον εἰς τὸ κατώφλιον τοῦ πα-
 ραθύρου. Ἐγνώριζα ἀπὸ ἀναγνώσεις, ὅτι τὰ πτηνὰ κάμνουν
 τοιαύτας ἐπισκέψεις ἐν καιρῷ χιονιάς. Ἀλλὰ πράγματι καί ὁ
 σπουργίτης αὐτὸς μοῦ ἔκαμνεν ἐπίσκεψιν; Αὐτὸς μοῦ ἐκτύπησε

μέ τὸ ράμφος του τὸ τζάμι;... Τὴν ἀμφιβολίαν μου διέλυσε νέον ράμφισμα, τὸ ὁποῖον εἶδα. Καὶ τὸ πρᾶγμα μὲ συνεκίνησε καὶ μάλιστα, ἂν θέλετε, μὲ ἐκολάκευσεν. Ὁ καημένος ὁ σπουργίτης μὲ ἐθεώρει ἀνίκανον νὰ τὸν βλάψω καὶ ἱκανὸν νὰ τὸν λυπηθῶ.χ

Ἐπλησίασα σιγὰ σιγὰ εἰς τὸ παράθυρον. Ὁ σπουργίτης, ἀφοῦ εἰτίναξε τὰ πτερά του, ἔκαμε μικρὸν κίνημα ὀπισθοδρομήσεως.

Ἐπειτα ἐστάθη καὶ μὲ ἠτένισε μὲ τὴν ἔντονον περιέργειαν, τὴν ὁποῖαν ἔχει ἐνίοτε τὸ βλέμμα τῶν πτηνῶν. Ἦμην μακρὰν ἀπὸ τὸ παράθυρον δύο βήματα. Ὁ σπουργίτης ἐξηκολούθει νὰ μὲ παρατηρῇ. Ἐπειτα ἔκαμε κίνημα τῆς κεφαλῆς, ὡς ὑπόκλισιν.

Ἄλλ' ὅταν ἔφθασα εἰς τὸ παράθυρον καὶ ἄπλωσα τὸ χερί πρὸς τὸν σύρτην, ὁ σπουργίτης ἐπέταξεν.

Ἐρριψα ψίχουλα εἰς τὸ μάρμαρον τοῦ παραθύρου, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἤδη καθαρισθῆ ἀπὸ τὸ χιόνι, καὶ ἔκλεισα τὸ τζάμι καὶ τὸ παραπέτασμα. Μετ' ὀλίγον εἶδα τὸν σπουργίτην νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ παράθυρον καὶ νὰ ἀρχίσῃ νὰ τρώγῃ λαιμάργως τὰ ψιχία. Ἀφοῦ δὲ ἐτελειώσεν, ἔκαμε νέαν ὑπόκλισιν, ἔπειτα ἐρράμφισε * τὸ τζάμι καὶ ἐκίνει τὴν κεφαλὴν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ὡς νὰ προσεπάθει νὰ διακρίνῃ διὰ μέσου τοῦ τζαμιοῦ καὶ τοῦ παραπετάσματος. Ἄλλ' ὅταν ἐπλησίασα νὰ ἀνοίξω, ἐπέταξε πάλιν φοβισμένος.

Ἐρριψα νέα ψιχία εἰς τὸ μάρμαρον τοῦ παραθύρου, ἔρριψα καὶ ἄλλα εἰς τὸ πάτωμα ὑπὸ τὸ παράθυρον καὶ ἐκάθισα εἰς τὸ βάθος τοῦ δωματίου, ἀφήσας ἀνοικτὸν τὸ παράθυρον. Δὲν ἐπέρασαν πολλὰ λεπτὰ καὶ ὁ σπουργίτης ἐπανῆλθε. Μετὰ διαφόρους δὲ δισταγμούς, ἐπήδησε καὶ μέσα εἰς τὸ δωμάτιον. Ἐκεῖ ἐξηκολούθησε νὰ τρώγῃ τὰ σκορπισμένα εἰς τὸ πάτωμα ψιχία, ἀνήσυχος ὅμως πάντοτε καὶ ἔτοιμος νὰ πετάξῃ. Ἐπειτα μὲ ἔνα πτερύγισμα ἀνέβη εἰς τὸ γραφεῖον μου καὶ ἐκεῖθεν ἐστράφη καὶ μὲ παρετήρει, μὲ παρετήρει σχεδὸν πέντε λεπτὰ. Μοῦ ἐφάνη ὅτι εἰς τὰ μάτια του ὑπῆρχε μία λάμψις μειδιάματος. Ἄλλὰ μόλις ἐκινήθη, ἐπέταξε καὶ δὲν ἐπανῆλθε πλέον.

Ούτε και ἐγὼ ἡδυνάμην νὰ ἔχω τὸ παράθυρον περισσότερον ἀνοικτόν.

Ἐπερίμενα τὴν ἐπιούσαν, ἐπερίμενα καὶ τὴν μεθεπομένην νὰ ἀκούσω τὸ ράμφισμά του εἰς τὸ τζάμι. Ἐπεθύμουν νὰ συνεχίσωμεν τὰς σχέσεις μας, νὰ γίνωμεν φίλοι. Τὰ στρουθία, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἔχουν τὴν χάριν ὄλων τῶν μικρῶν πτηνῶν, ἐνθουμίζουσι τὴν πραότητα καὶ ἀγαθότητα Ἐκείνου, ὁ ὁποῖος συχνὰ τὰ ἀνέφερεν εἰς τὰς παραβολὰς του. Ἄλλὰ δὲν ἦλθε...

Ἰωάννης Κονδυλάκης.

ΑΙ ΧΕΛΙΔΟΝΕΣ

✓ Τὸ πρῶν τὰ κελαδήματα, τὰ ὁποῖα χαιρετίζουν τὸν ἥλιον καὶ δοξολογοῦν τὸν Πλάστην, ἀντηχοῦν τώρα ζωηρότερα, πολυπληθέστερα...

Ἡ συναυλία των μὲ εὐφραίνει * κάθε αὐγὴν, ὅταν ἐξυπνῶ καὶ ἀνοίγω τὸ παράθυρόν μου. Ἀπέναντι ἔχω ἓν δένδρον ὑψηλόν, τοῦ ὁποῖου οἱ κλάδοι ἤρχισαν τώρα νὰ φουντώνουν καὶ νὰ πρασινίζουν, προσπίπτοντες γραφικῶς ἐπὶ τοῦ φωτεινοῦ καὶ κυανοχρύσου ὀρίζοντος τῆς Ἀνατολῆς. Ἐπὶ τοῦ δένδρου τούτου τονίζουν τὸν πρωινόν των ὕμνον οἱ πτερωτοὶ ψάλται τῆς περιοχῆς μας.

Καὶ γύρω θάλλουν τὰ φυτὰ καὶ τὰ δενδρύλλια τῆς αὐλῆς καὶ ἀναζωογονεῖται ὁ κισσός, ὁ ὁποῖος καλύπτει ἕως ἐπάνω τοὺς τοίχους, καὶ τὸ νωπὸν, τὸ πράσινον, τὸ ἀνοικτόν δίδει τὸν ζωηρότερον τόνον εἰς τὴν εἰκόνα.

Καὶ εἶναι μία μικρὰ εἰκὼν ἀνοίξεως αὕτη, ποὺ παρουσιάζεται ἐμπρὸς μου κάθε πρῶν, ὅταν ἀνοίγω τὸ παράθυρον. Ἄν ἤμην ζωγράφος, θὰ ἐζωγράφιζα αὐτὸ τὸ δένδρον, ὅπως τὸ ἔβλεπα πρὸ ὀλίγων ἀκόμη ἡμερῶν, γυμνόφυλλον, πένθιμον, ἰσχνὸν ὡς σκελετόν, ἐκτείνον τοὺς τεφρούς * του κλάδους ἐπὶ οὐρανοῦ συννεφώδους, διὰ νὰ παραστήσω τὸν χειμῶνα· καὶ πά-

λιν θὰ τὸ ἐζωγράφιζα, ὅπως τὸ βλέπω τώρα, φουντωμένον, πράσινον, ἐπὶ οὐρανοῦ ἀνεφέλου, διὰ νὰ παραστήσω τὴν ἀνοιξιν. Ναί, ἡ ἀνοιξις ἦλθεν !

᾽Ω τὰ ἀγαπητά, τὰ λατρευτὰ πτηνά, οἱ πρόδρομοι, οἱ προάγγελοι τῶν ὡραίων ἡμερῶν. Τὰς εἶδατε τὰς χελιδόνας, τὰς εἶδατε πάλιν νὰ διασχίζουσιν μὲ τὴν χαριτωμένην των πτήσιν τὸν κυανοῦν ἀέρα καὶ νὰ τὸν γεμίζουν μὲ τὴν ἄρμονίαν τῶν περυγισμῶν των ; Καὶ ἐγέμισε χαρὰν ἡ ψυχὴ σας εἰς τὴν συνάντησιν τῶν καλῶν, τῶν πιστῶν φίλων, αἱ ὁποῖαι ἐπανέρχονται εἰς τὰς παλαιὰς των φωλεάς, διὰ νὰ μείνουν μαζί μας, ὅσον θὰ μείνη καὶ ἡ Περσεφόνη*, ὅσον θὰ διατηρηθῆ ἡ ὡραία ἐποχή ;

Ναί, διότι δὲν ὑπάρχει περισσότερο ἀγαπητὸν πτηνὸν ἀπὸ τὴν χελιδόνα ! Ἔρχεται μαζί μὲ τὴν ἀνοιξιν καὶ εἶναι τὸ σύμβολον* τῆς ἀναγεννήσεως, τῆς ἀφυπνίσεως τῆς ζωῆς. Εἶναι ἡ φίλη τοῦ ἀνθρώπου καὶ κατὰ προτίμησιν στήνει τὴν φωλεάν της εἰς τὰς πόλεις, πλησίον εἰς τὰς κατοικίας τῶν ἀνθρώπων καὶ πολλάκις μέσα εἰς αὐτάς.

Δίδει τὸ μέγα παράδειγμα τῆς φιλοπονίας. τῆς οἰκογενειακῆς καὶ κοινωνικῆς ἀγάπης, διότι εἶναι κατ' ἐξοχὴν φιλόπονος, φιλόστοργος καὶ κοινωνική. Ἡ παρουσία της θεωρεῖται ὡς καλὸς οἰωνὸς καὶ γίνεται παντοῦ δεκτὴ ὡς εὐλογία τοῦ Θεοῦ. Καὶ δὲν εἶναι μόνον στολισμός. Δὲν μᾶς τέρπει* ἀπλῶς μὲ τὴν ἄρμονίαν τῆς πτήσεώς της καὶ μὲ τὴν γλυκύτητα τοῦ ἔσματος της· εἶναι καὶ εὐεργέτης, διότι καθαρίζει τὴν ἀτμόσφαιραν ἀπὸ τοὺς κῶνωπας καὶ ἄλλα βλαβερὰ ἔντομα, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν κυρίως τὴν τροφήν της. Ἐπειτα χρησιμεύει κάποτε κάποτε καὶ ὡς εἶδος βαρομέτρου. Οἱ χωρικοὶ μάλιστα, οἱ ὁποῖοι δὲν ἔχουν ἄλλο μέσον, μεταχειρίζονται ὡς βαρόμετρον τὸ χελιδόνι. Ὅταν πετᾷ χαμηλά, προμηνύει βροχὴν, ὅταν πετᾷ ὑψηλά, προμηνύει καλοκαιρίαν.

Ἐποθέτω, ὅτι δὲν ὑπάρχουν χειρότερα παιδιὰ εἰς τὸν κόσμον ἀπὸ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα καταδιώκουν τὰς χελιδόνας καὶ

δοκιμάζουν επάνω των την δύναμιν τῆς σαΐτας των ἢ συλλαμβάνουν καὶ βασανίζουν τοὺς νεοσσοὺς.

Μαρτυροῦν σκληρότητα ψυχῆς ἀπαραδειγμάτιστον· διότι πληγώνουν ἢ φονεύουν χωρὶς λόγον, ἀπὸ ἀπλῆν εὐχαρίστησιν — τί ἀγρίαν εὐχαρίστησιν! — πτηνὰ ὄχι μόνον ἀβλαβῆ, ἀλλὰ καὶ ὠφέλιμα καὶ εὐεργετικά.

“Ὅλα ὅμως τὰ καλὰ παιδιὰ ἀγαποῦν, λατρεύουν τὰς χελιδόνας καὶ τὰς προστατεύουν, ὅσον ἤμποροῦν, ἀπὸ τὰς ἐπιθέσεις. Τὰ καλὰ παιδιὰ τὰς περιποιοῦνται καὶ τὰς καμαρώνουν καὶ δεικνύουν τὴν χαρὰν των, ὅταν ἐκάστην ἀνοιξιν τὰς βλέπουν νὰ ἐπιστρέφουν, διὰ νὰ ἐπανεύρουν τὰς παλαιάς των φωλεὰς καὶ τοὺς καλοὺς των φίλους. ✓

Γρηγόριος Ξενόπουλος.

Η ΑΝΟΙΞΗ

Ἡ γλυκυτάτη ἀνοιξη
 μὲ τ' ἄνθια στολισμένη,
 ροδοστεφανωμένη
 τῆ γῆ γλυκοτηράει.

Κι ἡ γῆ τῆ χλόη ἐντύνεται,
 τὰ δάση τῆς Ἰσκιώνουν·
 τὰ κρύα χιόνια λιώνουν,
 ὁ οὐρανὸς γελάει.

Τὰ λουλουδάκια βάφονται,
 τὰ πλάγια χρωματίζουν
 κι ἡδονικὲς φωτίζουν
 οἱ δροσερὲς αὐγές.

Στ' άγκαθερό τριαντάφυλλο
 γλυκολαλάει τ' άηδόνη,
 τὸ ξένο χελιδόνι
 ταιριάζει τὴ φωλιά.

Στοὺς κάμπους πλούσια κι άκοπα*,
 σὲ πράσινα λιβάδια,
 τὰ ζωντανά κοπάδια
 βελάζουν καὶ πηδοῦν.

Κι ὁ νιὸς βοσκὸς χαρούμενος,
 φυσώντας τὴ φλογέρα,
 γεμίζει τὸν άγέρα
 μὲ τραγουδιῶν φωνές.

Ἰωάννης Βηλαράς.

« Ἄπαντα »

ΤΕΣΣΕΡΑ ΑΔΕΡΦΙΑ

Τέσσερα άδέρφια
 (γύριζε γοργά!)
 τέσσερα άδέρφια τὸ χορὸ έξω στοὺς κάμπους σέρνουν
 πιασμένα χέρι χέρι
 τοῦ γερο - Χρόνου τὰ παιδιά
 ποῦναι τ' άγόρια ὁμορφονιοὶ κι ἡ κόρη δίχως ταίρι.

Κι ἡ κόρη
 (κοίταξε ὁμορφιές!)
 κι ἡ κόρη πρώτη τραγουδεῖ: « Τοὺς κάμπους λουλουδίζω
 καὶ τὰ κλαδιὰ φορτώνω,
 τοῦ Πάσχα φέρνω τίς χαρές,
 στῆς νύχτας μέσα τὴ δροσιά μ' άηδόνια ξεφαντώνω ».

Τὸ πρῶτο

(μᾶνα μας γλυκιὰ!)

τὸ πρῶτο ἀγόρι τραγουδεῖ: « Σφαληστε τὰ βιβλία,
στὶς ἐξοχὲς νὰ πᾶμε
νὰ δροσιστοῦμε στὰ νερά,
στὸν ἴσκιο τῆς γερομουριᾶς τὰ ὀπωρικὰ νὰ φᾶμε! »

Καὶ τ' ἄλλο

(κράτα τὸ χορό!)

καὶ τ' ἄλλο ἀγόρι τραγουδεῖ: « Ὁ τρύγος τῶρ' ἀρχίζει
μὲ χαρωπὰ τραγούδια,
σταφύλια κεῖ, σταφύλια δῶ,
πατεῖτε ἄντρες στοὺς ληνοὺς, τρυγᾶτε κοπελούδια! »

Τὸ τρίτο

(ἂ, μὰ τί χαρά!)

τὸ τρίτο λέει: « Ὅμως κι ἐγὼ τὰ παραμύθια φέρνω
τριγύρω στὰ μαγκάλια
μαζὶ μὲ κάστανα ψητά,
Ἄγιοβασίλη φέρνω γώ, ἐγὼ καὶ πορτοκάλια ».

Κι ὄλα τους

(γύριζε γοργά!)

κι ὄλα τους τραγουδοῦν μαζὶ: « Γυρνᾶμε νύχτα μέρα
πιασμένα χέρι χέρι
ἐμεῖς τοῦ Χρόνου τὰ παιδιὰ,
τρεῖς γιοὶ κι οἱ τρεῖς ὁμορφονιοί, μιὰ κόρη δίχως ταίρι! »

Ἀλέξανδρος Πάλλης.

« Κούφια Καρδιά »

Η ΑΛΩΠΗΞ

“Όταν περνᾷ ὑποπτα μέρη, μαζεύει τὰ πόδια της καὶ τὰ κάμνει ἔν. Ὁ λόγος εἶναι ὁ ἐξῆς : “Αμα βαδίζει καὶ μὲ τὰ τέσσαρα, εἶναι ἐκτεθειμένη εἰς τέσσαρας κινδύνους. Τὴν πονηρίαν ὁμῶς αὐτὴν τὴν πληρώνει κάποτε πολὺ ἀκριβᾶ. Πίπτει καὶ μὲ τὰ τέσσαρα εἰς τὴν παγίδα. Ἐντεῦθεν ἡ παροιμία :

« Ἡ πονηρὴ ἄλεπού πιάνεται κι ἀπὸ τὰ τέσσαρα ».

Ὅσφραίνεται τὴν παγίδα, ὅσο κανὲν ἄλλο ἀπὸ τὰ ἀγρίμια. Χῶμα νεοσκαμμένον, πατημένον ἀπὸ ἄνθρωπον, σκεπασμένον μὲ κλάδους, εἶναι ὑποπτα σημεῖα. Οἱ χωρικοὶ γνωρίζουν τόσον καλὰ τὴν φιλυποψίαν* της, ὥστε, ἐξαιρετικῶς δι’ αὐτὴν, μεταχειρίζονται παγίδα πάντοτε παλαιάν, διότι, ἂν εἶναι καινούργης, καὶ ἀπὸ τὴν μυρωδιάν τοῦ σιδήρου ὑποπτεύεται.

Οἱ βοσκοὶ ἐκμεταλλεύονται τὴν μεγάλην πονηρίαν της μὲ τὸν ἀκόλουθον τρόπον : Στήνουν ἔν τεμάχιον ὑφάσματος παραπλεύρως εἰς τὴν καλύβην τῶν ἀρνιῶν καὶ τοῦτο εἶναι ἀρκετὸν νὰ τὴν κάμη νὰ ὑποπτευθῆ, πῶς κάτι τῆς μαγειρεύουν.

Μὲ ὅμοιον τρόπον σχεδὸν οἱ γεωργοὶ φοβίζουσι τὴν κίσσαν. Δένουν μίαν κλωστήν γύρω εἰς τὰ χωράφια. Τὸ παμπόνηρον πτηνὸν ὑποπτεύεται τὴν παγίδα καὶ δὲν πλησιάζει πλέον.

“Όταν ἡ ἀλώπηξ θέλῃ νὰ κλέψῃ κανὲν ἀρνάκι, παρακολουθεῖ τὸν ποιμένα, τὸν πηγαίνει ἕως τὴν στάνην καὶ τὸν παραμονεύει, ἕως ὅτου κοιμηθῆ. Ἄν συναντήσῃ κοπάδι ἀρνιῶν εἰς τὸν δρόμον της, χωρίζει ἔν καὶ προσποιεῖται, ὅτι δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ συλλάβῃ. Τὸ κυνηγᾷ ἀπ’ ἐδῶ, τὸ κυνηγᾷ ἀπ’ ἐκεῖ, ἕως ὅτου νὰ τὸ διώξῃ πρὸς τὸν λόγγον. Ἐκεῖ πλέον τὸ σιγουρίζει μὲ τὴν ἡσυχίαν της.

Ποτὲ δὲν κάμνει ἀδικαιολόγητον ζημίαν. Κάθε ὄρνιθα, ποὺ πνίγει, τὴν μεταφέρει εἰς τὴν φωλεάν της καὶ ἔπειτα γυρίζει νὰ πνίξῃ ἄλλην. Ἄμα τύχῃ καὶ τὴν ὑποπτευθοῦν, ἂν μὲν ἔχη καιρόν, φεύγει, εἰδεμὴ γυρίζει τὰ μάτια της πρὸς τὸ βάθος τοῦ ὄρνιθῶνος, διότι γνωρίζει, ὅτι ἡ λάμψις τῶν θά τὴν προδώσῃ.

“Όταν καταδιώκεται ἀπὸ σκύλον, ἔχει διπλωμένην τὴν οὐ-

ράν της. "Αν ὁ σκύλος τὴν φθάσῃ, ρίπτει τὴν οὐράν της δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Ὁ σκύλος στρέφει, διότι νομίζει, ὅτι ἐπῆρε διεύθυνσιν πρὸς τὰ ἐκεῖ. Ἄλλ' ἡ ἀλώπηξ ἔχει κάμει ἤδη ἀντίθετον στροφὴν. Ἔως ὅτου νὰ γυρίσῃ ὁ σκύλος, αὐτὴ ἔχει κερδίσει δέκα δεκαπέντε βήματα. Καὶ ἔχει ὁ Θεὸς δι' ἀργότερα.

Λέγουν, ὅτι δὲν κατασκευάζει τὴν φωλεάν της μόνη της καὶ ὅτι ἅμα ὁ ἀσβὸς * σκάψῃ τὴν ἰδικήν του, τοῦ τὴν παίρνει μὲ τὸν ἐξῆς τρόπον :

Ἐπειδὴ γνωρίζει, ὅτι ἐκεῖνος εἶναι τὸ καθαρώτερον ἀγρίμι, πηγαίνει καὶ λερώνει τὴν φωλεάν του. Ὁ ἀσβὸς τὴν ἐγκαταλείπει καὶ ἐγκαθίσταται αὐτῇ, ἀφοῦ προηγουμένως τὴν τελειοποιήσῃ, δηλαδή ἀφοῦ ἀνοίξῃ πολλὰς ὀπὰς· φθάνει ἕως τὰς εἴκοσιν, ὥστε νὰ μὴ κινδυνεύῃ νὰ ἀποκλεισθῇ. Κάθε ἔξοδος ἀπολήγει * εἰς τουφωτὰ * μέρη, ὥστε νὰ μὴ φαίνεται.

Κανεῖς δὲν τῆς ἠρνήθη ἐπιμέλειαν καὶ σοφίαν εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν παιδιῶν της. Πηγαίνει εἰς τὴν φωλεάν της ποντικούς ζωντανούς, ὄρνιθας, λαγούς, ἀκρίδας καὶ ἐξασκεῖ τὰ παιδιά της ἐπὶ μῆνας, πῶς νὰ παραμονεύουν τὸ θήραμα, πῶς νὰ τὸ σκοτώνουν, πῶς νὰ τὸ μεταφέρουν κτλ. Ὅταν τελειώσῃ ἡ κατ' οἶκον διδασκαλία, ἀρχίζουν αἱ ἐκδρομαὶ εἰς τοὺς ὄρνιθῶνας, εἰς τὰ μανδριά, εἰς τὰ περιβόλια. Ἐκεῖ δεικνύει εἰς τὰ ἀλεπόπουλα πῶς νὰ περνοῦν τὰ μονοπάτια, πῶς νὰ ἀποφεύγουν τὰ ὑποπτα μέρη, πῶς νὰ πιάνουν τοὺς λαγούς, πῶς νὰ παραμονεύουν τοὺς ἀμπελουργοὺς, πῶς νὰ γελοῦν τοὺς βοσκούς.

Πῶς γίνονται αἱ ἐξετάσεις καὶ πῶς δίδεται τὸ ἀπολυτήριον, μᾶς τὸ λέγει εἷς μῦθος :

Μία ἀλώπηξ ἐκάθητο μίαν φορὰν καὶ ἀνεπαύετο εἰς ἕν βουνόν.

— Τί κάμομεν ἐδῶ, μάνα ; τὴν ἠρώτων τὰ παιδιά της.

— Ζεσταινόμεθα, παιδιά μου, τοὺς εἶπε.

— Μὰ ποῦ εἶναι ἡ φωτιά ;

— Εἰς τὸ ἀντικρινὸν βουνόν . . . Δὲν τὴν βλέπετε ;

Τότε ἕν ἀπὸ τὰ παιδιά της ἐπήδησε καὶ ἐφώνησε :

— Νερό, μάνα, νερό, μάνα, νερό, νερό και μ' ἔκαψε μιὰ σπίθα ἀπ' τὴ φωτιά!!!

— "Α... εὖγε, παιδί μου, ἐσὺ ξεσκόλισες... Πήγαινε τώρα στὴ δουλειά σου.

Στέφανος Γρανίτσας.

*«Τὰ ἄγρια καὶ τὰ ἡμερὰ
τοῦ βουνοῦ καὶ τοῦ λόγγου»*

ΠΕΤΕΙΝΟΣ ΚΑΙ ΑΛΕΠΟΥ

Ὁ πετεινὸς ἔπιασε φίλο
τοῦ διπλανοῦ σπιτιοῦ τὸ σκύλο.

Καὶ πᾶν μαζί πεζοπορία
γιὰ κάποια ξένη πολιτεία.

Στὸ δρόμο παίρνει νὰ βραδιάση
καὶ σ' ἓνα δέντρο κάνουν στάση.

Κούρνιασε ὁ ἕνας στὰ κλαριά του
κι ὁ σκύλος πλάγιασε ἀπὸ κάτω.

Σώνεται ἡ νύχτα καὶ χαράζει
κι ἀρχίζει ὁ πετεινὸς νὰ κρᾶζη.

Κι ἡ ἀλεπού ἀπ' τὴ φωλιά της
τρέχει κουνώντας τὴν οὐρά της :

« Πουλί μου, πῶς σ' αὐτὰ τὰ μέρη;
Κατέβα, δῶσε μου τὸ χέρι.»

Κι ὁ πετεινὸς τῆς δείχνει κάτου,
ποῦ ὁ σκύλος τέντωνε τ' αὐτιά του :

« Ἄν θές νὰ μπῆς στὸ σπιτικό μου,
ν' ἀποταθῆς στὸ θυρωρό μου ! »

Μιχαὴλ Στασινόπουλος.

** Ἀνέκδοτον*

Ο ΜΠΟΥΦΟΣ*

Ὁ μπουφος καλοπερνᾷ ἐξ αἰτίας τῆς πολλῆς βλακειᾶς του. Μένει ὀκνὸς ἀπὸ πρωῒας μέχρι νυκτός. Ἐπειδὴ ὁμως κοιμᾶται μὲ ἀνοικτὸν τὸ στόμα, ἡ γλῶσσα του γεμίζει περωτὰ ἔντομα. Τὰ μικρὰ πουλιὰ βλέπουν τὴν εὐκόλον αὐτὴν λείαν* καὶ χώνονται βιαστικὰ εἰς τὸ στόμα τοῦ μπουφου, ὁ ὁποῖος ἀπὸ ἐκεῖ τὰ διευθύνει εἰς τὸ στομάχι του. Διὰ τοῦτο, ὅταν πρόκειται δι' ἔκτακτα τυχερά, λέγουν συνήθως «τοῦ ἔπεσε σὰν τοῦ μπουφου τὸ πουλί». Πολλοὶ ὁμως χωρικοὶ φρονοῦν, ὅτι ὁ μπουφος δὲν εἶναι ἠλίθιος, ἀλλὰ προσποιεῖται τὸν ἠλίθιον. Κατ' αὐτοὺς δὲν κοιμᾶται μὲ τὸ στόμα ἀνοικτὸν ἀπὸ συνήθειαν, ἀλλ' ἀπὸ πονηρίαν.

Ἐπίσης ἡ δειλία του εἶναι προσποιητὴ. Ἐχει παρατηρηθῆ, ὅτι ὁσάκις τὸν κυνηγοῦν τὰ μικρὰ πουλιὰ, φεύγει καὶ ἀκόμη φεύγει. Πρὸ ἡμερῶν ἐβλέπομεν νὰ τὸν καταδιώκῃ ἓν σμήνος χελιδονῶν κατὰ τρόπον ἀξιολύπητον. Τὸν ἐτσιμποῦσαν εἰς τὴν κεφαλὴν, τοῦ ἐμαδοῦσαν τὰ περὰ, εἶχαν ὄρεξιν νὰ τὸν ἀπογυμνώσουν. Καὶ αὐτὸς ἔφευγε μὲ ὄλην τὴν δυνάμιν του.

Τί νομίζετε, ὅτι συμβαίνει; Τοὺς δίδει θάρρος, νὰ τὸν πησιάζουν, διὰ νὰ τὰ καταβροχθίζῃ. Ἄλλα πουλιὰ, περισσότερον ἔξυπνα, ἀποφεύγουν νὰ ἐπιδεικνύουν παλικάρισμὸν κατὰ τῆς προσποιητῆς δειλίας του.

Ἐπάρχει μάλιστα καὶ ὁ σχετικὸς μῦθος. Ἐπῆγε κάποτε ὁ μπουφος εἰς τὰ ἀλώνια, διὰ νὰ βοσκήσῃ ἀποσίταρα. Ἄλλ' ἐπειδὴ εὗρηκεν ἐκεῖ τὰς σιταρήθρας*, ἐθεώρησε καλὸν νὰ παρουσιασθῇ ὑπὸ ψευδώνυμον καὶ εἶπεν, ὅτι εἶναι ἡ «τσιουπλητάρα», ἓνα πουλί δηλαδὴ, τὸ ὁποῖον ζῆ μὲ μυρμηγκάκια.

— Μπά, κυρὰ Τσιουπλητάρα, τοῦ εἶπαν αἱ σιταρήθραι καὶ ἔκαμαν τάχα, ὅτι δὲν τὸν γνωρίζουν· κόπιασε νὰ φᾶς μυρμηγκία.

Ὁ μπουφος ἔσκυψε καὶ ἤρχισε νὰ τσιμπᾷ μυρμηγκάκια. Ἄλλὰ τὴν ἔπαθε. Ἐπειδὴ ἦτο ἀσυνήθιστος εἰς αὐτὴν τὴν ἔργα-

σίαν, έσκάλωσεν έν εις τόν λαιμόν του. Ήρχισε λοιπόν νά φωνάζη εις βοήθειαν, διότι τό μυρμηγκάκι τοῦ έφερε φοβεράν ένόχλησιν.

— Κτύπα τό κεφάλι σου άπό κάτω, τοῦ εἶπαν αἱ σιταρηθραι. Κτύπα τό καί θά βγῆ.

Ή μπουφος έβαλεν εις ένέργειαν τήν μέθοδον καί κτυπών τήν κεφαλήν του έφώναξε :

— Ξεροκέφαλο, καλά νά τήν πάθης. Έσύ μοναχά γιά τυχερά εἶσαι... Τί ήθελες νά πᾶς γιά ψιλοδουλειές...

Καί άπό τότε ό μπουφος έπήρε τό όνομα τοῦ ήλιθίου, ένῶ ό άτυχής εἶναι έξυπνότερος άπό πολλούς, οἱ όποῖοι κάμνουν τόν έξυπνον.

Ή επί τέλους έχει καί μίαν χρησιμότητα ή ζωή τοῦ μπουφου. Ήσάκις λαλήση τό βράδυ, θά βρέξη τήν έπομένην. Διά τούς βοσκούς εἶναι τό άξιοπιστότερον βαρόμετρον. Ποῖος ήλίθιος εἶναι εις θέσιν νά έκτελέση τόσον σπουδαίαν ύπηρεσίαν ;

Στέφανος Γρανίτσας.

*« Τά άγρια καί τά ήμερά
τοῦ βουνοῦ καί τοῦ λόγγου »*

Ο ΛΑΓΟΣ

Ήάν θέλη κανείς νά περιγράψη τόν χαρακτήρα τοῦ λαγοῦ, τοῦ φθάνει μία λέξις : Τρομοκρατημένος. Διότι δέν ύπάρχει εις τόν κόσμον πλέον δυστυχισμένη ύπαρξις. Ή ζωή του εἶναι διαρκές μαρτύριον. Καί διά νά τήν καταστήση περισσότερον άπελπιστικὴν ή φύσις, τοῦ έδωσεν άκοήν καταπληκτικὴν. Διότι εκείνα τά δύο πελώρια χωνία τῆς κεφαλῆς του άποθηκεούουν κάθε φωνήν, κάθε ψίθυρον, όσον άδύνατος καί άν εἶναι, όσον καί άν έρχεται άπό μακράν. Καί ένῶ ό δυστυχισμένος δέν έχει κάμει ποτέ κακόν εις κανέν άπό τά πλάσματα τῆς δημιουργίας,

ὁ ὕπνος του εἶναι ὡσάν τοῦ μεγαλυτέρου ἐνόχου. Φθάνει νά εἶπῶ, ὅτι κοιμᾶται μέ ἀνοικτούς ὀφθαλμούς.

Κανέν ἄλλο ζῶον δέν ἔχει τόσους ἐχθρούς φοβερούς, ἀσυγκινήτους· καί ὁ ἀέτος ἀπό τά ὕψη, ὅταν ἴδῃ λαγόν ἢ τήν λόχμην *, ὅπου ἐκρύβῃ, ἔχει ἤδη ὑπογράψει τήν θανατικήν καταδίκην του.

Ἐχθροί του ἐπίσης εἶναι ἡ ἀλώπηξ, ὁ λύκος, ὁ ἀγριόγατος, ὁ ὄφις, ὁ σκύλος· καί πρῶτος ὁ ἄνθρωπος.

Ἄλλ' ἡ φύσις δέν ἄφησεν ἀνυπεράσπιστον τόν λαγόν, ὅπως δέν ἄφησε ποτέ κανέν πλάσμα τῆς δημιουργίας. Τόν ὥπλισε μέ εὐστροφίαν πνεύματος καί εὐστροφίαν κινήσεως μοναδικήν.

Αἱ πονηρίαί του, διὰ νά συγχύζῃ τά ἴχνη τῆς διαβάσεώς του, εἶναι μοναδικαί. Ἰδίως τά ὅσα μηχανεύεται, διὰ νά εισέλθῃ εἰς τήν φωλεάν του. Τήν προσπερνᾷ μέ τά μεγαλύτερα πηδήματα καί προχωρεῖ μακράν κατά διαφόρους διευθύνσεις, ἔπειτα πάλιν ἐπιστρέφει κατά τόν ἴδιον τρόπον καί μέ ἕν δυνατόν πηδημά εὐρίσκεται μέσα εἰς αὐτήν. Ὅποιος παρηκολούθησε τά ἴχνη τοῦ λαγοῦ ἐπάνω εἰς τήν λευκήν χιόνα, θά εἶδε ὁ μόνος του τά τεχνάσματά του.

Ἐκτός τῆς νοημοσύνης αὐτῆς ἡ φύσις ἐπροίκισε τόν λαγόν μέ ὀπισθίους πόδας ὑψηλοτέρους ἀπό τοὺς ἐμπροσθίους, ὥστε τὸ μεγαλύτερον τρέξιμον εἰς τόν ἀνήφορον νά εἶναι δι' αὐτόν παιγνίδι ἄκοπον καί γρήγορον. Ἐπειδὴ δέ γνωρίζει πολὺ καλά πόσον ὕστεροῦν εἰς αὐτὸ οἱ διώκται του, ὅποτε ἡμπορεῖ, παίρνει πάντοτε τόν ἀνήφορον.

Ἄλλὰ καί ἡ εὐστροφία του; Χωρίς διόλου νά ἐπιβραδύνη τόν καλπασμόν του, στρέφεται εὐκόλως πρὸς τά δεξιὰ ἢ τά ἀριστερὰ ἢ τά ὀπίσω, κερδίζει ἀπόστασιν ἀπό τόν διώκτην του καί πολλάκις σῶζεται.

Ἄς μὴ νομίση πάλιν κανεῖς, ὅτι ἡ ζωὴ τοῦ λαγοῦ εἶναι ἕν αἰώνιον μαρτύριον τρόμου. Ἐχει τὰς ἀπολαύσεις του τήν νύκτα. Βόσκει, παίζει, κυλίνεται κατά γῆς, ὀρθώνεται εἰς τά ὀπίσθιά του πόδια καί ἐν γένει παρουσιάζει τήν εὐθυμίαν μεθυσμένου. Λησμονεῖ τότε τήν ἀλώπεκα καί τόν ἄνθρωπον καί πολλά-

κίς πληρώνει μέ τήν ζώήν του τήν χαράν αὐτήν· διότι καί αὐ
 ἀλώπεκες καί οἱ κυνηγοὶ κάτι γνωρίζουν ἀπό τό νυκτερινόν
 παιγνίδι μέ τήν σελήνην.

Θά ἤμην ἄδικος, ἐάν δέν ἐσημείωνα μίαν ἀρετήν τοῦ λα-
 γοῦ, ὅπου δέν τήν ἔχουν οὔτε τὰ περισσότερα πτηνά, οὔτε οἱ
 ἄνθρωποι: Τήν ἀγάπην πρὸς τήν ἐστίαν*. Ἀπό ἐκεῖ, ὅπου θά
 τὸν σηκώσετε, ὅσον καὶ ἂν κυνηγηθῇ, ἐάν σωθῇ, ἐκεῖ γύρω θά
 γυρίσῃ πάλιν νὰ διαλέξῃ καταφύγιον ἢ τήν ἴδιαν ἡμέραν ἢ τήν
 ἄλλην. Διότι τοὺς ἀγνώστους τόπους τοὺς τρέμει ἐξ ἴσου μέ
 τοὺς ἐχθροὺς του. Περὶ αὐτοῦ ἔχω καὶ μίαν προσωπικὴν πα-
 ρατήρησιν.

Ὅταν πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἔγινεν ἡ τρομερὰ πυρκαϊὰ τοῦ
 Πεντελικοῦ, ὅσοι λαγοὶ ἐπρόφθασαν νὰ σωθοῦν, ἐσκόρπισαν
 παντοῦ. Ἀλλ' ἅμα ἔσβησαν οἱ καιόμενοι θάμνοι — καὶ τοὺς
 ἔσβησε μία διήμερος βροχή, δυνατὴ ὡς καταρράκτης — εὐρέ-
 θησαν πάλιν ὅλοι γεμάτοι ἀπὸ λαγούς. Ἀμέσως δηλαδὴ ὅλοι
 οἱ διεσπαρμένοι πρόσφυγες λαγοὶ ἐνοστάλησαν πάλιν τὸ
 πατρῶον ἔδαφος. Καὶ οἱ κυνηγοὶ ὕστερον ἀπὸ ὀλίγας ἡμέ-
 ρας ἔκαμαν λαμπρὸν κυνήγιον, ἀδιάφορον ἂν οἱ λαγοὶ αὐτοὶ
 ἦσαν μουντζουρωμένοι ὡσάν καρβουνιάρηδες.

Ἐμμανουὴλ Λυκούδης.

Η ΨΑΡΟΒΑΡΚΑ

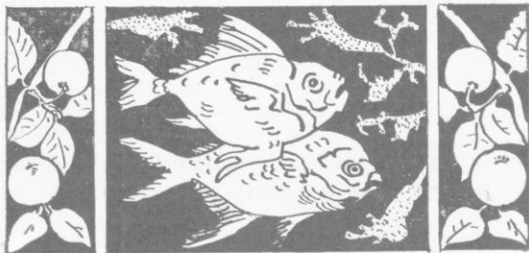
Ἔρχετ' ἡ ψαρόβαρκα, ἔρχετ' ὀλοῖσια
 πέρ' ἀπ' τὸν Ἀσπρόβραχο κι ἀπ' τὰ Πετρονήσια.
 Σὰ νεράϊδα ἀφρόπλαστη, νύφη φτερωτὴ,
 τὴ χαϊδεύει ὁ μπάτης.
 Μύρια πλούτη ἀτίμητα στὴν ποδιὰ κρατεῖ,
 ζηλευτὰ προικιά της.

Ἔρχετ' ἡ ψαρόβαρκα χρυσοστολισμένη,
ἔρχετ' ἀσημόζωστη καὶ ροδοντυμένη,
τοῦ πελάου ἀρχόντισσα βεργολυγερή,
μὲ πολλὰ καμάρια.

Πλούτη καὶ στολίδια τῆς ἔχει καὶ φορεῖ
τοῦ γιалоῦ τὰ ψάρια.

Γεώργιος Δροσίνης.

« Γαλήνη »

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΤΩΝ ΟΡΦΑΝΩΝ

✕ Ήταν τρία. 'Ο Πάνος, ή Δανάη ή μεσιακή κι ο Στέλιος. Και τὰ τρία είναι ορφανά από πατέρα. "Εμειναν μόνα στον κόσμο, μόνα κι άπροστάτευτα με τη μητέρα τους. 'Ο Πάνος, ο μεγαλύτερος, μόλις έχει κλείσει τὰ δέκα χρόνια.

Εϊν' αλήθεια πώς στην αρχή δέν πολυκατάλαβαν καμιά στήρηση, γιατί είχαν καλή κι έργατική μητέρα.

Κι ή κυρα-Ρήνη βρήκε παρηγοριά νά ξενοδουλεύη για τὰ παιδιά της.

Μά ξεαφνα με τὰ πρώτα κρύα άρρώστησε. Και τις μικρές οικονομίες της έξόδεψε για νά γίνη καλά. Και τώρα ή άρρώστια εύτυχώς είχε περάσει με τη βοήθεια του Θεού. 'Αλλά ήταν άκόμη άνήμπορη για δουλειά.✕

"Ετσι έφτασαν τὰ Χριστούγεννα. Χριστούγεννα χωρίς λιγάκι ζεστό φαγητό για τὰ παιδιά και τὸ χειρότερο χωρίς ένα παιγνιδάκι για τ' άγόρια της, χωρίς μιὰ κούκλα για τήν αγαπημένη της κορούλα, χωρίς ένα ζευγάρι παπουτσάκια για τὸν πιό μικρό της τὸ Στέλιο, πὸ ήτανε σχεδὸν ξυπόλητος.

Και τὰ τρία κοιμόνταν τώρα κάτω από τὸ λίγο φῶς του καντηλιού, πὸ έκαие έμπρός στα εικονίσματα και πὸ μεγάλωνε τὸς ἴσκιους μέσα στὸ φτωχικὸ δωμάτιο.

Μὲ τὸ νά συλλογιέται ὄλ' αὐτὰ ή κυρα-Ρήνη, άποκοι-

μήθηκε. Καί στον ύπνο της έρχόταν τώρα ό θόρυβος από την πολιτεία, πού διασκέδαζε. Κι ύστερα από ώρα, ώρα πολλή, οί καμπάνες άκούονταν νά χτυπούν κι έφθανε ό ήχος τους άπαλός και σβησμένος, μά χαρούμενος στην απόμακρη συνοικία.

“Όλ’ αυτά τ’ άκούει χωρίς νά ξυπνά και τά παρακολουθούσε ή κυρα - Ρήνη στον ύπνο της. Κι ένας άναστεναγμός της ξέφευγε, πού μόνο τά φτωχά της παιδάκια ήταν έξω από τή χαρά του κόσμου...

Έξαφνα κάποιος της φάνηκε πώς χτύπησεν έλαφρά τήν πόρτα. Καί της φάνηκεν ακόμα, πώς ύστερα από πολύν άγώνα τά κατάφερε τέλος νά σηκωθή. Μά, πράγμα περίεργο! Μόλις βρέθηκε όρθή στα πόδια της, δέν ξιωθε πιά καμιά άδυναμία.

“Έτσι έτρεξε έλαφρά και γοργά κι άνοιξε τήν πόρτα. Κι ή κυρα - Ρήνη παραμέρισε, για ν’ αφήση νά περάση μέσα κάποιος πού ήταν ξανθός κι ώραϊος σαν άγγελος. Έκείνη έκανέ τότε νά φωνάξη άθελά της, τόσος ήταν ό θαυμασμός για τόν άναπάντεχον έπισκέπτη. Αυτός όμως, φέρνοντας τó δάχτυλο στα χείλη του, της έγνεψε νά σωπάση, για νά μη ξυπνήσουν τά παιδιά, πού τά έδειξε με τó βλέμμα του.

Και — πράγμα πού δέν τόχε ιδεί έως τότε — ό έπισκέπτης κρατούσε ένα μεγάλο πανέρι κάτω από τήν άριστερή μασχάλη του. Η κυρα - Ρήνη άπόρησε πώς ένα τόσο μεγάλο πανέρι δέν της έχτύπησεν εύθυσ στα μάτια. Μά γρήγορα τήν προσοχή της θά είχε τραβήξει ή άφραστη* γλύκα, πού έσταζε από τó πρόσωπο του Έπισκέπτη με τά ξανθά μαλλιά και τά ούράνια μάτια, τά ούράνια σαν τά νερά της λίμνης της Γενησαρέτ*...

“Όλα αυτά σαν νά βάσταξαν μιá στιγμή και πάλι έναν αιώνα, όταν Έκείνος προχώρησε προς τó μικρό τραπεζάκι κι άπόθεσεν εκεί άπάνω τó πανέρι πού κρατούσε. Έπειτα κοίταξε πάλι τά παιδιά πού κοιμόνταν και χαμογέλασε. Καί κα-

θώς χαμογέλασε, τῆς φάνηκε τῆς κυρα-Ρήνης πὼς ἀπὸ τὸ στόμα του ξεφύλλισαν ρόδα, πού γέμισαν μὲ τὸ ἄρωμά τους τὸ δωμάτιο.

Μά, καθὼς ἔκανε νὰ χυθῆ, νὰ γονατίσῃ μπροστά Του, νὰ πάρῃ τὸ χέρι Του καὶ νὰ τὸ ἀσπασθῆ, μὲ τὴν ἀπότομη κίνηση πού ἔκαμε, ξύπνησε... Ὁ Ἐπισκέπτης μὲ τὰ οὐράνια μάτια καὶ τὴν ξανθὴν ὁμορφιά χάθηκε, καὶ ἡ κυρα-Ρήνη ἔνωθε ἀκόμα τὴ λαχτάρα Του στὴν καρδιά της.

Μά, σὰν ἀναθυμιάταν τ' ὄνειρό της τώρα στὶς λεπτομέρειες του, ἔξαφνα ἦρθε στὸ νοῦ της καὶ τὸ πανέρι, πού κρατοῦσε ὁ θεϊκὸς ἐπισκέπτης τοῦ ὄνειρου της. Καὶ τὰ μάτια της γύρισαν στὸ τραπεζάκι, ὅπου — ὦ θαῦμα! — τὸ πανέρι ἦταν ἐκεῖ, ὅπως τὸ εἶχε ἰδεῖ στὸν ὕπνο της. Ποῦ βρῆκε τὴ στιγμή ἐκείνη τὴ δύναμη νὰ σηκωθῆ καὶ νὰ τὸ ξεσκεπάσῃ ἀπὸ τὸ ἄσπρο κάλυμμα, πού ἦταν ἐπάνω του ἀπλωμένο;

Μά, μόλις τὸ ξεσκέπασε, ἄρχισε νὰ φωνάζῃ μὲ μιὰ χαρὰ ἀκράτητη:

— Παιδιά! Σηκωθῆτε γρήγορα!

Καὶ ξανᾶπε:

— Παιδιά, ξυπνήστε, σηκωθῆτε, σᾶς λέω!

Τὰ παιδιά ξύπνησαν τρομαγμένα ἀπ' τὸ βαθύ τους ὕπνο. Κι ἔτσι ἀγουροξυπνημένα, ἔμοιαζαν σὰν ἀγγελουδία, καθὼς ἔτριβαν τὰ μάτια τους μὲ τίς γροθιές τους.

— Ἐλάτε! Ἐλάτε γρήγορα!

Ἀπ' τὸ πανέρι φάνηκε ἓνα τυλιγμένο γαλόπουλο. Γύρω του ἦταν χάρτινες σακοῦλες γεμάτες ξηρὰ ὀπωρικά, σταφίδα, σύκα, ψύχες καρύδια, ἀμύγδαλα, πορτοκάλια κι ὅ,τι ἄλλο φανταστικὴ κανεῖς. Κι ὅταν τάβγαλαν ὅλα αὐτά, βρῆκαν ἓνα ζευγάρι παπουτσάκια καὶ ἕως δέκα πῆχες ὕφασμα μάλλινο χοντρό, ὅσο τῆς χρειαζόταν γιὰ νὰ ντυθῆ ἡ ἴδια, καὶ δυὸ φορεσιότες ἔτοιμες γιὰ τ' ἀγόρια της. Μά καὶ τὰ παιγνίδια δὲν ἔλειπαν. Ἐνα λαστιχένιο τόπι, ἓνας караγκιόζης ξύλινος, μιὰ κούκλα μ' ὀλόξανθες μποῦκλες καὶ τριανταφυλλένια μάγουλα καὶ μὲ μάτια, πού ἄνοιγαν κι ἔκλειναν. Ἡ Δανάη μόλις τόλμησε νὰ

τὴν ἀγγίξη. Κι ὁ Στέλιος εἶχεν ἀρπάξει κιόλας τὸν καρ-
γκιόζη κι ὁ Πάνος τὸ λαστιχένιο τόπι.

Ἡ Δανάη θυμήθηκε νὰ ρωτήση:

— Ποιὸς μᾶς τὰ ἔφερε, μαμά;

— Ὁ καλὸς Χριστός, ὁ ἴδιος! εἶπε ἡ μητέρα.

Ἐξαφνα ὁ Στέλιος, ποὺ ξαναγύρισε στὸ πανέρι, ἔβγαλε ἀπὸ τὰ βᾶθη του ἓνα φάκελο. Ἐνα χαρτονόμισμα πεντακοσίων δραχμῶν ὀλοκαίνουργο τοὺς θάμπωσε. Μαζὶ μ' αὐτὸ ἦταν ὁ ἓνα φύλλο χαρτί γραμμένα τοῦτα τὰ λόγια:

« Στὴν κυρα - Ρήνη καὶ στ' ἀγαπημένα παιδιὰ της, γιὰ τὴν ὑγεία τῆς μικρούλας μου Λιλέτας. »

Καὶ τότε θυμήθηκαν. Θυμήθηκαν τὴ μεγάλη κυρία, μιὰν ἀρχόντισσα, ποὺ ἡ κυρα - Ρήνη ξενόπλενε... Ἦταν μιὰ πολὺ καλὴ Χριστιανὴ μ' ἓνα χαριτωμένο κοριτσάκι, στόλισμα καὶ καμάρι της. Αὐτὴ λοιπὸν στὴν εὐτυχία της δὲ λησμόνησε τὰ ὄρφανά.

Ἡ φτωχὴ μητέρα καὶ τὰ παιδιὰ γονάτισαν καὶ προσευχήθηκαν. Μεγάλα καὶ λαμπερὰ δάκρια ἔτρεχαν ἀπὸ τὰ μάτια τους.

** Ἀγγελὸς Σημηριώτης. [Διασκευὴ Μιχ. Χ. Οἰκονόμου.]*

« Ἐρωθὸς Σταυρὸς Νεότητος ».

Ἡ ΝΥΧΤΑ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

Χριστούγεννα ! Περὶχαρα ἡ καμπάνα
κράζει, κι ἡ μάνα στὸ παιδί,
καὶ τὸ παιδί « Χριστούγεννα ! » στὴ μάνα,
κι ὁ κόσμος ὅλος τραγουδεῖ.

Κι ἡ νύχτα λάμπει ἀπ' τὸ μάγο ἀστέρι,
ὅπου τοὺς μάγους ὁδηγεῖ.
Τὸ ἐπουράνιο μυστικὸ τὸ ξέρει
καὶ χαίρεται οὐρανὸς καὶ γῆ.

Κωστῆς Παλαμᾶς.

Η ΑΔΕΛΦΟΥΛΑ ΜΟΥ

Για πρώτη φορά στην έκκλησία.

Ἐκείνη τὴν ἡμέρα θὰ πῆγαινε ἡ μητέρα μου μὲ τὸ μωρὸ στὴν ἐκκλησία νὰ «σαραντίση», ὅπως τὸ λέμε στὴ Ζάκυνθο, καὶ τὴν παρακάλεσα νὰ μὲ πάρῃ κι ἐμένα...

Ὁ καημένος ὁ παπὰς μας ἔτυχε ἄρρωστος, καὶ ἀντὶ νὰ πᾶμε στὴν ἐκκλησία μας — ἔχουμε δὲ μιὰν ἐκκλησοῦλα δική μας, τὸν Ἅγιο Κωνσταντῖνο, κοντὰ στὸ σπίτι μας — πῆγαμε λιγάκι μακρύτερα, στὴ Φανερωμένη.

Στὸ δρόμο περπατοῦσα στὴ μέση. Ἄπ' ἐδῶ εἶχα τὴ μητέρα μου, μ' ἓνα φόρεμα λιλά ἀνοιχτό, δροσερό, ποῦ ἀκόμα λάμπει στὴ μνήμη μου σὰν ἓνα μεγάλο μπουκέτο μενεξέδες. Ἄπ' ἐκεῖ τὴ νταντά, μιὰν εὐρωστη καὶ ροδοκόκκινη χωριατοπούλα, μὲ τὴ Δρακούλα στὴν ἀγκαλιά. Φοροῦσε — ἂν μποροῦμε νὰ ποῦμε ἔτσι γιὰ μιὰ δρακούλα — ἄσπρο μακρὸ φόρεμα, ποῦ σκέπαζε περισσότερο τὴ νταντά παρὰ τὸ μωρὸ.

Τὸ προσωπάκι τῆς ἀχνὸ ἀχνὸ φαινόταν μέσ' ἀπὸ τὸν οὐρανὶ πέπλο ποῦ τὴν τριγύριζε καὶ κυμάτιζε. Τὸ ἀεράκι τῆς αὐγῆς τὴν ἔκανε ν' ἀνοιγοκλῆ τὰ ματάκια τῆς. Τὸ χεράκι τῆς, τριανταφυλλένιο κι ἀσχημάτιστο, ἔσφιγγε δυνατὰ μιὰ δαντέλα τοῦ φορέματος. Τὴν ἔβλεπα σ' ὄλο τὸ δρόμο, τῆς μιλοῦσα κι ἔσκυβα νὰ τὴ φιλήσω.

Αὐτὸ τὸ ἀπλὸ περιστατικὸ, ποῦ βγήκαμε ἔξω καὶ περπατοῦσα κοντὰ τῆς, μὲ γέμιζε χαρὰ. Ὁ κόσμος μᾶς κοίταζε μὲ συμπάθεια καὶ μὲ περιέργεια. Οἱ γειτόνισσες ἔλεγαν στὴ μητέρα μου:

— Νὰ σοῦ ζήση, κυρά μου, νὰ σοῦ ζήση!

Οἱ γνώριμοί μας ἔβγαζαν τὰ καπέλα τους. Κι ἡ μητέρα μου χαιρετοῦσε δεξιὰ κι ἀριστερὰ μὲ τὸ παντοτεινὸ τῆς χαμόγελο.

Φτάσαμε στὴν ἐκκλησία.

Δὲν ἦταν ἄλλος ἀπ' τὸν καντηλανάφτη, ποῦ ἔτρεξε εὐθύς νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν παπά. Σ' αὐτὸ τὸ ἀναμεταξὺ μεί-

ναμε μόνοι και παρατηρούσαμε τις εικόνες και τὰ στολίδια.

Τί ὄμορφη ἡ Φανερωμένη! Δὲν εἶναι ἡ πιὸ μεγάλη, βέβαια ὅμως εἶναι ἡ πιὸ κομψή ἀπ' ὅλες τις ἐκκλησίες. Ἐνα τετράπλευρο ἀπλούστατο, χωρὶς θόλους, χωρὶς στήλες. Ἄλλὰ τί ἀναλογία, τί τέχνη, τί γούστο! Δὲ βρίσκεις οὔτε μιὰ πιθαμὴ τόπο ἐκεῖ μέσα γυμνὸ ἀπὸ στολίδι. Ὅλη λάμπει ἀπὸ τὸ χρῶσωμα — ἓνα χρῶσωμα ἑκατὸ χρονῶν, ἀλλὰ τόσο ζωηρό, πού νομίζεις, ὅτι μόλις χτὲς ἔφυγαν οἱ τεχνίτες.

Τὸ ταβάνι εἶναι σκεπασμένο ἀπὸ τεράστιες εἰκόνες, μὲ χρυσὲς κορνίζες ἀπὸ σκαλισμένο ξύλο. Τὸ ἴδιο κι οἱ τοῖχοι γύρω γύρω. Πλουσιώτερο ὅμως σὲ γλυφὲς εἶναι τὸ τέμπλο. Ἐνας Ἐσταυρωμένος ἐκεῖ ψηλά ἀνεκτίμητος. Τὸ καμάρωμα σὲ κάθε θύρα τοῦ Ἱεροῦ σχηματίζουν δύο ἄγγελοι χρυσοί, πού βαστοῦν μαζὶ ἓνα στέμμα. Ὁ ἄμβωνας στὴ μέση ἔχει γιὰ στήριγμα τοῦ Εὐαγγελίου ἓνα περιστέρι κατὰ χρυσο μ' ἀπλωμένα φτερά.

Πελῶρια εἶναι τὰ παράθυρα μὲ τ' ἄσπρα γυαλιὰ καὶ τὰ κομψὰ σιδερένια δίχτια. Ἐδῶ μέσα δὲ σχηματίζεται ἡ μελαγχολικὴ συννεφιά τῶν βυζαντινῶν ἐκκλησιῶν. Ἐξεναντίας τὸ φῶς μπαίνει ἐλεύθερο, ἄφθονο, καθαρὸ καὶ παίζει μὲ τὰ χρυσώματα, μὲ τ' ἀσήμια, μὲ τὰ κρύσταλλα, μὲ τὰ κεριά, μὲ τὶς στόφες, μὲ τὰ βελουδα, μὲ ὅλη ἐκεῖνη τὴν καλλιτεχνικὴ ποικιλία, πού εὐφραίνει τὸ μάτι καὶ τὴν ψυχὴ.

Πηγαίναμε συχνὰ στὴ Φανερωμένη κι ἔχω ἐδῶ πολλές παιδικὲς ἀναμνήσεις. Ἡ λειτουργία στὶς 15 Αὐγούστου μὲ τὸ Δεσπότη, πού ἔλεγε στὴ μεσιανὴ θύρα τὸ «Κύριε, Κύριε! Ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἴδε...», ἦταν γιὰ μένα ἀληθινὸ πανηγύρι. Τί ὠραῖος ἐπίσης ὁ ἐπιτάφιος, πού ξαπλώνουν μέσα τὸ εἰκόνημα τῆς Θεοτόκου νεκρῆς! Ἀληθινὸ κομποτέχνημα, ἓνα κουβούκλιο ἀπὸ βαθὺ βυσσινὶ βελουδο καὶ χρυσομένο ξύλο, ντυμένο ἀπὸ μέσα μὲ λιλὰ μεταξωτὸ ἀνοιχτό.

Ἄμα ὁ παπὰς ἔμαθε πῶς τὸν περιμένει ἡ μητέρα μου, κατέβηκε ἀπὸ τὸ κελὶ του ἀμέσως. Ἦταν γέρος πολὺ σεβάσιμος, μὲ γένια καὶ μαλλιά ἀσημόχρυσα, καμωμένος ἐπίτηδες,

θά ἔλεγες, γιὰ τὴν ἐκκλησία ἐκείνη. Ἡ φωνή του ἦταν βαριά λίγο, ἀλλὰ κατανυκτική. Φόρεσε τὸ πετραχήλι του, ἔβγαλε τὸ καλυμμαύχι του, πήρε τὸ μωρὸ στὴν ἀγκαλιά του, προχώρησε πρὸς τὰ σκαλιά τοῦ Ἁγίου Βήματος καὶ στάθηκε μπροστὰ στὴν ἀριστερὴ θύρα.

Ἡ σιγαλὴ προσευχὴ του, σὰν βγαλμένη ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὴν καρδιά, εἶχε ἓνα μυστικὸν ἀντίλαλο στὸ κενὸ τῆς ἐκκλησίας. Φαινόταν πὼς μιλοῦσε πραγματικῶς μὲ τὸ Θεὸ καὶ τὸν παρακαλοῦσε νὰ στείλῃ τὴ φώτιση στὴν ἀδελφούλα μου... Ἐκεῖ κοντὰ ὁ καντηλανάφτης κρατοῦσε ἓνα κερί. Ἡ Μάρω στεκόταν κοντὰ του μὲ κρεμασμένα τὰ χέρια καὶ σκυμμένο πρόσωπο. Ἡ μητέρα μου εἶχε μείνει πίσω. Μὲ ἀνυψωμένο κεφάλι καὶ μὲ δακρυσμένα μάτια ἀνοιγόκλεινε τὰ χεῖλη της. Ἐγὼ στεκόμουν στὸ πλάι της, γεμάτος συγκίνηση στὴν ἀλησμόνητη αὐτὴ σκηνή. Γύρισε μιὰ στιγμή, μὲ εἶδε καὶ μοῦ εἶπε:

— Κάμε τὴν προσευχὴ σου!

Εἶπα σιγὰ σιγὰ τὸ «Πάτερ ἡμῶν».

Ἦστερ' ἀπὸ λίγο, ὅταν ξανάδωσε ὁ παπὰς τὸ παιδί στὴν ἀγκαλιά τῆς μητέρας, τὸ πρόσωπο τῆς ἀδελφούλας μου, μέσ' ἀπὸ τὸ οὐρανὶ τούλι πού τὸ σκέπαζε, μοῦ φάνηκε τριγυρισμένο ἀπὸ μιὰ λάμψη ἀχτιδωτῆ, μιὰν αἴγλη Θεοῦ, σὰν ἀπάντηση στὴ σιγαλὴ προσευχὴ, πού εἶχε μυστικὸν ἀντίλαλο στὸ κενὸ τῆς ἐκκλησίας. √.

Τὰ βαφτίσια.

Τὴν ἄλλη Κυριακὴ εἶχαμε χαρὲς καὶ βαφτίσια. Τί κόσμος! Ποτὲ δὲ θυμόμουν τὸ σπίτι μας φαιδρότερο. Στὴ μέση τῆς μεγάλης αἴθουσας εἶχαν βάλει ἓνα τραπέζι μὲ ἄσπρο κεντητὸ σκέπασμα καὶ μὲ δυὸ κεριὰ στὶς ἄκρες, σὰν μικρὴ Ἁγία Τράπεζα. Μπροστὰ στὸ τραπέζι ἓνα σκαμνὶ μεγάλο, κι ἐπάνω στὸ σκαμνὶ μιὰ χάλκινη κολυμπήθρα.

Προετοιμασίες πιά ἓνα σωρὸ. Πήγαιναν κι ἔρχονταν οἱ ὑπηρετές, ἀνεβοκατέβαιναν οἱ καλεσμένοι μας.

Ἦρθε κι ὁ παπὰς μ' ἓνα μεγάλο ἐπιτελεῖο. Ἐπάνω στὸ

τραπέζι ἄφησε ἕνα ἀσημένιο μπουκαλάκι κι ἕνα βιβλίο χοντρό, διπλωμένο μέσ' στὸ πετραχήλι του.

— Μητέρα, τί εἶναι μέσα σ' ἐκεῖνο τὸ μπουκαλάκι; ρώτησα.

— Τὸ "Ἅγιο Μύρο.

— Τί;

— Τὸ "Ἅγιο Μύρο. Δὲν ἔμαθες στὴν Κατήχηση;

— "Α, ναί, τὸ ξέρω. Εἶναι ἀπὸ τὰ ἑφτά μυστήρια... Μὰ τί θὰ τὸ κάμωμε;

— "Ἡ Δρακούλα μας μ' αὐτὸ θὰ γίνῃ σήμερα Χριστιανή.

Τελευταῖος ἀπ' ὅλους ἦρθε ὁ νουνός. Μόλις μπήκε στὴν αἴθουσα, ὅλοι τὸν τριγύρισαν καὶ τοῦ ἔκαμαν ἕναν κύκλο κάτω ἀπὸ τὸν πολυέλαιο.

Τί γέλια, τί ἀστεῖα, τί φωνές! Θυμοῦμαι ζωηρὰ τὸ φαιδρὸ ἐκεῖνο ἀλαλητό. Τὸν συγχαίρονταν γιὰ τὰ ὠραῖα δῶρα ποὺ πρόσφερε στὴ βαφτιστικιά του: ἕνα « φωτίκι » ἀπὸ ἄσπρη βατίστα μὲ δαντέλες καὶ κορδέλες οὐρανεῖς: ἕνα καπελάκι, παρόμοια ἄσπρο καὶ οὐρανί: ἕνα σταυρὸ μὲ μαῦρο σμάλτο, ἕνα ρολογάκι χρυσὸ τοσοῦτσικο, κι ἕνα ζευγάρι σκουλαρίκια διαμαντένια. Τὰ θαύμασα κι ἐγὼ μιὰ στιγμή, ποὺ μ' ἄφησαν νὰ τὰ ἰδῶ. Τὸ κουτάκι τους μοσχοβολοῦσε: κόκκινη ἀτλαζωτὴ * ἦταν ἢ φόδρα του καὶ τὰ διαμάντια ἔλαμπαν ἐκεῖ ἐπάνω σὰν δροσιᾶς σταλλαγματιῖες ἐπάνω σὲ ροδόφυλλο. "Ἀπ' ἐκείνη τὴν ἡμέρα, ὅσες φορὲς τύχη νὰ τὰ ἰδῶ, μοῦ ξαναφέρνουν τὰ χαρούμενα βαφτίσια τῆς ἀδελφούλας μου, τὸ σπίτι μας γεμάτο κόσμο, τὴν κολυμπήθρα στὴ μέση τῆς αἴθουσας, τὰ παράθυρα ὀλάνοιχτα στὴν ἤσυχη θάλασσα μὲ τὰ πολλὰ κατάρτια...

— Λοιπόν, τί λέτε; ρώτησε ὁ παπάς.

— "Ἐγὼ εἶμαι στίς διαταγές σας, ἀποκρίθηκε ὁ νουνός.

"Ὁ παπάς φόρεσε τὸ πετραχήλι του κι ἄναψε τὴ λαμπάδα. "Ἐγινε τότε μιὰ μετακίνηση στὴν αἴθουσα. Σηκώθηκαν ὄρθοι καὶ μπήκαν μέσα ἀπὸ τὰ γύρω δωμάτια. "Ἡ μητέρα μου βγήκε ἔξω. Δὲν ξέρω γιατί, τὴν ἀκολούθησα κι ἐγὼ... "Ανεβήκαμε

στη σκάλα και πήγαμε σε μιὰ κάμαρα ἔρημη, μακρυσμένη.

— Γιατί ἐδῶ ; εἶπα.

— Στάσου καὶ σύ, καλύτερα ποὺ ἦρθες . . . Νὰ ἰδοῦμε ποιὸς θὰ πρωτοφτάση νὰ μᾶς πῆ τ' ὄνομα.

— Ποιὸ ὄνομα ;

— Ποὺ θὰ δώσουν τῆς Δρακούλας.

— "Ἐ, καὶ θαρθοῦν ἐδῶ νὰ μᾶς τὸ ποῦν ; Δὲν πᾶμε κάτω νὰ τ' ἀκούσωμε ;

— "Ὅχι, δὲν κάνει. "Ἐτσι συνηθίζουν.

"Ἐμεινα. Ἡ καρδιά μου χτυποῦσε ἀπὸ περιέργεια κι ἀπὸ συγκίνηση. Σὲ λίγο ἀκούσαμε βήματα τρεχάτα στὴ σκάλα. Ἀνέβαιναν δυὸ τρεῖς, ὅπου πρωτοτρέξη καὶ πρωτοφτάση . . . "Ἐξαφνα ἀνοίγει ἡ θύρα μὲ βία καὶ ρίχνεται μέσα ἡ νταντά, κατακόκκινη, μὲ πιασμένη φωνὴ ἀπὸ τὸ τρέξιμο. Μόλις μπόρεσε νὰ προφέρῃ :

— Λουκία ! Λουκία τὴν εἶπαν !

Ἡ μητέρα μου χαμογέλασε γεμάτη χαρὰ καὶ τῆς ἔδωσε ἓνα τάλληρο ἀσημένιο — τὰ « συχαρίκια » τῆς. Τὴν ἴδια στιγμή φάνηκε ὁ μάγειρος κι ἀπὸ πίσω του μιὰ γειτόνισσα. Ἀλλὰ ἦταν πιά ἀργά.

— "Ἐ, δὲν πειράζει, κυρά μου, νὰ σοῦ ζῆση.

— Εὐχαριστῶ.

— Λουκία ; εἶπα τότε κι ἐγώ. Ὁραῖο ὄνομα !

— Ναί. Εἶναι τῆς μακαρίτισσας τῆς γιαγιάς σου . . . Καὶ θὰ τὴ λέμε Λιλὴ χαϊδευτικά.

— Λιλὴ, ναί, Λιλὴ ! Καλύτερα Λιλὴ !

Κατέβηκαν στὴν αἴθουσα. "Ὀλος ὁ κόσμος ἔλεγε στὴ μητέρα μου : « Νὰ σοῦ ζῆση, νὰ σοῦ ζῆση ! » "Ἐπειτα ἡ ἡσυχία ξαναἤρθε. Τὸ μυστήριό προχώρησε.

Μ' ἔβαλαν κι εἶπα τὸ « Πιστεύω » μὲ ψιλὴ τρεμουλιαστὴ φωνή, κατακόκκινος ἀπὸ τὴ ντροπὴ μου. Ἀμα τελείωσα, μὲ πλησίασε ὁ πατέρας καὶ μοῦ χάϊδεψε τὰ μαλλιά . . .

Θυμοῦμαι τὴ στιγμή ποὺ βαφτίστηκε ἡ ἀδελφούλα μου, ἡ « δούλη τοῦ Θεοῦ Λουκία ». Σὰν ἀγαλματάκι τὸ μωρὸ τὸ κρατοῦσε ὁ παπὰς καὶ τὸ βούτησε μιὰ, δυὸ, τρεῖς φορές. Ἐκείνη

φώναζε και τσίριζε, σά νά τῆς ἔκαναν τὰ μεγαλύτερα κακά. Ἄλλὰ ὅλοι γύρω τῆς γελοῦσαν. Ἡ θειά Κατερίνα τῆς ἔλεγε : « Φτάνει πιά, καημένο, φτάνει πιά » και βοηθοῦσε τῆ μαμή, τὴν κυρα - Φρόσω, πού τὴν παράλαβε ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ νουνουῦ, διπλωμένη μέσα σ' ἕνα μεγάλο χνουδωτὸ προσόψι.

Κι ἔγινε πιά ἡ Δρακούλα μας Χριστιανὴ σωστή. Λιλή μὲ τ' ὄνομα... Λιλή ἐπάνω, Λιλή κάτω. Ἀπὸ τὴν ἡμέρα ἐκείνη ἡ λέξη αὐτὴ ἀντηχοῦσε γλυκὰ μέσ' στὸ σπίτι και μ' αὐτὲς τὶς δυὸ μικρὲς μελωδικὲς συλλαβὲς ὀνόμαζα τὴν ἀδελφοῦλα μου — ὄλο τὸν ὄγκο τῆς ἀγάπης μου και τῆς εὐτυχίας!

Γρηγ. Ξενόπουλος.

« Ἡ ἀδελφοῦλα μου »

ΧΡΟΝΙΑΡΕΣ ΜΕΡΕΣ

Και θαρθοῦν χρονιάρες μέρες : τὰ Χριστούγεννα μὲ τ' ἀφρόπλαστα χρυσόψωμά τους πρῶτα και τ' Ἁι - Βασιλεῖ μὲ τῶν παιδιῶν τὰ κάλαντα και μὲ τῶν νερῶν τ' ἀγίασμα τὰ Φῶτα.

Κι ὕστερα τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ κι ἡ Ἀνάσταση πού τ' ὀλόχαρο χωριὸ θά τῆ γιορτάση, τῶν βουνῶν βροντοξυπνώντας τοὺς ἀντίλαλους, σπέρνοντας λαμπάδων φέγγισμα στὰ δάση.

Και μὲ τὰ λαμπριάτικα καλοκαιριάσματα, στήνοντας χορὸ στὰ δλόανθα χαμομήλια, θ' ἀνεμίζουν κάτω ἀπὸ μηλιᾶς χιονόκλαδα κόκκινες ποδιὲς και κίτρινα μαντήλια.

Γ. Δροσίνης.

« Θὰ βραδιάζη »

ΤΟ ΙΕΡΟ ΚΕΙΜΗΛΙΟ

Δὲν πέρασαν πολλοὶ μῆνες, ποὺ ὁ Μιχάλης ὁ Πέλεκας ἦταν στρατιώτης, καὶ κηρύχτηκε στὸ 1912 ὁ πόλεμος μὲ τὴν Τουρκία. “Ὅπως σ’ ὄλα τὰ συντάγματα, ἔτσι καὶ στὰ Μηχανικά, ποὺ ὑπηρετοῦσε, οἱ ἄνδρες τὸ ἄκουσαν μ’ ἀκράτητο ἐνθουσιασμό. Τὰ ὄπλα καθαρίστηκαν, γυαλοκόπησαν οἱ ἀξίνες*, ὄλα τὰ ἐργαλεῖα σιγυρίστηκαν, μπήκανε σὲ τάξη, ἔτοιμα νὰ δουλέψουν. Οἱ στρατιῶτες ἐτοιμάστηκαν γιὰ τὰ σύνορα. Καὶ ὁ Μιχάλης ὁ Πέλεκας κατέβηκε στὸν Πειραιᾶ ν’ ἀποχαιρετήσῃ τὴ μάνα του.

— Φεύγομε, μάνα, γιὰ τὰ σύνορα. Ἦρθε ὁ καιρὸς. Πάμε νὰ ἐλευθερώσωμε τοὺς σκλάβους, ν’ ἀνοιξώμε τὶς ἐκκλησίες τὶς ἀλειτούργητες... Φεύγω. Τὴν εὐχὴ σου...

Ἄταραχη τ’ ἄκουσε ἡ χήρα, ἡ Σεριφιώτισσα.

— Μὲ τὴν εὐχὴ τῆς Παναγίας, παιδί μου, εἶπε. Ἐκρυψε ἓνα δάκρι, ποὺ κατέβηκε ἀπὸ τὰ μητρικά της μάτια, κι ἔτρεξε νὰ τοῦ ἐτοιμάσῃ τ’ ἀσπρόρουχα. Ὑστερα κατέβασε ἀπὸ τὰ εἰκονίσματα τὸ μικρὸ Εὐαγγέλιο, ἱερὸ κειμήλιο τοῦ παπᾶ, τοῦ πατέρα της, σταυροκοπήθηκε, τὸ φίλησε καὶ εἶπε:

— Πάρε το, παιδί μου, ὁδηγὸ σου καὶ φυλαχτὸ σου.

Ὁ Μιχάλης τόβαλε μ’ εὐλάβεια κάτω ἀπὸ τὸ χιτώνιό του καὶ κουμπώθηκε.

Ὅλα τ’ ἀγαποῦσε ὁ Μιχάλης τὰ πατρογονικά κειμήλια κι ὄλα τὰ σεβότανε, μὰ πιὸ πολὺ τὸ μικρὸ αὐτὸ Εὐαγγέλιο, πολῦτιμο δῶρο χαρισμένο στὸν παπᾶ, τὸν παππούλη του, ἀπὸ τὸν Πατριάρχη, τὸν καιρὸ ποὺ πῆγε νὰ προσκυνήσῃ στὰ Ἱεροσόλυμα. Μέσα στὸ πρῶτο φύλλο μάλιστα ὁ Πατριάρχης εἶχε γράψῃ τ’ ὄνομά του, χαρίζοντάς το στὸν πάτερ Κοσμᾶ.

Μὲ τὸ Εὐαγγέλιο αὐτὸ στὰ χέρια μεγάλωσε ὁ Μιχάλης. Κάθε Κυριακὴ διάβαζε τὸ Εὐαγγέλιο τῆς ἡμέρας δυνατὰ, νὰ τ’ ἀκούσῃ κι ἄλλῃ μιὰ φορὰ ἢ μάνα του. Κι ἐκείνη, καθισμένη στὸ σκαμνάκι, κουνουσε σιγὰ σιγὰ τὸ κεφάλι, μὲ τὸ πρόσωπο φωτισμένο ἀπὸ θεϊκὴ χαρὰ, μουρμουρίζοντας :

— Προσκυνῶ τὸ λόγο σου, Χριστέ μου καὶ Σωτήρα μου, προσκυνῶ τὸ λόγο σου. . .

Καὶ τώρα πάλι, φεύγοντας ἀπὸ τὸ σπίτι του, τόπαιρνε μαζί του σύντροφο καὶ βοηθὸ καὶ παρηγόρια.

Πῆρε λοιπὸν τὰ ροῦχα του, ἄλλαξε τὸ φιλὶ τοῦ χωρισμοῦ μὲ τὴ μάνα του καὶ ξεκίνησε νὰ φύγῃ.

— Στὴν εὐχὴ τοῦ Θεοῦ, παιδί μου. “Ὡρα καλή! Μουρμούρισε ἡ μάνα, ἡ νησιώτισσα, ἡ χαροκαμένη. Καὶ στάθηκε παλικαρίσια στὴν ἐξώπορτα, δυνατὴ κι ἀδάκρυτη, ὥσπου τὸ παιδί της χάθηκε στὸ βάθος τοῦ δρόμου τραβώντας κατὰ τὴν Ἀθήνα.

“Ὅπως ὄλα τὰ Σώματα, ἔτσι καὶ τὸ Μηχανικὸ δοξάστηκε στὸν πόλεμο. Τὸ τάγμα τοῦ Μιχάλη ἔκανε θαύματα. Σήκωσε προχώματα, ἔκαμε γεφύρια, βοήθησε τὰ Πεζικά, ἔδωσε χέρι στὰ κανόνια. Πολλὲς φορὲς χύθηκε στὴ φωτιά καὶ βγήκε δράκος ἀνίκητος. Ἔγινε κοσμαγάπητο. Περνοῦσε κι οἱ φαντάρου φώναζαν :

— Γεῖά σας, σκαπανάκια! Ζήτω! . . .

Καὶ τὰ σκαπανάκια καμάρωναν καὶ τραγουδοῦσαν, εὐθυμα καὶ γελαστὰ παιδιά, σὰ νὰ κάνανε γυμνάσια.

“Ὁ Μιχάλης πρῶτος πάντα στὸ λόχο του. Ἦ μὲ τὴν ἀξίνα δούλευε ἢ μὲ τὸ τουφέκι, ἦταν τρομερός.

— Ἀπὸ σίδηρο εἶν’ αὐτὸς ὁ Σεριφιώτης; ἔλεγε ὁ λοχίας του. Σκυλὶ μονάχο. Οὔτε κούραση τὸν πιάνει, οὔτε σφαίρα.

Καὶ ὁ λοχαγὸς του πάλι, περνώντας, τὸν χτύπησε κάποτε ἐλαφρὰ στὸν ὄμο καὶ τοῦ εἶπε :

— Εὔγε, παλικάρι μου!

Εὐχαριστήθηκε ὁ Μιχάλης, χαμογέλασε καί, ὅταν εἶχαν καταυλισμὸ κι ἀνάπαυση, ξαπλώνόταν παράμερα, ἔβγαζε ἀπὸ τὸν κόρφο του τὸ ἱερὸ βιβλίο κι ἄρχιζε νὰ διαβάζῃ :

Κύριος φωτισμός μου καὶ σωτῆρ μου, τίνα φοβηθήσομαι ;

Κύριος ὑπερασπιστῆς τῆς ζωῆς μου, ἀπὸ τίνος δειλιάσω ;

[Ψαλμ. κς'.]

“Ὑστερα ἀπὸ λίγες μέρες ἡ σημαία μας ἔφτασε ἐμπρὸς στὰ

Γιανισά*. Τὰ τούρκικα στρατεύματα, πού ἔφευγαν νικημένα ἀπὸ δυὸ ἑβδομάδες, σταθήκανε ἐκεῖ μὲ τὴν ἀπόφαση νὰ ὑπερασπίσουν τὴν ἱερὴ τους πόλη. "Αδίκος κόπος. Ποιὸς μπορούσε νὰ σταματήσει πιά τὴν ἀρματωμένη Ἑλλάδα, πού τραβοῦσε ἐκεῖ, ὅπου ἔδειχνε τὸ δάχτυλο τοῦ Θεοῦ; Κανεῖς. Καὶ ἡ μάχη ἄρχισε. "Ορμησαν τὰ Πεζικά, μούγκρισαν τὰ κανόνια, ἄναψε ὁ τόπος.

— Μέριασε, βράχε, νὰ διαβῶ! Φώναξε σὲ μιὰ στιγμή ὁ Μιχάλης σφίγγοντας τὸ τουφέκι του. Καὶ θυμήθηκε τὰ λόγια πού ἄκουσε ἀπὸ τὸ δάσκαλό του, ὅταν ἦταν μικρός: Κύμα θὰ γίνῃ μιὰ μέρα ἢ Ἑλλάδα νὰ καταπιῇ τὸ βράχο!

Ἄποταμὸς Λουδίας* μὲ τὰ παραπόταμά του κυλοῦσε ἀντίκρου τὰ νερά του· μαῦρα κι ἀνταριασμένα καὶ ξέμακρα βογούσαν τὰ κανόνια τὰ τούρκικα.

Σκληρὴ ἦταν γιὰ τὸ στρατό μας ἡ ἐπίθεση. Ὁ ἐχθρὸς ἦταν καλὰ ὀχυρωμένος σὲ βουνοπλαγιές, ἐνῶ οἱ δικοὶ μας βρίσκονταν στὸν κάμπο χωρὶς προχώματα καὶ πολλές φορές ἦταν ἀναγκασμένοι νὰ περνοῦν παραπόταμα, τρία μέτρα βαθιά. γ

× Ἐξαφνα ἦρθε μιὰ διαταγή:

— Νὰ γεφυρωθῇ τὸ ποτάμι!...

Ἦταν ἓνα πλατὺ παρακλάδι τοῦ Λουδία.

Τὸ Μηχανικὸ ἔτρεξ' ἐκεῖ. Φτάσανε στὴν ὄχθη. Οἱ ἄνδρες ἄρχισαν τὴ δουλειὰ γρήγορα, βιαστικά, νὰ στηθῇ τὸ γεφύρι, νὰ περάσῃ ὁ στρατός, ὁ νικητής. Ἄλλὰ οἱ Τούρκοι τοὺς ἐνίωσαν καὶ τοὺς ἔβαλαν στὸ σημάδι. Οἱ ὀβίδες πέφτανε γύρω τους βουλιάζοντας μέσ' στὸ χῶμα, σηκώνοντας τὰ νερά τοῦ ποταμοῦ, σκοτώνοντας κόσμο.×

Ἄλλὰ οἱ ἄνδρες ἀτρόμητοι, τὴ δουλειὰ τους. Τὰ ἐργαλεῖα δούλευαν κι ὁ κρότος ἀκούοταν γρήγορος, βιαστικός, ἐπίμονος. Τὸ πυροβολικὸ μας θέλησε νὰ τοὺς προστατεύσῃ καὶ οἱ ἐλληνικὲς ὀβίδες περνοῦσαν ἐπάνω ἀπὸ τὰ κεφάλια τους σκάζοντας μέσ' στὰ τούρκικα προχώματα.

Ὁ ἐχθρὸς κατάλαβε τὸν κίνδυνο. "Αν οἱ Ἕλληνες περνοῦσαν τὸν ποταμὸ, ἦταν χαμένοι. Τάγματα πυκνὰ ἔτρεξαν κατὰ τὸ ποτάμι κι ἄρχισαν νὰ ρίχνουν μὲ πείσμα. Τρομερὴ ἦταν ἡ

ώρα εκείνη. Οί μισοί ἄφησαν τὰ ἐργαλεῖα καὶ πιάσανε τὰ τουφέκια, οἱ ἄλλοι δούλευαν στὸ γεφύρι.

Ὁ Μιχάλης ἔριξε μιὰ ματιὰ γύρω καὶ εἶδε τοὺς ἀγαπημένους του συντρόφους, ποὺ πολεμοῦσαν σὰ λεοντάρια. Σήκωσε σὲ μιὰ στιγμή τὴν ψυχὴ του στὸ Θεὸ καὶ εἶπε μέσα του :

— Κύριε, Κύριε, βοήθει τὴν Ἑλλάδα μας! . . .

Τίποτε ἄλλο. Ἐπειτα ξανάπιασε τὴ δουλειά.

Ἐξαφνα ἔνωσε ἓνα δυνατὸ τράνταγμα, σὰ νὰ τὸν ἔσπρωξε κανεὶς πίσω. Παρὰ λίγο νὰ πέση. Ἄλλὰ τὴν ἴδια στιγμή ἄκουσε πίσω του ἓνα δυνατὸ θόρυβο. Γύρισε καὶ εἶδε. Ἦταν τὸ Πεζικό, ποὺ ἐρχόταν νὰ βοηθήσῃ τοὺς γεφυροποιούς, νὰ τοὺς προστατεύσῃ.

Σὲ λίγο οἱ Τοῦρκοι ζαλίστηκαν, πήραν δρόμο. Τὸ γεφύρι στήθηκε, τὰ στρατεύματα πέρασαν, κυνηγώντας τὸ νικημένο ἐχθρό, ποὺ σκορποῦσε κατὰ τὴ Θεσσαλονίκη.

— Τ' Ἀι - Δημητρίου στὴν ἐκκλησιά του θὰ λειτουργηθοῦμε . . . συλλογίστηκε ὁ Μιχάλης κι ἀναγᾶλλιασε.

Τὴν ὥρα ποὺ ἔκανε τὴ σκέψη αὐτή, εἶδε τὸ Γεράσιμο Κεφαλλονίτη, συστρατιώτη του, πλάγι του.

— Ἔ, Πέλεκα! τοῦ φώναξε.

— Ἐδῶ εἶσαι κι ἐσύ ; εἶπε ὁ Μιχάλης.

— Ἐδῶ κι ὄλο ἐμπρός ! ἀπάντησε ἐκεῖνος.

Ἄλλὰ τὴν ἴδια στιγμή ξαφνίστηκε καὶ δείχνοντας τὸ στήθος τοῦ Μιχάλη, στὸ μέρος τῆς καρδιάς, εἶπε :

— Μωρὲ Πέλεκα, μιὰ τρύπα ἔχεις ἐδῶ !

Ὁ Μιχάλης εἶδε καὶ τάχασε. Γρήγορα ὁμως θυμήθηκε τὸ τράνταγμα, ποὺ ἔνωσε τὴν ὥρα τῆς μάχης, κάτι κατάλαβε, καὶ ξεκουμπώνοντας τὸ χιτῶνί του, ἔβγαλε τὸ Εὐαγγέλιο.

Οἱ ἄνδρες τὸν περικύκλωσαν περίεργοι νὰ ἴδου. Καὶ ὁ Μιχάλης, σηκώνοντας ψηλά, ἔδειξε τὸ ἱερὸ βιβλίον τρυπημένο ἀπὸ μιὰ σφαῖρα. Ἡ σφαῖρα εἶχε περάσει τὸ δερμάτινο ξόφυλλο καὶ εἶχε σφηνωθῆ στὸ βιβλίον ὡς τὴ μέση.

— Μέγας εἶσαι, Κύριε ! Εἶπε ἓνας στρατιώτης καὶ σταυρο-

κοπήθηκε. Ήταν ο Γεράσιμος Κεφαλλονίτης. Και οι άλλοι έκαναν το ίδιο. Ο Μιχάλης φίλησε το Ευαγγέλιο και το ξανάβαλε στον κόρφο του.

« Η Πίστις σώζει », λέγει ένας θεϊός λόγος. Ο Μιχάλης είχε άσάλευτη πάντα Πίστη μέσα του. Από την ημέρα εκείνη σε πολλές μάχες πολέμησε και πολλές φορές κινδύνεψε και στον πρώτο και στο δεύτερο πόλεμο. Άλλά η Χάρη του Θεού και η εύχη της μάνας του τον φύλαξε.

Όταν έγινε ειρήνη και γύρισαν τα Μηχανικά στον Πειραιά, από τους πρώτους που πήδησαν στην προκουμαία ήταν κι ένας ψηλός, γιγαντόσωμος λοχίας, που έψαχνε με τη ματιά γυρεύοντας τους δικούς του. Μια γυναίκα με νησιώτικη μαντήλα * χύθηκε μέσο στο πλήθος κι άγκάλιασε το λοχία κλαίοντας από χαρά.

— Μιχάλη μου, παιδί μου ! Δόξα νάχη ο Ύψιστος !

Ήταν η κυρα - Δημήτραινα, η Σεριφιώτισσα, που δεχόταν το γιό της νικητή, με δυο γαλόνια στο χέρι.

Τώρα ο Μιχάλης ο Πέλεκας δέν είναι πια στρατιώτης. Πήρε την άφεσή του, ξαναγύρισε στο έργοστάσιο κι είναι άρχιτεχνίτης.

Ψηλά στο είκονοστάσι, ανάμεσα στα είκονίσματα, ξανάβαλε η κυρα - Δημήτραινα το ιερό κειμήλιο, που έσωσε τη ζωή του άγαπημένου της παιδιού ! χ

Στέφανος Δάφνης [Θρ. Ζωιόπουλος].

« Πολεμικά διηγήματα »

Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ Ο ΜΙΔΑΣ

Περνοῦσε ὁ Διόνυσος καὶ τὰ δάση βούιζαν ἀπὸ τὶς φωνές καὶ τὰ γέλια τῶν συντρόφων του

Εἶχε πάει στὴ Θράκη, ὅπου τὸν καλοδέχτηκε ὁ βασιλιάς τοῦ τόπου μὲ γιορτὲς καὶ πανηγύρια. Ὑστερα πέρασε ἀπὸ τὸ Βόσπορο, κατέβηκε στὴ Φρυγία καὶ πῆγε πρὸς τὰ μέσα τῆς Ἀσίας, ὅπου τὸν περίμεναν κι ἄλλες χαρές.

Ἐκεῖνος ὡδηγοῦσε τοὺς συντρόφους του, ποὺ ἀκολουθοῦσαν ἀκατάστατα, ξεφωνίζοντας, γελώντας, χορεύοντας. Στὰ χέρια βαστοῦσαν σταφύλια, τὸ κεφάλι εἶχαν στεφανωμένο μὲ ἀμπελόφυλλα, καὶ κρασί ἀντλοῦσαν ἀπὸ χρυσὰ λαγήνια * στολισμένα κι ἐκεῖνα μὲ κλῆμα καὶ κισσό.

Ἐμπρὸς πῆγαινε ὁ θεὸς ὁ ἴδιος, ψηλός, ξανθός, μὲ τὸ χαμόγελο στὰ κόκκινα, ἀφράτα χεῖλια του, καὶ στὴ ράχη του κυμάτιζε μιὰ γούνα ἀπὸ δέρμα πάνθηρος. Στ' αὐτιά του, στοὺς ὠμους του, κρέμονταν πλούσια τσαμπιὰ σταφύλια, καὶ ἀπὸ τὸ κεφάλι του ἔπεφταν ἀμπελόκλαδα, ποὺ τυλίγονταν γύρω στὰ χέρια καὶ σ' ὄλο τὸ σῶμα του. Κοντὰ του δυὸ πάνθηρες χρυσοὶ μὲ μαῦρα στίγματα καὶ μὲ μαλακὲς ἀθόρυβες κινήσεις τὸν ἀκολουθοῦσαν πιστά.

Ἐξαφνα σταμάτησε ὁ θεὸς καὶ ρώτησε :

— Ὁ Σειληνός ὁ γεροδάσκαλός μου ποῦ εἶναι ;

Ὁ Σειληνός, ποὺ ἄλλοτε σὰν πατέρας τὸν εἶχε φροντίσει

κι αναθρέψει, είχε γίνει ὁ πιστότερος ἀκόλουθος τοῦ μαθητῆ του καὶ μὲ τ' ἄστεϊα καὶ τοὺς μορφασμούς του διασκέδαζε ὅλη τὴ συντροφιά. Γι' αὐτό, μόνο ποὺ τὸν ἀνάφερε ὁ θεός, ξέσπασαν ὅλοι σὲ ἀκράτητα γέλια, χτυποῦσαν τὰ χέρια τους, πηδοῦσαν στὸν ἀέρα, κι ἀνάμεσα στὰ γέλια καὶ στὶς φωνές τους, ρωτοῦσαν ὁ ἕνας τὸν ἄλλο :

— Τὸ Σειληνὸ ποιὸς τὸν ἔκρυψε; Ἐσὺ ξέρεις τί γίνηκε ὁ γέρος; Ὁ Σειληνός; Ποῦ χάθηκε ὁ Σειληνός;

Μὰ κανένας δὲν ἤξερε! Ἐπιτέλους ξετρύπωσε ἀνάμεσα τοὺς ἕνας μικρὸς σάτυρος μὲ τὸ πρόσωπο κόκκινο καὶ φουσκωμένο ἀπὸ πνιγμένα γέλια.

— Ἐγὼ ξέρω, ἐγὼ ξέρω! φώναξε κουνώντας τ' αὐτιά του τὰ μυτερά. Δέκα μέρες εἶναι τώρα ποὺ χάθηκε! Ἦμουν κρυμμένος κάτω ἀπὸ μιὰ τριανταφυλλιά καὶ... εἶδα!

Ἁ Διόνυσος τὸν χτύπησε ἐλαφρὰ μὲ τὸ ραβδί του στὸ κεφάλι.

— Πάψε τὰ γέλια, εἶπε, καὶ λέγε τί ξέρεις.

Ἁ Σάτυρος ἔκλεισε τὸ ἕνα μάτι, σούφρωσε τὸ πρόσωπό του νὰ μὴ γελάση, καὶ συνοδεύοντας τὴ διήγησή του μὲ μορφασμούς καὶ χειρονομίες, ἄρχισε νὰ λέη:

— Ὅταν φτάσαμε στὴν πρωτεύουσα τῆς Φρυγίας, καὶ σύ, Διόνυσε, μᾶς τραβοῦσες στοὺς δρόμους σκορπώντας γύρω σου σταφύλια καὶ ἀμπελόφυλλα, περάσαμε κοντὰ σ' ἕνα περιβόλι, ποὺ ἐσὺ οὔτε τὸ παρατήρησες. Ὁ Σειληνὸς ὅμως, ποιὸς ξέρεί τί φαντάστηκε πὼς ἔβλεπε, καὶ πετάχτηκε στὶς τριανταφυλλιές φωνάζοντας καὶ γελώντας δυνατὰ. Ἦταν ὁ περίφημος κήπος τοῦ Μίδα, τοῦ βασιλιᾶ, ποὺ καμαρώνει τὰ τριαντάφυλλά του, ὅπως ἐσὺ τ' ἀμπέλια σου. Μόλις λοιπὸν εἶδαν οἱ φύλακες τὸν ξένο μέσα στὰ λουλούδια, ἔτρεξαν φουρκισμένοι νὰ τὸν πιᾶσουν, τὸν ἔδεσαν μὲ ἀλυσίδες ἀπὸ τριαντάφυλλα καὶ τὸν πήραν στὸ παλάτι. Ἄχ νὰ τὸν εἶχες ἰδεῖ τότε, βασιλιά μου, τὸ γεροδάσκαλό σου, μὲ τριαντάφυλλα δεμένα ὀλόγουρά του! Ἐμένα μ' ἔπιασε ἕνα γέλιο ἀβάσταχτο, καὶ οἱ φύλακες παραξενεμένοι γύρισαν καὶ κοίταξαν τὸν κρυψώνα μου. Τότε τὸ ἔβαλα στὰ πόδια καὶ σὰς πρόφτασα λίγο ἔξω ἀπὸ τὴ χώρα.

Και ὁ Σάτυρος ρίχτηκε στὰ χόρτα, χτυπώντας τὴ γῆ μὲ τὰ χέρια ἀπὸ τὸν ἐνθουσιασμό του.

Ὁ ἴδιος ὁ Διόνυσος γέλασε, μὰ ἀνησυχούσε γιὰ τὸ δάσκαλό του καὶ θέλησε νὰ γυρίσῃ πίσω νὰ τὸν εὔρῃ. Τὴν ἴδια ὥρα ὅμως ἄκουσε ἓνα γνωστό του γέλιο καὶ ξεχώρισε ἀνάμεσα στὰ δέντρα ὀλόκληρη συνοδεία πού τὸν πλησίαζε.

Ἐμπρὸς πήγαινε ὁ Σειληνὸς καὶ βαστοῦσε ἀπὸ τὸ χέρι κάποιον ἄνθρωπο παχὺ καὶ ψηλὸ πού φοροῦσε στέμμα στὸ κεφάλι. Πίσω ἀκολουθοῦσαν πολίτες διάφοροι.

— Διόνυσε, βασιλιά μου ! φώναξε ὁ γέρος. Ἀλήθεια, ἐγὼ εἶμαι· μὴ μὲ βλέπῃς μὲ τόση ἀπορία. Δέκα μέρες ἔχω νὰ σὲ ἰδῶ, ἀλλά, μὰ τ' ἀθάνατα σταφύλια σου, ἔτσι ἔκτακτα πού μὲ φιλοξένησε τοῦτος ἐδῶ ὁ φίλος μου (κι ἔδειξε τὸ σύντροφό του), οὔτε κατάλαβα τὸν καιρὸ πού πέρασε. Σοῦ παρουσιάζω τὸ μεγάλο τὸ Μίδα, τὸ βασιλιά τῆς Φρυγίας !

Ὁ Μίδας, κορδωμένος κι εὐχαριστημένος, ἔκανε νὰ ὑποκλιθῆ. Ὁ θεὸς γέλασε.

— Ἀλήθεια λοιπόν, τόσο καλὰ σὲ φιλοξένησαν ; εἶπε. Τότε ὅμως πρέπει νὰ εὐχαριστήσουμε τὸν εὐγενικὸ φίλο σου. Λέγε, Μίδα, τί θέλεις νὰ σοῦ κάνω· ζήτησε ὅ,τι σοῦ λείει ἢ καρδιά σου καὶ δὲ θὰ σοῦ τὸ ἀρνηθῶ.

Ὁ Μίδας ἄνοιξε τὸ στόμα του, κοκκίνισε, ἔκανε νὰ μιλήσῃ, σκόνταψε καὶ ἐπιτέλους εἶπε :

— Ἐνα θέλω μόνο· κάνε, ὅ,τι θ' ἀγγίζω, μάλαμα νὰ γίνεταί !

Ὁ Διόνυσος σήκωσε τὰ φρύδια του.

— Πρόσεχε, βασιλιά, πρὶν ἀποφάσισῃς. Σκέψου το καλὰ !

— Σκέφτηκα καὶ ἀποφάσισα, φώναξε ὁ Μίδας, καὶ ἄλλο τίποτε δὲ θέλω. Διόνυσε, δῶσε νὰ γίνῃ !

— Ἀφοῦ ἐπιμένεις, εἶπε ὁ θεός, πήγαινε, καὶ ὅ,τι ἀγγίζεις, ἄς γίνεταί μάλαμα.

χ Καταχαρούμενος ἔτρεξε στὸ σπίτι του ὁ Μίδα.

Μπήκε στὸ περιβόλι του καὶ ἀμέσως θέλησε νὰ δοκιμάσῃ τὸ καινούργιο του χάρισμα. Ἀγγίξε ἓνα φύλλο κι ἐκεῖνο ἔχασε

τῆ φρεσκάδα του καὶ ἔγινε κρύο καὶ χρυσό. Χάιδεψε ἓνα τριαντάφυλλο καὶ τὸ εἶδε νὰ κιτρινίζη καὶ νὰ βαραϊνῆ. Πάτησε τὰ χόρτα καὶ τὰ αἰσθάνθηκε πού σκλήραιναν κάτω ἀπὸ τὰ πόδια του. "Ἐτρεχε δεξιά, ἀριστερά, πάνω, κάτω, σ' ὅλα τὰ δρομάκια, ἀγγίζοντας ὅλα, καὶ πέτρες καὶ λουλούδια καὶ τοὺς μαρμάρινους στύλους ἀκόμα, πού τριγύριζαν τὸ περιβόλι, καὶ ὅλα γίνονταν χρυσά μὲ τὴν ἀφή του. x

Στὸ τέλος ἀποκαμωμένος κάθησε σ' ἓνα ὀλόχρυσο κάθισμα καὶ μὲ καμάρι κοίταξε γύρω του. "Ὅλα ἄστραφταν τώρα στὸν ἥλιο μεταμορφωμένα, καὶ σὰ φυσοῦσε ὁ ἄνεμος, χτυποῦσαν τὰ μαλαματένια τριαντάφυλλα στὰ κλωνάρια καὶ ἤχουσαν σὰν καμπανάκια. Τρομαγμένα πέταξαν τὰ πουλιά κι οἱ πεταλοῦδες ἔφυγαν ἀπὸ τὸ περιβόλι.

Ὁ Μίδας δὲ χόρταινε τὸ ἔργο του.

— Γιά δές! Φώναξε σὲ μιὰ δούλα του. "Ὁμορφος δὲν εἶναι ὁ κῆπος μου;

Ἐκεῖνη ζάρωσε τὰ χεῖλια της.

— Κρίμα στὰ ὄμορφα τριαντάφυλλα! εἶπε.

— Ἐ; τί ἔννοεῖς; ρώτησε ξαφνιασμένος ὁ Μίδας.

Ἐκεῖνη ἔπιασε ἓνα λουλούδι νὰ τὸ κόψη, μὰ τὸ μάλαμα τῆς πόνεσε τὰ δάχτυλα.

— Οὔτε ζοῦν οὔτε μυρίζουν, εἶπε καὶ τ' ἄφησε. "Ἐφυγε ἡ ψυχὴ τους.

Ὁ Μίδας πειράχτηκε.

— Γιά νὰ σοῦ πῶ! εἶπε θυμωμένα. Καλύτερα θὰ ἔκανες νὰ μὴ μιλάς γιὰ πράματα πού δὲν ξέρεις καὶ νὰ μὴν κρίνης κι ἐπικρίνης ὅ,τι κάνει ὁ βασιλιάς σου. Πήγαινε τώρα καὶ φέρε μου λίγο ἀπὸ τὸ περίφημο κρασί μου, πού τὸ ἀγαποῦσε τόσο ὁ Σειληνός, πού νὰ τὸν ἔχη πάντα ὁ Ζεὺς στὴν προστασία του. Δίψασα μ' ὅλα αὐτὰ τ' ἀστεῖα.

Τοῦ ἔφεραν λοιπὸν ἓνα δίσκο φορτωμένο πλούσια φαγητὰ καὶ κρασιά. Εὐχαριστημένος ἄπλωσε τὸ χέρι, μὰ μόλις ἄγγιξε τὸ ψωμί του, αἰσθάνθηκε πὼς κρύωνε καὶ γινόταν χρυσό· τὸ ἴδιο μὲ τὸ κρέας καὶ μὲ τ' ἄλλα φαγητὰ· καὶ σὲ λίγο ἔμπρὸς στὰ τρομαγμένα μάτια του δὲν ἔμενε παρὰ χρυσάφι γυαλι-

στερό και πολύτιμο, μὰ πού διόλου δὲ λιγότευε τὴν πείνα του.

— Τουλάχιστον ἄς πιῶ κάτι, σκέφτηκε ἀπογοητευμένος.

Μὰ μόλις πλησίασε τὸ κρασί στὰ χεῖλια του, ἔγινε κι αὐτὸ μάλαμα στερεό.

Ὁ Μίδαο τὰ ἔχασε.

— Μὰ τί κατάρρα εἶν' αὐτή! Φώναξε. Γρήγορα, φέρτε ἄλλο φαγί!

Ἐτρεξαν οἱ δοῦλοι καὶ τοῦ παρουσίασαν καινούργια φαγητά, μὰ πάλι τὸ ἴδιο γίνηκε.

— Ἀλίμονό μου! Πέθανα! Φώναξε ὁ δύστηχος βασιλιάς πού αἰσθανόταν πείνα καὶ δίψα δυνατή. Ἀπελπισμένος κυλιόταν στὸ χρυσὸ χορτάρι, κλαίγοντας καὶ παρακαλώντας :

— Διόνυσε, βοήθησέ με, ἐλέησέ με, πάρε τὸ δῶρο σου πίσω, δὲν τὸ θέλω, μὴ μ' ἀφήσης νὰ πεθάνω! Διόνυσε, λυπήσου με, ἄκουσέ με!

Καὶ ὁ Διόνυσος τὸν ἄκουσε. Καλόκαρδος, χαμογέλασε μὲ τὴν ἀπελπισία τοῦ Μίδαο καὶ τοῦ φώναξε :

— Σύρε κάτω στὴ Λυδία· ἐκεῖ τρέχει ἓνα ποτάμι, ὁ Πακτωλός. Ἐμπα στὰ νερά του καὶ θὰ σοῦ περάση τὸ κακό.

Κι ἀλήθεια, μόλις ρίχτηκε ὁ Μίδαο στὸ ποτάμι αὐτό, τοῦ ἔφυγε τὸ δῶρο τοῦ Θεοῦ, κι ἔγινε πάλι ἄνθρωπος ἀπλὸς σὰν ὄλους τοὺς ἄλλους.

Τὸ ποτάμι ὅμως ἀπὸ τότε κυλάει μάλαμα ρευστὸ στὰ κύματά του καὶ χρυσώνει τὶς πέτρες πού βρέχει στὸ διάβα του.

Ἀλεξάνδρα Σ. Δέλτα.

«Μύθοι καὶ θρύλοι»

Η ΣΩΤΗΡΙΑ ΤΟΥ ΑΡΙΟΝΟΣ

[Ὁ φιλότεχνος τύραννος τῆς Κορίνθου Περίανδρος, ἕνας ἀπὸ τοὺς Ἑπτὰ Σοφούς* τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ἔκαμε ἕνα συμπόσιο στοὺς ὁμοτίμους του. Ἦθελε μὲ τὴν εὐκαιρία αὐτὴ νὰ συζητήσουν γιὰ τὴν πρόοδο τῶν ἀνθρώπων. Ὁ μάντης Διοκλῆς, ποὺ ἔλαβε μέρος σ' αὐτό, διηγεῖται κατόπι σ' ἕνα φίλο του τί εἶπαν στὸ συμπόσιο...]

Χ Ἡ ἐπιστροφή τοῦ Γόργου.

Ἐκεῖ ποὺ συζητούσαμε, νὰ καὶ μπαίνει ὁ Γόργος, ὁ ἀδελφός τοῦ Περίανδρου. Εἶχε ξαναγυρίσει ἀπὸ τὸ Ταίναρο, ποὺ εἶχε πάει νὰ θυσιάσῃ στὸν περίφημο ναὸ τοῦ Ποσειδώνα.

Ὅλοι οἱ καλεσμένοι τὸν χαιρετήσαμε φιλικὰ καὶ ὁ Περίανδρος τὸν ἔσυρε κοντά του, τὸν φίλησε καὶ τὸν ἔβαλε νὰ καθίσῃ. Ὁ Γόργος ἄρχισε τότε κάτι νὰ τοῦ ψιθυρίζῃ στ' αὐτὶ κι αὐτὸς τὸν ἄκουε μὲ προσοχή. Ἡ ἔκφραση τοῦ προσώπου τοῦ Περίανδρου ἔδειχνε ἄλλοτε λύπη, ἄλλοτε θυμὸ, πολλές φορὲς δυσπιστία καὶ ἄλλοτε πάλι κατάπληξη.

Τί τάχα νὰ τούλεγε;

Γρήγορα ὁ Περίανδρος μᾶς ἔβγαλε ἀπὸ τὴν ἀπορία.

— Φίλοι μου, εἶπε, ἡ ἐπιθυμία μου εἶναι νὰ σᾶς ἀνακoinώσω ἀμέσως τὰ νέα, ποὺ μοῦ ἔφερε ὁ ἀδελφός μου. Ἀλλὰ διστάζω μὴν ἀστοχήσω· γιατί ἄκουσα κάποτε τὸ Θαλῆ νὰ λέη, ὅτι μόνον τὰ πιστευτὰ πρέπει νὰ λέη κανεὶς καὶ ὅ,τι δὲν εἶναι πιστευτὸ νὰ τὸ ἀποσιωπᾶ.

— Καλά, λέγει τότε ὁ Βίας ἐπεμβαίνοντας· ἀλλὰ ὁ Θαλῆς εἶπε ἀκόμη καὶ κάτι ἄλλο σοφὸ: Ὅτι δηλαδὴ μόνον τὸν ἐχθρό του νὰ μὴ πιστεῦθῃ κανεὶς καὶ στὰ πιστευτὰ ἀκόμη, στοὺς φίλους του ὅμως νὰ ἔχη ἐμπιστοσύνη καὶ στ' ἀπίστευτα. Ἄν λοιπὸν μᾶς νομίζης φίλους, λέγε μας τί συμβαίνει.

— Λοιπὸν, Γόργε, εἶπε ὁ Περίανδρος, ἀφοῦ εἶναι ἔτσι διηγῆσου ν' ἀκούσουν ὅλοι τὴν εἴδηση ποὺ μᾶς ἔφερες.

Ἡ εἶδηση.

Καὶ ὁ Γόργος ἄρχισε :

— Τρεῖς μέρες θυσιάζαμε καὶ τὴν τελευταία νύχτα εἶχαμε χορούς καὶ πανηγύρια. Ἡ σελήνη ἔχυνε τὸ ἀσημένιο φῶς της καὶ πνοὴ ἀνέμου δὲ ζάρωνε τὴν ἡσυχὴ θάλασσα. Ἡρεμία καὶ γαλήνη βασίλευε παντοῦ.

Ἐξαφνα πέρα στὸ ἀκρωτήριο κάποια κύματα ἐλαφρὰ φάνηκαν πῶς ἔφερναν κάτι, κάνοντας ἀφρὸ καὶ θόρυβο πολὺ. Παραξευεντήκαμε καὶ τρέξαμε ὅλοι πρὸς τὰ ἐκεῖ.

Κάτι ποῦ δὲ μπορούσαμε νὰ καταλάβουμε τί ἦταν, ἐρχόταν κατὰ τὴν ξηρὰ καὶ γύρω του εἶδαμε ἀρκετὰ δελφίνια. Ἄλλα τὸ περικύκλωναν, ἄλλα ἔτρεχαν ἐμπρὸς σὰν ὁδηγοί, κι ἄλλα ἀκολουθοῦσαν σὰν ἐπίσημη ἀκολουθία. Καὶ ἀνάμεσά της φαινόταν στὴν ἐπιφάνεια τῆς θάλασσας ἕνας ὄγκος ἀκαθόριστος, ποῦ κάποιοι τὸν κρατοῦσε, γιὰ νὰ μὴ βυθιστῆ.

Σὲ μιὰ στιγμή συγκεντρωθῆκανε, καὶ ὅλα μαζί βοηθώντας, ἔφεραν καὶ ξάπλωσαν στὴν ἀμμουδιὰ ἕνα ζωντανὸν ἄνθρωπο. Κι αὐτὰ ξανάφυγαν μὲ χαρούμενα πηδήματα — ἔτσι μᾶς φάνηκε — κατὰ τὸ ἀκρωτήριο. Σὲ λίγο τὰ χάσαμε ἀπὸ τὰ μάτια μᾶς· εἶχαν φύγει μακριά.

Πολλοὶ ἀπὸ μᾶς τρόμαξαν κι ἔφυγαν· λίγοι μόνο μαζί μου τόλμησαν νὰ πλησιάσουν.

Ἄλλὰ τί νὰ ἰδοῦμε! Ἀναγνωρίσαμε τὸ μεγάλο κιθαρωδὸ Ἀρίονα ἀπὸ τὴν ἐνδυμασία του. Φοροῦσε τὴν ὠραία στολὴ τοῦ κιθαρωδοῦ καὶ ἦταν στεφανωμένος. Μὰ καὶ ἂν μᾶς ἔμενε ἵχνος ἀμφιβολίας, γρήγορα ὁ ἴδιος μᾶς τὴν ἔβγαλε, λέγοντας τ' ὄνομά του.

Τὸν πήγαμε λοιπὸν σὲ μιὰ σκηνή, ὅπου ἀναπαύτηκε λίγο, γιατί δὲν ἦταν καὶ πολὺ κουρασμένος. Ἐπειτα μᾶς διηγήθηκε τὴν ἱστορία του, ἀπίστευτη γιὰ ὅλο τὸν κόσμον, ὄχι ὅμως καὶ γιὰ μᾶς, ποῦ εἶδαμε τὸ τέλος της.

‘Απίστευτη, ἀλλ’ ἀληθινή.

— Καί τί σᾶς εἶπε ; ρώτησε κάποιος μὲ περιέργεια.

— Εἶχε ἀποφασίσει — μᾶς ἔλεγε — ἀπὸ πολὺν καιρὸ νὰ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὴν Ἰταλία ἔπειτα ἀπὸ τόσους θριάμβους. ‘Αλλὰ ὄλο κι ἀνέβαλλε. “Ὅταν ὄμως τοῦ ἔγραψε ὁ Περίανδρος, ποὺ τόσο τὸν ἀγαποῦσε, πήρε τὴν ἀπόφαση· καὶ ὅταν βρῆκε ἓνα ἐμπορικὸ πλοῖο ἀπὸ τὴν Κόρινθο, μπῆκε καὶ ταξίδεψε ἀμέσως.

Τρεῖς μέρες ταξίδευαν μὲ ὠραῖο καιρὸ, ἤσυχα. ‘Αλλὰ τὴν τρίτη κατὰλαβε ἀπὸ κάτι κρυφομιλήματα, ὅτι σκόπευαν νὰ τὸν σκοτώσουν οἱ ναῦτες, γιὰ νὰ τὸν ληστέψουν. Κι ἀπὸ ἓνα κρυφὸ μήνυμα τοῦ πλοιάρχου ἔμαθε, ὅτι εἶχαν ἀποφασίσει νὰ τὸ κάμουν ἐκεῖνη τῆ νύχτα.

‘Ενῶ δὲν εἶχε νὰ περιμένῃ ἀπὸ πουθενὰ βοήθεια καὶ δὲν ἤξερε τί νὰ κάμῃ, τοῦ ἤρθε μιὰ ἰδέα : Νὰ στολιστῆ καὶ νὰ φορέσῃ ζωντανὸς ἀκόμη γιὰ σάβανό του τὴν ὠραία στολή, ποὺ φοροῦσε στοὺς μουσικοὺς ἀγῶνες καὶ ν’ ἀποχαιρετῆσῃ τὴ ζωὴ μὲ τραγούδια.

Φόρεσε λοιπὸν τὴν ὄμορφη στολή του καὶ τοὺς εἶπε, ὅτι θέλει νὰ τραγουδήσῃ τὸν Πυθικὸ ὕμνο, γιὰ νὰ δώσῃ ὁ θεὸς ‘Απόλλων νὰ ταξιδέψουν μὲ τὸ καλὸ. Στάθηκε λοιπὸν στὴν κουπαστὴ τῆς πρύμης κι ἄρχισε τὸ ὠραῖο τραγούδι.

Εἶχε τραγουδήσει τὸ μισὸ ὕμνο, ὅταν ὁ ἥλιος βασιλεύοντας κρύφτηκε πίσω ἀπὸ τὴ θάλασσα. Τὰ βουνὰ τῆς Πελοποννήσου πρόβαλαν ἀπὸ μακριὰ δείχνοντας τὴ γνώριμη κι ἀγαπημένη πατρίδα.

Οἱ ναῦτες τότε δὲν περίμεναν νὰ νυχτώσῃ, γιὰ νὰ κάμουν τὸ φόνο. Μὲ γυμνὰ ξίφη ὄρμησαν ἐπάνω του καὶ ὁ πλοίαρχος σκέπασε τὸ πρόσωπό του γιὰ νὰ μὴν ἰδῆ τὸ φριχτὸ κακούργημα. Μ’ ἓνα πήδημα τότε ὁ θεῖος κιθαρωδὸς ἔπεσε στὴ θάλασσα, ὅσο μπορούσε μακρύτερα ἀπὸ τὸ πλοῖο. Προτοῦ ὄμως βυθιστῆ ὀλόκληρο τὸ σῶμα του στὸ νερό, μερικὰ δελφίνα ἔτρεξαν ἀποκάτω καὶ τὸν ἀνασήκωσαν.

Στὴν ἀρχὴ δοκίμασε ἀπορία καὶ ταραχὴ καὶ ἀγωνία. ‘Αλλὰ γρήγορα ἠσύχασε καὶ ἄρχισε νὰ θαυμάζῃ γιὰ τὸ τυχαῖο πε-

ριστατικό. Γιατί ένιωσε πώς τόν έφεραν άναπαυτικά και παρατήρησε πώς τόν τριγύριζαν με μεγάλη συμπάθεια τά κλημένα τά δελφίνια.

Έπειτα πάλι, βλέποντας πόσο έμενε πίσω τó πλοίο, καθαρά κατάλαβε τó μεγάλο θαύμα. Αισθάνθηκε τότε μιάν άνεκφραστη ίκανοποίηση, όχι για τή σωτηρία τής ζωής του, αλλά για τήν τιμή, πού τούκαναν. Γιατί, χωρίς νά ξέρη τήν αίτία, οί θεοί τούδιναν μιάν όλοφάνερη δόξα κι έδειχναν, ότι τούς ήταν πολú άγαπητός άνθρωπος.

‘Ο όφθαλμός τής Δικαιοσύνης.

Βλέποντας άκόμη τόν ούρανó γεμάτο άπ’ άστέρια και τή σελήνη ν’ άνεβαίνη φωτόλουστη και τή θάλασσα ν’ άπλώνεται άκύμαντη και ν’ άνοίγη στο πέρασμά του ήσυχη, συλλογιζόταν μέσα του, ότι δέν είναι ένας μόνο ó όφθαλμός τής Δικαιοσύνης. Με όλα αυτά τ’ άστέρια έπιβλέπει και παρακολουθεί ó Θεός όσα γύρω συμβαίνουν και στήν ξηρά και στή θάλασσα.

Με τίς σκέψεις αυτές τó σώμα του, πού κουραζόταν και βάραινε, άνακουφιζόταν. Τέλος, όταν τά δελφίνια πέρασαν ήρεμα και με προσοχή τó άκρωτήριο και κολυμπώντας σύρριζα με τήν ξηρά τόν όδηγούσαν άσφαλώς, όπως ó καλός καπετάνιος τó πλοίο του στο λιμάνι, ένιωσε καθαρά, ότι ή μεταφορά του έγινε με τήν όδηγία κάποιου θεοú.

Έπειτα τόν ρώτησα:

—Πού νομίζεις, ότι θ’ άράξη τó πλοίο;

—Έξάπαντος στήν Κόρινθο, μ’ άποκρίθηκε εκείνος. Άλλά θα καθυστερήσει πολú. Γιατί περισσότερο άπό πεντακόσια στάδια με μετακόμισαν τά δελφίνια, άπό εκεί πού έπεσα στή θάλασσα. Κι άμέσως έγινε γαλήνη και δέν μπορούσε νά κινηθή γρήγορα τó πλοίο.

Τόν ρώτησα άκόμη κι έμαθα τó όνομα τού έφοπλιστή και τού πλοιάρχου και τó σημά τού πλοίου και έστειλα πλοία και στρατιώτες σ’ όλα τά λιμάνια νά παραφυλάξουν. Τόν Άρίονα

τὸν ἔφερα κρυμμένο, γιὰ νὰ μὴ μάθουν τὴ σωτηρία του καὶ μᾶς ξεφύγουν.

Εἶναι λοιπὸν ὀλοφάνερο, ὅτι τὸ περιστατικὸ ἔγινε ἀληθινὰ μὲ θεία χάρη. Γιατί, μόλις ἦρθα ἐδῶ, ἔμαθα, ὅτι κατάσχεσαν οἱ στρατιῶτες τὸ πλοῖο καὶ ἔπιασαν τὸν ἔμπορο καὶ τοὺς ναυτες.

Ὁ Περίανδρος τότε ἔδωσε διαταγὴν στὸ Γόργο νὰ τρέξη ἀμέσως καὶ νὰ βάλῃ στὴ φυλακὴ ὄλους καὶ κανεῖς νὰ μὴ τοὺς πλησιάσῃ, μήτε νὰ τοὺς εἰποῦν, ὅτι σώθηκε ὁ Ἄριων. Κι αὐτὸ γιὰ νὰ προδοθοῦν μόνοι τους καὶ νὰ τιμωρηθοῦν.

Ἡ Μουσικὴ.

— Ἐσεῖς γελάτε μὲ τὰ ζῶα μου καὶ τὰ πουλιά μου, ποὺ μιλοῦν, εἶπε ἐπεμβαίνοντας ὁ Αἴσωπος καὶ ὑποννοῦσε τοὺς μύθους του. Ἄλλὰ τὰ δελφίνια σας πῶς μποροῦν νὰ κάνουν τέτοια ἀνδραγαθήματα;

— Τὰ δελφίνια, ἀποκρίθηκε ὁ Σόλων, ἂν γοητευθοῦν ἀπὸ τοὺς αὐλοὺς ἢ ἀπὸ ὀρισμένες μελωδίες, βοηθοῦν τὸν ἄνθρωπο. Γιατί, ὅπως εἶναι γνωστὸ σὲ ὄλους, ἀρέσει πολὺ στὰ ζῶα αὐτὰ ἡ μουσικὴ καὶ τὴν παρακολουθοῦν καὶ κολυμποῦν, ὅταν εἶναι γαλήνη κοντὰ στὰ πλοῖα καὶ διασκεδάζουν μὲ τὰ τραγούδια. Γι' αὐτὸ ὑπάρχει ἕνας ἄγραφος νόμος, ποὺ προστατεύει τὴν ἀσφάλειά τους. Κανεῖς δὲν τὰ κυνηγᾷ, οὔτε τὰ βλάπτει.

Κατὰ Πλούταρχον. [Διασκευὴ Ν. Α. Κ.]

« Συμπόσιον »

ΣΙΤΑΡΙ - ΚΡΙΘΑΡΙ

Οἱ προεστοὶ τῆς Ἀθήνας εἶχανε σύναξη μυστικὴ στὸ σπίτι τοῦ γερο-Θωμᾶ, τοῦ γεροντότερου, ποὺ ἦταν ἐκεῖ κοντὰ στὴ Ρόμβη. Ἄρχιζε νὰ σκοτεινιάζῃ μέσ' στὴν κάμαρη καὶ δὲν τὸ κρίνανε σωστὸ ν' ἀνάψουνε λυχνάρι, γιὰ νὰ μὴ δώσουν ἀφορμὴ

νά μπῆ κανείς, ἄν κι εἶχανε τόση ἐμπιστοσύνη στὴ νοικοκυρά, ὅση εἶχανε καὶ στὸν ἄντρα της τὸν ἴδιον. Ἔπειτα, ὅ,τι ἦτανε νὰ ξέρη αὐτὴ, τόξερε. Κι ἀφοῦ οἱ ἄρχοντες εἶχανε φυλακιστῆ στὸ Κάστρο*, οἱ γέροι συναχτήκανε στ' ἀρχοντικό της νὰ σκεφτοῦνε γιὰ πράματα πολὺ σοβαρά. Οἱ χωριάτες γύρω στὰ χωριά εἶχαν ἀρχίσει ν' ἀναταράζωνται, καὶ τὸ μεγάλο κίνημα τοῦ σηκωμοῦ δὲν ἦτανε μακριά.

Ἄπο τὸ χωριό, ποῦ ἦτανε τὸ κέντρο τοῦ βρασμοῦ, φτάνανε κρυφὲς παραγγελίες στοὺς προεστοὺς τῆς χώρας, καὶ ζητοῦσαν ἀνταπόκριση μ' αὐτούς, καὶ περιμένανε τὶς προσταγές τους.

Μέσ' στὸ σπίτι τὸ σκοτάδι πύκνωνε καὶ θάμπωνε κι οἱ γέροι μόλις ὁ ἓνας ἔβλεπε τὸν ἄλλο. Κανένας δὲ μιλοῦσε πιά, μὰ ἡ ἴδια σκέψη περνοῦσε ἀπὸ τὰ κεφάλια τους καὶ τῶν ὀχτῶ ποὺ κάθονταν ἐκεῖ μέσα ἀκίνητοι, κι εἶχαν ἀφήσει σβηστά πιά τὰ τοιμπούκια τους, μέσ' στὴν ἀνησυχία τους. Ξέρανε πὼς οἱ Τοῦρκοι ἀρχίσανε νὰ παίρνουνε εἶδηση, ὅτι κάτι σοβαρὸ ἔτρεχε ἀνάμεσα στοὺς Χριστιανοὺς, τοὺς ἄπιστους, κι ὁ Ζαμπίτης* τοῦ Κάστρου, μὲ τὰ σαράντα περιβόλια στὰ περίχωρα, μέτρα δυνατὰ εἶχε πάρει, φρουρὲς ἀπ' Ἀρβανίτες φυλάγανε τὶς πόρτες τῆς χώρας καὶ γιὰ νὰ περάσης ἔπρεπε ἢ μὲ τὸ καλὸ νὰ τοὺς κάμης νὰ σ' ἀφήσουν ἢ κρυφὰ νὰ πηδήσης τὰ τείχη καὶ νὰ πᾶς. Μὰ τότε δύσκολα θὰ γύριζες, γιατί στὶς πόρτες θὰ σὲ πιάνανε.

Τέλος ἓνας ἀπ' τοὺς γέρους ἀποφάσισε νὰ ξεστομίση τὸ βαρὺ τὸ ἐρώτημα :

— Ποιὸς εἶν' ἄξιος νὰ πάρη ἀπάνω του αὐτὴ τὴ δουλειά, νὰ βγῆ ὄχι κρυφὰ ἀπ' τὴ χώρα, ἀλλὰ μὲ τὴν ἄδεια τῆς φρουρᾶς ;

Κανείς δὲν ἀποκρίθηκε. Γιὰ κάμποση ὦρα ἔμειναν ἀκόμα ἀμίλητοι, σάν κάτι νὰ περίμεναν.

Ἐνας ἀλαφρὸς ψίθυρος ἀκούστηκε κατὰ τὴν πόρτα, ποῦ ὅλοι τὴ θαρροῦσανε κλειστή, τὴν πόρτα πούφερνε πρὸς τὸ ἡλιακὸ* ἀπάνου. Μέσ' στὸ σκοτάδι ξεχώρισε γνῶριμη παιδιοῦ μορφή, ἀκίνητη, συμμαζεμένη, κολλητὴ στὸν τοῖχο. Ὅλων τὰ

μάτια, συνηθισμένα στο σκοτάδι, γνωρίσανε τοῦ νοικοκύρη τὸ Θωμάκο, ἀπὸ τὰ δύο του ἀγγόνια τὸ μικρότερο. Αὐστηρὰ τοῦ μίλησε ὁ παππούς.

— Τί μπήκες ἐσὺ ἐδῶ πέρα ; εἶπε ὁ γερο-Θωμάς. Ποιὸς σ' ἔστειλε ; Ἐχεις πολλήν ὥρα ἐδῶ ; Ἀπὸ ποῦ πέρασες ; Ἐγὼ ἔχω τὴν πόρτα ἀμπαρωμένη.

— Μπήκα, εἶπε τὸ παιδί . . . Κατέβηκα ἀπὸ τὸ ἡλιακό . . .

— Πῶς τόκαμες αὐτό ; εἶπε ὁ γέρος αὐστηρότερα. Τίνος τὴ γνώμη πήρες ; Ποιὸς σ' ἔβαλε νὰ τὸ κάμης αὐτό ;

— Ὅχι. Μοναχός μου ! Εἶπε ζωηρὰ τὸ παλικάρι καὶ προχώρησε δυὸ βήματα.

Ἡ μιλιὰ του ἀντηχοῦσε καθαρὴ μέσ' στὸ σκοτάδι.

— Κατάλαβα πῶς θὰ λέγατε γιὰ τὴν πατρίδα . . . Ἦθελα ν' ἀκούσω κι ἐγὼ . . .

Τοῦ κάθε γέροντα ἡ καρδιά γύρισε στὸν τόπο της. Τ' ἀγγόνι τοῦ γερο-Θωμά ἦταν ἀθῶο, κίνδυνο δὲ φοβέριζε γι' αὐτοὺς καὶ γιὰ τὰ σπίτια τους. Τὸ παιδί ἤθελε ν' ἀκούσῃ ποῦ μιλοῦσανε γιὰ τὴν πατρίδα . . . Ὁ παππούς του ἦτανε ἔτοιμος νὰ τὸ συμβουλέψῃ πρῶτα κι ὕστερα νὰ τὸ διώξῃ, μὰ δὲν πρόφτασε. Τὸ παιδί πρόλαβε τὸ σκοπὸ του.

— Ἐγὼ πάω, εἶπε σοβαρὰ, σὰ νὰ μιλοῦσε μὲ τὸν ἑαυτό του.

— Ποῦ ;

— Στὸ χωριό. Δὲ θέλετε νὰ στείλετε ἄνθρωπο ; Θὰ πάω ἐγὼ.

— Πῶς θὰ πᾶς ἐσὺ, παιδί μου ; εἶπε ὁ παππούς ἀνήσυχος, μὰ καὶ μαλακωμένος τώρα.

— Μὲ τ' ἄλογο, καβάλα . . . θὰ πάρω καὶ τὸν καρά, σανὸ θὰ πάω νὰ κόψω . . . Θάχω καὶ τὸ κλαδευτήρι.

Χαμήλωσαν οἱ μιλιές τῶν προεστῶν. Τὸ παιδί, ὀρθὸ πάντα μὰ ὄχι μακριὰ ἀπ' τὴ συντροφιά τους, ἀκούγε.

Πέρασε ἀπὸ τὴ μενιδιάτικη πόρτα τραγουδώντας, τὸ πρῶι, ἀργά, καμαρωτὰ καὶ δὲν ἔδωσε καμιά ὑποψία. Στοῦ Ἀγᾶ τὴ βρῦση πότισε τ' ἄλογα. Ξακολούθησε τὸ δρόμο του, ἔφτασε στὸ χωριό, τέλειωσε τὸ σκοπὸ του, ἔκοψε καὶ σανὸ καὶ γύρισε μὲ

τόν τρανό τό λόγο γραμμένο βαθιά στά φυλλοκάρδια του, πού ό Χατζη-Μελέτης, τής Χασιάς ό Καπετάνος, κι ό Μητρο-Λέκας τοῦ Μενιδιού μέ δισταγμό τοῦ ἐμπιστευτήκανε, γιατί τόν εἶδανε τόσο μικρό. Μά τό παιδί αὐτός ό λόγος τό μεγάλωσε καί τόκαμε ἄντρα, ἄξιο νά φυλάξη τό διαμάντι τ' ἄξετίμητο, καί στό φῶς νά μὴν τό δεῖξη παρά μοναχά στῶν προεστῶν τῆς Ἀθήνας τήν καρδιά νά τό ἐμπιστευτῆ βαθιά...

Γύρισε ὅπως ἦρθε, ἤσυχα καί χωρίς κανένα πρόσκομμα, καί τράβηξε ἴσια στοῦ παπποῦ του. Ἐκεῖ δὲν τόν ἤυρε τό γέρο του παππού. Μά ἡ γιαγιά του ἦταν ἄνω κάτω. Καί σέ λίγο, νά κι ἔφτασε κι ἡ μάνα του.

— Ἄχ, παιδάκι μου, ἦρθες; εἶπε ἡ μάνα...

Σέ λίγο ἔφτασε ό γερο-Θωμάς. Ἦτανε πολὺ χλωμός κι ἀνήσυχος. Ἄμα ὅμως εἶδε τό παιδί, ξαλάφρωσε ἀπό τῆ λαχτάρα πού τόν ἔπνιγε. Πῆρε βαθιά ἀναπνοή κι εἶπε μέ ἀλαφρή τρεμούλα στή φωνή του:

— Ἦρθες, παιδί μου! εἶπε. Πάμε μέσα...

Περάσανε στό πιό βαθύ δωμάτιο πού δὲν εἶχε ἐκεῖ παράθυρο.

— Λέγε τώρα γρήγορα... Τί ἀπόκριση μᾶς φέρνεις;

— Τίς εἰκοσιέξι τοῦ μηνός (Ἀπριλιοῦ) νά τοὺς καρτεροῦμε. Θά μπουνε ἀπό τὰ τεῖχια, ἀνάμεσα πόρτα Ἀγι-Ἀποστόλων καί τῆς Μπουμπουνίστρας. Ξημερώματα, εἶπανε, σι τ ἄ ρ ι - κ ρ ι θ ἄ ρ ι, ὅσο μοναχά νά ξεχωρίζεται...

— Καλά, παιδί μου, σιτᾶρι-κριθᾶρι... Τρέχα τώρα ἔξω νά φανῆς, νά παίξεις μέ τ' ἄλλα τὰ παιδιά. Καί σέ κανέναν τίποτα νά μὴ μιλήσης. Ἀγκαλά, δὲν εἶν' ἀνάγκη αὐτό νά σοῦ τό πῶ. Τό ξέρεις μοναχός σου.

— Καλά, παππού! Εἶπε τό παιδί χαρούμενο κι ἔτρεξε στά παιγνίδια του.

Σέ λίγες μέρες οἱ χωριάτες πατοῦσαν τήν Ἀθήνα ξαφνικά κι ἀδερφωμένοι μέ τοὺς πολῖτες κλείνανε τοὺς Τούρκους στήν Ἀκρόπολη.

Γιάννης Βλαχογιάννης.

« Τὰ παλικάρια τὰ παλιά »

ΟΙ ΨΥΧΟΓΙΟΙ

Στά μεγάλα χρόνια του 21 τὰ παιδιά δὲν κάθονταν στὸ σπίτι τους ἡσυχὰ καὶ ἀμέριμνα, ὅπως σήμερα.

Παιγνίδια καὶ χαρὲς δὲν εἶχαν, οὔτε καὶ μάθαιναν πολλὰ γράμματα. Ἀπὸ μικρά, πρὶν καλὰ καλὰ γνωρίσουν τὸν κόσμον, ἔφευγαν στὰ βουνὰ κοντὰ στοὺς κλέφτες καὶ γινόταν ψυχογιοί, δηλαδή πρόσκοποι ἢ βοηθητικοὶ στρατιῶτες. Σινηθίζαν τὶς τρομάρες τοῦ πολέμου καὶ τὶς κακουχίες τῆς κλέφτικης ζωῆς, γυμνάζονταν στὸ σπαθὶ καὶ στὸ τουφέκι, στὸ τρέξιμο καὶ στὰ πολεμικά. Ὅταν μεγάλωναν καὶ ἔδειχναν θάρρος καὶ ἀνδρεία, ὁ καπετάνιος τοὺς ἔκανε παλικάρια του. Τοὺς ἔδινε τ' ἄρματα καὶ τοὺς ἔβαζε στὴν πολεμικὴ ὑπηρεσία του.

Οἱ ψυχογιοὶ ἦταν ἀντρεωμένα παιδιά. Παρ' ὅλο ποῦ ἦταν μικροὶ στὰ χρόνια, εἶχαν ἀτρόμητη καρδιά καὶ ἀξιοθαύμαστη ἀντοχή. Δὲν τοὺς πείραζε οὔτε τὸ κρύο οὔτε ἡ ἄγρια ζωὴ τοῦ Κλέφτη. Δὲν τρομάζανε στὸν πόλεμο, δὲ φοβόνταν νὰ γυρίζουν νύχτα, στὰ ἄγρια καὶ κακοτράχαλα * βουνὰ. Οἱ ψυχογιοὶ δὲν πολεμοῦσαν, ἄρματα δὲ σήκωναν, ὅμως ἔκαναν σπουδαία δουλειά, γιατί βοηθοῦσαν τοὺς καπετάνιους στὸν πόλεμο, τοὺς παράστεκαν στὴ μάχη.

Αὐτοὶ σήκωναν τὰ τρόφιμα, κουβαλοῦσαν τὸ ἄσκι γεμάτο νερό, γιὰ νὰ πίνουν οἱ Κλέφτες, ἔφερναν τὰ βόλια. Ἔκαναν καὶ πολλὲς ἄλλες ἀγγαρίες δύσκολες, ποῦ γιὰ νὰ τὶς βγάλουν πέρα, χρειάζονταν τόλμη καὶ ἰκανότητα. Οἱ ψυχογιοὶ πολλὲς φορὲς ἔκαναν κατασκοπεύσεις στὰ γύρω χωριά γιὰ τὶς κινήσεις τοῦ ἐχθροῦ, ἔφερναν παραγγελίες τοῦ καπετάνιου. Πολλὲς φορὲς στὸ μεγάλο κίνδυνο ἔπαιρναν, ὅσοι ἦταν κἀπως γυμνασμένοι, τὰ ὄπλα στὰ χέρια τους καὶ ἀγωνίζονταν μὲ αὐτοθυσία δίπλα στοὺς Κλέφτες. Οἱ ψυχογιοὶ εἶναι οἱ πρόσκοποι τοῦ Ἀγώνα μας καὶ πρόσφεραν μεγάλες ὑπηρεσίες στὴν πατρίδα. Τραβοῦσαν πολλὰ μαρτύρια, κακοπαθοῦσαν ὑπερβολικά. Τὸ ὄνειρό τους ἦταν νὰ γίνουν κι' αὐτοὶ μιὰ μέρα παλικάρια, νὰ πιάσουν στὸ χέρι τους ὄπλο, νὰ ζωστοῦν σπαθὶ, νὰ πολεμήσουν στὶς πρῶτες γραμμὲς γιὰ τὸ ξεσκλάβωμα τῆς πατρίδας τους.

“Όλοι οί μεγάλοι πολέμαρχοι τοῦ Ἀγώνα ἔκαναν στά παιδικά τους χρόνια ψυχογιό, κοντά σέ ξακουστούς καπετάνιους. Ὁ Διάκος, ὁ Κολοκοτρώνης, ὁ Καραϊσκάκης, ὁ Γκούρας ἄφησαν ἀπό μικροί τὸ σπίτι τους κι ἔφυγαν στά βουνά. Ὁ Κολοκοτρώνης γεννήθηκε κάτω ἀπὸ μιὰ βαλανιδιά σὲ ἄγρια βουνοκορφή. Ὁ Καραϊσκάκης γεννήθηκε σὲ μιὰ σπηλιά, νύχτα, μέσα στά χιόνια.

Γιὰ τὸν Καραϊσκάκη διηγοῦνται, πὼς ὅταν ἀκόμα ἦταν ψυχογιός, δεκατεσσάρων χρονῶν παιδί, ὁ καπετάνιος του, ὁ περίφημος Κατσαντώνης, δὲν τοῦ ἔδινε ὄπλο, παρὰ τὸν εἶχε πολὺ καιρὸ νὰ σηκῶνῃ τὸ ἄσκι μὲ τὸ νερὸ καὶ νὰ γυρίζῃ πίσω ἀπὸ τοὺς Κλέφτες. Ὁ Καραϊσκάκης εἶχε βαρεθῆ πιά τῇ βοηθητικῇ αὐτῇ ὑπηρεσίᾳ. Ἦθελε κι αὐτὸς τὸ γρηγορώτερο νὰ γίνῃ παλικάρι, νὰ ζωστῇ τ’ ἄρματα, νὰ βγῆ πρῶτος στὴ μάχη. Ὁ Κατσαντώνης ὅμως δὲν τὸν προβίβαζε, γιατί τὸν ἔβρισκε ἀκόμα πολὺ μικρό.

Μιὰν ἡμέρα ὁ Καραϊσκάκης παράτησε τὸ ἄσκι κάτω κι ἔφυγε. «Ἄς τὸ σηκῶσῃ ἄλλος», εἶπε. “Ὅταν τόμαθε ὁ Κατσαντώνης, θύμωσε κι ἔδωσε διαταγὴ νὰ τοῦ τὸν παρουσιάσουν, γιὰ νὰ δώσῃ λόγο.

— Γιατί τὸ ἄφησες τὸ ἄσκι; τὸν ρώτησε αὐστηρά.

— Καπετάνιε μου, βαρέθηκα. Θέλω ὄπλο νὰ πολεμήσω κι ἐγώ, τοῦ ἀποκρίθηκε κατακόκκινος ὁ Καραϊσκάκης.

— Μὴν τὸ παρατᾶς, τοῦ εἶπε ὁ Κατσαντώνης. Θὰ ἔρθῃ ἡ ἡμέρα καὶ μόνο του τὸ ἄσκι θὰ σὲ παρατήσῃ.

Καὶ δὲν ἄργησε, ἀλήθεια. Ὑστερα ἀπὸ λίγον καιρὸ, σὲ μιὰ φοβερὴ μάχη, τὰ παλικάρια τοῦ Κατσαντώνη, χτυπημένα ἀπὸ τὸν ἐχθρό, ἄρχισαν νὰ φεύγουν. Ὁ Καραϊσκάκης μένει πίσω. Παίρνει ἓνα παρατημένο ὄπλο κι ἀρχίζει νὰ ρίχνῃ. Σκοτώνει δυὸ ἐχθρούς. Ἀπὸ τὸν ἓνα πήρε τὴν ἄρματωσιά. Τὰ παλικάρια τοῦ Κατσαντώνη παίρνουν θάρρος καὶ γυρίζουν πίσω. “Όλοι μαζί μὲ νέες δυνάμεις χτυποῦν τὸν ἐχθρό καὶ τὸν βάζουν στὸ κυνήγι. Ὁ Κατσαντώνης ὕστερα ἀπὸ τὴ νίκη μάζεψε τὰ παλικάρια του, φώναξε τὸν ἀτρόμητο ψυχογιό του καὶ μπροστὰ σ’ ὄλους

βγάζει τὸ σπαθί του καὶ τὸ περνᾷ στὴ μέση τοῦ Καραϊσκάκη.

—'Απὸ δῶ κι ἐμπρός, τοῦ εἶπε, θὰ εἶσαι πρωτοπαλικάρο. Πάρε τ' ἄρματά σου. Εἶδες, ποῦ τὸ ἄσκι σὲ παράτησε μόνο του; Δὲ σοῦ τόλεγα;

'Απὸ τότε ὁ Καραϊσκάκης ἄρχισε τὸ ἔνδοξο στάδιό του.

Γ. Βαλέτας.

'Απὸ ἀνέκδοτη συλλογὴ

Ο ΗΡΩΑΣ ΤΩΝ ΣΕΡΡΩΝ

(ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΛΑΪΚΗ)

Μ' ἓνα πήδημα.

Χ "Όταν ἦμουν μικρή, μοῦ διηγήθηκαν μὴν ἱστορία, ποῦ ὅσα χρόνια κι' ἂν περάσουν, δὲ θὰ τὴ λησμονήσω ποτέ. Τόσο ζωηρὰ ἔμεινε στὴν ἐνθύμησή μου.

Ἡ ὠραία πόλη τῶν Σερρῶν ἦταν ἀκόμη σκλαβωμένη, καὶ σὰ νὰ μὴν ἔφτανε αὐτὸ μεγάλη δυστυχία βασιάνιζε τοὺς Χριστιανούς. Βροχὲς καὶ χαλάζι εἶχαν καταστρέψει ὅλα τὰ γεννήματα καὶ ὅλα τὰ σπαρτά τους. Καὶ ὅμως ἦταν ὑποχρεωμένοι νὰ πληρώνουν πολὺ βαριοὺς φόρους στοὺς Τούρκους. Μὰ ἐπειδὴ δὲν εἶχαν νὰ πληρώσουν, οἱ φυλακὲς ἦταν γεμάτες ἀπὸ χρεοφειλέτες Χριστιανούς.

Τὰ χρόνια αὐτὰ τῆς δυστυχίας ἔτυχε νὰ ἐπισκεφτῆ τὴν πόλη τοὺς ἓνας μέγας Βεζίρης*, ποῦ τὸν εἶχε στείλει ἀπὸ τὴν Πόλη ὁ Σουλτάνος. Ὁ Βαλῆς*, γιὰ νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ, τοῦ ἔκαμε πολλὰ γεύματα, ἀλλὰ γιὰ νὰ τὸν κολακέψῃ ἀκόμη περισσότερο, σκέφτηκε νὰ τοῦ κάμῃ καὶ ἓνα ἐξαιρετικὸ στὴν ἐξοχή.

"Ἐξω ἀπὸ τὴν Σέρρες ἦταν μιὰ μαγευτικὴ θέσις σὲ μιὰ ρεματιά, ποῦ χώριζε δυὸ βουνά. Νερὰ καθάρια, ποῦ κυλοῦσαν μὲ γλυκὸ κελαρυσμό, δάση ἀπέραντα καταπράσινα στόλιζαν τὴ μαγευτικὴ ἐκείνη ἐξοχή. Μιὰ γέφυρα, τόσο δὰ στενὴ, ποῦ οὔτε ἐλάφι δὲν μποροῦσε νὰ περάσῃ ἐπάνω της, ἔνωνε τὰ δυὸ βουνά. "Ἔστεκε καμαρωτὴ καμαρωτὴ καὶ κάτω ἦταν ἄβυσσος.

τὴν εἶχαν χτίσει σὲ παλαιούς χρόνους γιὰ νὰ μεταφέρουν τὸ νερὸ ἀπὸ τὸ ἕνα βουνὸ στὸ ἄλλο· ἦταν δηλαδὴ ὕδραγωγεῖο.

Ὁ Βεζίρης ἔμεινε ἐνθουσιασμένος καὶ συχνὰ εὐχαριστοῦσε τὸ Βαλῆ γιὰ τὴν ὠραία ἰδέα του, ποὺ στρώθηκε τὸ τραπέζι στὴν ἐξοχή, καὶ γιὰ τὴν πολυτέλεια τῶν φαγητῶν. Ἄλλὰ ὁ Βαλῆς δὲν ἦταν ἱκανοποιημένος· συχνὰ κοίταζε τὴ γέφυρα σὰν κάτι νὰ συλλογιζόταν. Ἔξαφνα προσκαλεῖ τὸν ὑπασπιστὴ του καὶ κάτι τοῦ λέγει στ' αὐτί.

Ἐκεῖνος στάθηκε σὰν ἀπολιθωμένος· τόσο τὸν ἐτάραξε τὸ μυστικὸ τοῦ Βαλῆ.

— Πήγαινε, τοῦ εἶπε, νὰ μοῦ φέρης ἐδῶ κανέναν, ποὺ μὲ τὸ ἄλογό του νὰ περάσῃ τρεχάτος μ' ἕνα πήδημα ἀπὸ τὸ ἕνα βουνὸ στὸ ἄλλο, ἐπάνω ἀπὸ τὴ γέφυρα.

Καὶ ποιὸς θὰ δεχόταν νὰ διασκεδάσῃ μὲ τὸ θάνατό του τὸ Βαλῆ; Καὶ ὁ τολμηρότερος καβαλάρης δὲ θὰ κατόρθωνε ἕνα τέτοιο πήδημα! Τὸ χάσμα ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ δυὸ βουνὰ ἦταν φοβερό· ἢ ἄβυσσος κάτω βαθιά· ἀλλὰ καὶ πρὶν προφτάσῃ νὰ πέσῃ νεκρὸς κάτω στὸ ποτάμι, κομμάτια θὰ γινόταν ἐπάνω στοὺς βράχους. Καὶ ποιὸς ὅμως τολμοῦσε νὰ πῆ ὄχι στὸν παντοδύναμο Βαλῆ;

Ἔσκυψε λοιπὸν ὁ ἀξιωματικὸς, δείχνοντας ἔτσι τὴν ὑποταγή του, κι ἔφυγε συλλογισμένος.

Σὲ λίγο ὁ κήρυκας ἔτρεχε βιαστικὸς σ' ὅλη τὴν πόλη γιὰ νὰ διαλαλήσῃ τὴν ἐπιθυμία τοῦ κυρίου τους καὶ τὴ μεγάλη ἀμοιβή, ποὺ περιέμενε ἐκεῖνον ποὺ θὰ τὸ κατόρθωνε.

Εἶχε τελειώσει τὸ γεῦμα καὶ οἱ χοροὶ ἐξακολουθοῦσαν· τὰ γύρω βουνὰ ἀντιλαλοῦσαν ἀπὸ τὰ ντέφια * καὶ τὰ τραγούδια. Ἐνας σχοινοβάτης ἐτοιμαζόταν ἐμπρὸς στὸ Βεζίρη νὰ κάμῃ τὰ γυμνάσματά του γιὰ νὰ τὸν διασκεδάσῃ. Ἔξαφνα ἕνας νέος ὡς δεκαοκτῶ ἐτῶν, ψηλός, συμπαθητικὸς, ἦρθε καὶ στάθηκε ἐμπρὸς στὸ Βαλῆ.

— Ἐγώ, Βαλῆ μου, θὰ κάμω αὐτὸ ποὺ ζήτησες, τοῦ εἶπε.

— Ἐχεις ἄλογο, τὸν ρώτησε ὁ Βαλῆς, ἀφοῦ τὸν κοίταξε

ἀπὸ τὸ κεφάλι ὡς τὰ πόδια, ἢ νὰ σοῦ δώσω ἀπὸ τὰ δικά μου ;
—“Ὅχι, Βαλή μου, ἔχω δικό μου.

Ἦταν Χριστιανὸς ὁ νέος· Βαγγέλη τὸν ἔλεγαν καὶ ὄλοι τὸν ἤξεραν στὴν πόλη. Ἀπὸ μικρὸς εἶχε χάσει τὸν πατέρα του καὶ ἀπὸ τότε ὅ,τι ἐργασία τούδιναν, ὅσο δύσκολη κι’ ἂν ἦταν, προσπαθοῦσε νὰ τὴν κάμῃ· ἔπρεπε νὰ συντηρῇ τὴ μητέρα του, ποῦ τὸν εἶχε μονάκριβο.

Ὅταν μεγάλωσε, ἔγινε ταχυδρόμος καὶ παραγγελιοδόχος. Ἐκεῖνο τὸν καιρὸ δὲν ὑπῆρχαν οὔτε δρόμοι, οὔτε ταχυδρομεῖα. Πήγαινε λοιπὸν ἀπὸ τὸ ἓνα χωριὸ στὸ ἄλλο κι ἀπὸ τὴ μιὰ πόλη στὴν ἄλλη, μέσ’ ἀπὸ ἀπάτητα βουνά καὶ ἀπὸ λασπόδρομους, πότε γιὰ νὰ μεταφέρῃ ἐμπορεύματα, χρήματα καὶ γράμματα τῶν Χριστιανῶν ἢ καὶ τῶν Τούρκων καὶ πότε γιὰ καμιά παραγγελία ἢ γιὰ νὰ ὀδηγήσῃ ταξιδιώτες.

Εἶχε δικό του ἄλογο· καὶ καθὼς ἦταν πονετικός, τὸ ἀγαποῦσε πολὺ καὶ φρόντιζε νάχη τροφή, καθαρὸ νερό, στάβλο καθαρὸ· καὶ γι’ αὐτὸ τὸ ζῶο ἦταν ρωμαλέο. Μὲ τὴ νοημοσύνη ποῦ ἔχουν ὄλα τὰ ζῶα, καταλάβαινε τὸ ἄλογό του τὴν ἀγάπη τοῦ κυρίου του καὶ μὲ προθυμία τὸν ὑπηρετοῦσε χωρὶς νὰ δείξῃ ποτὲ πείσμα ἢ κούραση.

Τὸ πλησίασε λοιπὸν τώρα ὁ Βαγγέλης κι’ ἄρχισε νὰ τὸ χαϊδεύῃ. Ἐπειτα ἀνέβηκε ἐπάνω του καὶ χάθηκε ἀνάμεσα ἀπὸ τὸ πλῆθος. Τὸ πλῆθος ὀλοένα γινότανε πυκνότερο, γιὰτὶ ὄλοι ἔμαθαν τὴ διαταγὴ τοῦ Βαλῆ κι ἔτρεχαν περιέργοι στὴν ἐξοχὴ νὰ ἴδουν τί θὰ ἀπογίνῃ.✕

Ἡ ἀμοιβή.

✕ Ἐξαφνα ἓνας δυνατὸς καλπασμὸς ἀντήχησε ἀπὸ τὸ ἀπέναντι βουνό. Κάποιος ἔτρεχε σὰν ἀστραπὴ πρὸς τὸ μέρος τῆς γέφυρας. Οἱ χοροὶ καὶ τὰ τραγούδια ἔπαψαν τότε· οἱ χορευτρίες στάθηκαν ἀκίνητες μὲ τὰ ντέφια ὑψωμένα, ὅπως βρέθηκαν, μιὰ ἀνατριχίλα σύγκορμη ἔπιασε ὄλο ἐκεῖνο τὸ πλῆθος τῶν Χριστιανῶν καὶ τῶν Τούρκων. Βουβαμάρια χύθηκε παντοῦ.

Ἄκουόταν τώρα ἡ βοή τοῦ καταρράχτη, καὶ τὸ μουγκρητὸ

κάτω βαθιά τοῦ ποταμοῦ· ἀκούοταν καί τὸ πέταγμα τῶν κοράκων, ποῦ φτεροῦγιζαν ἐπάνω ἀπὸ τὴν ἄβυσσο.

“Ὀλ’ αὐτὰ ἔδιναν κάτι θλιβερό, κάτι πένθιμο στὸ θέαμα ἐκεῖνο· αὐτὴ δὲν ἦταν διασκέδαση. Ἦταν κάτι πολὺ φοβερό-τερο καὶ ἀπὸ θανατικὴ καταδίκη!

Καὶ αὐτὸς ὁ Βαλῆς τώρα κατάχλωμος ἔβλεπε.

‘Ὁ νέος, γρηγορότερος κι ἀπὸ ἀστραπή, πλησίαζε τὴ γέφυρα. Θάλεγε κανεὶς, ὅτι στὰ στήθη ὄλων ἐκείνων τῶν ἀνθρώπων εἶχε σταματήσει ἡ ἀναπνοή!

Γιὰ μιὰ στιγμή τὸν εἶδαν ἐπάνω στὸ ἄλογό του ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ δυὸ βουνά μετὰ τὴ φοβερὴ ἄβυσσο κάτω, ἐπάνω ἀπὸ τὴ γέφυρα. Οὔτε τὴν ἄγγιξαν τὰ πόδια τοῦ ἀλόγου, ἀλλὰ μετὰ ὀρμὴ τὴν πήδησε καὶ ἤρθε καὶ στάθηκε ἐμπρὸς στὸ Βαλή.

Χιλιάδες χέρια ἀπλώθηκαν γιὰ νὰ κρατήσουν τὸ νέο, νὰ τὸν βοηθήσουν νὰ ξεπεζέψη. Ἰδρῶς ἔτρεχε ἀπὸ τὸ πρόσωπό του, ἀναπνοὴ δὲν μποροῦσε νὰ πάρῃ· μὰ εἶχε τὸ χαμόγελο στὰ χεῖλη καὶ τὰ μάτια του ἔλαμπαν ἀπὸ εὐτυχία!

— Τί θέλεις νὰ σοῦ δώσω; τὸν ρωτᾷ ὁ Βαλῆς. “Ὅ,τι καὶ ἂν ἐπιθυμήσης, δὲ θὰ σοῦ τὸ ἀρνηθῶ.

— “Ἐναν καφέ, Βαλή μου, θέλω!

‘Ὁ Βαλῆς νόμισε, ὅτι ζητοῦσε τὸν καφέ γιὰ νὰ συνέλθῃ.

— Πές μου τί ἄλλο θέλεις νὰ σοῦ δώσω! Ξαναεἶπε ὁ Βαλῆς. Τὸ κατόρθωμά σου ἀξίζει ὅ,τι κι ἂν ζητήσης. Θέλεις ἕνα μεγάλο χτήμα μετὰ εἰσόδημα γιὰ νὰ ζήσης πιά σὰν ἀφέντης; Θέλεις καὶ κανένα παράσημο νὰ δοξαστής;

— “Ὁχι!

— Μήπως προτιμᾷς, τὸν ρώτησε τότε καὶ ὁ Βεζίρης, νὰ σὲ πάρω στὴν Πόλη νὰ γίνῃς ἀκόλουθος τοῦ Σουλτάνου; Παλικάρη σὰν καὶ σένα ἀξίζει νᾶναι ὑπασπιστὴς του!

— “Ὁχι!

— Μήπως σοῦ ἀρέσει καλύτερα, ἀντὶ νὰ σὲ λένε μονάχα Βαγγέλη, νὰ σὲ ὀνομάσωμε ἀπὸ σήμερα Βαγγέλη Ἐφέντη ἢ Βαγγέλη Πασά; πρόσθεσε ὁ Βεζίρης, συγκινημένος, γιὰτὶ πάντοτε ἐθαύμαζε τὴν ἀνδρεία.

—“Έναν καφέ μόνο θέλω! ξαναείπε τώρα σταθερά ο νέος. Άλλά αυτόν τόν καφέ ζητώ να μου τόν ψήσουν με όλα τὰ χαρτιά, πού σ’ αὐτὰ εἶναι γραμμένα τὰ χρέη τῶν Χριστιανῶν.

Τὸ γενναῖο παλικάρι περιφρόνησε καὶ χτήματα καὶ δόξα καὶ πλοῦτη γιὰ νὰ σώση τοὺς Χριστιανούς, πού ἔλιωναν στίς φυλακές.

Γιὰ μιὰ στιγμή Βαλῆς καὶ Βεζίρης ἔμειναν σιωπηλοὶ καὶ κοίταξαν με θαυμασμό τὸ νέο. Ἐπειτα ὁ Βαλῆς χτύπησε τὰ χέρια.

— Πήγαινε, εἶπε στὸν ἀξιωματικό, πού ἔτρεξε νὰ λάβη τὴ διαταγή, νὰ μοῦ φέρης ἐδῶ τὸν εἰσπράχτορα τῶν φόρων με τὰ βιβλία του.

Σὲ λίγο στὴν ἄκρη τῆς γέφυρας, στὸ κατάφυτο βουνό, μιὰ μεγάλη πυρκαγιὰ φεγγοβόλησε· τὴν ἀναψαν με τὰ χαρτιά, πού εἶχαν γραμμένα σ’ αὐτὰ τὰ χρέη τῶν Χριστιανῶν.

Ὁ καφὲς ψήθηκε μ’ αὐτά. Ἐκατοντάδες Χριστιανῶν βγήκαν ἐλεύθεροὶ μέσ’ ἀπὸ τίς σκοτεινὲς φυλακὲς καὶ ξαναβρῆκαν τὰ παιδιὰ τους, τίς μητέρες τους, τίς οἰκογένειές τους... *

Ἄρσ. Παπαδοπούλου. [Διασκευή Ν. Α. Κ.]

«Ὁ ἥρωας τῶν Σερῶν»

ΟΙ ΞΕΝΟΙ ΣΟΦΟΙ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

“Ὅταν ἦρθε στὴν Ἑλλάδα ὁ πρῶτος βασιλιάς της, ὁ Ὄθωνας, προσκάλεσε ἀπὸ τὴν Εὐρώπη μερικοὺς σοφοὺς, γιὰ νὰ μάθουν καὶ στοὺς Ἕλληνες τίς διάφορες τέχνες. Πρῶτοι πρῶτοι ἔφτασαν ἕνας ἀστρονόμος, ἕνας γιατρός κι ἕνας ρολογὰς. Ἦρθαν με τὸ πλοῖο στὴν Πάτρα κι ἀπ’ ἐκεῖ με ἄλογα πήγαιναν γιὰ τὴν Ἀθήνα. Στὸ δρόμο ὁμως τοὺς βρῆκε ἡ νύχτα κι ἀναγκάστηκαν νὰ μείνουν σ’ ἕνα μύλο. Ὁ μιλωνὰς τοὺς ἐτοίμασε

νά φάνε μιὰ πίτα κι ἓνα κοτόπουλο. Τοὺς πρόσφερε ἀκόμα καὶ περίφημο παλιὸ κρασί.χ

Ἐνῶ ὅμως οἱ ξένοι στρώθηκαν κι ἔτρωγαν μ' εὐχαρίστηση ὅσα τοὺς πρόσφερε ὁ μυλωνάς, αὐτὸς ἔβγαλε ἀπὸ τὴ φωτιά τὴ φρεσκοψημένη μπομπούτα του κι ἄρχισε νὰ τὴν τρώη με ὄρεξη, ζεστὴ ζεστή. Καταβρόχθισε σχεδὸν τὴ μισή.

Ἦ γιὰ τὸν ὅμως ποὺ τὸν ἔβλεπε, ἀπόρησε.

— Τὸν βλέπετε αὐτόν; λέει στοὺς ἄλλους. Θὰ σκάση τὴ νύχτα ἀπὸ τὸ φαῖ ποὺ ἔκαμε. Ἐμεῖς ὅμως νὰ μὴν κοιμηθοῦμε μέσα στὸ σπίτι. Νὰ τοῦ ποῦμε νὰ μᾶς στρώση ἔξω· καὶ τὸ πρῶι, σὰν ἔρθουν οἱ δικοὶ του, ἄς τὸν βροῦν πεθαμένο.

Μ' αὐτὴ τὴ σκέψη εἶπαν στὸ μυλωνά νὰ τοὺς στρώση ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι νὰ κοιμηθοῦν. Αὐτὸς ὅμως τοὺς λέει:

— Ἀφεντικά, μὴν κοιμηθῆτε ἔξω, γιατί τὴ νύχτα θὰ κατεβάση δυνατὴ βροχή.

Ἦ ἀστρονόμος βγήκε καὶ κοίταξε τὸν οὐρανὸ. Γυρίζει ἔπειτα καὶ λέει στοὺς συντρόφους του:

— Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος δὲν ξέρει τί λέει. Μὴ τὸν ἀκοῦτε.

Ἦ μυλωνάς, ἀφοῦ ἐπιμένανε, τοὺς ἔστρωσε ἔξω. Σὲ λίγες ὥρες ὅμως ἔπιασε δυνατὴ βροχή. Οἱ ξένοι σηκώθηκαν καὶ χτύπησαν τὴν πόρτα. Ἦ μυλωνάς τοὺς ἀνοίξε καὶ τοὺς ἔμπασε μέσα στὸ σπίτι. Τοὺς ἔστρωσε καὶ ξανάπεσαν νὰ κοιμηθοῦν. Σὲ λίγη ὥρα θέλησαν νὰ σηκωθοῦν, γιατί νόμισαν πὼς ἦταν πιά καιρὸς νὰ φύγουν.

— Κοιμηθῆτε, Χριστιανοί μου, τοὺς λέει ὁ μυλωνάς. Δὲν εἶναι καιρὸς νὰ φύγετε. Ἦ ὥρα εἶναι μόνο δυό.

Ἐκεῖνοι ἐπιμένανε. Τότε ὁ μυλωνάς σηκώθηκε κι ἄναψε φῶς. Κοιτάζουν τὰ ρολόγια τοὺς καὶ βλέπουν, ὅτι εἶχε δίκιο ὁ μυλωνάς. Ἦ ὥρα ἦταν δυὸ καὶ δέκα! Ἦ ρολογὰς τὸν ρωτᾷ μὲ ἀπορία:

— Ἀπὸ ποῦ τὴν ξέρεις ἐσὺ τὴν ὥρα;

— Νά, τοῦ λέει. Τώρα δὲ ἄκουσα τὸ γαῖδαρό μου νὰ γκαρίζη.

“Υστερα τὸν ρωτᾶ ὁ ἀστρονόμος :

— Ἀπὸ ποῦ κατάλαβες πὼς θὰ βρέξει;

— Εἶδα κατὰ τὸ δειλινὸ νὰ κυλιοῦνται καὶ νὰ μαλώνουν τὰ γουρούνια μου.

Τέλος τὸν ρωτᾶ κι ὁ γιατρός :

— Καλὰ ὄλ’ αὐτά. Μὰ πὼς τὰ κατάφερες καὶ τῆ χώνεψες δλη ἐκείνη τῆ μπομπότα;

— Πῆγα, τοῦ λέει ὁ μυλωνάς, στὴ βρύση, ἔπια νεράκι καὶ χώνεψα.

Τότε οἱ ξένοι κοιτάχτηκαν μὲ θαυμασμὸ κι εἶπαν ἀναμεταξύ τους :

— Τί θέλομε ἑμεῖς ἐδῶ, ποῦ καὶ τὰ γαϊδούρια τους εἶναι ρολογάδες, τὰ γουρούνια τους ἀστρονόμοι καὶ οἱ βρύσες τους γιατροί;

Κι ἔτσι ἔφυγαν, γιὰ νὰ γυρίσουν στὸν τόπο τους. ✂

(Λαϊκὴ διήγηση)

Ο ΠΛΟΥΤΟΣ ΚΑΙ Η ΕΥΤΥΧΙΑ

— Γιαγιά, αλήθεια απόψε ανοίγει ο οὐρανός;

— Ναι, παιδάκι μου, γιατί ξημερώνουν τὰ ἅγια Θεοφάνεια. Καὶ ὅποιος ἀγρυπνήση καὶ προφτάση σ' ἐκείνη τὴν ἀπόκρυφην ὥρα...

— Τὸ ξέρω, γιαγιά μου, τὸ ξέρω! Μπορεῖ νὰ ζητήση ὅ,τι θέλει ἀπ' τὸ Θεὸ καὶ τοῦ γίνεται.

— Ναι, μὰ φτάνει νὰ τοῦ ζητήση ἓνα πράμα μονάχα.

Τὸ παιδάκι ἀποφάσισε ν' ἀγρυπνήση. Κοντὰ στὴν κάμαρά του, ἐπάνω ψηλά, ἦταν ἡ πόρτα πού ἔβγαине στὸ ἡλιακωτὸ*.

Χωρὶς νὰ τὸ ἴδῃ κανεὶς, κουκουλώθηκε μὲ τὸ παπλωμάτι του, πῆρε τὸ προσκεφάλι του καὶ πῆγε νὰ ξαπλωθῆ ἐκεῖ ἔξω. Δὲν εἶχε φόβο κανένα. Στὴ χειμωνιάτικη νύχτα τὸ ζέσταινε τὸ πάπλωμα κι ἡ ἐλπίδα.

Ἄ ἦταν ἀργά... Σκοτάδι καὶ σιωπὴ ἀπλωνότανε κάτω σ' ὅλη τὴν κοιμισμένη πόλη. Ἐδῶ κι ἐκεῖ μονάχα τρεμόκαιγε κανένα φανάρι σὰ μάτι νυσταγμένο, καὶ τ' ἀγριεμένα νερά τῆς λίμνης ἐκεῖ πέρα λαμπύριζαν στὴ μυστικὴ ἀστροφεγγιά. Ἀπέραντος θόλος σὰ μαῦρο βελουδο, καρφωμένο μὲ διαμαντένια καρφιά, τὸ σκέπαζε ὁ οὐρανός. Καὶ τὸν ἐκοίταζε μὲ ἀνήσυχια μάτια τὸ παιδάκι καὶ περίμενε ἥσυχια ν' ἀνοίξη. "Ὅ,τι ζητοῦσε τότε, θὰ γινόταν— μὰ φτάνει νὰ ζητοῦσε ἓνα μονάχα— καὶ τὸ παιδί εἶχε τὸ σκοπὸ του. γ.

Οἱ ὄρες περνοῦσαν ἔτσι κι οἱ πετεινοί, ζωντανά ρολόγια, τὶς ἔλεγαν μὲ τὴ βραχνή τους φωνή ὁ ἕνας στὸν ἄλλο.

Ἦρθε τέλος πάντων κι ἡ ἀπόκρυφη ὥρα, ποὺ ἄνοιξεν ὁ οὐρανός. Μέσ' στὴν ἀστροσπαρμένη μαυρίλα πρόβαλε ἕξαφνα μιὰ λάμψη ζωηρή, ποὺ ἔσβησε ὅλα τ' ἀστέρια. Ἐνα φῶς γλυκὸ χύθηκε τότε στὴ χτίση καὶ τ' ἁγιασμένα νερὰ τῆς λίμνης ἐκεῖ πέρα ἔλαμψαν σὰν ἀναμμένα.

Στὸ θέαμα αὐτὸ, τὸ παιδάκι τὰ σάστισε. Τοῦ φάνηκε σὰ νὰ εἶδε ἀγγέλους νὰ πετοῦν ἐκεῖ ψηλὰ μέσ' στὸ φωτεινὸ ἄνοιγμα κι ἕνα ὀλόχρυσο ποταμὸ νὰ τρέχει, τὸν οὐράνιο, καθὼς ἔλενε, τὸν Ἰορδάνη. Στὸν τρόμο του, στὴ θάμπωσή του, στὴ σαστισμάρα του, λησμόνησε τί εἶχε νὰ ζητήση κι ἔβλεπε βουβό...

Μονάχα τὴν τελευταία στιγμή, ποὺ συνῆρθε λιγάκι, πρόφτασε νὰ πῆ ἕνα λόγο. Καὶ σβηνόταν πιά ἡ θεία λάμψη, σὰν ἀκούστηκε στὸν ἄερα τῆς νύχτας ἡ ψιλὴ φωνούλα τοῦ παιδιοῦ :
— Πλοῦτο !

Γύρισε τρέμοντας στὸ κρεβατάκι του. Σκεπάστηκε ἀπὸ τὸ κεφάλι καὶ προσπάθησε νὰ κοιμηθῆ. Μὰ τὸ ἄφησε γιὰ πολλὴ ὥρα ἄγρυπνο τὸ ἐκπληκτικὸ θέαμα ἀπ' τὸνα μέρος, ποὺ βασάνιζε ἀκόμα τὰ μάτια του, καὶ μιὰ ἀνήσυχη σκέψη ἀπὸ τ' ἄλλο, ποὺ βασάνιζε τὸ μυαλὸ του. Τί λαμπρὸ κι ἀπίστευτο θαῦμα ! Νὰ τὸν ἄκουσε τάχα ὁ Θεός ; Πρόφτασε νὰ μιλήσῃ σὲ κατάλληλη στιγμή ; "Ἀχ, καὶ θ' ἀποχτοῦσε τὸν πλοῦτο, τὸ ἕνα πρᾶμα ποὺ ζήτησε μὲ τὴν καρδιά του τὸ φτωχὸ παιδάκι ;

Σὰν ἀποκοιμήθηκε κατὰ τὸ πρωί, εἶδ' ἕνα παράξενο ὄνειρο· ἕνα ὄνειρο τόσο ζωηρό, ποὺ ἀκόμα καὶ τώρα δὲν ξέρει, ἂν κοιμότανε πραγματικῶς ἢ ἂν ἀγρυπνοῦσε μὲ πυρετό.

Τοῦ φάνηκε πὼς μπῆκε ἕξαφνα στὴν κάμαρά του ἕνας ἄνθρωπος. Ἦταν νέος, παιδί μάλιστα ἀμούστακο. Τὸ πρόσωπό του ἔλαμπε ἀπ' τὴν ὀμορφιά κι ἡ φορεσιά του ἀπ' τὴν πολυτέλεια. Ἀπὸ πάνω ὡς κάτω ἦταν πνιγμένος στὸ χρυσάφι, στὸ μετάξι, στὰ πετράδια. Ἐνα σύννεφο κάτασπρο ὑποστήριζε τὰ πόδια του. Στὰ χέρια του κρατοῦσε ἕνα χρυσὸ ραβδί. Εἶχε φτερούγια χιονάτα καὶ χαμόγελο γλυκὸ.

— Νά με! Τί θέλεις; εἶπε μὲ τρυφερή φωνή.

— "Ἄγγελος... ψιθύρισε τὸ παιδάκι τρομαγμένο.

— Δὲν εἶμαι ἄγγελος, ἀποκρίθηκε ὁ νέος. Εἶμαι ὁ Πλοῦτος πού ζητήσες ἀπόψε. Ἐκεῖνος πού ὀδηγεῖ τὰ βήματά μου εἶδε τὴ φωτιά τῆς καρδιάς σου καὶ μ' ἔστειλε. Μιά στιγμή πρωτύτερα ἂν πρόφτανες νὰ πῆς τ' ὄνομά μου, θαρχόμουν νὰ σέ φορτωθῶ ἀνερώτητα. Μὰ τώρα πού ἄργησες νὰ μιλήσης κι ἔγινε ζήτημα, ἂν ἔπρεπε νὰ σοῦ γίνῃ ἡ χάρη ἢ ὄχι, ἀποφασίστηκε νὰ ἔρθω μονάχα καὶ νὰ σέ ξαναρωτήσω... καὶ ὅ,τι μοῦ πῆς, θὰ κάνω. Ἐπιμένεις ἀκόμα στὸ λόγο σου; Ἐμένα ζητεῖς κι ἐπιθυμεῖς πραγματικῶς, ἀφοῦ ξέρεις, ὅτι μονάχα ἓνα πρᾶμα ἔχεις δικαίωμα νὰ ζητήσης; "Ἄν εἶν' ἔτσι, πές μου το, νὰ μείνω μαζί σου γιὰ πάντα.

Τὸ παιδάκι πῆρε θάρρος, βγήκε περισσότερο ἀπὸ τὸ σκέπασμά του καὶ εἶπε:

— Ἐσένα θέλω, Πλοῦτε μου. Σὲ θέλω νὰ μείνης πάντα μαζί μου. Εἶδα, ὅτι ὅλη ἡ εὐτυχία βρίσκεται πάντα σὲ σένα καὶ ἀπὸ πολὺν καιρὸ ἐσύ εἶσαι τ' ὄνειρό μου.

— ... Βλέπω, ὅτι μ' ἀγαπᾶς ἀληθινὰ καὶ ἤθελα νὰ μείνω μαζί σου... Ἀλήθεια! Τί ὁμορφὴ ζωὴ πού θὰ περνοῦμε! Παντοῦ ὁ κόσμος θὰ σκύφῃ στὸ διάβα μας, σὰ θὰ βγαίνωμε συντροφισμένοι. Θὰ κατοικοῦμε σὲ παλάτια ὀλομάρμαρα, θὰ κοιμώμαστε σὲ ὀλόχρυσο κρεβάτι, θὰ σκεπαζώμαστε μὲ σεντόνια μεταξωτά. Θὰ φοροῦμε λαμπρὰ φορέματα καὶ στολίδια. Θάχωμε δούλους καὶ δοῦλες καὶ γνώριμους πολλούς. Βαλσαμωμένος θὰ εἶναι ὁ ἀέρας πού θ' ἀναπνέωμε, ἀπὸ τ' ἄνθη καὶ τὰ μυρωδικά. Τὸ τραπέζι μας θὰ λάμπῃ στὸ χρυσάφι καὶ στὸ κρύσταλλο. Θὰ ταξιδεύωμε μὲ κάθε ἄνεση τὸ καλοκαίρι ἢ τὸ χειμῶνα. Καὶ θὰ ἔχωμε μέσα σὲ μιὰ κάμαρα, ζεστὴ σὰ φωλιά, ἓνα ντουλάπι λουστραρισμένο μὲ πολλὰ κλειδιά, γεμάτο χρυσὰ φλουριά τόσα, ὥστε νὰ μποροῦμε νὰ κάνωμε κάθε ἐπιθυμία, πού ἤθελε μᾶς γεννηθῆ...

— "Ἄ! Τί καλὰ! Φώναξε τὸ παιδάκι. Καὶ τὸ γέλιο δὲ θὰ λείπῃ ἀπὸ τὰ χεῖλη μας καὶ ἡ χαρὰ ἀπ' τὴν καρδιά μας. Κάθισε,

Πλούτε. Θέλω νά εἶμαι μαζί σου δοξασμένος καί εὐτυχής!

Ὁ νέος ἔχασε μέ μιᾶς τὸ γέλιο του, ἀκούμπησε ἀπάνω στοῦ ραβδί του καί εἶπε μέ περίλυπη φωνή:

— Αὐτὸ εἶναι ἴσα ἴσα ποὺ θέλω νά σοῦ πῶ. Ἐγὼ δὲν μπορῶ νά σοῦ ἐγγυηθῶ, ὅτι δὲ θὰ λείπη ἀπὸ τὰ χεῖλη σου τὸ γέλιο κι ἀπὸ τὴν καρδιά σου ἢ χαρά. "Α, ὄχι, ὄχι...

— Μὰ γιατί;

— Γιατί; Δὲ σ' ἄφησε λοιπὸν ἡ ἀγάπη ποὺ μοῦ ἔχεις νά σκεφτῆς ποτέ; Καί τί μπορῶ τάχα νά σοῦ κάμω ἐγώ, ὅταν θὰ ἔρχεται ὁ πόνος καί ἡ θλίψη; Ποιὸς ξέρει, ἂν δὲ θὰ μέ θέλης, γιὰ νά πληρώνης πάντα γιατροὺς καί γιατρικά; Ποιὸς σοῦ εἶπε πῶς μαζί μου δὲ θὰ δοκιμάσης ποτέ ἀγωνία βασάνου σὲ δικαστήριο; Ποιὸς σοῦ ὑποσχέθηκε, ὅτι μαζί μου θ' ἀπολαύσης τίς χάρες τῆς καλῆς καρδιάς; Ποιὸς σὲ βεβαίωσε, ὅτι στὸ σπίτι σου θὰ βασιλεύῃ ἡ τιμὴ, ἡ ἀγάπη, ἡ χαρά, ἡ ἄρμονία; "Α, πόσο στάθηκες, παιδάκι μου, ἀπατημένος! Γύρεψες ἀπὸ μένα ἐκεῖνο ποὺ ἔπρεπε νά γυρέψης ἀπὸ τὴν Εὐτυχία.

— Ἀπὸ τὴν Εὐτυχία... ψιθύρισε τὸ παιδάκι μέ ἀπελπιμένη φωνή.

— Μάλιστα, ἀπὸ τὴν Εὐτυχία. Καί πῶς; Δὲν τὴν ξέρεις; Εἶναι ἓνα κοριτσάκι μικρὸ αὐτὴ ἡ Εὐτυχία, ὄμορφο, γελαστό, μέ κάτασπρη κι ἀπλὴ φορεσιά σὰν τὸ χιόνι. Φιλία σταθερὴ μαζί της δὲν ἔχομε, γιατί μ' ἀφήνει τίς περισσότερες φορές καί πηγαίνει μέ τὴ Φτώχεια, ὅπως κι ἐγὼ πηγαίνω καμιά φορά μέ τὴ Δυστυχία. Τί τὰ θέλεις, παιδί μου. Αὐτὴ εἶναι δῶρο ἀληθινὸ κι ἀπόλαυση! Τὴν ἀκολουθεῖ σὰ σωματοφυλακὴ ἓνα πλῆθος παιδάκια μέ γέλια καί φωνές ποὺ γεμίζουν τὸν ἀέρα. Αὐτὴ μονάχα εἶναι ἱκανή, ὅταν σὲ πάρῃ καί σένα στὴν ἀκολουθία της, νά σὲ κάμῃ νά μὴ λείπη ἀπ' τὰ χεῖλη σου τὸ γέλιο κι ἀπ' τὴν καρδιά σου ἢ χαρά, ἀδιάφορο ἂν θὰ κατοικῆτε στὴν καλύβα ἢ στὸ παλάτι, ἂν θὰ φορῆτε χρυσὰ ἢ κουρέλια.

— Πλούτε μου, καλέ μου φίλε, συγχώρεσέ με, δὲν τὸ σκέφτηκα. "Εκανα λάθος. Τὴν Εὐτυχία ἔπρεπε νά ζητήσω, τὴν

Εὐτυχία ζητοῦσα, τὴν Εὐτυχία ζητῶ. "Ἐνα πρᾶμα μονάχα, βλέπεις, μοῦ εἶναι συγχωρεμένο νὰ ἔχω καὶ ἄλλο καλύτερο ἀπὸ τὴν Εὐτυχία δὲν ὑπάρχει... "Ἀχ, οὔτε σύ, καλέ μου Πλοῦτε! Τὸ βλέπω, τώρα τὸ ἐννοῶ.

— Θέλεις λοιπὸν τὴν Εὐτυχία. Καλά, φεύγω. Καὶ φεύγω, ἄκουσε, ὄχι γιατί δὲ μὲ θέλεις, ἀλλὰ γιατί δὲν πρόφτασες νὰ μὲ ζητήσης τὴν κατάλληλην ὥραν. Τί τυχερὸς ποῦ στάθηκες! Ἄλλιώτικα δὲ θὰ ἔφευγα ἀπὸ κοντά σου καὶ θὰ ἦταν περιττὴ κάθε σου μετάνοια. Χαῖρε, εἶπε ὁ Πλοῦτος κι ἐξαφανίστηκε.

Τὸ παιδάκι δόξασε τὸ Θεό. "Ἐτσι εἶχε καιρὸ πάλι τοῦ χρόνου, πὸ φωτισμένο καὶ πὸ ἡσυχό, ν' ἀγρυπνήσῃ τὴν ἴδια νύχτα καὶ νὰ ζητήσῃ ἀπ' τὸν οὐρανὸ τὴν Εὐτυχία, μονάχα τὴν Εὐτυχία.

Γρηγόριος Ξενόπουλος.

« Ἡ ἀδελφοῦλα μου »

Η ΜΕΓΑΧΩΡΑ

Ἦταν τρανὸς βασιλιάς ὁ βασιλιάς τῆς Μεγαχώρας. Εἶχε λαὸ πολὺ καὶ ἄρματα περίσσια καὶ ξακουστοὺς ἀφεντάδες καὶ τὴ σοφὴ Δωδεκάδα * του. Εἶχε καὶ βασίλισσα ἀφέντρα καὶ κυρὰ μέσ' στὸ παλάτι. Εἶχε καὶ μιὰ βασιλοπούλα, τὸ παίνεμα καὶ τὸ καμάρι τῆς χώρας.

Φρόνιμοι ἦταν οἱ ἀφεντάδες, φρόνιμη κι ἡ βασίλισσα κι ὁ βασιλιάς ἦταν φρόνιμος κι ἡ Δωδεκάδα του. Μὰ πὸ φρόνιμη καὶ πὸ πλούσια σ' ὅλες τὶς χάρεις ἦταν ἡ βασιλοπούλα. "Ἐδιναν γνώμη οἱ ἀφεντάδες, ἔδινε ἡ Δωδεκάδα, ἔδινεν ἡ βασίλισσα, μὰ ὁ βασιλιάς ἔπαιρνε τὴ γνώμη τῆς βασιλοπούλας στὸ καθετί. Γιὰ τοῦτο κι ὁ βασιλιάς τὴν ἀγαποῦσε πολὺ. "Ὅλο τὸ βασίλειό του τόδινε γι' αὐτήν. X

Τίποτε δὲν εἶχε στὸ νοῦ παρὰ πῶς νὰ τὴν κρατῇ πάντα χαρούμενη καὶ καλόκαρδη.

Σ' ἔναν καιρὸ ἦρθε πείνα γερὴ στὸ βασίλειο, πείνα, ποὺ λίγον ἔλειψε νὰ φάῃ ὁ ἕνας τὸν ἄλλον· ἡ πείνα μάτια δὲν ἔχει,

λέει ο λόγος. Ὁ βασιλιάς δὲν ἤξερε τί νὰ κάνῃ· ἡ βασίλισσα γύριζε μέσ' στὰ παλάτια της, οἱ ἀφεντάδες ἔμεναν ἀχνοὶ καὶ ἀνίδεοι. Ἡ Δωδεκάδα συναζόταν κάθε μέρα· μὰ τοῦ κάκου ἔσπαζε τὰ γεροντικά της κεφάλια. Ἄλλες γνῶμες ἔβγαιναν ὅσες ἤθελες. Μὰ γιὰ τὸ κακὸ δὲ σοφίζονταν τίποτε· φίρναναν* κι ἐκεῖνα σὰν τὸ ἀδειανὸ βαγένη* στὸν ἥλιο τοῦ καλοκαιριοῦ.

Στὸ τέλος εἶπαν πῶς κάτι ἔβαλε τὸ καύκαλό τους. Τραβοῦν καὶ πᾶν στὸ βασιλιά καὶ τὸν προσκυνοῦνε.

— Στους ὀρισμούς σου, ἀφέντη βασιλιά, καὶ κάτι νὰ σοῦ ποῦμε. Ἄλλη γιατριά δὲ βρίσκουμε παρὰ νὰ δώσης διαταγὴ νὰ σφάξουν ὄλους τοὺς γερόντους. Οἱ γερόντοι ἄδικα τὸ τρῶν τὸ ψωμί, οὔτε γιὰ πόλεμο κάνουν, οὔτε γιὰ δουλειά. Ὅσο ψωμί θὰ φᾶνε αὐτοὶ, τὸ τρῶνε οἱ νέοι καὶ ζοῦν διπλὸ καιρὸ, ὥσπου νὰ περάση τὸ κακὸ.

Ὁ βασιλιάς, σὰν τ' ἄκουσε, δὲν ἔβγαλε μιλιὰ. Δὲν τοῦ φαινόταν δίκαιη ἡ γνώμη τῆς Δωδεκάδας. Καλά, γερόντοι ἦταν κι ἔτρωγαν χαράμι τὸ ψωμί, μὰ ἦταν ἄνθρωποι κι ἐκεῖνοι. Τραβάει καὶ πάει ἴσια στὴ βασίλισσα.

— Τὸς καὶ τὸς, κυρά μου καὶ βασίλισσα, τῆς λέει. Ἡ Δωδεκάδα λέει νὰ σφάξωμε τοὺς γερόντους· οἱ γερόντοι ἄδικα τὸ τρῶνε τὸ ψωμί· οὔτε γιὰ πόλεμο κάνουν, οὔδὲ γιὰ τίποτε. Ὅσο ψωμί θὰ φᾶνε αὐτοὶ, τὸ τρῶνε οἱ νέοι καὶ ζοῦν διπλὸ καιρὸ, ὥσπου νὰ περάση τὸ κακὸ.

— Τί νὰ γίνῃ; εἶπε ἡ βασίλισσα. Ἄς χαθοῦν ἐκεῖνοι, νὰ σωθοῦμ' ἡμεῖς οἱ ἄλλοι...

Μὰ ὁ βασιλιάς ἦταν δίκαιος, φαίνεται. Δὲν κοίταζε σῶνει καὶ καλὰ νὰ σωθῇ μόνος του, μὰ πῶς νὰ σώση τὸ λαό του. Τὸ ἔφερν' ἀπὸ δῶ, τὸ ἔφερν' ἀπὸ κεῖ, μὰ πάντα δίβουλος* ἔμενε. Καλά, γερόντοι ἦταν κι ἔτρωγαν χαράμι τὸ ψωμί· μὰ ἦταν ἄνθρωποι κι ἐκεῖνοι.

Κινάει νὰ πάῃ καὶ φιλεῖ τὴ βασιλοπούλα.

— Τὸς καὶ τὸς, βασιλοπούλα καὶ κόρη μου, τῆς λέει. Ἡ Δωδεκάδα λέει νὰ σφάξωμε τοὺς γερόντους. Ὅσο ψωμί θὰ

φάνε αὐτοί, τὸ τρῶνε οἱ νέοι καὶ ζοῦν διπλὸ καιρό, ὥσπου νὰ περάσῃ τὸ κακὸ.

—“Αχ, βασιλιά μου καὶ πατέρα μου! Λέει ἡ βασιλοπούλα δακρυσμένη. Τί εἶναι τὸ κακὸ ποὺ μελετᾶς νὰ κάνῃς!

— Τί νὰ κάνω; λέει ὁ βασιλιάς. Δὲν κοιτᾶς ποὺ πᾶμε νὰ χαθοῦμε ὅλοι;

— Καὶ γιατί νὰ μὴν κάνῃς τὸ ἄλλο; λέει ἡ βασιλοπούλα. Νὰ δώσης τὸ σίδερο καὶ τ’ ἀτσάλι στοὺς χαλκιάδες νὰ κάμουν λι-
σγάρια * καὶ ἀξίνες * καὶ τσαπιά, νὰ τὰ μοιράσης στὸν κόσμο,
νὰ δουλέψουν τὴ γῆ κι ἡ γῆ νὰ τοὺς δώσῃ νὰ φᾶνε ὅλος ὁ λαός!

Τάκουσε ὁ βασιλιάς καὶ τόκανε. Σὲ λίγο ὅλη ἡ γῆ περίγυρα δουλεύτηκε ἀπὸ τίς ρεματιές καὶ τὰ κορφοβούνια ψηλά κι ἔθρεψε περίσσια τὸν κόσμον κι ἐπλούτισε τὸ βασιλιά καὶ τοὺς ἀφεντά-
δες καὶ τὴ Δωδεκάδα.

Τότε πάει πιά πασίχαρον τὸ βασιλεῖο· θεὸς ἡ βασιλοπούλα. Ὁ βασιλιάς δὲν ἤξερε τί νὰ τῆς πρωτοκάνῃ καὶ πῶς νὰ τὴν ἀνταμείψῃ γιὰ τὸ καλὸ ποὺ ἔφερε στὴ χώρα μὲ τὴ συμβουλή της. Τὴν ἔντυνε, τὴ φούμιζε * στὰ χρυσὰ καὶ στὰ ὑφαντὰ σὰ νεράιδα· τῆς ἔκανε χρυσὸ ἐργαστήρι νὰ ὑφαίνῃ τὰ προικιά της, χρυσὴ ἀνέμη ν’ ἀνεμίζῃ, χρυσὴ ρόκα μ’ ἐλεφαντίνιο ἀδράχτι νὰ γνέθῃ τίς ὀλόχρυσες τουλοῦπες τῶν ὀλόχρυσων μαλλίων καὶ μιὰ κλωσσού, χρυσὴ κλωσσού μὲ τὰ πουλιά της ὀλόγυρα, γιὰ νὰ ξεφαντῶνῃ. Κι ἔλαμπε τ’ ἀργαστήρι, κι ἔλαμπεν ἡ ἀνέμη καὶ ἡ ρόκα μὲ τὰ μαλλιά καὶ ἡ κλωσσού μὲ τὰ πουλιά της γύρα στὴ χρυσοφορεμένη νεράιδα, ποὺ ἔλαμπε κι ἐκεῖνη στὴν ὁμορφιά καὶ στὴ νοστιμιὰ καὶ στὴν καλωσύνη, σὰν τὸν Αὐγερινὸ μέσ’ ἀπὸ τ’ ἄλλα ἀστέρια.*

Ἀνδρέας Καρκαβίτσας.

« Ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον »

Ο ΑΣΠΡΟΣ

Πῶς νὰ λησμονήσω τὸν καλύτερο φίλον ποὺ εἶχα τὰ χρόνια ἐκεῖνα; Πῶς νὰ λησμονήσω τὸ γάτο μου, ποὺ ἀκόμα σπαράζε-

ται ή ψυχή μου, σάν τόν άνιστορώ; Μου τόν έφεραν ένα πρωί δώρο. "Άσπρο γατάκι σάν κουνέλι. Μιά χαρά νά τò βλέπης. Μικρό, μικρό, μαλακό, παχουλό, ήμερο, μάτια μεγάλα και πρασινοκίτρινα, με τò χειλάκι του πίσσα μαύρο. Λές κι όλο χαμογελούσε με τò γατίσιο εκείνο χαμόγελο πού τέλος δέν έχει." Έτσι είναι, βλέπεις, φτιαγμένο τò στόμα του.

Παιγνιδιάρικο λές; Μά τά παιγνίδια του τάβλεπες και δέ χόρταινες. Κουνούπι νά περνούσε άπ' έμπρός του, πηδούσε όλόρθος, καμάρα ή ράχη του, φούντα όλόστεκη ή ούρά του, σπίθες τά μάτια του. Μιά και δυò και ξεχύμιζε τότε στον άέρα σά δαιμονισμένους πού κυνηγούσε ένα τίποτε.

Τò φαγητό πάντα μαζί. "Έπινε τò γάλα του γρήγορα γρήγορα και σάν έγλιφε αυτός τά γαλατωμένα του γένια, έγώ άπόσωνα τότε τò δικό μου φαγητό. 'Αρχίζαμε ύστερα τή σπουδή. 'Έγώ στο κάθισμά μου έμπρός στο γραφείο μου, αυτός επάνω στο μεγαλύτερο λεξικό. Πόσες φορές τò χρειαζόμουν εκείνο τò λεξικό, και δέν πήγαινε ή καρδιά μου νά του χαλάσω τήν άνάπαυση, εκεί πού μισοκοιμόταν γουργουρίζοντας.

Τί τά θές, γινήκαμε φίλοι άχώριστοι. Στιγμή δέν έφευγε άπό κοντά μου. Κατάντησε νά νιώθουμε ό ένας τόν άλλο τόσο καλά, πού ως κι άν θύμωνα, αυτός τή δουλειά του.

Πέρασαν μερικοί μήνες, μεγάλωσε τò γατί. Ώρες ώρες μου ξέφευγε όμως τώρα και δέν τò ξανάβρισκα εύκολα. Πότε στο περιβόλι έκανε γύρους, πότε παρέξω, κάποτε τρύπωνε και σέ ξένα σπίτια. Μιά μέρα μάλιστα τόν είδα και ραχάτευε επάνω σέ μια στέγη πού είχα κάτω άπό τόν ψηλό ήλιακό* μου.

'Εμένα δέ μου πολυάρεσαν αυτά. Συνηθισμένος νάχω πάντα τόν "Άσπρο κοντά μου, σά νά μην μπορούσα νά έργαστώ με τήν καρδιά μου καθώς πρώτα.

"Ένα πρωί, μόλις σηκώθηκα, άκούω ψιλή ξεσυρμένη φωνή, σά νάκλαιγε μωρό. "Έξαφνα σταματάει ή φωνή, σά νά τήν έκοψες με τò μαχαίρι. Κατόπι άρχισε ένα χαμηλόφωνο βογγητό, πού τέλος δέν είχε. "Όσο πήγαινε μάλιστα, άνέβαινε σάν άνέμου φύσημα άπό τά παράθυρα. Σταματάει κι αυτό. Δέν ξανακού-

στικη τίποτε λίγη ώρα. Ἐκεῖ ὅμως πού ἔπινα τὸν καφέ μου, — καὶ τὸ γάλα τοῦ Ἄσπρου πλάι περίμενε ναρθῆ κι αὐτός — ἀκούονται σωστά γατίσια ξεφωνητά, πού λάθος πιά δὲν ἦταν.

Σηκώνομαι καὶ σκύβω νὰ ἰδῶ ἀπὸ τὸν ἡλιακό. Ὁ Ἄσπρος μου ἐπάνω στὴ στέγη ἀπὸ τὴ μιὰ, γέρικος σταχτῆς γάτος ἀπὸ τὴν ἄλλη. Σώπαιναν τὴ στιγμή ἐκείνη καὶ κοίταζαν ὁ ἓνας τὸν ἄλλο κατάματα. Μῆτε τρίχα του δὲ σάλευε. Ἀσάλευτος ἔμεινα κι ἐγὼ γιὰ νὰ μὴ τοὺς τρομάξω. Ἦξερα τί θὰ γινόταν, ἂν ἴσως σάλευε ὁ ἓνας τους. Θὰ ξεχύμιζε μονομιᾶς ὁ ἄλλος γιὰ νὰ προλάβῃ καὶ τότε θὰ τὸν σπάραζε μὲ τὰ νύχια του.

Ἄλλον τρόπο δὲν ἔβλεπα γιὰ νὰ γλιτώσω τὸν Ἄσπρο μου, παρὰ νὰ περιχύσω τὸν ξένο γάτο μὲ νερό καὶ νὰ τὸν διώξω. Ξαναμπαινῶ λοιπὸν σιγὰ σιγὰ καὶ παίρνω ἓνα ποτήρι νερό. Βγαίνω πάλι, σημαδεύω, πετῶ τὸ νερό. Περνάει τὸ ἔρμο ἐπάνω ἀπὸ τὴ ράχη τοῦ ξένου γάτου καὶ χύνεται ὅλο στὸν Ἄσπρο μου! Ἐγιναν ὄλα ἄψε σβῆσε! Ἀνατρομάζει ὁ Ἄσπρος, ὀρμάει ὁ σταχτῆς καὶ τοῦ καθίζει δυνατὴ καὶ βαθιὰ νυχιὰ στὸ πλευρό του! Κόκκινο ἀμέσως τὸ κάτασπρο ἐκεῖνο πλευρό!

Ἀκόμα τὸ βλέπω ἐκεῖνο τὸ αἷμα. Ἐφυγε ὁ ξένος γάτος ἀστραπή, σὰ μὲ εἶδε. Ξεκίνησε κι ὁ λαβωμένος μου Ἄσπρος νὰ φύγῃ κι αὐτός. Πρὶν νὰ κατεβῆ ὅμως, κοντοστάθηκε μιὰ καὶ γύρισε καὶ μὲ κοίταξε. Ἦταν περίλυπη ἢ ματιὰ του. Σὰ νὰ μούλεγε πῶς δὲν τὸ πρόσμενε τέτοιο κάμωμα ἀπὸ τὸν πιστὸ φίλο του. Πῆδησε κάτω ὕστερα καὶ χάθηκε κι αὐτός ἀπ' ἐμπρός μου.

Πέρασαν μέρες, ἐβδομάδες, πέρασαν μῆνες καὶ δὲν ξαναφάνηκε πιά ὁ Ἄσπρος! Πρέπει νὰ ψόφησε, εἶπα. Ἔβαλα ἀνθρώπους νὰ τὸν βροῦν, ρώτησα, γύρεψα ὄλα τοῦ κάκου!

Ἐνα βράδι, μόλις ἄρχιζε νὰ σκοτεινιάζῃ, ἐκεῖ πού περπατοῦσα στὸ περιβόλι ὀλομόναχος, ἀκούω γατίσια φωνή, σὰν παραπονιάρικη. Κάνω νὰ ἰδῶ... Ἦταν ὁ Ἄσπρος! Ἦταν τώρα λιγνός, εἶχε καὶ τὸ σημάδι τῆς λαβωματιᾶς στὸ πλευρό του. Ἐτρεμα ἀπὸ τὴ συγκίνηση. Μὲ χίλια χαϊδευτικά μου λόγια σκύβω νὰ τὸν ἀγγίξω, νὰ τὸν πάρω στὴν ἀγκαλιά μου.

Μόλις με βλέπει σιμά του, ένα πήδημα και γίνεται άφαντος πάλι.

Δέν τόν ξαναείδα πιά από τότε τόν "Άσπρο μου.

Άργύρης Έφταλιώτης.

« Νησιώτικες ιστορίες »

Ο ΣΚΥΛΟΣ

Ό μαύρος σκύλος πούχω γώ
δέν είναι πρώτο γένος.

"Έχει άκοφτη, τ' όμολογώ,
κουλουριασμένη ούρά
κι όλόρθα αύτιά ό καημένος,
σά σουγλες μυτερά.

"Όμως πολύ τόν άγαπώ
κι αύτός δέν πάει πιό πίσω.
Και τώρα, άφέντη, θά στο πώ,
πώς είχα την τιμή
και ποιά νά τόν γνωρίσω
μοϋ δόθηκε άφορμή.

"Ό,τι είχα κάτσει μιá σταλιά
ψωμί νά φάω μιá μέρα,
τόν βλέπω που χωρίς μιλιá,
όμως με μάτι άχνό,
με κοίταζε από πέρα,
σά νάσκουζε: « πεινώ ! »

"Ήταν λιγνούλης σά σακί
κοκαλογοιμισμένο,
τούλειπε ή τρίχα έδω και κεϊ,

τὸν θέριζε ἡ πληγή.
Κουφάρι ξεθαμμένο
λὲς ἦταν ἀπ' τὴ γῆ.

Ποιὸς ξέρει ἀπ' τὴν καταδρομὴ
τί νάσερνε ὁ καημένος!
Τὶ ἂν εἶσαι μισερὸ κορμί,
ἄχ, σπάνια σ' ἀγαποῦν!
Ἄν εἶσαι πληγιασμένος
συχνὰ καὶ σὲ χτυποῦν.

Τὸν πόνεσα κι ἀπ' τὸ ψωμί
τοῦ ρίχνω... Στὰ ποδάρια
τὸ βάζει ἐκεῖνος στὴ στιγμή
καὶ πίσω δὲν κοιτᾷ
τί θάχε δεῖ λιθάρια
πῶς πέφτουν, σὰ ζητᾷ.

Τί, εἶπα, μὲ θάρρεψε φονιά
καὶ φεύγει ἀπὸ κοντά μου;
Καὶ θὰ τὸ πῆς παραξενιά,
μὰ τὸ ταγάρι ἀρπῶ
κι ὅ,τι εἶχα μέσα, χάμου
μὲ πείσμα τὸ σκορπῶ.

Καὶ φεύγω. Μὰ στὸ φτωχικὸ
καλύβι μου τὸ βράδι
σὰν ἦρθα, σὲ λιγάκι ἀκῶ,
ποῦ κάτι σιγανὰ
ἀπ' ὄξω στὸ σκοτάδι
τὴν πόρτα γρατσουνᾷ.

Ἄνοιγω... τί ἦταν; Τὸ σκυλι
τὴ φιλικιά λαλιά μου
σὰν ἄκουσε, πῶς τὸν καλεῖ,

πάει φόβος πιά ἢ ντροπή,
εὐθύς στὴν ἀγκαλιά μου
πηδάει σάν ἀστραπή.

Πῶς ἔκανα τὴ γνῶριμιὰ
νά! σ' τόπα μὲ τὸ σκύλο.
— Δὲν ἔχει οὐσία αὐτὸ καμιά.
— Καμιά; Μὲ συχωρεῖς!
Τί, βρῆκα ἐγὼ ἓνα φίλο,
καὶ λίγο τὸ θαρρεῖς;

Ἀλέξανδρος Πάλλης.

« Κούφια καρδιά »

ΤΑ ΓΕΝΕΘΛΙΑ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΑΔΕΛΦΟΥ

✕ Εἶχε ζυγώσει πιά τὸ φθινόπωρο, μὰ ἔκανε ἀκόμα ὥραϊες μέρες κι ἡ ὠραιότερη ἀπ' ὅλες ἔτυχε νὰ εἶναι στὰ γενέθλια τοῦ Στρατῆ μας, πού ἔκλεινε τὰ ἑφτά του χρονάκια. Οἱ γονεῖς ἦταν λιγάκι ἀνήσυχoi μήπως δὲν κάμη καλὸ καιρό. Ὁ Στρατῆς ὅμως δὲν ἦταν. Νόμιζε, ὅτι δὲν μπορούσε παρὰ νὰ εἶναι ὠραῖος καιρὸς τὴ μέρα πού θᾶχε τὰ γενέθλιά του.

Ἐκείνη τὴ μέρα ντύθηκε ὁ Στρατῆς ὄχι τόσο δύσκολα, ὅπως τίς ἄλλες μέρες. Ἀκόμα κι ἐκεῖνες οἱ δυσκολοφόρετες οἱ κάλτσες, πού ἦταν τόσο μακριές κι ὄλο ἔμπαιναν στραβά στὸ πόδι, μπῆκαν τότε τόσο εὐκόλα καὶ τόσο καλά. Κι ἔτσι ὁ Στρατῆς ἦταν ἔτοιμος πολὺ ἔνωρίς, ὅταν οὔτε λόγος μπορούσε νὰ γίνη ἀκόμα γιὰ τὸ πρόγευμα. ✕

Πηγαινοερχόταν λοιπὸν ὥσπου νὰ περάση ἡ ὥρα μ' ἓνα ὕφος μυστηριῶδες κι ἐπίσημο. Ὅταν εἶδε τὸν πατέρα του, ἔκαμε ἓνα τόσο μυστικὸ νόημα μὲ τὰ μάτια, ὥστε ὁ πατέρας

του αναγκάστηκε κι αυτός νά πάρη τὸ ἴδιο μυστηριώδες ὕφος καὶ νά εἰπῆ:

— Μὰ τὰ γενέθλιά σου δὲν εἶναι σήμερα, εἶναι αὔριο.

Ἐστράτης ὅμως δὲν τρόμαξε διόλου, γιατί αὐτὸ τὸ ἀστεῖο τὸ εἶχε ξανακούσει καὶ πρωτότερα.

— Μπά, ἀπάντησε, σήμερα εἶναι!

Ἐστράτης ἔφερνε γύρους καὶ λογάριαζε μὲ τὸ νοῦ του σὰν τί δῶρα θὰ τούδιναν γιὰ τὰ γενέθλιά του. Ἐκαμε μάλιστα νὰ τὸ μάθη ἀπὸ τὸ μεγαλύτερο ἀδελφὸ του, τὸν Ἄλκη. Ὅμως κι ὁ Ἄλκης δὲν ἔτυχε νὰ εἶναι ἐκείνη τῆ μέρα τόσο μεταδοτικὸς καὶ τὸν πείραξε μάλιστα τὸ Ἐστράτη γιὰ τὴν περιέργειά του. Ὁ Ἄλκης ὅμως τὸ ἤξερε. Ἦξερε, ὅτι ὁ πατέρας εἶχε παραγγίλει ἓνα καράβι γιὰ τὸ Ἐστράτη στὸ μαστρο-Σπύρο καὶ πολλὲς φορὲς εἶχε πάει ὁ Ἄλκης κρυφὰ κι ἔβλεπε τὸ γέρο πού τόφτιανε. Τάχαν μάλιστα συμφωνήσει οἱ δύο τους, ὅτι τὸ καράβι θὰ ἦταν ἓνα κότερο * τῆς «κούρσας» μὲ δυὸ κατάρτια καὶ πολλὰ πανιά.

Τόξερε λοιπὸν ὁ Ἄλκης κι εἶχε τὴ γνώμη, ὅτι ἦταν σωστὸ καὶ δίκιο νάχη κι ὁ Ἐστράτης ἓνα πραγματικὰ καλὸ κι ὁμορφὸ καράβι, ὅπως εἶχε κι αὐτός.

Ἐστράτης ὅμως δὲν εἶχε πάρει εἶδηση κι ὁ Ἄλκης δὲν τοῦ εἶχε πεῖ τίποτε. Γι' αὐτὸ τὸ λόγο ὅλο τὸ πρωὶ εἶχε ὁ Ἐστράτης μιὰν ἀφάνταστη ἀνυπομονησία καὶ τοῦ φαινόταν, ὅτι ἡ θύρα πού ἔκλεινε τὴν εἴσοδο στὸ δωμάτιο, ὅπου ἡ μητέρα του ἐτοιμάζε τὸ τραπέζι του, δὲ θάνοιγε ποτέ της. Ρωτοῦσε ἂν ντύθηκε ἡ μαμά, ἂν κατέβηκε ὁ μπαμπὰς ἀπὸ τὸ γραφεῖο, τί ὥρα εἶναι, καὶ ἂν θαργοῦσε ἀκόμα τὸ πρόγευμα.

Ρωτοῦσε τόσα πολλὰ πράματα, μὲ τρόπο, γιὰ νὰ μὴ τὸ καταλάβη κανεὶς, ὅτι δὲν εἶχε ὑπομονή. Στὸ τέλος βγήκε ἔξω μὲ τὴ σαίτα* σοβαρώτατος καὶ κάθισε ἐκεῖ περισσότερο ἀπὸ μισὴν ὥρα, ρίχνοντας σαίτιες* ἴσια ἐπάνω κατὰ τὸν οὐρανό.

Ἐφτασε ὅμως ἐπὶ τέλους ἡ ποθητὴ ὥρα. Ἡ μητέρα βγήκε ἔξω καὶ φώναξε, ὅτι ἦταν ἔτοιμα. Ὁ πατέρας ἦταν κιόλας μέσα

καί περίμενε. Ὁ Ἄλκης ἦρθε τρέχοντας κι οἱ ὑπηρετίες ἦρθαν κι αὐτὲς ἀπὸ τὸ μαγειρειό, γιὰ νὰ ἴδουν. Ὅλοι ἦταν ἐκεῖ καί περίμεναν τὸ Στρατή· κι ὁ Στρατὴς διασκέλισε τὴ θύρα μὲ τέτοιαν ἐπισημότητα, σὰ νὰ ἔκανε τὴν ἐμφάνισή του στὸ θέατρο.

Προτοῦ ὅμως περάση τὴν πόρτα, σταμάτησε ξαφνιασμένος κι ὅσο περισσότερο κοίταζε, τόσο περισσότερο τάχανε κυριολεκτικά. Τὸ τραπέζι ἦταν στρωμένο μ' ἓνα μεγάλο ἄσπρο τραπεζομάντηλο καί στολισμένο μὲ λουλούδια κι εἶχε ἐπάνω ἓνα σωρὸ δέματα καί στὴ μέση ἓνα μεγάλο καράβι μὲ καινούργια κάτασπρα πανιά, μὲ ὠραῖο κατὰστρωμα, μὲ ψηλά κατάρτια καί κομψὲς ἀντένες*. Ἦταν βαμμένο πράσινο κι ἄσπρο κι ἦταν τόσο ὁμορφο, ὥστε ὁ Στρατὴς ἔχασε τὴ μιλιὰ του!

Πῆρε κι ὅλα τ' ἄλλα δέματα. Ἦταν ἐκεῖ καραμέλες, ἓνα καμουτσί, ἓνα τόπι, ἓνας σιδηρόδρομος, ἓνα κουτί μὲ στρατιῶτες κι ἓνα σφυράκι. Ἡ μητέρα τοῦ χάρισε καί τὴ φωτογραφία τῆς κι ἓνα καλαθάκι κεράσια. Τὰ πῆρε ὅλα τὰ δέματα στὴν ἀγκυλιά του καί πῆγε σ' ἓναν ἓναν καί τοὺς εὐχαρίστησε. Δὲν κοίταζε ὅμως τίποτε ἄλλο παρὰ τὸ μεγάλο του, τὸ καινούργιο του καράβι καί δὲν μποροῦσε νὰ σηκῶσῃ τὰ μάτια του ἀπὸ πάνω του. Κι ὅταν τελείωσε ὅλη ἡ ἱστορία, ἔμεινε ἐκεῖ στὸ τραπέζι κι ἄρχισε νὰ τὸ περιεργάζεται. Δὲν μποροῦσε σχεδὸν νὰ πιστέψῃ, ὅτι ἦταν δικό του, ἀκόμα κι ὅτι ἦταν ἀλήθεια. Κι ἀφοῦ κάθισε ἐκεῖ πολλὴν ὥρα, εἶπε:

—Τὸ δικό μου τὸ καράβι εἶναι πιὸ ὁμορφο ἀπὸ τοῦ Ἄλκη.

Αὐτὴ ἦταν ἡ ὑψηλότερη σκέψη, ποὺ ὁ Στρατὴς μποροῦσε νὰ σκεφτῇ σ' αὐτὸ τὸν κόσμο. Ἀφοῦ ὅμως τὸ εἶπε, φοβήθηκε μήπως τοῦ κατοφανῆ τοῦ Ἄλκη καί δὲν ἤθελε νὰ λυπηθῆ ὁ ἀδελφός του, τὴν ὥρα ποὺ αὐτὸς ἦταν τόσο χαρούμενος. Γι' αὐτὸ καί εἶπε κατόπι:

—Θὰ τὸ παίρνη ὅμως κι ὁ Ἄλκης, ὅποτε θέλει.χ

Γ. Γκέιγκεσταμ. [Μετάφραση Γ. Ε. Χρυσάφη.]

« Τ' ἀγοράκια μου »

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ

Ἦπαιζαν στὸ βάθος τὸ Ἰσκιερὸ τρεῖς κόρες σὰ νεραίδες ὄμορφες.

Ἦ μιὰ στὴν ἀσημένια ρεματιά, ποὺ γλυκομουρμούριζε, ἔσκυβε περήφανη κι ἔβλεπε τὸ χιονάτο τῆς λαιμὸ καὶ τὰ χρυσὰ μαλλάκια τῆς.

— Σ' εὐχαριστῶ, Θεέ μου, ποὺ καθρέφτες μοῦ ετοίμασες παντοῦ καὶ βλέπω τὴν ὀμορφιά μου, ποὺ εἶναι δικό σου ἔργο.

Αὐτὰ ἔλεγε καὶ χαμογελοῦσε.

Ἦ ἄλλη ἄκουε τοῦ ἀηδονιοῦ τὸ λάλημα τὸ γλυκὸ καὶ τὴ φλογέρα τοῦ βοσκοῦ, ποὺ ἔβοσκε ἐκεῖ σιμὰ ἀρνάκια σὰν τὸ χιόνι. Ἦκουε καὶ τὸ γλυκὸ μουρμούρισμα τῆς ρεματιάς κι ἔβλεπε τὰ δέντρα τὰ ψηλὰ νὰ ἐνώνουν τὶς περήφανες κορφές καὶ πότε χαμηλὰ νὰ σκύβουν, πότε ψηλὰ νὰ δείχνουν τὸ μεγαλεῖο τους.

Τὸ χέρι τῆς πετᾶ ἐπάνω στὸ χαρτί καὶ γράφει τραγούδια, τὸ Θεὸ εὐχαριστεῖ, γιὰ τὸ ἐργόχειρό του, τὴν ὀμορφιά τοῦ κόσμου. Τὸ χέρι γράφει καὶ τὸν ἑαυτὸ τῆς νιώθει τόσο ἐλαφρὸ, ὅπου θαρρεῖς φτερά τῆς ἔδωσε χέρι ἀόρατο, ψηλὰ γιὰ νὰ πετάξη.

Ἦ τρίτη ράβει, ράβει, ράβει. Ἦ ἀπὸ καμιὰ φορὰ σταματᾶ τὸ βελόνι καὶ βλέπει τὴν ἀσημένια ρεματιά.

— Ἦ, πόσοι διψασμένοι βρήκανε δροσιὰ σ' αὐτὸ τὸ κρυσταλλένιο τὸ νερό! Λέει ἡ κόρη δακρυσμένη. Περνάς, ἀδιάκοπα περνᾶς, εὐλογημένη ρεματιά, καὶ χωρὶς περιφάνια, βρέχεις τὰ χεῖλη τὰ κατάξερα τοῦ φτωχοῦ, ποτίζεις τ' ἀρνάκια τὰ χιονάτα καὶ δίνει ἡ δροσιὰ σου ζωὴ σ' αὐτὰ τὰ λουλούδια, ποὺ δὲν τὰ φύτεψε κανεῖς. Μὰ ἐκεῖνα δὲν εἶναι ἀχάριστα, σκορπίζουν τὴ μυρωδιά τους καὶ μὲ τὰ χρώματά τους διπλὴ ὀμορφιά σοῦ δίνουν. Εὐτυχισμένος ἐδῶ κάτω, ποὺ εἶναι τόσο λίγη ἡ ζωὴ καὶ λιγώτερη ἡ εὐτυχία, εὐτυχισμένος, ὅποιος μπορεῖ ζωὴ καὶ δροσιὰ νὰ σκορπίζη, ὅπως αὐτὴ ἐδῶ ἡ ρεματιά.

Καὶ πάλι, ἀφοῦ εἶπε αὐτά, τὸ χέρι τὸ καματερὸ ράβει ἀδιάκοπα.

— Ξέρεις τί συλλογίστηκα ; εἶπε ἡ πρώτη.

— Τί συλλογίστηκες ;

— Νά πᾶμε σ' αὐτὸν τὸ βοσκό, πού παίζει τὴ φλογέρα, νὰ τὸν ρωτήσουμε, ποιά ἀπὸ τίς τρεῖς ἔχει χάρες περισσό-
τερες.

— Καλὴ ἰδέα καὶ ἑλληνικὴ, εἶπε ἡ δευτέρη· ὁ Πάρις * ἄς κρίνη πάλι τίς τρεῖς θεές. Καὶ δίπλωσε τὸ χαρτί πού ἔγραφε.
Τὸ χέρι τὸ καματερό ράβει.

— Εἴστε καλύτερές μου, τὸ ξέρω, ἀδερφοῦλες μου, καὶ ἂν μαζί σας ἔρθω, γιὰ νὰ μετρηθῶ, θὰ πῆ πὼς ὀλοφάνερη ἀλή-
θεια δὲν τὴν εἶδα. Τρέξετε σεῖς οἱ δυὸ στὸ βοσκό.

Ἄφηνει τὴ φλογέρα ὁ βοσκὸς καὶ χαιρετᾷ τὰ ὄμορφα κο-
ρίτσια.

— Ξέρεις τί θέλομε, βοσκέ ;

— Ποῦ νὰ τὸ ξέρω ;

— Νά μᾶς πῆς ποιά εἶναι ἡ καλύτερη ἀπὸ τίς τρεῖς μας.

— Ἡ ἄλλη πού εἶναι ;

— Ἐκεῖ σιμὰ στὴ ρεματιά.

Ἀλήθεια ἡ ξανθοῦλα, πού τοῦ μίλησε, ἦταν ὠραία, ἔμοιαζε
νύμφη, πού πρόβαλε ἀπὸ καμιὰ δροσερὴ σπηλιά.

Μὰ δὲν πρόφτασε νὰ τῆς εἶπῃ λέξη καὶ νὰ τῆς προσφέρῃ τὸ
ἄσπρο τριαντάφυλλο, πού ἔκοψε ἀπὸ μιὰ τριανταφυλλιά, καὶ
ἄρχισε ἡ δευτέρη μὲ φωνὴ ἀγγελικὴ, πρόσωπο τριανταφυλλί
ἀπὸ ντροπῆ, τὰ τραγούδια τῆς.

Τὴ γνώμη του ὁ βοσκὸς δὲν πρόφτασε νὰ πῆ· ἄκουσε κλά-
ματα καὶ παράπονα πικρά.

Ἐνα παιδάκι φτωχὸ ἔπαιζε κι ἔπεσε, μέσα στὰ αἵματα
βουτήχτηκε· καὶ ἡ κόρη πού ἔραβε στὴ ρεματιά σιμὰ, καρφώνει
τὸ βελόνι τῆς στὸ ράψιμο κι ἀρπάζει τὸ παιδάκι τὸ φτωχό,
τὸ πλένει μὲ τὸ κρυστάλλινο νερὸ καὶ τοῦ φιλεῖ τὰ ὄμορφα μα-
τάκια μὲ ἀγάπη, πού θαρρεῖς μανούλα ἦτανε.

Τὸ ἔβαλε σιμὰ τῆς νὰ καθίση, τοῦ ἔδωσε ζαχαρωτὰ ἀπὸ τὸ
πανεράκι τῆς καὶ πῆρε πάλι τὸ ταπεινὸ βελόνι τῆς.

Οἱ ἄλλες οἱ δυὸ οὔτε τὰ εἶδαν αὐτά. Ἡ μιὰ μεθυσμένη

ἀπὸ τὴν ὁμορφιά της κι ἡ ἄλλη ἀπὸ τὰ τραγούδια της, δὲν ἔβλεπαν καὶ δὲν ἄκουγαν.

Σηκώθηκε ὁ νέος βοσκός, πλησίασε τὴν κόρη τὴν ἐργατική, τῆς ἔδωκε τὸ ἄσπρο τριαντάφυλλο καὶ εἶπε :

— Σὲ προσκυνῶ μὲ σεβασμό. Ἐσὺ εἶσαι ἡ βασίλισσα! ✕✕

Ἀλεξάνδρα Παπαδοπούλου.

« Λιγήματα »

ΤΑ ΔΥΟ ΔΑΚΡΙΑ

✕✕✕ Ἀπὸ τὴ γῆ δυὸ δάκρια, θερμὰ μαργαριτάρια, ἀνέβηκαν καὶ στάλαξαν στοῦ Πλάστη τὰ ποδάρια. Κι εἶπε τὸ πρῶτο τρέμοντας ἔμπρὸς στοῦ θεῖο θρόνο : « Ἐμένα μ' ἔβγαλε ἡ καρδιά γιὰ τὸ δικό της πόνο ». Κι ὁ Πλάστης ἀποκρίθηκε : « Οὔτε στιγμή μὴ χάνης ! Σύρε νὰ γίνης βάλσαμο, τὸν πόνο της νὰ γιάνης ». Κι εἶπε καὶ τ' ἄλλο τρέμοντας ἔμπρὸς στοῦ θεῖο θρόνο : « Ἐμένα μ' ἔβγαλε ἡ καρδιά γιὰ κάποιον ξένο πόνο ! » Κι ὁ Πλάστης ἀποκρίθηκε : « Ἐσὺ μαζί μου μεῖνε ! Τῆς εὐσπλαχνίας τὰ δάκρια, δικά μου δάκρια εἶναι ». ✕✕✕

Ἰωάννης Πολέμης.

Η ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ

(ΜΟΝΟΛΟΓΟΣ)

[Ἡ σκηνὴ παριστάνει παιδικὸ δωμάτιο. Ὁ Ἀριστείδης, 10 ἐτῶν, γυρίζει ἀπὸ τὸ σχολεῖο. Κρατεῖ τὰ βιβλία του κι ἓνα γράμμα σφραγισμένο. Ἀφήνει τὰ βιβλία του στοῦ τραπέζι καὶ χωρὶς νὰ βγάλη τὸ καπέλο του, ἀρχίζει.]

Μόνο σ' ἔμένα συμβαίνουν τέτοια παράξενα πράματα ! Ὅριστε πάλι σήμερὰ. Μὲ βρῖσκει ὁ θεῖος Παντελῆς στοῦ δρόμο,

μου δίνει αυτό το σφραγισμένο γράμμα και μου λέει: «Πάρε, 'Αριστείδη. Είναι δικό σου. Έχει μιὰ εἶδηση μέσα, πού θά σέ χαροποιήσῃ πολὺ πολὺ. Ἄλλὰ στό δίνω μὲ μιὰ συμφωνία: θά μου δώσῃς τὸ λόγο σου, ὅτι δὲ θά τὸ ἀνοίξῃς παρά μόνον αὐριο τὸ πρωί, πρὶν φύγῃς γιὰ τὸ σχολεῖο.»

— Μὰ γιατί; τοῦ λέω.

— Ἔτσι· εἶναι μυστικό. Μοῦ δίνεις τὸ λόγο σου;

— Καλά, ἂν τ' ἀνοίξω πρωτύτερα;

— Ἡ καλὴ εἶδηση θά χαθῇ. Μοῦ δίνεις τὸ λόγο σου;

— Μὰ πῶς γίνεται νὰ χαθῇ ἡ εἶδηση; Θά σβήσουν τὰ γράμματα, ἅμα τὰ ἰδῇ ὁ ἥλιος, ὅπως κάτι φωτογραφίες πού κάνει ὁ Τάκης;

— Δὲν ξέρω· εἶναι μυστικό, ἰσοῦ εἶπα. Μοῦ δίνεις τὸ λόγο σου;

— Καλά... σὰς τὸν δίνω.

— Λοιπὸν σύμφωνοι... μόνο αὐριο τὸ πρωί· πρωτύτερα ὄχι.

Πρωτύτερα ὄχι... πάει πιά, ἔδωσα τὸ λόγο μου, δὲν πρέπει νὰ τ' ἀνοίξω. Ὅχι πῶς πιστεύω, ὅτι μπορεῖ νὰ χαθῇ ἡ καλὴ εἶδηση, ὄχι. Ἄλλὰ ἔτσι, ἐπειδὴ ἔδωσα τὸ λόγο μου στό θεῖο. Ἐπειτα, ποιὸς ξέρε! Κάτι θά συμβαίῃ, πού δὲν πρέπει νὰ τὸ μάθω παρά μόνο αὐριο. Ἄλλὰ τί; Ἐδῶ σέ θέλω, Ἄριστείδη! Ἀπὸ τὴ στιγμὴ πού τὸ πῆρα, αὐτὴ ἡ περιέργεια μὲ βασανίζει... ὦ, πῶς μὲ βασανίζει! Νὰ τόξερα δὲ θά ἔδινα τὸ λόγο μου μὲ τόση εὐκολία. (Στριφογυρίζει τὸ γράμμα στὰ χέρια του.) Τί νὰ λέῃ;... Τί εἶναι αὐτὸ τὸ μυστικό τέλος πάντων; Ὅσο καὶ νὰ σπάζω τὸ κεφάλι μου, τίποτα δὲ βγαίνει. (Φέρνει τὸ χέρι στό μέτωπο καὶ συναντᾷ τὸ κασκέτο του.) Μπά! Μὲ τὸ καπέλο βρίσκομαι ἀκόμα· καὶ ἡ μητέρα μου λέει, μόλις μπαίνω στό σπίτι, νὰ τὸ βγάξω. (Τὸ βγάξει καὶ τὸ πετᾷ στό τραπέζι.) Μὰ ἀπ' αὐτὸ μπορεῖ νὰ καταλάβῃ κανεὶς σὲ τί θέση βρίσκομαι... Κι ἐγὼ δὲν ἤθελα νὰ εἶμαι τόσο περιεργός... τόσο ἀνυπόμονος... τόσο βιαστικός... τόσο ἀδύνατος... τόσο λιγόψυχος... Ἄλλὰ τί νὰ κάνω; Μήπως φταίω; Μήπως τὸ θέλω; Ἄχ! Ἄς μποροῦσα νὰ διαβάσω τὸ γράμμα, χωρὶς

νά τ' άνοιξω... άλλά πώς; ("Υστερα από λίγη παύση, βλέπει τὸ φάκελο.) Είναι τόσο καλά κλεισμένο, κολλημένο, σφραγισμένο!... Νά τὸ βάλω στὸ φῶς, μήπως διακρίνονται τὰ γράμματα από μέσα; (Πλησιάζει στὸ παράθυρο καὶ ἐκθέτει τὸ γράμμα στὸν ἥλιο.) Τίποτα! "Ένα σκοτάδι φαίνεται μέσα, σάν τὸ σκοτάδι πού εἶναι καὶ στὸ νοῦ μου...

Κι αὐτὸς ὁ θεῖος! "Έβαλε τὸν πιὸ χοντρὸ φάκελο πού εἶχε! (Περπατεῖ λίγες στιγμὲς σκεπτικός.) Οὐφ! Δὲ βαστῶ πιά! Θά τὸ άνοιξω! 'Επιτέλους, ποιὸς θά μὲ ἰδῆ, ποιὸς θά τὸ μάθῃ; (Προσποιεῖται τῆ φωνῆ τοῦ θεῖου του:) «Λοιπόν, 'Αριστείδη, πότε τὸ άνοιξες; — Αὔριο τὸ πρῶι... (διορθώνει τὸν ἑαυτὸ του) ὄχι δά!... Σήμερα τὸ πρῶι, θεῖε μου, πρὶν φύγω γιὰ τὸ σχολεῖο. — Μπράβο! Κράτησες τὸ λόγο σου.» "Έ, καὶ ἔπειτα; Τί πῶς κράτησα τὸ λόγο μου; Τί θά κερδίσω μὲ τοῦτο; Δὲ βαριέσαι! Θά τὸ άνοιξω άμέσως. Τὸ γοργὸν καὶ χάριν ἔχει! (Σχίζει τὸ φάκελο άδέξια.) Πῶ, πῶ! τί σκληρὸ χαρτί... κόντεψα νά σχίσω μαζὶ καὶ τὸ γράμμα... ὄχι... νά το! (Ξεδιπλώνει τὸ γράμμα βιαστικός καὶ γεμάτος περιέργεια διαβάζει:) «'Αριστείδη μου, ἄν κρατήσης τὸ λόγο σου καὶ δὲν άνοιξης αὐτὸ τὸ γράμμα πρὸ τῆς ὥρας του, θά σοῦ άγοράσω τῆ φωτογραφικὴ μηχανή, πού ἐπιθυμοῦμεῖς τόσο...» (Διακόπτεται ταραγμένος. Κοιτάζει δεξιὰ κι' άριστερὰ μὲ φόβο.) Καλὰ, καλὰ' δὲν τὸ διάβασα... ὄχι, αὔριο τὸ πρῶι... ναί, ναί, αὔριο τὸ πρῶι τὸ διάβασα... 'Ακοῦς ἐκεῖ! Καὶ τί ἄλλο θέλω από μιὰ φωτογραφικὴ μηχανή... νά κάνω κι ἐγὼ φωτογραφίες σάν τοῦ Τάκη... ὄχι δά, καλύτερες!... Λοιπόν, σύμφωνοι, αὔριο τὸ πρῶι... (Πρὸς τὸ κοινόν:) Κύριοι, σας παρακαλῶ πολὺ, κυρίες, γιὰ τ' ὄνομα τοῦ Θεοῦ! Μὴν πῆτε τίποτα στὸ θεῖο μου... 'Εγὼ βέβαια δὲ θά τοῦ τὸ πῶ ποτέ... "Αν θέλετε τώρα, ὅπως διόλου μεταξύ μας, ἄς δοῦμε τί λέει καὶ παρακάτω. Λένε, ὅτι δὲν πρέπει ν' ἀφήνω μεμιστωμένους τίς δουλειές μας. Λοιπόν. ('Εξακολουθεῖ τὴν ἀνάγνωση τῆς ἐπιστολῆς:) «Θά εἶναι ἡ άμοιβὴ τῆς νίκης, πού θά νικήσης βέβαια, πολεμώντας τὴν περιέργειά σου.» Τί λόγος!.. «Σὲ φιλῶ, ὁ θεῖος σου Παντελής.» Τελείωσε... Τί καλὰ! Λοιπόν, ὅπως εἴπαμε! (Καθῶς μιλεῖ, γυρίζει

άφηρημένος τὴ σελίδα τῆς ἐπιστολῆς. "Εξαφνα ρίχνει πάλι σ' αὐτὴ τὸ βλέμμα.) Μπά! "Εχει καὶ ὑστερόγραφο. Γιὰ νὰ ἰδοῦμε! (Διαβάζει:) « Υ. Γ. Ἄποψε θαρθῶ στὸ σπίτι καὶ θὰ μοῦ δείξης τὴν ἐπιστολὴ (μὲ φωνὴ τρεμουλιαστῆ:) σφραγισμένην ὅπως σοῦ τὴν ἔδωσα. Ὁ ἴδιος. » Καὶ χειρότερος!... Νὰ ἓνα πράμα ποῦ δὲν τὸ συλλογιστήκαμε! Ἄμῃ τώρα, ποῦ ἔκαμα τὸ φάκελο χίλια κομμάτια; (Μένει γιὰ μιὰ στιγμὴ ἄφωνος, κοιτάζει τὸ κοινὸν μὲ κωμικὴ ἀπελπισία.) Πάει! Ἄντιο φωτογραφικὴ μηχανή! Ὁ Τάκης δὲ θὰ ἔχη ἀντίπαλο... Μὰ ἔτσι μοῦ ἔπρεπε, γιὰ νὰ μάθω νὰ μὴν εἶμαι τόσο περίεργος. (Πρὸς τὸ κοινόν, παρακλητικά:) "Ω, κυρίες καὶ κύριοι! Τώρα εἶναι ἴσα ἴσα ποῦ θὰ σὰς παρακαλέσω νὰ μὴν πῆτε κανενὸς τὸ πάθημά μου... Καὶ ἄλλῃ φορὰ... ὦ, ἄλλῃ φορὰ! Τὰ παθήματα, μαθήματα! (Χαιρετᾶ καὶ βγαίνει ἔξω.)

« Παιδικὸν θέατρον »

Γρηγόριος Ξενόπουλος.

ΥΠΟΘΗΚΑΙ

[*Από λόγον ἐκφωνηθέντα πρὸς τοὺς μαθητὰς τοῦ Ἀγίου
τῆ 31 Δεκεμβρίου 1937.]

Παιδιὰ τοῦ Ἀγίου, ἀγόρια καὶ κορίτσια.

Δὲν θέλω νὰ σᾶς εἶπω πολλὰ λόγια. Τρεῖς συμβουλὰς ἔχω νὰ σᾶς δώσω: Νὰ ἀγαπᾶτε τὴν ἀλήθειαν. Νὰ λέγετε τὴν ἀλήθειαν καὶ νὰ θυσιάζεσθε διὰ τὴν ἀλήθειαν, ὅπως τὴν αἰσθάνεται ὁ καθένας σας καὶ ἡ καθεμία σας. Ψέμα νὰ μὴ βγῆ ποτὲ ἀπὸ τὸ στόμα σας.

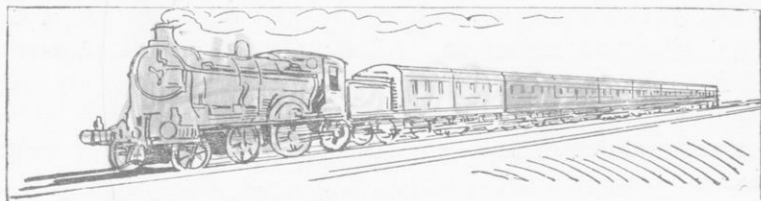
Δευτέρα συμβουλή, ποὺ σᾶς δίνω, εἶναι, ὅταν ἐργάζεσθε, νὰ ἐργάζεσθε σοβαροὶ καὶ αὐτό, εἰς τὸ ὅποιον ἐργάζεσθε, νὰ τὸ κάνετε σοβαρόν. Καλύτερον ὀλίγον καὶ κατὰ βάθος καὶ εἰς ὅλην του τὴν ἔκτασιν, παρὰ πολλὰ καὶ ἐπιπόλαια. Αὐτὸ θὰ σᾶς χρησιμεύσῃ εἰς ὅλην σας τὴν ζωὴν.

Καὶ τρίτη συμβουλή: Νὰ ἔχετε ἀπόφασιν νὰ εἶπετε εἰς ἡμᾶς, τὴν γενεάν, ποὺ σᾶς καθοδηγεῖ τώρα, ἐκεῖνο ποὺ ἔλεγαν τὰ παιδιὰ τῶν Σπαρτιατῶν εἰς τοὺς πατέρας των καὶ τοὺς συντρόφους των: «Ἄμες δὲ γ' ἐσόμεθα πολλῶ κάρρονες», — καὶ ἡμεῖς θὰ γίνωμε πολὺ καλύτεροί Σας.

Τότε ἡ Ἑλλάς θὰ πάη μπροστά.

Ἰω. Μεταξάς.

«*Μηριαῖον Δελτίον Ἰουλ. Τύπου καὶ Τουρισμοῦ*»

Η ΝΕΚΡΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Αυτό τὸν τίτλο ἔδωσε ἓνας μεγάλος ποιητὴς στὶς πολὺ-
χρυσες Μυκῆνες. Ἄλῃθεια, νεκρὴ πολιτεία !

Γι αὐτὴν ξεκινήσαμε μιὰ μέρα τοῦ Δεκεμβρίου. Ἡ τὸ τραῖνο
μᾶς παίρνει νύχτα ἀκόμη καὶ φεύγομε πέρα ἀπὸ τὴν Ἀττικὴ
καὶ ἡ διάθεσή μας μᾶς τραβᾷ πρὸς τὰ βάθη τῶν αἰῶνων.

Κάπου κάπου τὸ σφύριγμα τῆς ἀτμομηχανῆς μᾶς ξυπνᾷ
ἀπὸ τὶς σκέψεις μας. Φεύγοντας ἀπὸ τὰ Μέγαρα, ἡ νύχτα ἀρ-
χίζει νὰ τραβιέται· καὶ κάτω ἀπὸ τὸ θαμπὸ γκριζο χρῶμα ποῦ
εἶναι χυμένο στὸν οὐρανὸ καὶ στὴ θάλασσα, τὰ βουνὰ τρεμο-
σαλεύουν μέσα στὴν αὐγινὴ πάχνη.

Ἡ δεκεμβριάτικη μέρα προμαντεύεται πανηγυρικὴ μέσα
στὸ ἑλληνικὸ φῶς.

Γρήγορα περνοῦμε τὴ στενὴ λουριδα, ποῦ κόπηκε γιὰ νὰ
ἐνώση τὶς δυὸ θάλασσες καὶ νὰ χωρίση τὴν παλιὰ Ἑλλάδα,
καὶ μόλις προφτάνομε νὰ ἴδοῦμε τὴ διώρυγα βαθιὰ καὶ ἤσυχη,
σὰν ὄμορφο ἰχνογράφημα. Καὶ νὰ, δρασκελίσαμε στὴν ἄλλη με-
ριά. Μπήκαμε στὴ γῆ τὴν παχιά καὶ τὴν πλούσια. Σὲ λίγο ἡ
νέα Κόρινθος κι ἔπειτα ἀπὸ λίγην ὥρα ὁ περίφημος καὶ ἱστο-
ρικὸς Ἀκροκόρινθος μὲ τὸ κάστρο του, ψηλός, βαρὺς καὶ γελα-
στὸς μαζί, μᾶς φέρνει κάποιες ἀμυδρὲς ἀναμνήσεις τῆς παλιᾶς
καὶ τῆς νεώτερης ἱστορίας μας. Τρέχομε μέσα στὴν πλούσια
βλάστηση καὶ στὴ Νεμέα κατεβαίνομε νὰ πάρωμε τὸ μαῦρο
γλυκὸ κρασί της. Μὰ μέσα στὰ στενὰ τὰ Δερβενάκια * ἡ καρ-

διά μας χτύπησε πιό πολύ. Κάποιος λέει λίγα για τή μεγάλη αὐτὴ σελίδα τοῦ Εἰκοσιένα. Ἄλλὰ καθέννας ἀφήνει τὴ φαντασία του νὰ πλάσῃ καὶ νὰ ὄνειρευτῆ . . . Τὰ στενά πού περνοῦμε μᾶς μιλοῦν καλύτερα μὲ τὴ σιωπηλὴ τους ὁμορφιά καὶ τὸ κατὰλευκο ἐκκλησάκι τοῦ Ἅι - Σώστη ψάλλει τὸν εὐχαριστήριον ὕμνον του στὸ λυτρωτὴ καὶ στρατηλάτη τοῦ Μωριᾶ.

Τώρα δὲν εἶναι ὥρα νὰ τὰ συλλογιστοῦμε. Εἶναι τόσο μεγάλη καὶ εἴμαστε τόσο κοντὰ τους . . . Ἐπειτα πᾶμε νὰ ποῦμε στὰ βᾶθη τῶν μακρινῶν περασμένων, νὰ χωθοῦμε στὸ ἄπειρο τῶν τριάντα αἰώνων πού παραπέρα μᾶς περιμένει. Ὅση ὥρα φτάνει νὰ σκεφτοῦμε αὐτά, προβαίνομε καταντικρὺ στὸν ἀργίτικο κάμπο. Ὅλα ἀλλάζουν τώρα. Ἀναμνήσεις, ἱστορία, κλασικὴ Ἑλλάδα σκεπάζονται, γιατί ἀνοίγει ἡ αὐλαία τοῦ θεάτρου τῆς προϊστορικῆς Ἑλλάδας, τῆς Ἑλλάδας πού τραγούδησαν οἱ γέροι αἰοδοί, τῆς ἠρωϊκῆς Ἑλλάδας πού γέμισε τοὺς αἰῶνες μὲ τὸν πολιτισμὸ καὶ τοὺς θρύλους της.

Σταθμὸς Φίχτια*. Τὸ τέρμα τοῦ σιδηροδρομικοῦ ταξιδιοῦ μας. Ὁ καλὸς ἀμαξιτὸς δρόμος ἀριστερὰ μᾶς φέρνει σὲ εἴκοσι λεπτὰ στὸ μικρὸ χωριὸ Χαρβάτι, ὅπου σταθεύομε. Ἐνα μαγαζάκι καθαρὸ — τὸ ξενοδοχεῖο τῶν Μυκηνῶν — γεμάτο κουτιά μαρμελάδες καὶ κονσέρβες, μπουκάλες μὲ διάφορα κρασιά, λικέρ καὶ σαμπάνιες, πού ἔχει ἀκόμη καὶ τηλέφωνο. Ἐκεῖ γίνεται ἡ συγκέντρωση τῶν ἑκατὸ συνταξιδιωτῶν. Κάνομε ἓνα γρήγορο πρόγευμα καὶ ἔπειτα παίρνομε τὸν ἀνηφορικὸ δρόμο γιὰ τὴ Νεκρὴ Πολιτεία, γιὰ τὴν πόλη πού εἶδε τίς τραγικὲς περιπέτειες τῆς οἰκογένειας τῶν Πελοπιδῶν*.

Ἀγαμέμνων, Κλυταιμνήστρα, Αἴγισθος, Ὀρέστης, ὅλα τὰ θέματα πού ἔγιναν περίφημα στὰ χέρια τῶν ἀρχαίων τραγικῶν, αὐτὴν ἐδῶ τὴ γῆ εἶχαν πλαίσιον. Στὰ πόδια δυὸ βουνῶν πού σμίγουν, τοῦ Ἁγίου Ἡλίου καὶ τῆς Σάρας, ἀπλώνεται ἡ πολιτεία πού τὴν ἔψαξαν τὰ χέρια τῶν νεώτερων ἀνθρώπων, πού ἄγοιξαν τὰ σπλάχνα της καὶ βουτήξανε τὰ χέρια τους στοὺς κόρφους της, γιὰ νὰ μάθουν τὰ μυστικὰ ἐνὸς κόσμου πού ἔζησε τρεῖς χιλιάδες χρόνια πρὶν καὶ πού ὕστερα ἔμεινε θαμμένος καὶ κρυφός.

Οί μεγάλες σλαβικές επιδρομές, ὁ βυζαντινὸς καὶ λατινικὸς μεσαιῶνας, οἱ Τοῦρκοι, ὅλα πέρασαν χωρὶς νὰ σταματήσουν σ' αὐτὰ τὰ ἐρείπια.

Ἡ Ἀκρόπολις τῶν Ἀτρειδῶν* ἐξακολούθησε νὰ ὑψώνεται στὸν ἐρημικὸ βράχο τῆς καὶ δὲν τὴν ἄφηναν νὰ πεθάνῃ οἱ ἀναμνήσεις τῆς ὀμηρικῆς ποιήσεως καὶ οἱ τραγικοὶ θρύλοι ποὺ ἦταν καρφωμένοι στὰ τείχη τῆς. Ὡσπου βρέθηκεν ὁ τυχερός. Ὁ τυχερός ὄχι. Ὁ δαιμονισμένος ἄνθρωπος, ὁ Σλήμαν. Ἦταν μπακαλόπαιδο τῆς μικρῆς πόλης τοῦ Μεκλεμβούργου*, ἔμπορος ἔπειτα ποὺ πλούτισε στὴ Ρωσία ἀπὸ τὸ λουλάκι καὶ τὸ τσαί, θαυμαστής τοῦ Ὀμήρου, ὀδηγημένος ἴσως ἀπὸ τὴ μοίρα, γιὰ νὰ πλουτίσῃ κι αὐτὸς τὴν Ἑλλάδα μὲ μιὰ δόξα ἀκόμη καὶ τὸν κόσμον μὲ τὸ μυκηναϊκὸ πολιτισμὸ, τὸ μυκηναϊκὸ ρυθμὸ, τὴ μυκηναϊκὴ τέχνη.

Προχωροῦμε δρασκελίζοντας ἐρείπια, πέτρες, καὶ φτάνουμε μπροστὰ στὴν Πύλη τῶν Λεόντων τὴν περίφημη, ποὺ σὰν ἀπὸ θαῦμα ξέφυγε τὸ πέρασμα τοῦ καιροῦ. Τὰ δυὸ λιοντάρια, ἀκέφαλα, στέκονται ὀρθωμένα ἐπάνω στὴ στήλη τοῦ ἀναγλύφου. Βγαίνουμε πρὸς τὴν Ἀγορὰ κι ἐκεῖ ἀκοῦμε τὸν παιδαγωγὸ νὰ δείχνῃ τὸν τόπον στὸν Ὀρέστη καὶ τὴν Ἡλέκτρα νὰ συναντᾶ τὸν ἀγνώριστον ἀδελφόν.

Πιο πάνω, ἀπὸ τὰ ἐρείπια τῶν ἀνακτόρων κοιτᾶμε στὴν ἡσυχία τοῦ δεκεμβριᾶτικου μεσημεριοῦ καὶ στὸ ἀστραποβόλημα τοῦ ἡλιοῦ τὸν κάμποι. Πέρα τὸ Ἄργος ἀσπρίζει, ξανοίγεται ἡ Τίρυνς, διαγράφεται ὀλοφάνερο τὸ Ἀνάπλι καὶ λαμποκοπᾶ ἡ θάλασσα τοῦ Ἀργολικοῦ. Τείχη κυκλώπεια, πέτρες μεγάλες, τάφοι ἀνοιχτοί, τοποθεσία ὑπέροχη, ἡσυχία, νέκτρα. Τώρα ἡ γῆ αὐτὴ δὲν ἔχει τίποτα νὰ πῆ πιά. Ὅλο τὸ εἶναι τῆς τὸ ἔδωσε μέσα ἀπὸ τοὺς τάφους στοὺς ξένους καὶ στοὺς δικούς μας σοφούς.

Δημ. Μάργαρης.

« *Ἡμερολόγιον Ὀδοποιοῦ Συνδέσμου* »

ΔΗΛΟΣ

“Ένα ταξίδι με μιὰ φανταστική μηχανή, πού δὲ διασχίζει μόνο τὴ θάλασσα, ἀλλὰ καὶ τοὺς αἰῶνες, εἶναι τὸ ταξίδι τῆς Δήλου. Ἀποβιβάζεται κανεὶς ἀπὸ τὸ πλοῖο στ’ ἀκρογιάλια τοῦ νησιοῦ καὶ νομίζει πὼς βρίσκεται αἰῶνες πίσω.

Μόλις πατήση ὁ ταξιδιώτης τὸ πόδι του στὴν ξηρά, πληροφορεῖται, ὅτι πρὶν ἀπὸ λίγες μέρες εἶχαν ἐκεῖ γεννητούρια.

— Βλέπετε ἐκεῖ ἐπάνω μιὰ μικρὴ λίμνη, πού γυαλίζει μέσα στὰ καλάμια; Πληροφορεῖ τοὺς νεοφερμένους ταξιδιώτες ὁ ξεναγὸς τοὺς καθηγητῆς τῆς ἀρχαιολογίας. Λοιπόν, ἐκεῖ κοντά, κάτω ἀπὸ μιὰ φοινικιά, γέννησε ἡ καμημένη ἡ Λητώ.

Τόσο ἦταν βέβαιο, ὅτι τὸ πρᾶγμα εἶχε γίνει μόλις τώρα, ὥστε πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ταξιδιώτες νόμισαν, πὼς ἄκουσαν καὶ τίς φωνοῦλες τοῦ μωροῦ.

Τὸ μυστήριο αὐτὸ τῆς Δήλου, ὅπου γίνεται κανεὶς σύγχρονος ὅλων τῶν αἰῶνων, πού πέρασαν ἐπάνω της, ὀφείλεται ἀποκλειστικὰ στὴν παρουσία ὅλων ἐκείνων τῶν πραγμάτων, πού ἦρθαν σ’ ἄμεση ἐπαφὴ πρὸς τὴν ἰδιαίτερη ζωὴ τῶν ἀρχαίων ἀνθρώπων.

Βέβαια, τὰ μάρμαρα τῶν ναῶν, τῶν κίωνων, τῶν ἀγαλμάτων, τῶν στοῶν, ὁ ἀπέραντος λευκὸς σωρὸς τῶν ἐρειπίων, πού ἀπλώνεται ἐμπρὸς στὸ σημερινὸν ἄνθρωπο, ὄλ’ αὐτὰ μᾶς μιλοῦν γιὰ μιὰ πολὺ μακρινὴ ἐποχὴ. Ἀλλὰ τὸ σπίτι, ὅπου ἔζησαν οἱ ἄνθρωποι, τὰ δρομαλάκια, ὅπου περπάτησαν, τὰ μαγαζιά, ὅπου ἔκαμαν τὰ ψώνια τους, αὐτὰ εἶναι κοντά, πολὺ κοντά μας.

Μόλις ἀποβιβαστῆ κανεὶς στὴν ξηρά, βρίσκεται ἀμέσως ἐμπρὸς στὶς ἀποθήκες τοῦ λιμένος, ὅπου ἀποβιβάζονταν τὰ πλούσια ἐμπορεύματα, πού ἔφταναν ἀπ’ ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου.

Νὰ ἀκόμη ἀνάμεσα στοὺς τοίχους μιὰ ἀποθήκη κι ἕνας μαρμάρινος λουτήρας. Δὲν εἶναι λουτήρας ὅμως, εἶναι ἕνα εἶδος παναρχαίου κανταριοῦ. * Μόνο οἱ ἀρχαῖοι χαμάληδες λείπουν γιὰ νὰ πάρη ὁ τόπος ὅλη τὴ δαιμονισμένη κίνηση τοῦ ἐμπορικοῦ λιμανιοῦ.

Ἐπάνω στο λόφο ἀπλώνεται ἡ πόλη. Εἶναι κι αὐτὴ χτεσινή. Νομίζεις, ὅτι ἕνας σεισμός χτεσινός τὴ γκρέμισε. Περπατεῖ κανεὶς στὰ δρομαλάκια τῆς, μπαίνει στὰ σπίτια τῆς, τριγυρίζει στὰ δωμάτια τους, πατεῖ ὠραῖα μωσαϊκὰ τῆς κεντρικῆς αὐλῆς τους.

Αὐτὸ τὸ σπίτι θὰ ἦταν βέβαια κάποιου ἀρχαίου πλούσιου ἐφοπλιστῆ. Ἔχει τὰ σήματά του χαραγμένα στὸ ψηφιδωτὸ τῆς εἰσόδου: μιὰν ἄγκυρα κι ἕνα Τρίτωνα.*

Σταθῆκαμε καὶ καμαρώναμε τὸ ἀρχοντόσπιτο.

— Κρίμα νὰ μὴν εἶναι ὁ ἴδιος ὁ οἰκοδεσπότης ἐδῶ νὰ μᾶς περιποιηθῆ! εἶπε ὁ ὀδηγός μας. Ἐνα γλυκὸ κι ἕνα ποτήρι νερὸ θάξιζε ὅ,τι πῆς αὐτὴ τὴν ὥρα.

Ἐνας μικρός, ποὺ μᾶς εἶχε ἀκολουθήσει πουλώντας λουκούμια συριανὰ καὶ κρύο νερό, ἔτρεξε τότε νὰ μᾶς περιποιηθῆ, σὰ νὰ εἶχε καταλάβει τὴν ἐπιθυμία μας καὶ σὰ νάθελε νὰ ἱκανοποιήσῃ τὸν οἰκοδεσπότη.

— Λουκούμια καὶ νερό, κύριοι!...

Τὰ δεχτήκαμε μὲ τὴ μεγαλύτερη εὐχαρίστηση. Κάποιος τότε γύρισε πρὸς τὸ μικρὸ καὶ τοῦ εἶπε:

— Δὲ μοῦ λές, παιδί μου, ἀρχαῖος εἶσαι κι ἐσύ;

Ὁ μικρὸς δὲν κατάλαβε.

— Μάλιστα, κύριε... εἶπε.

Καὶ σὰν παιδί τοῦ πέμπτου αἰῶνα πρὸ Χριστοῦ, ὅπως τὸ εἶχαμε φανταστῆ, μοίραζε ὀλόγυρα λουκούμια καὶ νερό. Πιστεύαμε, ὅτι τὴν περιποίησῃ μᾶς τὴν ἔκανε ὁ φιλόξενος οἰκοδεσπότης. Τότε ἕνας ξένος, ποὺ ἦταν μαζί μας στὴν ἐκδρομῆ, ἔβγαλε τὸ σημειωματάριό του καὶ σημείωσε:

«Στὰ σπίτια τῆς ἀρχαίας Δήλου προσφέρονται στοὺς ἐπισκέπτες ὠραῖα συριανὰ λουκούμια καὶ δροσερὸ νερό.»

— Ἀπὸ ποῦ πᾶνε στὸ ἐπάνω πάτωμα, παιδί μου; Ρωτήσαμε τότε τὸ μικρὸ.

— Ὅριστε ἡ σκάλα, κύριε! Μᾶς ἀπαντᾷ ὁ μικρὸς. Δὲν τὴ βλέπετε;

Ἐμπρὸς ἦταν πραγματικά ἡ σκάλα, ποῦ ἔφερνε στὸ ἐπάνω πάτωμα. Ἀλλὰ τί εἶναι αὐτὰ τὰ παιδιακίστικα ὀρνηθοσκαλισματα ποῦ βρίσκονται χαραγμένα στὸ σοβὰ τοῦ τοίχου; Δὲν ἀργεῖ νὰ τὸ καταλάβῃ κανεὶς. Τὰ παιδιά τοῦ 450 π.Χ. εἶχαν τὴν κακὴ συνήθεια, ὅπως καὶ τὰ σημερινὰ παιδιά, νὰ γράφουν ἀνοησίες ἐπάνω στοὺς τοίχους.

Ὁ μικρὸς Ἑρμίας, λοιπόν, ἔπαιζε τὰ κότσια μὲ τὸ μικρούλη Δημήτριον — παιδιά πλουσίων πατέρων — καὶ ὁ Ἑρμίας ἔκλεβε τὸν ἄλλο, χωρὶς νὰ παίρνῃ εἶδηση. Κάποιοι ἄλλοι μικροὶ τότε, ποῦ εἶχε μυριστῆ τὴν ἀπάτη, ἔπιασε κι ἔγραψε ἐπάνω στὸν τοῖχο μὲ τὸ παιδικὸ ὕφος, μὲ ταυτολογίες καὶ μὲ ἐπαναλήψεις:

«Δημήτριος τυφλός, οὐδὲ βλέπει οὐδέν, παίζων ἀστραγάλους. Ἐκλεπεν αὐτῷ Ἑρμίας ἀστραγάλους.» Δηλαδή:

«Ὁ Δημήτριος εἶναι στραβός καὶ δὲ βλέπει τίποτε, ὅταν παίζῃ κότσια. Ὁ Ἑρμίας τοῦ ἔκλεψε κάμποσα κότσια.»

—Ἐσὺ τάγραψες, μικρὲ μου, αὐτά; Εἶπα στὸ παιδάκι μὲ τὰ συριανὰ λουκούμια.

Ὁ μικρούλης τὰ χρειάστηκε.

—Ὅχι, μπάρμπα! Φώναξε. Δὲν τάγραψα ἐγώ!

Καὶ ὅμως δὲν ἦταν καθόλου ἀπίθανο νὰ τὰ εἶχε γράψῃ αὐτός. Στὴ Δῆλο γίνεται κανεὶς σύγχρονος ὄλων τῶν αἰώνων.

Παῦλος Νιρβάνας.

«Ἡμερολόγιον Ὀδοιπορικῶν Συνδέσμων»

Ο ΓΚΙΩΣΟΣ ΜΟΥ

Ἡ καταδίκη του.

Ἐνα Σαββατόβραδο τοῦ χειμῶνα, παραμονή τῆς πρωτοχρονιάς, μὲ πήρε ὁ πατέρας μου καὶ πήγαμε στὰ χειμάδια*, γιὰτὶ εἶχε ἀρχίσει ὁ γέννος* κι ἦταν ἀνάγκη νὰ δώση ὅ,τι ὀδηγίες χρειαζόταν στὸν ἀρχιπιστικό, καινούργιον ἀκόμη. Τὸν εἶχαμε πάρει ἐκεῖνον τὸν Ἄι-Δημήτρη καὶ δὲν ἤξερε τὴν ιδιαίτερη τάξη τοῦ κοπαδιοῦ μας.

Ἐγὼ ἤμουν δὲν ἤμουν ὀχτῶ χρόνων τότε, ἀλλὰ ἤξερα ὄχι λίγα πράματα, γιὰ τὴν ἡλικία μου, ὡς πρὸς τὰ γίδια καὶ τὰ πρόβατα. Ἦξερα, παραδείγματος χάρη, τὰ ὀνόματα ὅλων τῶν γιδιῶν καὶ τῶν προβατιῶν. Ἦξερα ἀκόμη, ποῖὰ πρόβατα εἶναι βδελιασμένα, καὶ τὰ λοιπά. Κι ἤξερα ὅλ' αὐτά, γιὰτὶ, ἀφότου εἶχα γεννηθῆ, ἀνακατωνόμουν πάντα μὲ καμιὰ εἰκοσαριά γίδια κι ἄλλα τόσα πρόβατα, πού εἶχαμε χειμῶνα καλοκαίρι στὸ σπίτι· κι εἶχα τὰ εὐνοούμενά μου κασιόκια καὶ τὰ εὐνοούμενά μου ἀρνιά, κι ἔπαιζα μ' αὐτά, καὶ κοιμόμουν τὸ βράδι πότε μ' ἓνα κασιόκι καὶ πότε μ' ἓνα ἀρνὶ στὴν ἀγκαλιά, πού μοῦ τάπαιρναν ὕστερα, ἅμα κλειοῦσα τὰ μάτια μου.

Ὁ πατέρας μου μὲ καμάρωνε γι' αὐτὴ μου τὴν ἀγάπη

πρὸς τὰ γιδοπρόβατα, καὶ μούλεγε, ὅτι θὰ μοῦ ἀγόραζε χίλια γίδια καὶ χίλια πρόβατα, ὅταν θὰ γενόμουν μεγάλος καὶ θὰ τέλειωνα τὰ γράμματα. "Άλλες φορές πάλι ἔλεγε:

— Τί κρίμα νὰ μὴν ἔχω ἄλλο ἓνα παιδί, γιὰ τὸ σπίτι, κι αὐτὸ νὰ τὸ κάνω τσέλιγκα. Θὰ γέμιζαν τὰ βουνὰ κι οἱ κάμποι ἀπὸ τὰ γιδοπρόβατά μου.

Ἐκείνη τὴν ἡμέρα, τὴν παραμονὴ τῆς πρωτοχρονιάς, ὅπως εἶπα, μὲ πῆρε ὁ πατέρας μου καὶ πήγαμε στὸ χειμάδι. Ἦταν ἐπάνω κάτω ἡ ὥρα, ποῦ θὰ μαζεύονταν τὰ γίδια ἀπὸ τὴ μιά μεριά, ἀπὸ τὸν πουρναρόλογο, καὶ τὰ πρόβατα ἀπὸ τὴν ἄλλη, ἀπὸ τὸ λιβάδι. Βρήκαμε ἐκείνη τὴ στιγμή ἓναν ἀπὸ τοὺς τρεῖς πιστικούς* μας, ποῦ ἐρχόταν μὲ δυὸ ἀρνιά στὰ χέρια καὶ μὲ τὶς προβατίνες, τὶς μανάδες τους, ἀπὸ πίσω βελάζοντας: « Μπάααα! Μπάααα!»

"Υστερ' ἀπὸ λίγο ἦρθε κι ὁ ἀρχιπιστικός κι ἄρχισε νὰ μιλάη μὲ τὸν πατέρα μου γιὰ τὶς ἀνάγκες τῶν μαντριῶν καὶ τῶν γιδιῶν καὶ τῶν προβατιῶν· ποῦθε νὰ κόψουν παλιούρια* καὶ πουρναρόκλαδα, τί διόρθωμα ἤθελαν τὰ μαντριά, πόσες βέργες χρειάζονταν, καὶ κάτι ἄλλα, ποῦ δὲν ἔδινα ἐγὼ καμιὰ προσοχὴ πῶς θὰ γίνονταν.

Ἄλλὰ ἐπάνω στὶς ὀμιλίες ἄκουσα τὸν ἀρχιπιστικὸ νὰ λέη:

— "Εχομε ἀνάγκη, ἀφεντικό, κι ἀπὸ ἓνα συρτάρι* γιὰ τὰ γίδια . . .

— Κι ὁ Γκιῶσος; Τὸν ρώτησε ὁ πατέρας μου.

— Γέρασε ὁ καημένος, ἀπολογήθηκε ὁ ἀρχιπιστικός, καὶ δὲν ἔχει δύναμη νὰ τρέχη ἐμπρός. Τὸν παίρνουν μπροστὰ τῶρα ἄλλα τραγιὰ μικρότερα του.

— Μπρέ! τὸν καημένο τὸν Γκιῶσο! Φώναξε ὁ πατέρας μου μὲ περισσὴ λύπη.

Γκιῶσος λεγόταν τὸ πρῶτο τραγὶ τοῦ κοπαδιοῦ μας. Χρωστοῦσε τ' ὄνομά του στὸ χρωματισμὸ του κι ὄχι σ' ἄλλο τίποτε· κι ἦταν πρῶτο, γιὰτὶ ἦταν τὸ μεγαλύτερο στ' ἀνάστημα καὶ γι' αὐτὸ φοροῦσε τὸν μεγαλύτερο κύπρο* τοῦ κοπαδιοῦ,

κύπρο με δυο παράκτυπους μέσα του κι ένα χοντρό γλωσσίδι στὸν κεντρικὸ κύπρο.

Θέλετε νὰ μάθετε τί λογιῆς εἶναι τὰ γκιωσόγιδα ; Γκιῶσα λέγονται γενικῶς ὅλα τὰ γίδια, ποὺ ἔχουν μαύρη ράχη καὶ μαύρα πλευρὰ κι ἄσπρη κοιλιὰ καὶ κάτι ἄσπρες ἀράδες στὸ πρόσωπό τους ἀπὸ πάνω πρὸς τὰ κάτω.

— "Ἀρχισε νὰ ξεπέφτη ὁ καημένος ! Ξαναεἶπε ὁ ἀρχιπιστικός, γιατί τοῦ σώθηκαν τὰ δόντια καὶ δὲν μπορεῖ νὰ τρώη κλαρί τώρα τὸ χειμῶνα, καὶ τὸν βαραίνει πολὺ ὁ κύπρος.

— "Ἐ, τότε, εἶπε ὁ πατέρας μου, σώθηκαν τὰ ψωμιά του ! Κρίμα τὸ τραγί ! Ἄλλὰ πόσο θὰ βαστοῦσε τὸ καημένο ! Εἶναι δέκα χρονῶν τραγί ! Καὶ πολὺ ποὺ βάσταξε !

— Σωστά ! Πρόσθεσε κι ὁ ἀρχιπιστικός. Τὰ γεράματα δὲν παίζουν !

— Λοιπόν, ἐξακολούθησε ὁ πατέρας μου, βγάλε του τὸν κύπρο καὶ βάλε τον στὸ Φλώρο. Πῶς σοῦ φαίνεται ὁ Φλώρος ; Κορμερὸς εἶναι . . .

— Καλὸς εἶναι, ἀφεντικό.

Ὁ μεγάλος ὁ κύπρος εἶναι ἓνα εἶδος στέμμα τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ κοπαδιοῦ, ἓνα εἶδος σύμβολο ἡγεμονίας.

— Καὶ στὸν Γκιῶσο τί θὰ βάλουμε ; ρώτησε ὁ ἀρχιπιστικός.

— Στὸν Γκιῶσο ; "Ἀχ, τὸν καημένο τὸν ἀπόμαχο ! Στείλε τον αὔριο πρωὶ στὸ σπίτι νὰ τὸν ματώσουμε, ποῦναι καὶ γιορτή.

Μ' ἄγγιξαν στὴν καρδιὰ αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ πατέρα μου, κι ἄρχισαν νὰ τρέχουν τὰ δάκρια ἀπὸ τὰ μάτια μου βροχή !

— Γιατί κλαῖς ; με ρώτησε ὁ πατέρας μου.

— Γιὰ τὸν καημένο τὸν Γκιῶσο, ποὺ θὰ τὸν σφάξης αὔριο, τοῦ εἶπα κλαίγοντας.

— Κλαῖς, ποὺ θὰ τὸν σφάξωμε ; με ρώτησε πάλι. Τί νὰ τὸν κάνωμε τὸ λοιπόν ; "Ἄν δὲν τὸν σφάξωμε, θὰ φοφήση, ἀφοῦ τοῦ σώθηκαν τὰ δόντια καὶ δὲν μπορεῖ νὰ φάη κλαρί τὸ χειμῶνα ! Τὰ γιδοπρόβατα ἔχουν αὐτὸ τὸ καλό, ποὺ τὰ σφάζωμε καὶ δὲν πᾶνε χαμένα. Τὰ τρώμε ἑμεῖς καὶ δὲν τὰ τρῶνε τὰ ὄρνια.

Σ' αυτό επάνω ἄρχισαν νάρχωνται καὶ τὰ γίδια, σὰ μακριὰ ζωντανή ἀλυσίδα. Ὁ καημένος ὁ Γκιῶσος βρισκόταν στὴ μέση τῆς ἀλυσίδας, ἀντὶ νὰ βρῖσκεται στὴν κορφή, καὶ δὲν μπορούσε νὰ σύρῃ τὸν κύπρο στὸ λαιμό του. Μὰ ἦταν κι ἓνας θεόκυπρος! Τὶ κύπρος! Τριπλόκυπρος, δυὸ τρεῖς ὀκάδες βαρύς.

“Ὅταν ἄρχισαν νὰ μπαίνουν στὸ χειμάδι τὰ γίδια, ἄρπαξε ὁ ἀρχιπιστικός τὸν Γκιῶσο, κι ἄρχισε νὰ τοῦ πιέξῃ τὸ κουλούρι γιὰ νὰ τὸν ξεθλυκώσῃ καὶ νὰ τοῦ βγάλῃ τὸν κύπρο· ἄλλα γίδια στέκονταν καὶ κοίταζαν τὴν καθαίρεση τοῦ ἀρχηγοῦ τους ἀπὸ τὴν ἀρχηγία τοῦ κοπαδιοῦ, κι ἄλλα περνοῦσαν μ' ἀδιαφορία.

— Μὴν τὸ ξεκυπρώνεις τὸ τραγί! Τοῦ φώναξα τοῦ ἀρχιπιστικοῦ ἄγρια καὶ διαταχτικά. Κι αὐτὸς ἔπαψε νὰ πιέξῃ τὸ κουλούρι καὶ μὲ ρώτησε μὲ κάποια ἀπορία:

— Γιατί;

— Γιατί καὶ ξεγιατί δὲν ξέρω! Τοῦ εἶπα. Νὰ κάνῃς ἔτσι ποὺ σοῦ λέω.

Κι ὁ πατέρας, συγκινημένος κι αὐτὸς ἀπὸ τὴ δική μου συγκίνηση, τοῦ εἶπε κι αὐτὸς:

— Καλὰ σοῦ λέει τὸ παιδί. Μὴν τὸ ξεκυπρώνεις τὸ τραγί. Δὲν πρέπει νὰ τὸν ντροπιάσωμε στὰ μάτια τοῦ κοπαδιοῦ του, ποὺ τόσερνε περήφανα τόσα χρόνια ἀπὸ πίσω του.

Ὁ γιδάρης ὁ πιστικός, ποὺ τὸν εἶχαμε κάμποσα χρόνια μὲ τὰ γίδια μας, ἀκούοντας τὰ λόγια τοῦ πατέρα μου, ἔμπηξε τὰ κλάματα, σὰ μωρὸ παιδί, καὶ ρίχτηκε επάνω στὸν ἀρχιπιστικό μὲ τὴν κλίτσα λέγοντάς του μὲ θυμὸ καὶ μὲ πόνο:

—“Αφῆσε τὸ τραγί καὶ μὴν τὸ ντροπιάζῃς ἔτσι, γιατί...

Βλέποντας κι ὁ Κοράκης, τὸ γιδόσκυλό μας, τὸ γιδάρη νὰ ρίχνεται επάνω στὸν ἀρχιπιστικό, τοῦ ρίχτηκε κι αὐτὸς καὶ τὸν ἄρπαξε ἀπὸ τὴν κάπα.

—’Οξὼ! Κοράκη! ’Οξὼ! Φώναξε ὁ πατέρας μου καὶ μῆκε στὴ μέση νὰ ὑπερασπίσῃ τὸν ἀρχιπιστικό κι ἀπὸ τὸ γιδάρη κι ἀπὸ τὸ σκυλί.

Είδαν όλη εκείνη τή σκηνή τά γίδια κι έδειχναν σά νά καταλάβαιναν και νά αισθάνονταν τή θέση τοῦ άρχηγού τους.

Δέν ειπε τίποτε τοῦ γιδάρη ό άρχιπιστικός, καταλαβαίνοντας τήν έσωτερική του ώθηση, πού τόν ειχε σπρώξει εναντίον του κι όχι έχθρα ή μίσος.

Τότε ό πατέρας μου ειπε τοῦ γιδάρη, για νά τόν ικανοποιήση:

— Νά φέρης αύριο τὸ πρωί τόν Γκιώσο στό σπίτι με τόν κύπρο του, τιμημένον... 'Ακούς; Νά φέρης κι ένα στειροπούλι για σφάξιμο. "Όποιο διαλέξη ό στέλιγκας σου.

'Εκείνη τή στιγμή έρχονταν και τά πρόβατα στό μαντρί.

'Ο ήλιος ήταν βασιλεμένος κι ό κατάλαμπρος 'Αποσπερίτης άρχισε νά λάμπη στόν ούρανό, σά χρυσόφωτη καντήλα.

— Πάμε, μου ειπε ό πατέρας μου, λέγοντας στους πιστικούς:

— Καλή νύχτα, παιδιά, κι όμορφα τά κοπάδια!

Και γυρίσαμε στό σπίτι.

Ή σωτηρία.

"Όλη νύχτα όνειρευόμουν τόν καημένο τόν Γκιώσο, πώς ήθελε νά τόν ξεκυπρώση ό άρχιπιστικός, πώς τοῦ ρίχτηκε ό γιδάρης με τήν κλίτσα και πώς κόντεψε νά τόν ξεσκίση ό Κοράκης. "Όλος ό ύπνος μου ήταν μιá αδιάκοπη όνειροφαντασία, πού δέν κυριαρχούσε άλλος κανείς παρά ό καθαιρεμένος τράγος από τὸ μεγάλο άξίωμά του.

Τὸ πρωί, προτοῦ έτοιμαστοῦμε άκόμη για τήν έκκλησιά, άκούστηκε ό μεγάλος κύπρος τοῦ Γκιώσου, πού έρχόταν άργά άργά. 'Ακούοντας τόν κύπρο ό πατέρας μου βγήκε στην κρεβάτα για νά ιδῆ τόν πιστικό, πού έρχόταν με τόν Γκιώσο και με τὸ στειροπούλι, και τοῦ ειπε:

— Σφάξε τα και τά δυὸ γρήγορα!

'Η μάνα μου, άκούοντας τὸ « σφάξε τα και τά δυὸ... », πετάχτηκε κι αὐτὴ στην κρεβάτα κι ειπε τοῦ πατέρα μου:

— Τί ειῖν' αὐτό, πού διάταξες πάλι; "Ενα σφαχτὸ μᾶς φτάνει! 'Αρραβωνίσια θά κάνωμε σήμερα και διάταξες νά σφαχτοῦν δυὸ τραγιά;

— Ξέρω ἐγὼ τί κάνω! Τῆς εἶπε ὁ πατέρας μου. Τὸ ἕνα εἶναι γιὰ μᾶς καὶ τ' ἄλλο εἶναι γιὰ τὸ χωριό... Τὸν Γκιῶσο, ποὺ γέρασε καὶ τοῦ σώθηκαν τὰ δόντια, καὶ δὲν μπορεῖ πιά τὸ χειμῶνα νὰ φάη κλαρί καὶ θὰ ψοφήση ἀπὸ τὴν πείνα, θὰ τὸν κάνωμε πέντε ἕξι κομμάτια καὶ θὰ τὸν μοιράσωμε στὰ φτωχόσπιτα, γιὰ νὰ ἀρτυθοῦν κι αὐτὰ χρονιάρια μέρα σήμερα. Νομίζεις, ὅτι εἶναι ὄλος ὁ κόσμος σὰν ἐμᾶς, ποὺ σφάζομε κάθε βδομάδα;

Ἐκείνη ἀκούοντας ἡ μάνα μου, ὅτι ἡ θυσία τοῦ Γκιῶσου εἶχε φιλανθρωπικὸ σκοπὸ, ἀφοπλίστηκε καὶ γύρισε πίσω.

Ἄλλὰ μόλις ἄκουσα ἐγὼ τὴν ὑποχώρηση τῆς μάνας μου, πετάχτηκα στὴν αὐλὴ κι ἄρπαξα κλαίοντας τὸν Γκιῶσο ἀπὸ τὸν λαιμό.

— Δὲν ἀφήνω, εἶπα, κανένα νὰ μοῦ σφάξῃ τὸν Γκιῶσο!

Ἐκείνη τῆ στιγμῇ μοῦ φάνηκε, ὅτι ἂν σφαζόταν ὁ Γκιῶσος, θὰ σφαζότανε στὸ πρόσωπό του ὅλη ἡ γιδοκοπή μας. Δὲν μπορούσα νὰ φανταστῶ τὰ γίδια μας χωρὶς τὸν Γκιῶσο, τὸν περήφανό μας τὸν Γκιῶσο, τὸ ζηλεμένο μας τὸν Γκιῶσο, ποὺ τὸν ζήλευαν ὅλοι οἱ τσελιγκάδες γιὰ τὸ μεγάλο του τ' ἀνάστημα, γιὰ τὰ χοντρά καὶ μακριὰ του κέρατα, ποὺ ἦταν ὡς μισὴ ὄργια τὸ καθένα καὶ δὲν τούβγαινε κανένα ἄλλο τραγὶ στὸ πάλεμα.

Θυμῶμον πόσες φορές, ὅταν πηγαινα στὰ γίδια μέσα στὸ λόγγο γιὰ νὰ διασκεδάσω, τὸν καβαλίκευα, σὰ νὰ ἦταν φορτηγὸ κι ἔφερνα γύρα τὸ λόγγο καβάλα· καὶ μοῦ φαινόταν, ὅτι δὲ θὰ σφαζόταν ἐκείνη τῆ στιγμῇ ἕνας τράγος, ἀλλὰ ἕνας ἄνθρωπος τοῦ σπιτιοῦ μας, ἕνας σύντροφός μου· καὶ μὲ κανένα τρόπο δὲν ἔννοουσα νὰ μοῦ τὸν σφάξουν.

Σ' αὐτὸ ἐπάνω εἶχε σφάξει τὸ στεيروπούλι ὁ γιδάρης, ἕνα τετράπαχο τραγάκι καὶ στεκόταν ἕτοιμος νὰ σφάξῃ καὶ τὸν Γκιῶσο, ἂν καὶ δὲν τὸ ἐπιθυμοῦσε νὰ τὸ κάνῃ.

— Φύγε ἀπ' αὐτοῦ, παιδί μου, μοῦ φώναξε ὁ πατέρας μου ψηλά ἀπὸ τὴν κρεβάτα. Ἄλλὰ ἐγὼ εἶχα ἀγκαλιασμένο τὸ λαιμὸ τοῦ Γκιῶσου καὶ φώναζα κλαημένα:

— Δὲν ἀφήνω κανέναν νὰ σφάξη τὸν Γκιῶσο μου ου ου ου !
 Ἐφορμὴ ἤθελε κι ἡ μάνα μου νὰ μὴ σφαχτῆ ὁ Γκιῶσος
 κι ἀφορμὴ βρῆκε. Ξαναβγήκε στὴν κρεβάτα κι εἶπε τοῦ πατέρα
 μου σοβαρά :

— Τόβαλες σήμερα χροινάρα μέρα νὰ μοῦ σκάσης τὸ
 παιδί μὲ τὸ σφάξιμο τοῦ Γκιῶσου ;

— Ἄλλαξε γνώμη ὁ πατέρας μου στὰ λόγια τῆς μάνας μου·
 ἴσως μάλιστα καὶ πρὶν τοῦ μιλήσῃ ἐκείνη θὰ εἶχε ἀποφασίσει
 νὰ μὴ σφαχτῆ ὁ Γκιῶσος καὶ τούδωκε τὴ χάρη λέγοντας :

— Ἄφησε τὸν Γκιῶσο ! Μὴ τὸν σφάζης.

Κι ἔτσι σώθηκε ἀπὸ τὸ λεπίδι ὁ Γκιῶσος κι ὅλη τὴν ἡμέρα
 ἔπαιζα μαζί του καὶ τὸ καμάρωνα, ποῦ χρωστοῦσε τὴ ζωὴ του
 σ' ἐμένα· αἰσθάνθηκα τέτοια χαρὰ καὶ τέτοια εὐχαρίστηση, ὥστε
 ἀπὸ τότε, κάθε φορὰ ποῦ μοῦ δίνεται ἀφορμὴ στὸ βίο μου νὰ
 χαρῶ γιὰ κάποιο καλὸ, ποῦ ἔχω κάνει σ' ἀνθρώπους, ἀναγκα-
 σμένος πετάει ὁ νοῦς μου στὸ γλιτωμὸ τοῦ Γκιῶσου μου !

Χρ. Χριστοβασίλης.

« Διηγήματα τῆς σιάνης »

Ο ΓΕΡΟΒΟΣΚΟΣ

✕ Πόσα χρόνια πέρασα
 κι ἄσπρισα καὶ γέρασα
 πάνω στὰ ψηλῶματα
 βόσκοντας τὰ πρόβατα !

Τί κορφές ἐπάτησα
 καὶ νυχτοπερπάτησα,
 καὶ σὲ δέντρα γέρικα
 εἶδα κι εἶδα ἀγερικά.

Σὲ ψηλές ἀνηφοριές
 σὰν κοτσούφι ἐχύθηκα
 κι ἔπεσα σὲ ρεματιές
 καὶ λαγοκοιμήθηκα

Πάνω στην καπότα μου,
φορεσιά και στρώμα μου,
είδα όνειρατα γυρτός,
ξυπνητός και κοιμιστός. V

Σ' άετοράχη έσκάλωσα,
μέ τó λύκο έμάλωσα
κι άναψα τρανές φωτιές
σέ τετράψηλες κορφές.

Είδα τ' άστρο σtó βουνό,
πού τó λέν Αύγερινό
και στην καθαρή βραδιά
χόρτασα τήν ξαστεριά.

Μέρμηγκα δέ ζήμιωσα
κι άνθρωπο δέ θύμωσα.
Πήρα τά μικρά τ' άρνιά
σάν παιδιά στην άγκαλιά.

Μιά ζωή έπέρασα
κι είπε ó Θεός και γέρασα
και τó χιόνι τó πολú
μούπεσε στην κεφαλή.

Χάιντε, προβατάκια μου,
περπατάτε, άρνάκια μου,
κάμετε σιγά - σιγά
και μάς πήρεν ή βραδιά. X

Ζαχαρίας Παπαντωνίου.

«Τά Θεία Λώρα»

ΤΟ ΠΕΡΙΒΟΛΙ ΜΑΣ

“Υστερ’ από τὸ γεῦμα, ὅσες φορὲς τὸ συγχωροῦσε ὁ καιρός, — καὶ στὴ Ζάκυνθο, ξέρετε, τὸ συγχωρεῖ τὸ λιγώτερο 350 μέρες τὸ χρόνο, — βγαίναμε στὸ περιβόλι. Ὁ πατέρας μᾶς ἄφηνε νὰ τρέχωμε, νὰ σκάβωμε, νὰ σκαρφαλώνωμε στὰ δέντρα, γιὰτὶ ὁ καλὸς μας γιατρὸς τοῦ ἔλεγε συχνά, ὅτι ἡ γυμναστικὴ αὐτὴ στὸ ὕπαιθρο, στὸ ξέφωτο, ὠφελεῖ πολὺ τὰ παιδιὰ καὶ μάλιστα ὕστερ’ ἀπὸ τὸ φαῖ. Τί ὁμορφο περιβολάκι! Σὰς βεβαιώνω, ὅτι ἡ μοναχὴ του χάρη δὲν ἦταν, ὅτι ἔτυχε πατρικό μου κι ἀναστήθηκα μέσα σ’ αὐτό... Οἱ παλιοὶ μαυρισμένοι τοῖχοι, πού τὸ τριγύριζαν, ἦταν σκεπασμένοι μὲ περιπλοκάδες ἀπὸ ἀγιοκλήματα καὶ κισσοῦς.

Μὲ πλατιὰ καὶ κάτασπρα στρατόνια ἦταν χωρισμένο σὲ δώδεκα μεγάλα τετράγωνα. Σὲ κάθε τετράγωνο ἦταν φυτεμένη ἀπὸ μιὰ πελώρια λεμονιά ἢ πορτοκαλιά στὴ μέση, μὲ ἄλλα μικρότερα καρποφόρα δέντρα τριγύρα ἢ ἀνθοφόρα φυτά. Στὰ στρατόνια γλάστρες, πεζούλια καὶ χαμόδεντρα.

Σὲ μιὰν ἄκρη τραβηγμένη, μιὰ θεόρατη χουρμαδιὰ ἄπλωνε τοὺς μυτεροὺς της κλώνους πάνω ἀπ’ ὅλα τὰ δέντρα, σὰν ἄγρια βασίλισσα. Κι ὅταν φυσοῦσε ἀέρας, τοὺς κινούσε μὲ τέτοια μανία, πού ἔλεγε, ὅτι καταριότανε τὴν τύχη της, πού τὴν ἐξόρισε ἀπὸ τὴ χώρα τοῦ φλογεροῦ ἡλίου σὲ ψυχρότερο κλίμα καταδικασμένη γι αὐτὸ νὰ ζῆ σὲ μιὰ παντοτινὴ ἀκαρπία.

Στὴ ρίζα της εἶχαν κάμει ἓνα κιόσκι μικρὸ καλαμόπλεχτο, τὴν ἀγαπημένη μοναξιὰ τῆς μητέρας μου. Ἐκεῖ κοντὰ πρασίνιζε καὶ μιὰ ὠραία γιασεμιά, πού κάθε βράδι φάνταζε χιονάτη, καμαρωτὴ, μοσχοβολισμένη σὰ νυφούλα. Ἀπάνω ἀπὸ τὸ περιτειχισμα τοῦ περιβολιοῦ μας ἔβλεπες γύρω γύρω σπίτια κι αὐλὲς καὶ παράθυρα καὶ κεραμίδια. Ἡ καταπράσινη αὐτὴ ὄαση βρισκόταν μοναχικὴ μέσα στὴν ἐρημιὰ καὶ τὴν ξεραίλα τῆς χώρας καὶ γι’ αὐτὸ εἶχε γιὰ μᾶς μεγαλύτερη ἀξία.

Εἶναι, νομίζω, ἀπὸ τὰ πῶ εὐχάριστα κι ὠφέλιμα πράματα νὰ περνᾷ κανεὶς λίγες ὥρες κάθε μέρα μέσα σ’ ἓνα πε-

ριβόλι. Στο ελεύθερο κι άνοιχτό αυτό κομμάτι του φυτικού και ζωικού κόσμου, κάτω από τον άπέραντο ούρανό, βρίσκεται έτσι κανείς μέσα στην ίδια ενέργεια της φύσης, βλέπει καθαρά τὸ ἔργο της, αναπνέει τὴν πνοή της, κατανοεί τις δυνάμεις της και αίσθάνεται τὴν κίνηση της ἄπειρης, της θαυμαστής και μεγάλης αὐτῆς ζωῆς.

Τέσσερεις ἐποχές ὁ χρόνος, τέσσερεις μορφές ξεχωριστὲς τὸ περιβόλι μας. Τὸ καλοκαίρι, ὅταν πιά φεύγαμε γιὰ τὴν ἐξοχή, τ' ἀφήναμε κατάξερο. Λίγα φύλλα στὰ κοπιασμένα δέντρα, λίγα λουλούδια στὰ κιτρινιασμένα χαμόδεντρα. Τὸ χῶμα φρυγμένο ὄλο ἀπὸ τις κάθετες, τις φλογερές ἀχτίνες τοῦ ἡλίου, ἔπιπε μὲ λαιμαργία τὸ λίγο νερὸ ποῦ τοῦ ἔριχνε τὸ κοντόβραδο ὁ κηπουρός.

Μεγάλες πεταλοῦδες μὲ βαριά ποικιλόχρωμα φτερὰ πετοῦσαν στὴ λαύρα τῆς ἡμέρας ἢ στὴ δροσιά τοῦ δειλinoῦ. Δυὸ τρεῖς γρύλοι, κάτω ἀπὸ τὰ φύλλα τῆς ἀγαπημένης τους ἀντράκλας, γέμιζαν τὸν ἀέρα τῆς νύχτας μὲ τὴ γλυκιά μεταλλική τους φωνή. Τὴν ἴδια ὥρα οἱ πυγολαμπίδες φωσφόριζαν ἐδῶ κι ἐκεῖ ζωηρά, σὰ μαγικά φαναράκια. Οἱ ἀράχνες γέμιζαν μὲ πυκνά και σκονισμένα πανιά τοὺς τοίχους και τὰ δέντρα. "Εντομα κι ἔρπετὰ διάφορα, ἀμέτρητα, πολύχρωμα και πολύμορφα, ἔτρεχαν ἀνάμεσα στὰ φύλλα, πετοῦσαν, ἔτριζαν, βομβοῦσαν.

Ἄλλὰ ἡ φύση φαινόταν σὰ νὰ μὴν εἶχε πιά ἄλλη ζωὴ και σιγὰ σιγὰ νὰ μαραινόταν. Καμιὰ γέννηση, τίποτα σχεδὸν νέο, τίποτα ποῦ νὰ δίνη ἐλπίδες. Οἱ ροδακινιές ἦταν φορτωμένες ἀπὸ τὰ χνουδωτὰ ροδάκινα, οἱ ἀχλαδιές ἀπὸ τὰ κεχριμπαρένια ἀχλάδια, τὰ κλήματα ἀπὸ τὰ κέρια σταφύλια. Ὁ καρπός, δηλαδὴ τὸ τέλος... Και τὰ φύλλα ὄλα σχεδὸν ξερὰ κι οἱ βλαστοὶ ὀλοένα σπάνιοι.

Και ὁμως, μέσα σ' ἐκείνη τὴ νέκρωση, ὁ σπόρος τῆς νέας ζωῆς κρυμμένος κάτω ἀπὸ τὸ χῶμα περιμένε... Ἡ γῆ ὀλοένα γύριζε στὸ ἄπειρο· οἱ ἀχτίνες τοῦ ἡλίου ἔπεφταν τώρα ἀπάνω στὴ χώρα μας πιδ πλαγιαστὲς και πιδ ἀδύνατες. Στὴν ἀτμόσφαιρα σχηματίζονταν σύννεφα μαῦρα και πυκνά, ποῦ ξε-

σπούσαν ἐπὶ τέλους σὲ βροχή. "Α, οἱ πρῶτες βροχῆς τοῦ φθινοπώρου, βροχῆς ὀρμητικές, μ' ἀστραπόβροντα, μ' ἀστροπελέκια, ἀλλὰ περαστικές, δροισιτικές, εὐχάριστες!

Τὸ περιβόλι μας λουζόταν μιὰ χαρὰ κι ἀνάσαινε κι ἔλαμπε ὕστερα στὸν ἥλιο μὲ τὰ μισοκιτρινωμένα ὕγρά του φύλλα, σὰ νὰ ἤθελε νὰ μᾶς ὑποδεχτῆ μὲ στολὴ καθάρια, ποὺ γυρίζαμε τότε ἀπ' τὴν ἐξοχή. Οἱ σάλιαγκοι γέμιζαν μὲ τὰ γυαλιστερά τους ἀχνάρια τοὺς τοίχους καὶ τὴ γῆ, σπαρμένη ἀπὸ κίτρινα φύλλα. Οἱ πεταλοῦδες πετοῦσαν πιὸ εὐκολόπιαστες μὲ βρεγμένα φτερά. Τότε πρόβαινε κι ἡ πρώτη βλάστηση, ἡ βροχὴ ζωογονοῦσε τὸ σπόρο κι ὅλο τὸ περιβόλι σκεπαζόταν ἀπὸ ἀραιὴ πρασινάδα, ἀπὸ μικροσκοπικὰ βλαστάρια, ἀπὸ φυτράδια τὸ περισσότερο δικοτυλήδονα, μὲ τὰ δυὸ ἀρχικὰ καταπράσινα φυλλάκια πάνω ἀπὸ τὸ χῶμα καὶ τὴν κάτασπρη τρυφερὴ ριζοῦλα ἀπὸ κάτω. "Ἦτανε λαχανικὰ τὰ περισσότερα, ἀγριόχορτα, ραδικία καὶ τσουκνίδες καὶ ζωχοὶ καὶ ἀγριόκρινοι καὶ ἀγριοκισσοί, τὰ περισσότερα καταδικασμένα νὰ πεθάνουν πρόωρα καὶ λίγα νὰ κλέψουν περισσότερη ζωὴ, λησμονημένα στὶς ἄκρες τῶν στρατονιῶν καὶ τῶν τοίχων... Καὶ ὀλοένα τὰ παλιὰ φύλλα ἔπεφταν, καὶ σωριάζονταν χάμω, κι ὁ ἄνεμος τὰ στριφογύριζε μὲ ἦχο ξερὸ κι ἡ βροχὴ τὰ παράσερνε στ' αὐλάκια καὶ τὸ κρῦο γινόταν δυνατότερο κι ἡ ἐρήμωση ὀλοένα μεγαλύτερη...

Χειμῶνας!... Ἐρχόταν ἐπιτέλους ὁ χειμῶνας, σύντομος ἀλλὰ ὄχι καὶ λίγο δριμύς. Στὸ περιβόλι μας ἔβλεπες μιὰ ἀφθονία ἀπὸ κλώνους γυμνοῦς. Τὰ φύλλα κιτρινίζαν λιγοστὰ ἐδῶ κι ἐκεῖ, πάνω στὰ ἀειθαλῆ δέντρα καὶ στὰ χειμωνιάτικα φυτὰ. Οἱ «θάλασσες» — ὅπως λέμε ἐκεῖ τ' ἀγιοδημητριατικά — ἦταν σκεπασμένες ἀπὸ τ' ἀνθάκια τους τὰ καλλιτεχνικά, μὲ τὰ πολλὰ σγουρὰ φυλλάκια, ἄλλα ἄσπρα, ἄλλα κίτρινα καὶ ἄλλα κόκκινα. Ὁ ἄνεμος λύγιζε ὡς κάτω τίς κορφές τῶν κυπαρισσιῶν κι ἡ φοινικιά κινοῦσε τοὺς κλώνους τῆς σὰ χέρια δαιμονισμένου. Οἱ σπουργίτες κι οἱ καλόγιαννοι κατέβαιναν πεινασμένοι νὰ σκαλίσουν τὸ χῶμα. Καὶ νερὰ καὶ κρῦα καὶ πάγοι, κάπου κάπου καὶ χιόνια.

Ἡ βλάστηση τοῦ φθινόπωρου σταμάτησε. Μιά νάρκωση ἦταν χυμένη σέ ὄλα. Ἡ Φύση, ἔλεγες, κοιμόταν. . . Καί ὁμως ἡ ἐργασία της ἐξακολουθοῦσε ὀλοένα μυστική. Ἡ ζωὴ κρατιόταν, ὅπως ἡ σπιθαμὴ ἡ κρυμμένη στὴ στάχτη· οἱ χυμοὶ κυκλοφοροῦσαν ἀθώρητοι μέσα στοὺς γυμνοὺς κλώνους καὶ δὲν περίμεναν γιὰ νὰ ξεπεταχτοῦν οἱ βλαστοὶ παρὰ τὸ πρῶτο χαμόγελο τῆς ἀνοιξης.

Ἄνοιξη! Ἡ νειότη τοῦ χρόνου! Εἶπε ἕνας ποιητής. Τὸ λόγο του τὸν θυμόμουν συχνὰ μέσα στὸ περιβόλι μας. Τί δύναμη! Τί ζωηρότης! Τί ὄργασμός! Ἄπο τὸ Γενάρη ἀκόμη ἄρχιζε ἡ φανέρωση τῆς ἀκράτητης ζωῆς. Οἱ ἀνυπόμονες ἀμυγδαλιές καὶ οἱ ντροπαλοῦλες ροδοκιγιές προλάβαιναν νὰ πετάξουν πρῶτες πρῶτες τὰ μπουμπουκάκια τους, γιὰ νὰ γεμίσουν τοὺς λεπτοὺς ἄφυλλους κλώνους τους, ὕστερ' ἀπὸ λίγες μέρες, μὲ τ' ἄσπρα καὶ κόκκινα ἀνθάκια. Ἄσπρη καὶ κόκκινη καὶ πράσινη, τρίχρωμη ἢ σημαία τῆς ἀνοιξης!

Τὴν ἀδελφούλα μου τὴν τρέλλαιναν, περισσότερο ἀπ' ὄλα, τ' ἀνθάκια τῆς ροδοκιγιᾶς, ρόδινα, διάφανα, δροσερά, λαμπρά, σὰ φτεράκια ἀπὸ φανταστικὲς πεταλοῦδες ποὺ κάθισαν πλῆθος ἀπάνω στὸ ἄφυλλο δένδρο, ἢ σὰ φῶτα μαγικά ποὺ ἔκαιγαν χλωμὰ κάτω ἀπ' τὸν ἥλιο, σὲ πολυέλαιο ἀπὸ κλώνους. Εἶχε δίκιο. Τί παρηγοριὰ ποὺ τὴ δίνει ἡ ἀνθηση αὐτὴ ἡ γλυκιά, μέσα στὸν κατάξερο ἀκόμα κῆπο, μέσα στὰ κρῦα τοῦ χειμῶνα! Ἦταν ὁ προάγγελος τῆς ἀγαπητῆς ἀνοιξης, ποὺ ἐρχόταν ἀπὸ μακριὰ. . .

Μέρα μὲ τὴν ἡμέρα, ἡ χώρα μας γύριζε πάλι τὸ πρόσωπό της κατὰ τὸν ἥλιο καὶ οἱ ἀχτίνες του ἔπεφταν πάνω της ὀλοένα πιὸ κάθετες, πιὸ θερμές. Καὶ ξεπετιόνταν τὰ μπουμπουκία ἄφθονα καὶ ξεβλάσταιναν τὰ νέα τρυφερὰ φύλλα καὶ γύριζαν πίσω τὰ πουλιά καὶ πλήθαιναν τὰ ζωύφια κι ἄρχισε μιὰ ἡχηρὴ καὶ πολυσύνθετη ζωὴ μέσα στοὺς τέσσερεις τοίχους, τοὺς σκεπασμένους ἀπὸ νέα πρασινάδα, κάτω ἀπὸ τὸ γαλαζιο καὶ γελαστὸ οὐρανό, ποὺ φαινόταν κι αὐτὸς νέος.

Κι ἔφτανε ἔτσι ὁ Μᾶης ὁ μορφονιός, τὸ βασιλόπουλο καὶ

τόν δεχόταν τὸ περιβόλι μας σὰ στολισμένο παλάτι. Ὅπου γύμνια, τὴ σκέπαζε φύλλωμα καινούριο καὶ πυκνό. Ὅπου φύλλωμα καινούργιο καὶ πυκνό, τὸ στόλιζαν λογιῶν λογιῶν ἄνθη. Οἱ τριανταφυλλιές, σὲ μακριές σειρές, ἄνοιγαν τ' ἀριστοκρατικά τους μπουμπούκια. Ἄνθοῦσε ζωηρὸ τὸ ἀγιόκλημα, σήκωναν λευκότατο κεφάλι οἱ κρίνοι, καὶ τὰ χαμόδεντρα ἦταν φορτωμένα ἀπὸ λουλούδια χωρὶς εὐωδιά ἀλλὰ μὲ χάρη καὶ χρώματα. Καὶ στὸ μοσχοβολισμένον ἀέρα πετοῦσαν μὲ γλυκύτητα τραγούδια τὰ πουλιά καὶ βομβοῦσαν ἀμέτρητα χρυσοπράσινα ἔντομα.

Βλέπω ἀκόμα μπροστά μου τὸ χαρούμενο, τὸ ἀπερίγραπτο αὐτὸ πανηγύρι. Ἀκούραστοι κι ἀχόρταγοι τρέχαμε ἐπάνω κάτω μὲ τὴν ἀδελφούλα μου. Ἡ φύση μᾶς μιλοῦσε μὲ χίλια στόματα, μὲ χίλιες φωνές. Καὶ σύμφωνες ὅλες σχηματίζαν στὰ παιδικὰ μας αὐτιά μιὰν ἄρμονία ἀσύγκριτη, μιὰ μαγεία ἀνέκφραστη. Μᾶς πλημμυροῦσε τῆς ζωῆς ἡ εὐφροσύνη καὶ τῆς ἀγάπης. « Ζήσετε, σὰ νὰ μᾶς ἔλεγε, παιδιά μου! Ζήσετε ἀγαπημένα καὶ χαρούμενα. Ἡ ἀγάπη εἶναι ἡ μόνη ἀληθινὴ εὐτυχία σ' αὐτὸ τὸν κόσμο! »

Γρηγόριος Ξενόπουλος.

« Ἡ ἀδελφούλα μου »

ΤΟ ΤΥΦΛΟΠΟΝΤΙΚΟ

✕ Μιὰ φορὰ τὸ ποντίκι πῆγε στὴ θάλασσα καὶ τῆς εἶπε :

— Ἔρχομαι νὰ βρῶ προστασία σὲ σένα. Μὲ κυνηγᾶει ὅλος ὁ κόσμος καὶ θέλω δυνατὸ προστάτη. Μοῦ εἶπαν πὼς ἐσὺ εἶσαι τὸ δυνατώτερο στοιχεῖο...

— Ἐγώ, ποντίκι μου, εἶμαι δυνατὸ στοιχεῖο; Εἶπε ἡ θάλασσα. Βλέπω ἐγὼ Θεοῦ πρόσωπο, ἅμα πεισμώση ὁ Ἄνεμος; Μὲ βάζει αὐτὸ τὸ θηρίο καὶ χορεύω στὸ ταψί...

— Ὡστε ὁ ἄνεμος εἶναι τὸ δυνατώτερο στοιχεῖο;

— Ἄμ' ποῖος ἄλλος εἶναι; εἶπε ἡ θάλασσα. ✕

Τὸ ποντίκι ἔφυγε καὶ πῆγε στὸν ἄνεμο.

—“Ἄνεμε, τοῦ λέει, ἔμαθα πὼς εἶσαι τὸ δυνατώτερο στοιχειό. > > > > ✕ ✕

— Ποιὸς σοῦ τὸ εἶπε; ἐγώ, παιδί μου, δυνατὸ στοιχειό; ξεριζώνω τίποτε παλιόδεντρα, πνίγω κανένα καΐκι, ὅταν ὄμως ἀγγίξω τὸ βουνό, σπάζω τὰ μούτρα μου καὶ γυρίζω πίσω.

Τὸ ποντίκι πῆγε στὸ βουνό.

— Βουνό, τοῦ εἶπε, ἔμαθα πὼς εἶσαι τὸ δυνατώτερο στοιχειό.

— Ἐγὼ ἔχω δύναμη, παιδί μου; ξέρω ἂν θὰ εἶμαι ὀρθὸ σὲ λίγη ὥρα ἢ θὰ κυλήσω στὸ ποτάμι; ὀρίζω ζωὴ ἐγὼ ἀπὸ τὸ τυφλοπόντικο, ποῦ μοῦ σκάβει τὸ κορμί νύχτα μέρα; . .

Τὸ ποντίκι εἶδε πὼς τὸ τυφλοπόντικο ἦταν ἀλήθεια τὸ δυνατώτερο στοιχειό καὶ πῆγε νὰ τὸ βρῇ.

“Ἄν κάνατε τὸν κόπο νὰ διαβάσετε μιὰ περιγραφή τοῦ τυφλοπόντικου, θὰ πιστεύατε σ’ αὐτὸν τὸν ἑλληνικὸ μῦθο.

Μόνο σάλπιγγες δὲν ἔδωσε ὁ Θεὸς στὸν ὑπόγειον αὐτὸ σατανά, γιὰ νὰ ἀποτελεῖ ὀλόκληρο λόχο τοῦ Μηχανικοῦ. Τρυπητήρια, ἀξίνες*, σφήνες, λοστούς, πριόνια, καὶ τέλος ὅ,τι κοφτερὸ ἐργαλεῖο γνωρίζετε, τὰ ἔδωσε ὁ Θεὸς στὴ σκοτεινὴ αὐτὴ ζωὴ.

“Ἄν βρῇ κατάλληλη θέση, διατρυπᾷ τὸ ἔδαφος μὲ τὴ μύτερὴ ἄκρη τοῦ κεφαλιοῦ του, ποῦ χώνεται σὰ σφήνα μέσα στὸ χῶμα. Συγχρόνως μὲ τὰ ἐμπρόσθια πόδια του, ποῦ διευθύνονται πρὸς τὰ πλάγια τοῦ σώματος καὶ πρὸς τὰ ἔξω, παίρνει τὸ χῶμα καὶ γρήγορα τὸ σπρώχνει πρὸς τὰ πίσω. Τὰ πισινὰ πόδια του παίρνουν κατόπι τὸ χῶμα αὐτὸ καὶ τὸ ρίχνουν πίσω ἀπὸ τὸ σῶμα.

Τὸ τυφλοπόντικο δὲ θὰ μποροῦσε νὰ σκάβῃ χωμένο μέσα στὸ ἔδαφος, ἂν ἡ σκόνη ἔμπαινε μέσα στὰ μάτια του καὶ στ’ αὐτιά του. Ἄλλὰ τὰ μάτια του εἶναι μικρὰ σὰ λεπτότατες γυάλινες χαντρίτσες. Κι ὄχι μόνο κλείνονται ἀσφαλῶς μὲ τὰ βλέφαρα, ἀλλὰ καὶ χώνονται βαθιὰ μέσα στὴν κόχη καὶ σκεπάζονται μὲ τὶς τρίχες τοῦ μετώπου κι ἔτσι μένουν ὀλότελα

κλεισμένα. Ἀνάλογη εἶναι καὶ ἡ κατασκευὴ τῶν αὐτιῶν του.

Τὸ τυφλοπόντικο δηλαδὴ εἶναι ἓνα ὀλόκληρο συνεργεῖο, πὺ μπορεῖ σὲ μιὰ ὥρα ν' ἀνοίξῃ στοῆς καὶ ὑπονόμους, θαύματα ἐργασίας, γρηγοράδας, πονηρίας καὶ καταστροφῆς.χ

Στέφ. Γρανίτσας.

*« Τὰ ἄγρια καὶ τὰ ἡμερὰ
τοῦ Βουνοῦ καὶ τοῦ Λόγγου »*

ΜΕΡΟΣ Γ΄

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α'

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΝ

Α

- Ἄγάπη* — ὁ ἀδελφικός ἀσπασμός, τὸν ὁποῖον συνηθίζουν εἰς πολλὰ μέρη νὰ ἀνταλλάσσουν οἱ πιστοὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν κατὰ τὴν λεγομένην Δευτέραν Ἀνάστασιν. Αὕτη τελεῖται κατὰ τὸ ἀπόγευμα τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα, ὅποτε ἀναγινώσκεται ἡ σχετικὴ μὲ τὴν Ἀνάστασιν περικοπὴ τοῦ Εὐαγγελίου εἰς πολλὰς ξένας γλώσσας.
- ἀγγέλι* — ἀγριελιά, ἀγρία ἐλαία.
- αἶγαρος* — ἀγρία αἶξ, κοινῶς ἀγριοκάτσικο ἢ ἀγριόγιδα.
- αἴσιος* — εὐτυχής, εὐνοϊκός, καλορρίζικος.
- ἄκοπα* — ἀδιάκοπα, διαρκῶς.
- ἀλληλένδετος* — ὁ συνδεόμενος μαζί μὲ ἓνα ἄλλον, ἀμοιβαίως συνδεόμενος.
- ἄνεοις* — ἀνάπαυσις, ἡσυχία.
- ἀντένα* — ἡ κεραία.
- ἀντίχειρ* — ὁ παχύτερος δάκτυλος τῆς χειρός, ὁ κείμενος ἀπέναντι τῶν ἄλλων τεσσάρων.
- ἀξίνη (ἀξίνα)* — σιδηροῦν γεωργικὸν ἐργαλεῖον, ὄξυ κατὰ τὸ ἓνα ἄκρον καὶ πλατὺ κατὰ τὸ ἄλλο, φερόμενον ἐπὶ ξυλίνης λαβῆς.
- ἀπαιτητής* — ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ζητεῖ μὲ ἐπιμονήν.
- ἀποβλέπω* — στρέφω τὰ βλέμματά μου, κοιτάζω. *Σὲ ἀποβλέπει* = ἀφορᾷ ἐσένα, σὲ ἐνδιαφέρει.
- ἀπογοήτευσις* — ἀποθάρρυνσις, ἀπελπισία.
- ἀποκρούω* — ἀντιστέκομαι εἰς κάτι κακόν, ἐναντιώνομαι.
- ἀπολήγω* — τελειώνω, καταντῶ.
- ἀρίφρητος* — ἄφθονος.
- ἄρμενα* — ὁ ὄλος ἐξαρτισμὸς ἐνὸς πλοίου, ἡ ἀρματω-

- σιά του, δηλαδή οί ιστοί, αί κεραΐαι, τὰ
σχοινιά τῶν ἱστών κ.τ.δ.
- ἀρτιγέννητον* — ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐγεννήθη πρὸ ὀλίγου.
ἄσβος — μικρὸν θηλαστικὸν ζῶον, τῆς τάξεως τῶν
ἀρπακτικῶν· λέγεται καὶ τρόχος.
- ἀσθμαίνω* — λαχανιάζω.
ἄσιτία — ἔλλειψις τροφῆς.
Ἄσκληπιός — ὁ θεὸς τῆς ἰατρικῆς καὶ τῆς ὑγείας εἰς τὴν
ἀρχαίαν Ἑλλάδα.
- ἀτλαζωτός* — καμωμένος ἀπὸ ἀτλάζι, δηλ. ἀπὸ ὕφασμα
ὀλομέταξον πυκνῶς ὕφασμένον με σπιλ-
πνήν ἐπιφάνειαν.
- Ἄτρεΐδαι* — μέγας βασιλικὸς οἶκος ἔχων ἀρχηγὸν τὸν
Ἄτρεα, υἱὸν τοῦ Πέλοπος, πατέρα τοῦ
Ἄγαμέμνονος καὶ τοῦ Μενελάου (βλ. λ.
Πελοπίδαι).
- ἀφορία* — ἀκαρπία, τὸ νὰ μὴ παράγωνται καρποί.
ἄφραστος — ἀπερίγραπτος, ἐκεῖνος ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ
διατυπωθῆ με λόγια.
- Ἄχαιοι* — οὕτω λέγονται ὅλοι οἱ Ἕλληνες εἰς τὴν ἐπο-
χὴν τοῦ Ὀμήρου.
- ἄχανός* — ἀπέραντος.
ἄχραντον — ἀμόλυντον, ἀγνόν.
ἀνιμαχία — ἡ μάχη, ἡ ὁποία γίνεται εἰς τὰς πρώτας
γραμμάς τῶν δύο ἀντιπάλων στρατῶν.

B

- βαγέλι* — μεγάλο βαρέλι.
βαλῆς — νομάρχης.
βεξίσης — ἀνώτατος λειτουργὸς τοῦ Κράτους, ἰσότημος
με ὑπουργόν. *Μέγας βεξίσης* = πρωθυπουργ-
γός· (τίτλοι τουρκικοὶ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν
Σουλτάνων).

βοτανίζω — αφαιρῶ τὰ βότανα, τὰ ἄγρια χόρτα ἀπὸ τὸν ἀγρὸν ἢ τὸν κήπον κ.τ.θ.

Γ

Γεθσημανή — δενδρόφυτος τοποθεσία τῆς Ἱερουσαλήμ, παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν, ὅπου συνελήφθη ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὅταν ἐπροδόθη ἀπὸ τὸν Ἰούδα.

Γενησαρετ — λίμνη τῆς Παλαιστίνης εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Φημίζεται ὡς ἰχθυοτρόφος καὶ ἀναφέρεται συχνὰ εἰς τὸν βίον τοῦ Χριστοῦ.

γέννος, ὁ — ἡ ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποίαν γεννοῦν τὰ γιδο-πρόβατα.

Γιανισά, τὰ — λέγεται καὶ *Γειτισά*. Πρωτεύουσα ὁμωνύμου ἐπαρχίας εἰς τὸν νομὸν Πέλλης, ἔχουσα 9.000 κατ. Παρὰ τὴν πόλιν ταύτην συνήφθη τὴν 19-20 Ὀκτωβρίου τοῦ 1912 μεγάλη μάχη μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Τούρκων, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ Τούρκοι ἠττηθέντες ὑπεχώρησαν πρὸς τὴν Θεσσαλονίκην.

γρλιζω — μουγκρίζω, ὅπως ὁ χοῖρος γκρινιάζω.

γρλισμός — ἡ φωνὴ τοῦ χοίρου· φωνὴ ὁμοία μὲ τὴν φωνὴν τοῦ χοίρου.

Δ

δέον — πρέπον. Ὑπὲρ τὸ δέον = περισσότερον ἀπὸ ὅ,τι πρέπει.

Δερβενάκια — τὰ στενά, διὰ τῶν ὁποίων συγκοινωνεῖ ἡ Κορινθία μὲ τὴν Ἀργολίδα. Ἔγιναν ὀνομαστά ἀπὸ τὴν γενομένην εἰς αὐτὰ καταστροφὴν τῆς στρατιᾶς τοῦ Δράμαλη, παρὰ τὸν Ἅγιον Σώστην, σύμφωνα μὲ τὸ σχέδιον τοῦ Θεοδώρου Κολοκοτρῶνη (1822).

διανγής — καθαρός, ξάστερος.

- δίβουλος* — διστακτικός, άναποφάσιτος.
Διγενής — Βυζαντινός ήρωας, ό όποιος έπολέμησεν εις Καππαδοκίαν και Συρίαν κατά των Άράβων ως άκρίτης, δηλαδή στρατιώτης φυλάττων τά άκρα του Κράτους (τά σύνορα). Πολλά δημοτικά τραγούδια, τά όποια έξυμνούν τον Διγενήν, τον παριστάνουν ύπερφυσικά δυνατόν και πελώριον κατά τό άνάστημα (σαραντάπηχον).
δυσθυμώ — λυπούμαι, στενοχωρούμαι.
δυσπόρθητος — δυσκολοκυρίετος.
δυσφορία — στενοχωρία.
Δωδεκάδα — συμβούλιον του βασιλέως άποτελούμενον από 12 γέροντας, είδος γερουσίας.

Ε

- έβενος* — πολύτιμον ξύλον, βαρύ, μέλανος χρώματος.
είσβολή — επίθεσις, είσοδος του έχθρου.
είσόδημα — ό,τι εισπράττει κανείς, τό κέρδος του, ή πρόσοδος.
έκδορά — γδάρσιμο.
έκμεταλλεύομαι — χρησιμοποιοώ κάτι προς ώφέλειάν μου.
έλάχιστος — πάρα πολύ μικρός.
έλιοειδής — όφιοειδής, φιδωτός,
έμπαίζω — χλευάζω, κοροϊδεύω.
έμψυχος — με ψυχήν, ζωντανός.
ένιαύσιος — ένός έτους, χρονιάρικός.
ένισχύω — ένδυναμώνω, δίδω δύναμιν εις κάποιον.
ένσκήπτω — ρίπτω έντός, έπιπίπτω.
έξευτελισμός — ταπεινώσις, περιφρόνησις.
έξηκοντούτης-τις — 60 έτών.
έξόντωσις — καταστροφή, πανωλεθρία.
έπαγγέλλομαι — έξασκώ έπάγγελμα.
έπέρχομαι — έρχομαι, κινούμαι έναντίον κάποιου.

- ἔρευνῶ — ἐξετάζω, ἀναζητῶ, ψάχνω.
 Ἐρεχθίδης — μυθικός ἥρωας καὶ βασιλεὺς τῶν Ἀθηνῶν.
 ἐστία — τὸ μέρος, ὅπου ἀνάπτεται ἡ πυρά· ὁ τόπος
 τῆς γεννήσεως.
 εὐκρινῶς — καθαρά.
 εὐσυνειδήτως — μὲ μεγάλην ἐπιμέλειαν καὶ ἀφοσίωσιν.
 εὐσχημος — μὲ εὐγενὲς ἐξωτερικόν, σεμνός.
 εὐφραίνω — προξενῶ χαράν, εὐχαρίστησιν.

Z

- ζάλογγα, τὰ — μέρη μὲ ἄφθονα πυκνὰ δάση ἀπὸ θάμνους.
 ζαυπίτης — φρούραρχος. *Ζαυπίτης τοῦ Κάστρου* = φρού-
 ραρχος τῆς Ἀκροπόλεως.

H

- ἠδονικῶς — μὲ εὐχαρίστησιν.
 ἠθῆ — τρόπος, μὲ τὸν ὅποῖον ζοῦν καὶ φέρονται οἱ
 ἄνθρωποι ἢ καὶ τὰ ζῶα.
 ἠλιακό, ἠλιακωτό — ταράτσα, προέκτασις τῆς οἰκίας ἀκάλυπτος,
 ἐκτεθειμένη εἰς τὸν ἥλιον.

Θ

- θρασὺς — ἀυθάδης, τολμηρός.
 θυσανωτὸς — ὁ φέρων θύσανον, κοινῶς φούνταν.

I

- Ἰάσων — ἥρωας ἀπὸ τὴν Ἰωλκόν· ἦτο ἀρχηγὸς τῆς Ἀρ-
 γοναυτικῆς ἐκστρατείας διὰ τὸ χρυσό-
 μαλλον δέρας.
 ἰδίως — ἰδιαιτέρως, κυρίως.
 ἰσχνός — ἀδύνατος.

Κ

- κάθοδος* — κατάβασις.
Καινεὺς — εἷς ἐκ τῶν ἡρώων τῆς Ἀργοναυτικῆς ἐκστρα-
 τείας· ἦτο ἄτρωτος.
κακοτράχαλος — τραχύς, δύσβατος.
καντάρι — ὁ στατήρ, μονὰς βάρους ἴση πρὸς 44 ὀκάδας.
καρωμένα — ναρκωμένα ἀπὸ τὴν κούρασιν.
Κάστρο — φρούριον. Εἰς τὰς τουρκοκρατουμένας Ἀθή-
 νας ἢ Ἀκρόπολις ἐχρησίμευεν ὡς Κάστρο.
καταλήγω — ἀπολήγω, τελειώνω.
καύχημα — καμάρι, δόξα.
καχεκτικὸς — ἀσθενικός, ἀρρωστιάρης.
Κένταυροι — ὄντα τῆς ἑλληνικῆς μυθολογίας· κατὰ τὸ
 ἄνω ἥμισυ εἶχον σῶμα ἀνθρώπου, κατὰ
 δὲ τὸ ἄλλο ἵππου.
Κερκέζος — Κιρκάσιος (βλ. κατωτέρω λέξιν).
Κιρκάσιος — ὁ κάτοικος τῆς Κιρκασίας, χώρας ὀρεινῆς
 εἰς τὰ Δ. τοῦ Καυκάσου. Μετὰ τὴν κατὰ-
 ληψιν τῆς πατρίδος των ὑπὸ τῶν Ρώσων
 (1864), πολλοὶ Κιρκάσιοι μετηνάστευσαν
 εἰς τὴν Τουρκίαν καὶ ὑπηρετοῦν ὡς στρα-
 τιῶται.
κλιτὺς — κατωφερῆς πλευρὰ λόφου ἢ βουνοῦ, κοινῶς
 πλαγιά.
κοιτὶς — κούνια· τόπος γεννήσεως.
κοκόννα — κουλούρα πασχαλινή, ἢ ὅποια ἔχει σχῆμα
 ἀνθρωπαρίου (ὡς κούκλα).
κολλήγας (κολ- — λέγεται καὶ σέμπρος· καλλιεργητῆς χωρὶς
λήγος) ἰδιοκτησίαν, καλλιεργῶν ξένον ἀγρόν,
 μοιραζόμενος τὸ εἰσόδημα μὲ τὸν ἰδιο-
 κτήτην.
κοντὰκ — τὸ κάτω ξύλινον μέρος τοῦ ὄπλου.
κότερο — ξύλινον ἰστιοφόρον μὲ ἓνα ἰστόν καὶ βαθύ
 κύτος· γενικῶς *κότερο* λέγεται κάθε βεν-

ζινοκίνητον ἢ ἀτμοκίνητον πλοῖον, χρησιμοποιούμενον δι' ἐκδρομάς καὶ ταξίδια ἀναψυχῆς.

- κουπαστή — τὸ ἄνω χεῖλος τῶν πλευρῶν τοῦ πλοίου.
 κουρβουλο — ὁ κορμὸς τοῦ κλήματος.
 κουρούνα — πτηνόν, κορώνη· λέγεται καὶ κάργα.
 κουφάρι — τὸ ἄψυχον σῶμα, τὸ σῶμα τοῦ νεκροῦ.
 κοχλάζω — βράζω, θερμαίνω. Μεταφορικῶς: λύπη κοχλάζουσα ἐντὸς τοῦ στήθους του, = λύπη, ἢ ὁποῖα τὸν ἐπλημμύριζεν (ἔβραζε μέσα του).
 κρουνὸς — ἡ βρύση, ἡ μάνα τοῦ νεροῦ.
 κυκλαμιά — φυτὸν κοσμητικόν, ὁμοιάζον μὲ κισσόν. "Ἐχει εὐῶδες ἄνθος.
 κύπρος, ὁ — τὸ μεγάλο κουδούνι τράγου τοῦ προπορευέται ἀπὸ τὸ κοπάδι· λέγεται καὶ κυπρί.

Λ

- λαγήρι — στάμνα.
 λαζαρίνα — παλαιότατον εἶδος ἐμπροσθογεμοῦς ὄπλου μὲ τσακμάκι. Εἶχε πολὺ μακρὰν καὶ στενὴν κάννην.
 Λάκαινα — ἡ κάτοικος τῆς Λακεδαιμόνος, Σπαρτιᾶτις.
 Λάπαθον — ὄροπέδιον ἐπὶ τοῦ ὄρους Δίκτης εἰς τὴν Ἄνατολικὴν Κρήτην.
 λαχνὸς — κλῆρος, κλῆρος ἀγροῦ.
 λεία — ὅσα προέρχονται ἀπὸ διαρπαγὴν, πρὸ πάντων κατὰ τὸν πόλεμον.
 Λητῶ — μήτηρ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Ἀρτέμιδος. Διηγοῦντο, ὅτι ἡ Λητῶ περιεπλανᾶτο ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, διὰ νὰ γεννήσῃ τὰ τέκνα τῆς. Παντοῦ ὅμως τὴν ἀπεδίωκον, διότι ἐφοβοῦντο, ὅτι θὰ πυρποληθοῦν ἀπὸ τὴν φωτοβολίαν τοῦ μέλλοντος νὰ γεννηθῇ

- Ἐπόλλωνος. Τέλος τὴν ἐδέχθη ἡ Δήλος, ἢ ὅποια ἔκτοτε ἐθεωρεῖτο ἱερά νῆσος.
- λισγάρι* — ἐργαλεῖον καλλιεργείας τῆς γῆς, ἀποτελούμενον ἀπὸ κοπτερὸν τραπεζοειδὲς τεμάχιον σιδήρου, ὀλίγον κυρτωμένον, φερόμενον ἐπὶ ξυλίνης λαβῆς.
- λόγγος* — πυκνὸν δάσος.
- Λουδίας* — ποταμὸς τῆς Μακεδονίας πηγάζων ἐκ τῆς λίμνης Λουδίας (Γιανιτσῶν) καὶ χυνόμενος εἰς τὸν Ἄξιόν, ὀλίγον πρὸ τῆς ἐκβολῆς τούτου εἰς τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον.
- λόχημ* — μέρος σύνδενδρον, μὲ πυκνοὺς θάμνους.

Μ

- μαγιά, ἡ* — ξυνή ζύμη. Μεταφορικῶς = τὰ πρῶτα κεφάλαια μιᾶς ἐπιχειρήσεως.
- μανδήλα* — (μαντήλα) = τὸ μέγα μανδήλι, ποὺ φοροῦν αἱ χωρικαὶ εἰς τὴν κεφαλὴν.
- Μεκλεμβοῦργον* — πόλις τῆς Β. Γερμανίας ἐπὶ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης.
- μεταστροφὴ* — γύρισμα πρὸς τὸ ἀντίθετον μέρος, μεταβολή.
- μετερίζι* — πρόχωμα, προφύλαγμα.
- μετοικῶ* — ἀλλάζω κατοικίαν, φεύγω εἰς ξένην χώραν.
- μίλι* — μονὰς μήκους· δι' ἀποστάσεις τῆς ξηρᾶς = 1609 μ., δι' ἀποστάσεις τῆς θαλάσσης = 1852 μ.
- μούρα* — κατακάθι, ὑποστάθμη.
- μπάλα* — σφαῖρα πιστολιοῦ, τουφεκιοῦ κ.τ.θ.
- πλατανία* — χονδρὴ μάλλινη κουβέρτα.
- μπουῶφος* — εἶδος κουκουβάγιας. Τὸ ἀρχαῖον ὄνομά του εἶναι βύας.
- μυρόπνοος* — μυρωμένος, μοσχοβολισμένος.

N

- νοσταλγῶ — ἐπιθυμῶ ζωηρῶς νὰ ἐπανέλθω εἰς τὴν πα-
τρίδα μου.
- ντέφι — μικρὸν κυλινδρικὸν τύμπανον, τοῦ ὁποίου ἡ
μία μόνον κυκλικὴ βάσις εἶναι κεκλεισμέ-
νη· ἔχει ξύλινον πλαίσιον καὶ φέρει κρό-
ταλα.

Ξ

- ξέγνοιος — ξέγνοιαστος, ἀμέριμνος.

O

- οἶδε — οἶδα (ἀρχ.) = γνωρίζω.
- ὄργυιᾶ — ἡ ἔκτασις ἀπὸ τὸ ἄκρον τῆς μιᾶς χειρὸς ἕως
τὸ ἄκρον τῆς ἄλλης, ὅταν εἶναι τεντωμέ-
ναι ὀριζοντίως.
- ὄχθος — (καὶ ὄχτος) = μικρὸν φυσικὸν ὕψωμα.

Π

- πάγκος — ἡ σανίς, ἐπάνω εἰς τὴν ὁποίαν κάθεται ὁ
κωπηλάτης.
- παλιούρια — ἀγκαθωτὰ χαμόκλαδα.
- παραφορᾶ — ὑπερβολικὸς θυμὸς (*παραφέρομαι* = θυμῶν
πολὺ καὶ δὲν ξεύρω τί κάμνω).
- παροργίζω — κάμνω κάποιον νὰ θυμῶσῃ, προκαλῶ τὴν
ὀργὴν κάποιου.
- παλιολαζαρίνα — βλέπε λ. *λαζαρίνα*.
- « Πανελλήγιον » — ὄνομα πλοίου, τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν κρητικὴν
ἐπανάστασιν τοῦ 1866-1868 κατώρθωνε νὰ
διασπᾷ τὸν ἀποκλεισμὸν καὶ νὰ μεταφέρῃ
εἰς Κρήτην ὄπλα, τρόφιμα καὶ ἐθελοντάς.
- Πάρις — υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Τροίας Πριάμου καὶ
τῆς Ἑκάβης. Εἰς τοῦτον κατὰ τὴν ἀρ-
χαίαν παράδοσιν εἶχεν ἀνατεθῆ νὰ ἐκ-

λέξη τὴν ὠραιότεραν μεταξὺ τῆς Ἑρας, Ἀφροδίτης καὶ Ἀθηνᾶς· λέγεται δέ, ὅτι ἔδωσε τὸ μῆλον (τῆς ἔριδος) εἰς τὴν Ἀφροδίτην, ὡς ὠραιότεραν.

- Πελοπίδα* — ἀπόγονοι τοῦ Πέλοπος, μυθικοῦ ἥρωος, ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ ὁποίου ὠνομάσθη ἡ Πελοπόννησος. Τέκνα τοῦ Πέλοπος ἀναφέρονται ὁ Ἄτρεϋς, ὁ Θυέστης κ.ἄ.
- περιπολία* — τριγύρισμα τῆς φρουρᾶς πρὸς φύλαξιν ὠρισμένης περιοχῆς.
- περίτεχνος* — κατεσκευασμένος μὲ πολλὴν τέχνην.
- Περσεὺς* — ἥρωος τῆς ἑλληνικῆς μυθολογίας, υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Δανάης.
- Περσεφόνη* — θυγάτηρ τῆς θεᾶς Δήμητρος καὶ σύζυγος τοῦ θεοῦ τοῦ Ἄδου Πλούτωνος.
- Πηλεὺς* — εἷς τῶν ἡρώων τῆς Ἀργοναυτικῆς ἐκστρατείας, πατὴρ τοῦ Ἀχιλλέως.
- πίσπρα, ἡ* — τὸ μέρος τοῦ ὄπλου, εἰς τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται ὁ λύκος, τὸ στουρνάρι καὶ τὸ τσακμάκι.
- πιστικός* — βοσκός.
- ποδίζω* — λόγῳ κακοκαιρίας ἀγκυροβολῶ ἐξ ἀνάγκης εἰς λιμένα.
- ποταμίδα* — μικρὸν σκωληκοφάγον πτηνόν, εὐρίσκον τὴν τροφήν του πλησίον τῶν ποταμῶν.
- προῶς* — ἥρεμος, γλυκύς, ἡσυχος.
- προθήκη* — βιτρίνα.
- πιῆσις* — πέταγμα.
- πίλα* — μαλακά χνουδωτά πτερά (πούπουλα).
- πυροκρόταλα* — διάφορα κατασκευάσματα ἀπὸ πυρίτιδα, τὰ ὅποια, προστριβόμενα ἢ ριπτόμενα, προκαλοῦν κρότον.

P

- ρακένδυτος* — κουρελιάρης.

- ρακή — είδος ποτού.
 ραμφίζω — κτυπώ με τὸ ράμφος (λέγεται διὰ τὰ πτηνά).
 ριπή — πνοή.

Σ

- σαῖτα — βέλος ποῦ ρίχνεται μετὰ τόξον.
 σαῖτιά — τὸ ρίψιμο τῆς σαΐτας.
 σαργανταλείτουργα — μνημόσυνον, λειτουργία τὴν 40ὴν ἡμέραν μετὰ θάνατον.
 σαρκαστικῶς — πολὺ χλευαστικά, κοροΐδευτικά (σαρκάζω = χλευάζω πικρά, κοροΐδεύω).
 σισανές — παλαιὸν ὄπλον ἐμπροσθογεμῆς μετὰ κἀννην κοντήν.
 σιταρήθρα — μικρὸν πτηνόν, τὸ ὁποῖον τρέφεται μετὰ σπόρους σίτου κ.τ.δ. (κορυδαλλὸς ἀγροτικός).
 σιτηρέσιον — ἡ ἡμερησία τροφή τοῦ στρατιώτου.
 σκοπιὰ — ἡ θέσις, ὅπου μένει ὁ σκοπὸς στρατιώτης, τόπος κατάλληλος διὰ νὰ παρατηρῆ ὁ φρουρός.
 σκύμνος — τὸ μικρὸν τοῦ λέοντος.
 σκῶμμα — πείραγμα, ἀστεῖσμός.
 Σοφοὶ — οἱ ἑπτὰ Σοφοὶ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ἦσαν: ὁ τύραννος τῆς Κορίνθου Περίανδρος, ὁ Θαλής ὁ Μιλήσιος, ὁ Σόλων ὁ νομοθέτης τῶν Ἀθηνῶν, ὁ Πιττακὸς ὁ τύραννος τῆς Μιτυλήνης, ὁ Κλεόβουλος ὁ τύραννος τῆς Λίνδου, ὁ Βίας ὁ δίκαιος δικαστὴς τῆς Πριήνης, ὁ Χίλων ὁ πρῶτος ἔφορος τῆς Σπάρτης.
 σταχομαζώχτρα — μερικαὶ πτωχαὶ γυναῖκες ἀσχολοῦνται νὰ συλλέγουν τὰ στάχυα ποῦ μένουσιν εἰς τοὺς ἀγρούς μετὰ τὸν θερισμὸν ἢ πίπτουσιν ἀπὸ τὰ φορτώματα καὶ τὰ ἀμάξια τῶν θεριστῶν. Αἱ γυναῖκες αὐταὶ λέγονται σταχομαζώχτρες.

- στέμφυλον* — άποστραγγίδι, τσίπουρον.
σύμβολον — τὸ σήμα τὸ ὁποῖον ἀντιπροσωπεύει, εἰκο-
 νίζει κάτι (σύμβολον τῆς πίστεως, τῆς
 ἑλευθερίας κ.τ.λ.).
- συμμερίζομαι* — λαμβάνω μέρος, συμμετέχω.
συνάλλαγμα καὶ
συναλλαγματικῆ — ἔγγραφο, διὰ τοῦ ὁποῖου παραγγέλλομεν εἰς
 ἄλλο πρόσωπον ἢ εἰς ἴδρυμα νὰ πληρώσῃ
 εἰς κάποιον ὠρισμένον ποσόν, ἐπιταγή.
- συνομολογῶ* — συμφωνῶ, παραδέχομαι.
συντελῶ — βοηθῶ σέ κάτι, γίνομαι καὶ ἐγὼ αἰτία διὰ κάτι.
συστάρι — ὁ τράγος ἢ τὸ κριάρι πού σύρει (ὁδηγεῖ) τὸ
 κοπάδι.

Τ

- Τειρεσίας* — περίφημος τυφλὸς μάντις τῆς ἀρχαιότητος,
 ὁ ὁποῖος ἔζη εἰς τὰς Θήβας.
- τέρω* — εὐχαριστῶ, διασκεδάζω.
τεφρός — σταχτής, γκρίζος.
Τιβεριὰς — πόλις τῆς Παλαιστίνης παρά τὴν λίμνην Γε-
 νησαρέτ.
- τοκετὸς* — γέννα.
τουφωτὸς — ὁ ἔχων τοῦφες, μικροὺς θάμνους.
τριάινα — καμάκι (ἀλιευτικόν) μὲ τρεῖς ὀδόντας, δόρυ
 μὲ τρεῖς αἰχμάς, συνηθισμένον ἔμβλημα
 τοῦ Ποσειδῶνος.
- Τρίτων* — υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Ἀμφιτρίτης,
 θαλάσσιος θεὸς, παριστανόμενος μὲ οὐ-
 ράν ψαριοῦ καὶ σῶμα λεπιδωτόν, φουσῶν
 μὲ μίαν κόγχην.
- τσιουπλητάρα* — πτηνὸν τρεφόμενον συνήθως μὲ μύρμηκας
 (μυρμηκοφάγος).

Υ

- υπόδεσις — τὰ υποδήματα.
 υποκείμενον — κατὰ κοινήν ἔκφρασιν καί ἐπὶ κακοῦ = ἄτομον, ἄνθρωπος (κακὸν ὑποκείμενον, ἀσημαντον ὑποκείμενον κτλ.).
 ὑποκοριστικὸν — χαϊδευτικὸν ὄνομα, ἐπίσης ἢ λέξις μετὰ τὴν ὁποίαν παριστάνομεν κάτι μικρὸν.
 ὑπόλογος — ὑπεύθυνος.
 ὑπολαΐς — ποταμίδα (βλέπε λέξιν).
 ὑποστάθμη — κατακάθι, μούργα.
 ὑποσιῆ — (ὑφίσταμαι) ὑπομείνη.
 ὑφαρπάζω — παίρνω κρυφά, χωρὶς νὰ με καταλάβουν.

Φ

- φιλοπονία — δυσπιστία.
 φριάνω — ὀλιγοστεύω, μικραίνω, ἀποστεγνώνομαι.
 Φίχτια — μικρὸν χωρίον μετὰξὺ Νεμέας καὶ Ἄργους. Ἐκεῖ γίνεται ἡ διὰ τὰς Μυκήνας στάσις τοῦ σιδηροδρομοῦ.
 φλοισβίζω — παράγω ἤχον ὅπως τὰ κινούμενα νερά. Ἡ θάλασσα φλοισβίζει = κάμνει ἐλαφρὸν θόρυβον (φλοῖσβον) ἀπὸ τὰ κυματιζόμενα νερά.
 φονμίζω — γεμίζω, φουντώνω.
 φρύγανα — ξηροὶ κλάδοι θάμνων, κατάλληλοι διὰ καυσίν.

Χ

- χαράμι — χάρισμα, ἀδίκως, ματαίως.
 χαρμόσυνος — προξενῶν χαράν.
 χειμάδι — τόπος χειμερινῆς διαμονῆς τοῦ ποιμνίου.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β΄

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

1. ΑΘΑΝΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Φιλολογικόν ψευδώνυμον τοῦ Γ. Ἀθανασιάδου - Νόβα. Ἐγεννήθη εἰς Ναύπακτον τὸ 1894. Ἐσπούδασε νομικὰ καὶ ἐχρημάτισε βουλευτῆς καὶ δημοσιογράφος. Ἐγραψε ποιήματα καὶ διηγήματα. Αἱ κυριώτεραι ποιητικαὶ τοῦ συλλογαὶ εἶναι : « *Πρωῖνὸ ξεκίνημα* », « *Καιρὸς πολέμου* », « *Ἀγάπη σὶν Ἕπλαχτο* ». Ἐκ τῶν διηγημάτων τοῦ ἢ συλλογῆ « *Ἀπλοῖκὲς ψυχῆς* » ἐβραβεύθη ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

2. ΒΗΛΑΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1771 εἰς τὰ Ἰωάννινα καὶ ἀπέθανεν εἰς τὸ Ζαγόριον τὸ 1823. Ἦτο ἰατρὸς καὶ ποιητῆς. Ἔργα του : « *Ἡ Ρομείκη γλῶσσα* » καὶ « *Ποιήματα καὶ πεζὰ* » μὲ μετάφρασιν τῆς « *Βατραχομομαχίας* » τοῦ Ὀμήρου. Τὰ ποιήματά του εἶναι κυρίως διασκευαὶ τῶν διδακτικῶν μύθων τοῦ Αἰσώπου.

3. ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ναύπακτον τὸ 1868. Ἦσυχολήθη εἰς ἱστορικὰς καὶ λαογραφικὰς μελέτας, ἐπίσης δὲ καὶ εἰς τὴν λογοτεχνίαν. Τὰ ἔργα του, κατὰ τὸ πλεῖστον ἐμπνευσμένα ἀπὸ τοὺς ἔθνικοὺς ἀγῶνας, εἶναι τὰ ἑξῆς : « *Τοῦ χάρου ὁ χαλασμός* », « *Ἐρμος κόσμος* », « *Γῦροι τῆς ἀνέμης* », « *Λόγοι καὶ ἀντίλογοι* », « *Μεγάλα χρόνια* », « *Τὰ παλικάρια τὰ παλιά* » κ.ἄ.

4. ΓΚΕΪΓΕΡΣΤΑΜ ΓΟΥΣΤΑΥΟΣ

Σουηδὸς διηγηματογράφος, ὁ ὁποῖος ὠνομάσθη « ποιητῆς τοῦ σπιτιοῦ », διότι περιέγραψεν ἰδίως τὴν ζωὴν τῆς οἰκογενείας.

Ἐγεννήθη τὸ 1858 καὶ ἀπέθανε τὸ 1909. Ἐγραψε: «*Τὸ βιβλίον τοῦ μικροῦ ἀδελφοῦ*», «*Τὸ ἀγοράκι τῆς Κυρα - Λένης*», «*Τὸ ἀγοράκι μου*» κ.ἄ.

5. ΓΡΑΝΙΤΣΑΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1880 εἰς τὴν Γρανίτσαν τῆς Εὐρυτανίας καὶ ἀπέθανε τὸ 1915. Ὑπῆρξε δημοσιογράφος καὶ βουλευτής. Ἦσυχολήθη κυρίως μὲ τὴν ἀγροτικὴν ζωὴν καὶ τὰς λαϊκὰς παραδόσεις. Τὸ σπουδαιότερον ἔργον τοῦ ἔχει τὸν τίτλον: «*Τὰ ἄγρια καὶ τὰ ἡμέρα τοῦ βουνοῦ καὶ τοῦ λόγγου*».

6. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1860 εἰς τὸ Ἡράκλειον τῆς Κρήτης καὶ ἀπέθανε τὸ 1938 εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἔσπούδασε νομικὰ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῶν Ἀθηνῶν, ἔνωρίς ὁμῶς κατέγινεν εἰς τὴν δημοσιογραφίαν καὶ τὴν λογοτεχνίαν. Εἶναι κατὰ κύριον λόγον δημοσιογράφος καὶ ποιητής. Τὰ ἔργα τοῦ εἶναι πλήρη πατριωτισμοῦ καὶ ἀγάπης διὰ τὰς ἑλληνικὰς παραδόσεις. Τὸ κυριώτερον τούτων εἶναι «*Οἱ Κρητες μου*», συλλογὴ διηγημάτων.

7. ΔΑΦΝΗΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ

Φιλολογικὸν ψευδώνυμον τοῦ Θρασυβούλου Ζωῆτοπούλου. Ἐγεννήθη τὸ 1882 εἰς Ἄργος. Ἔσπούδασεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν, διετέλεσε καθηγητής, εἶτα διωρίσθη τμηματάρχης εἰς τὴν Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην, εἰς τὴν θέσιν δὲ ταύτην διατελεῖ μέχρι σήμερον. Ποιητής καὶ θεατρικὸς συγγραφεύς, ἐξέδωκεν εἰς ἰδιαιτέρους τόμους ποιητικὰς σειρὰς ὑπὸ τοὺς τίτλους: «*Ἑλληνικοὶ ἀγῶνες*», «*Ἀνθισμένος δρόμος*», «*Φθινοπωρινὰς ἄρπες*», «*Ρόδακες καὶ ἀνθέμια*», «*Τὸ ἀνοικτὸ παράθυρον*». Ἀπὸ τὰ θεατρικὰ τοῦ ἔργα τὸ σπουδαιότερον εἶναι τὸ βραβευθὲν «*Πατρικὸ σπῆτι*».

8. ΔΕΛΤΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ

Ἐγεννήθη εἰς τὰς Ἀθήνας τὸ 1905. Ἠσχολήθη εἰς τὴν λογοτεχνίαν, ἀκολουθοῦσα τὸ ὑπόδειγμα τῆς μητρὸς τῆς διηγηματογράφου Πηνελόπης Δέλτα. Ἐγραψεν εἰς ἀπλὴν δημοτικὴν γλῶσσαν τοὺς «*Μύθους καὶ θρύλους*» κ.ἄ.

9. ΔΡΟΣΙΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1859 εἰς τὰς Ἀθήνας ἀπὸ γονεῖς Μεσολογγίτας. Μετὰ τὰς σπουδὰς του εἰς Ἀθήνας καὶ Γερμανίαν ὑπηρέτησεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας. Ἐδημοσίευσεν πολλὰς συλλογὰς ποιημάτων, ὅπως ἡ «*Γαλήνη*», τὰ «*Κλειστὰ βλέφαρα*», τὰ «*Φωτερὰ σκοιᾶδια*» κ.ἄ., ὡς καὶ ἀρκετὰ πεζά, διηύθυνε δὲ καὶ διάφορα περιοδικά. Ἀπὸ τοῦ 1926 εἶναι μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. ✕

10. ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ ΑΡΓΥΡΗΣ

Τὸ πραγματικόν του ὄνομα εἶναι Κλεάνθης Μιχαηλίδης. Ἐγεννήθη τὸ 1849 εἰς τὸ Μόλυβον τῆς Μυτιλήνης καὶ ἀπέθανε τὸ 1924. Ἐγραψεν εἰς ὑποδειγματικὴν δημοτικὴν γλῶσσαν τὰ ἐξῆς ἔργα: «*Νησιώτικες ἱστορίες*», «*Φυλλάδες τοῦ Γεροδήμου*», «*Παλιοὶ σκοποὶ*», «*Ἱστορίες τῆς Ρωμιοσύνης*». Ἐπίσης μετέφρασε τὴν Ὀδύσειαν ἑμμέτρως μέχρι καὶ τῆς ραψωδίας Φ.

11. ΘΕΟΚΡΙΤΟΣ

Ἀρχαῖος ποιητὴς γεννηθεὶς εἰς τὰς Συρακούσας, ἑλληνικὴν πόλιν τῆς Σικελίας. Ἐγραψε τὰ «*Εἰδύλλια*», ποιήματα, ὅπου ἔξυμνεῖ τὴν ὥραϊαν ἑλληνικὴν φύσιν καὶ τὴν ποιμενικὴν ζωὴν.

12. ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ

Ἐγεννήθη εἰς Λεχαινὰ τῆς Ἡλείας τὸ 1866 καὶ ἀπέθανεν

εις τὸ Ἄμαροῦσιον. Ἐσπούδασε τὴν Ἱατρικὴν καὶ ὑπηρέτησεν εἰς τὰ ἐμπορικὰ πλοῖα, ἔπειτα δὲ ὡς στρατιωτικὸς ἰατρός. Γνωστὸς ὅμως ἐγένετο ὡς λογοτέχνης καὶ κυρίως ὡς διηγηματογράφος. Ἔργα του εἰς χωριστοὺς τόμους εἶναι: «*Λόγια τῆς πλώρης*», «*Παλιὰ ἀγάπες*», «*Ὁ ζητιάνος*», «*Ἡ Λυγερή*», «*Διηγήματα*», «*Ὁ ἀρχαιολόγος*».

13. ΚΟΝΔΥΛΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1862 εἰς τὸ Βιάννον τῆς Κρήτης καὶ ἀπέθανε τὸ 1920 εἰς τὸ Ἡράκλειον. Ἦτο διδάσκαλος εἰς τὴν Κρήτην καὶ διεκρίθη ὡς δημοσιογράφος εἰς τὰς Ἀθήνας. Τὰ κυριώτερα ἔργα του εἶναι: «*Ὁ Πατούχας*», «*Ὅταν ἦμουν δάσκαλος*» κ.ἄ.

14. ΚΟΥΡΤΙΔΗΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1858 εἰς Μυριόφυτον τῆς Θράκης καὶ ἀπέθανε τὸ 1928 εἰς Ἀθήνας. Ἐσπούδασε φιλοσοφίαν καὶ παιδαγωγικὰ εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ μετὰ ταῦτα ὑπηρέτησεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὡς καθηγητὴς καὶ διευθυντὴς διδασκαλείου. Ἔγραψε διηγήματα καὶ μετέφρασε διάφορα παιδαγωγικὰ ἔργα.

15. ΜΑΡΓΑΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ζάκυνθον τὸ 1880. Κατέγινεν εἰς ζητήματα σχετικὰ μὲ τὴν ὀργάνωσιν βιβλιοθηκῶν. Ὑπηρετεῖ ὡς διευθυντὴς τοῦ τμήματος τῶν καταλόγων τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης. Ἔγραψεν εἰς διάφορα περιοδικὰ μελέτας τῆς ειδικότητός του, ὡς καὶ μὲ διάφορα ἱστορικὰ καὶ φιλολογικὰ θέματα. Ἰδιαιτέρως ἐξέδωσε τὰ ἔργα: «*Βιβλίον καὶ Βιβλιοθήκη*», «*Βιβλιονομία καὶ Βιβλιοθηκονομία*» κ.ἄ.

16. ΛΥΚΟΥΔΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

Ἐγεννήθη τὸ 1849 εἰς τὸ Ναύπλιον καὶ ἀπέθανε τὸ 1924 εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἦτο δικαστῆς καὶ νομικὸς σύμβουλος τοῦ Κράτους. Τὰ κυριώτερα λογοτεχνικὰ ἔργα του εἶναι: «*Κίμων Ἀνδρεάδης*», «*Τὸ σπιτάκι τοῦ γιалоῦ*», «*Διηγῆματα*», «*Γύρω ἀπὸ τὸν τόπον μας*», «*Ψαράδικες ἱστορίες*» κ.ἄ. Ἔγραψε καὶ νομικὰ ἔργα.

17. ΜΕΛΑΣ ΛΕΩΝ

Ἐγεννήθη τὸ 1812 εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐκ γονέων Ἡπειρωτῶν καὶ ἀπέθανε τὸ 1879 εἰς Ἀθήνας. Ἔσπουδασε νομικὰ εἰς Ἰταλίαν καὶ διετέλεσε δικαστικὸς, καθηγητῆς Πανεπιστημίου καὶ Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας. Συνέγραψε βιβλία μὲ σκοπὸν τὴν διαπαιδαγώγησιν τοῦ Γένους. Τὰ σπουδαιότερα ἔργα του εἶναι: ὁ «*Γεροσιάτης*», ὁ «*Μικρὸς Πλούταρχος*», ὁ «*Ἀθανάσιος Διάκος*», ἔμμετρον δράμα, κ.ἄ.

18. ΜΕΛΑΣ ΣΠΥΡΟΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1883 εἰς τὴν Ναύπακτον καὶ ἀπὸ τοῦ 1935 εἶναι μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Νεώτατος ἐπεδόθη εἰς τὴν δημοσιογραφίαν, τὴν λογοτεχνίαν καὶ τὸ θέατρον. Ἔγραψε πλεῖστα ἔργα, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ «*Γέρος τοῦ Μωριά*» ἐβραβεύθη ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

19. ΝΙΡΒΑΝΑΣ ΠΑΥΛΟΣ

Φιλολογικόν ψευδώνυμον τοῦ Πέτρου Ἀποστολίδου. Ἐγεννήθη τὸ 1866 εἰς Ῥωσίαν καὶ ἀπέθανε τὸ 1938 εἰς Ἀθήνας. Ἦτο ἀρχίατρος τοῦ Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ, δημοσιογράφος καὶ μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Ἐγραψε διηγήματα, χρονογραφήματα καὶ τὴν «*Γλωσσικὴ αὐτοβιογραφία*» του.

20. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1867 εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἀνετράφη εἰς τὴν Ζάκυνθον. Ἐσπούδασε μαθηματικά καὶ εἶναι μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Τὰ ἔργα του ἀποτελοῦν σαράντα περίπου τόμους διηγημάτων καὶ μυθιστορημάτων καὶ τρεῖς τόμους Θεάτρου κ.ἄ. Ἐγραψε καὶ «*Παιδικὸν Θέατρον*» διὰ μαθητάς. Ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν δημοσιεύει ἐπιστολάς μὲ τὸ ψευδώνυμον «*Φαίδων*» εἰς τὸ περιοδικὸν «*Διάπλασις τῶν παιδῶν*».

21. ΟΜΗΡΟΣ

Ὁ ἐθνικὸς ποιητὴς τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Ποιήματά του εἶναι ἡ «*Ἰλιάς*» καὶ ἡ «*Ὀδύσσεια*». Εἶναι ὁ μεγαλύτερος ποιητὴς ὅλου τοῦ κόσμου.

22. ΠΑΛΑΜΑΣ ΚΩΣΤΗΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1859 εἰς τὰς Πάτρας, κατάγεται δὲ ἐκ Μεσολογίου. Ἐπὶ ἔτη ὑπηρέτησεν ὡς γενικὸς γραμματεὺς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, τώρα δὲ εἶναι Ἀκαδημαϊκός. Θεωρεῖται ὡς ὁ μεγαλύτερος σύγχρονος ποιητὴς τῆς Ἑλλάδος. Ἐκτὸς τῶν ποιημάτων του ἔχει γράψει καὶ πεζά. Ὅλα τὰ ἔργα του ἀποτελοῦν 35

περίπου τόμους. Τὰ σπουδαιότερα ποιητικά ἐξ αὐτῶν εἶναι : « Ὁ Τάφος », « Ὁ Δωδεκάλογος τοῦ Γύφτου », « Ἡ Φλογέρα τοῦ Βασιλιᾶ », « Ἡ ἀσάλευτη ζωὴ », « Ἡ πολιτεία καὶ ἡ μοναξιά » κ.ἄ.

23. ΠΑΛΛΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1851 εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ ἀπέθανε τὸ 1935 εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Μετέφρασε τὴν Ἰλιάδα τοῦ Ὀμήρου καὶ ἔγραψε πολλὰ πρωτότυπα ποιήματα. Τὰ κυριώτερα ἔργα του εἶναι : « Τραγούδια γιὰ τὰ παιδιὰ », « Ταμπουράς καὶ κόπανος », « Κούφια καρδιά » καὶ αἱ ταξιδιωτικαὶ ἐντυπώσεις « Μπροσός ».

24. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1851 εἰς τὴν Σκιάθον καὶ ἀπέθανε τὸ 1911. Εἶναι εἰς ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους Ἑλληνας διηγηματογράφους. Τὰ ἔργα του ἀναφέρονται εἰς τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα τῆς πατρίδος του, τὴν ζωὴν τῶν συμπατριωτῶν του καὶ τὴν ἑλληνικὴν χριστιανικὴν παράδοσιν. Τὰ γνωστότερα ἐξ αὐτῶν εἶναι τὰ « Χριστουγεννιάτικα » « Πρωτοχρονιάτικα » καὶ « Πασχαλινὰ » διηγήματα, ἢ « Γυφτοπούλα », ἢ « Φόνισσα », οἱ « Ἐμποροὶ τῶν ἔθνῶν ».

25. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ

Ἐγεννήθη εἰς Χάσκιοϊ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἀπέθανε τὸ 1906. Εἰργάσθη ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὡς διδασκάλισσα. Εἰδημοσίευσεν εἰς ἔφημερίδας καὶ περιοδικὰ πολλὰ διηγήματα, ποιήματα καὶ χρονογραφήματα. Ἔργα τῆς ἐκδοθέντα εἶναι : « Λεσμὶς διηγημάτων » καὶ « Περιπέτειαι μᾶς διδασκαλίσσης ».

26. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΑΡΣΙΝΟΗ

Ἐγεννήθη τὸ 1853 εἰς Ἀθήνας. Ἔσπουδασεν εἰς Ἀθήνας καὶ βραδύτερον εἰς Γαλλίαν καὶ Ἀγγλίαν. Διετέλεσε καθηγήτρια παρθεναγωγείου ἐπὶ πολλὰ ἔτη καὶ κατέγινεν ἰδιαιτέως τὴν παιδικὴν λογοτεχνίαν. Τὰ σπουδαιότερα ἔργα τῆς εἶναι: «Ὁ δημοουργὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους Μέγας Ἀλέξανδρος», «Ἀπὸ παντοῦ τῆς ἑλληνικῆς Γῆς», «Παιδικὰ παραμύθια» κ.ἄ.

27. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ ΖΑΧΑΡΙΑΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1877 εἰς τὸ Καρπενήσιον καὶ εἶναι διευθυντὴς τῆς Ἐθνικῆς Πινακοθήκης καὶ Ἀκαδημαϊκός. Ἔγραψε ποιήματα, διηγήματα, λογοτεχνικὰς καὶ καλλιτεχνικὰς κριτικὰς. Τὰ κυριώτερα ἔργα του εἶναι: τὰ «Διηγήματα», οἱ «Πεζοὶ ρυθμοί», τὰ «Θεῖα δῶρα», ὁ «Ὅθων», τὸ «Ἅγιον Ὄρος», ὁ «Βυζαντινὸς ὄρθρος», ἡ «Θυσία», καὶ τὰ «Χελιδόνια», ποιήματα διὰ παιδιὰ.

28. ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ

Ἱστορικός καὶ φιλόσοφος τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Ἐγεννήθη εἰς τὴν Χαϊρώνειαν τῆς Βοιωτίας καὶ ἔζησε τὸν πρῶτον αἰῶνα μ.Χ. Σπουδαιότερα ἔργα του: «Παράλληλοι βίοι» καὶ «Ἡθικά».

29. ΠΟΛΕΜΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1862 εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ἀπέθανε τὸ 1920. Ἀφῆκε πολλὰς συλλογὰς ποιημάτων. Αἱ σπουδαιότεραι ἐξ αὐτῶν εἶναι: τὸ «Παλιὸ Βιολί», τὰ «Σπασμένα μάρμαρα», ὁ «Τραγουδοστῆς», ὁ «Βασιλεὺς Ἀνήλιαγος». Μετέφρασε καὶ τὰ «Εἰδύλλια» τοῦ Θεοκρίτου.

30. ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΣ ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΗΣ

Χ 'Εγεννήθη τὸ 1850 εἰς τὴν Σίφνον καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ τὸ 1935. Ἐσπούδασε φιλολογίαν εἰς Ἀθήνας καὶ Γερμανίαν. Ὑπῆρξε βουλευτὴς καὶ μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Ἐγραψε ποιήματα καὶ δράματα, ἐκ τῶν ὁποίων σπουδαιότερα εἶναι: «*Νικηφόρος Φωκάς*», «*Ἐμπρός εἰς τὸ ἄπειρον*» κ. ἄ.Χ

31. ΣΗΜΗΡΙΩΤΗΣ ΑΓΓΕΛΟΣ

'Εγεννήθη εἰς Δικελὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἐνωρὶς ἐτράπη εἰς τὴν δημοσιογραφίαν καὶ εἰς τὴν λογοτεχνίαν. Ὑπῆρέτησεν ὡς καθηγητὴς τῆς γαλλικῆς γλώσσης εἰς τὴν Σμύρνην, εἰς τὴν Μυτιλήνην καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἐγραψεν εἰς πολλὰ περιοδικὰ καὶ ἐφημερίδας. Ἐξέδωκε ποιητικὰς συλλογὰς ὑπὸ τοὺς τίτλους: «*Θανάσιμα*», «*Μαῦρα κρῖνα*», «*Τραγοῦδια λυτρωμοῦ*», «*Ὀνειρῶν ἴσκιος*» κ. ἄ.

32. ΣΟΛΩΜΟΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

'Εγεννήθη τὸ 1798 εἰς τὴν Ζάκυνθον καὶ ἀπέθανε τὸ 1857 εἰς Κέρκυραν. Ἐσπούδασε νομικὰ εἰς τὴν Ἰταλίαν, εἶχεν ὅμως μεγάλην κλίσιν εἰς τὴν ποίησιν. Εἶναι ὁ ἐθνικὸς μας ποιητὴς καὶ ὁ πρῶτος ἐκ τῶν ποιητῶν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος. Τὰ ἔργα του συνέλεξε καὶ ἐξέδωσε μετὰ τὸν θάνατόν του πρῶτος ὁ φίλος του ποιητὴς καὶ λόγιος Ἰάκωβος Πολυλάς. Σπουδαιότερα ἐκ τῶν ποιημάτων του εἶναι: «*Ὕμνος εἰς τὴν Ἐλευθερίαν*» (ὁ Ἐθνικὸς μας Ὕμνος), ἢ «*Ὁδὴ εἰς τὸν θάνατον τοῦ Λόρδου Βύρωνος*», οἱ «*Ἐλεύθεροι Πολιορκημένοι*», ὁ «*Κρητικὸς*», ὁ «*Λάμπρος*». Ἐγραψε καὶ ποιήματα εἰς τὴν ἰταλικὴν γλῶσσαν.

33. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ ΜΙΧΑΗΛ

'Εγεννήθη τὸ 1903 εἰς τὰς Καλάμας. Ἐσπούδασε νομικὰ καὶ εἶναι ἀνώτερος δικαστικὸς. Ἀσχολεῖται ὅμως μὲ τὴν λογοτεχνίαν καὶ ἰδίως τὴν ποίησιν.

34. ΤΣΟΚΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1871 εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ἀπέθανε τὸ 1923. Ὑπῆρξε δημοσιογράφος καὶ λογοτέχνης, γράψας θεατρικὰ ἔργα, ἱστορικὰς μελέτας κ.ἄ. Εἰς τὰ γνωστότερα ἔργα του ἀνήκουν: «*Ἡ βασίλισσα τοῦ Σαββᾶ*», «*Εἰς ἀναζήτησιν τῆς εὐτυχίας*», δραμάτια· «*Γυναῖκες τοῦ Βυζαντίου*», «*Ἀπὸ τὰ πεδία τῶν μαχῶν*», ἱστορικὰ ἔργα, κ.ἄ.

35. ΦΩΣΤΙΝΗΣ ΠΑΝΤΕΛΗΜΩΝ

Ἐγεννήθη τὸ 1888 εἰς τὸ Κρανίδιον. Ἐσπούδασε θεολογίαν ἐν Ἀθήναις καὶ ὑπῆρξε ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὡς ἱεροκέρυξ Ἀττικῆς. Ἀπὸ τοῦ 1922 διατελεῖ μητροπολίτης Καρυστίας, διακρίνεται δὲ διὰ τὸ ζωντανόν του κήρυγμα καὶ τὴν πρωτοβουλίαν του εἰς ἔργα φιλανθρωπικά.

36. ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1872 εἰς τὴν Γερμανίαν. Ἐσπούδασε μαθηματικὰ καὶ διητέλεσεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη καθηγητὴς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῶν Ἀθηνῶν. Παραλλήλως ἔγραψε λογοτεχνικὰ ἔργα, ἰδίως ποιήματα.

37. ΧΡΙΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ ΧΡΙΣΤΟΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1863 εἰς τὸ Σούλι Χριστοβασιλῆ τῆς Ἠπείρου, κατήγετο ἀπὸ γονεῖς Σουλιώτας, ἔζησεν εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ τὰ Ἰωάννινα, ὅπου καὶ ἀπέθανε τὸ 1937. Ὑπῆρξε κυρίως διηγηματογράφος ἀλλὰ καὶ ποιητὴς, εἰς τὰ ἔργα του δὲ περιέγραψε τὴν ζωὴν τῆς ἑλληνικῆς ὑπαίθρου.

38. ΧΡΥΣΑΦΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

Ἐγεννήθη εἰς τὰς Ἀθήνας τὸ 1873. Ἠσχολήθη εἰδικῶς μὲ τὴν μελέτην τῆς Φυσικῆς Ἀγωγῆς. Ἐσπούδασεν εἰς τὴν Σουηδικάν, εἰς τὸ Βασιλικὸν Γυμναστικὸν Ἰνστιτοῦτον Στοκχόλμης. Διετέλεσεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη Διευθυντὴς τῆς Σωματικῆς Ἀγωγῆς τοῦ Ὑπουργείου τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας. Ἐγραψε πολλὰ ἐπιστημονικὰ ἔργα τῆς εἰδικότητός του, ἀλλ' ἠσχολήθη ἐκ παραλλήλου καὶ εἰς τὴν λογοτεχνίαν, ἰδιαιτέρως δὲ εἰς μεταφράσεις ξένων ἔργων σουηδικῆς φιλολογίας. Ἐκ τῶν τελευταίων τούτων ὀνομαστὸν εἶναι τὸ βιβλίον τοῦ Σουηδοῦ Γουσταύου Γκέ-γερσταμ : « *T" ἀγοράκια μου* ».

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ

ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ἐγεννήθη εἰς Λέσβον τὸ 1858 καὶ ἀπέθανε τὸ 1930 εἰς Ἀθήνας. Ἔσπούδασε ζωγραφικὴν καὶ γλυπτικὴν εἰς τὸ Πολυτεχνεῖον Ἀθηνῶν καὶ εἰς τὸ Μόναχον. Διετέλεσεν Ἐφορος τῆς Ἐθνικῆς Πινακοθήκης καὶ καθηγητὴς τῆς ζωγραφικῆς εἰς τὴν Ἀνωτάτην Σχολὴν Καλῶν Τεχνῶν τῶν Ἀθηνῶν. Διεκρίθη ἰδίως ὡς ζωγράφος παιδιῶν. Τὰ ἔργα του κοσμοῦν διαφόρους πινακοθήκας τῆς Εὐρώπης. Τὰ κυριώτερα τούτων εἶναι : « *Ἡ παιδικὴ οὐναυλία* », ἡ ὁποία εὐρίσκεται εἰς τὴν Ἐθνικὴν μας Πινακοθήκην, « *Τὰ πρῶτα βήματα* », « *Ὁ κακὸς ἔγγονος* », « *Τὸ κτένισμα τῆς ἔγγονῆς* », « *Ὁ παιδικὸς κανγὰς* » κ. ἄ.

ΛΥΤΡΑΣ ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ

Ἐγεννήθη εἰς Τήνον τὸ 1832 καὶ ἀπέθανε τὸ 1904. Ἔσπούδασε ζωγραφικὴν εἰς τὸ Πολυτεχνεῖον Ἀθηνῶν καὶ εἰς τὸ Μόναχον ὡς ὑπότροφος τοῦ Βασιλέως Ὀθωνος. Διετέλεσε καθηγητὴς τῆς ζωγραφικῆς εἰς τὴν Ἀνωτάτην Σχολὴν Καλῶν Τεχνῶν τῶν Ἀθηνῶν, ὅπου ἐμόρφωσε πολλοὺς διακεκριμένους ζωγράφους. Τὰ θέματά του ἐλάμβανε κυρίως ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴν ἱστορίαν καὶ τὴν ἔθνικὴν μας λαϊκὴν ζωὴν. Ἦτο καὶ προσωπογράφος. Τὰ κυριώτερα ἔργα του εἶναι : « *Τὰ κάλανδα* » « *Ἐπιστροφὴ ἀπὸ τὸ πανηγύρι τῆς Πεντέλης* », « *Ψαριανὸ μοιρολόι* » « *Ἡ πυρπόλοις τῆς τουρκικῆς ναυαρχίδος ὑπὸ τοῦ Κανάρη* », « *Τὸ λιβάτισμα* » κ. ἄ.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΜΕΡΟΣ Ι

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ ΚΑΘΑΡΕΥΟΥΣΗΣ

Α' ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

	Σελίς
1. Ἡ Ἀνάστασις, <i>Παντελεήμονος Φωστίνη</i> (Διασκευή <i>Δημ. Κοντογιάννη</i>)	7
2. Τὸ εὐλογημένο καράβι (ποίημα), <i>Ζαχ. Παπαντωνίου</i>	9
3. Παιδικὴ Πασχαλιά, <i>Ἀλεξ. Παπαδιαμάντη</i> (Διασκευή <i>Μιχ. Χ. Οἰκονόμου</i>)	10
4. Ἡ Λαμπρὴ (ποίημα), <i>Κωστῆ Παλαμᾶ</i>	14
5. Ἀγάπη ὁ Θεός, <i>Κ. Ἀθ. Ρωμαίου</i> (Διασκευή ἐκ τοῦ Ρωσικοῦ)	15
6. Ἄι - Δημήτρης (ποίημα), <i>Γ. Ἀθάνα</i>	19

Β' ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

1. Τὸ σχολεῖον τῶν ἡρώων, <i>Κ. Ἀθ. Ρωμαίου</i> (Διασκευή ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ)	20
2. Ἡρακλίσκος (ποίημα), <i>Θεοκρίτου</i> (Μετάφρασις <i>Ἰω. Πολέμη</i>)	23
3. Οἱ πρῶτοι ἀεροπόροι, <i>Ἀρ. Κουρτίδου</i>	25
4. Πρίαμος καὶ Ἀχιλλεὺς (ἀπόσπασμα ἐκ τῆς Ἰλιάδος). (Μετάφρασις <i>Μιχ. Στασινοπούλου</i>)	28
5. Ἄλκανδρος· ἀπὸ τὸν βίον τοῦ Λυκούργου, <i>Πλουτάρχου</i> (Διασκευή <i>Κ. Ἀθ. Ρωμαίου</i>).	30
6. Ὁ Κροῖσος καὶ ὁ Σόλων, <i>Λέοντος Μελεᾶ</i>	34

Γ' ΑΠΟ ΤΗΝ ΝΕΩΤΕΡΑΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

1. Ἡ κυρα - Χρυσή, <i>Ἰω. Δαμβέργη</i>	37
2. Ἡ σημαία (ποίημα), <i>Ἰω. Πολέμη</i>	41

3. 'Ο Κερκέζος, 'Ιω. Κονδυλάκη	42
4. Πρὸς τὴν Λάρισαν, Γ. Τσοκοπούλου	47
5. 'Ο ὕμνος εἰς τὴν Ἐλευθερίαν (ποίημα), Δ. Σολωμοῦ	51
6. Χῶμα ἑλληνικὸ (ποίημα), Γ. Δροσίνη	52
7. Πρὸς τὸν στρατὸν μας (ποίημα), 'Α. Προβελεγγίου	54

Δ' ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

1. Ἡ καλύτερα σύστασις, 'Εμμ. Λυκούδη (Διασκευὴ Ν. Α. Κ.)	56
2. Μὴ τὸ ξυπνᾶτε, Π. Νιρβάνα	63
3. Κοιμᾶται (ποίημα), Ν. Χατζηδάκη	63
4. Ἡ ἑξαδέλφη τῆς Τριανταφυλλιᾶς, Γ. Δροσίνη (Διασκευὴ Μιχ. Χ. Οικονόμου)	66
5. Ὁ θάνατος τῆς Παπαρούνας, Γ. Δροσίνη (Διασκευὴ Μιχ. Χ. Οικονόμου)	68
6. Ὁ μικρὸς ἐφημεριδοπώλης, Κ. 'Αθ. Ρωμαίου	70
7. Ἡ ἱστορία τοῦ θείου, 'Αρ. Κουρτίδου	74
8. Ἡ ἐλεημοσύνη (ποίημα), 'Ιω. Πολέμη	76
9. Ὁ μικρὸς λουστρός, Κ. 'Αθ. Ρωμαίου (Διασκευὴ)	78
10. Οἱ δύο φτωχοὶ (ποίημα), Γ. Δροσίνη	81
11. Ὁ Δάμων καὶ ὁ Φιντίας, Λέοντος Μελά	82
12. Τὸ ναυτόπουλον, 'Αριστ. Κουρτίδου	84
13. Ἡ Ξανθούλα (ποίημα), Διον. Σολωμοῦ	86
14. Διατί ἐργάζεται ὁ πάππος, Κ. 'Αθ. Ρωμαίου (Διασκευὴ ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ)	87
15. Τὸ σταφύλι (ποίημα), Κωστῆ Παλαμᾶ	90
16. Ἡ σταχομαζώχτρα, 'Αλεξ. Παπαδιαμάντη	92

Ε' ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΦΥΣΙΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΝ ΑΥΤῃ ΖΩΗΝ

1. Τὰ πρωτοβρόχια (ποίημα), Γ. Δροσίνη	99
2. Τὸ ὄργωμα, Σπύρου Μελά (Διασκευὴ Δημ. Κοντογιάννη)	99
3. Τὸ ἀλέτρι (ποίημα), 'Ιω. Πολέμη	101

	Σελίς
4. Μία χειμερινή επίσκεψις, <i>Ίω. Κονδυλάκη</i>	102
5. Αί χελιδόνες, <i>Γρηγ. Ξενοπούλου</i>	104
6. Ἡ ἄνοιξη (ποίημα), <i>Ίω. Βηλαρά</i>	106
7. Τέσσερα ἀδέρφια (ποίημα), <i>Ἀλεξ. Πάλλη</i>	107
8. Ἡ ἀλώπηξ, <i>Στεφ. Γρανίτσα</i>	109
9. Πετεινὸς καὶ ἀλεπού (ποίημα), <i>Μιχ. Σιασινοπούλου</i>	111
10. Ὁ μπουφός, <i>Στεφ. Γρανίτσα</i>	112
11. Ὁ λαγός, <i>Ἐμμ. Δυκούδη</i>	113
12. Ἡ ψαρὸβάρκα (ποίημα), <i>Γ. Δροσίνη</i>	115

ΜΕΡΟΣ II

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ

Α' ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

1. Τὰ Χριστούγεννα τῶν ὄρφανῶν, <i>Ἀγγ. Σημηριώτη</i> (Διασκευή <i>Μιχ. Χ. Οἰκονόμου</i>)	119
2. Ἡ νύχτα τῶν Χριστουγέννων (ποίημα), <i>Κωστῆ Παλαμᾶ</i>	122
3. Ἡ ἀδελφούλα μου, <i>Γρηγ. Ξενοπούλου</i>	123
4. Χρονιάρες μέρες (ποίημα), <i>Γ. Δροσίνη</i>	128
5. Τὸ ἱερὸ κειμήλιο, <i>Στεφ. Δάφνη (Θρ. Ζωῖοπούλου)</i>	129

Β' ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

1. Ὁ Βασιλιάς ὁ Μίδας, <i>Ἀλεξάνδρας Σ. Δέλτα</i>	134
2. Ἡ σωτηρία τοῦ Ἀρίονος, <i>Πλουτάρχου</i> (Διασκευή <i>Ν. Α. Κ.</i>)	139

Γ' ΑΠΟ ΤΗΝ ΝΕΩΤΕΡΑΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

1. Σιτάρι - κριθάρι, <i>Γιάννη Βλαχογιάννη</i>	143
2. Οἱ ψυχογιοί, <i>Γ. Βαλέτα</i>	147

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΚΑΤΑ ΣΥΛΛΟΓΕΙΣ

I. Ἐκ τῆς συλλογῆς Δημ. Κοντογιάννη.

	Σελίς
1. Ἡ Ἀνάστασις, Παντ. Φωστίνη (Διασκευῆ)	7
2. Τὸ ὄργωμα, Σπύρου Μελά (Διασκευῆ)	99
3. Τὸ ἀλέτρι (ποίημα), Ἴω. Πολέμη	101
4. Ὁ λαγός, Ἐμμ. Λυκούδη	113
5. Ὁ γεροβοσκός (ποίημα), Ζαχ. Παπαντωνίου	189

II. Ἐκ τῆς συλλογῆς Νικ. Κοντοπούλου.

1. Ἄι-Δημήτρης (ποίημα), Γ. Ἀθάνα	19
2. Πρὸς τὴν Λάρισαν, Γ. Τσοκοπούλου	47
3. Ὁ ὕμνος εἰς τὴν Ἐλευθερίαν (ποίημα), Δ. Σολωμοῦ	51
4. Πρὸς τὸν στρατὸν μας (ποίημα), Α. Προβελεγγίου	54
5. Ἡ καλύτερα σύστασις, Ἐμμ. Λυκούδη (Διασκευῆ)	56
6. Ἡ σταχομαζώχτρα, Ἀλεξ. Παπαδιαμάντη	92
7. Ἡ ψαρὸβάρκα (ποίημα), Γ. Δροσίνη	115
8. Τὸ ἱερὸ κειμήλιο, Στ. Δάφνη (Θρ. Ζωῖοπούλου)	129
9. Ἡ σωτηρία τοῦ Ἀρίονος, Πλουτάρχου (Διασκευῆ)	139
10. Ὁ ἥρωας τῶν Σερρών, Ἀρσ. Παπαδοπούλου (Διασκευῆ)	149
11. Ὁ Γκιῶσος μου, Χ. Χριστοβασίλη	183

III. Ἐκ τῆς συλλογῆς Μιχ. Χ. Οἰκονόμου.

1. Παιδικὴ Πασχαλιά, Ἀλ. Παπαδιαμάντη (Διασκευῆ)	10
2. Ὁ Κροῖσος καὶ ὁ Σόλων, Λέοντος Μελά	34
3. Ἡ κυρα-Χρυσή, Ἰ. Δαμβέρρη	37
4. Ἡ σημαία (ποίημα), Ἴω. Πολέμη	41
5. Ὁ Κερκέζος, Ἴω. Κονδυλάκη	42
6. Χῶμα ἑλληνικὸ (ποίημα), Γ. Δροσίνη	52
7. Ἡ ἐξαδέλφη τῆς Τριανταφυλλιάς, Γ. Δροσίνη (Διασκευῆ)	66
8. Ὁ θάνατος τῆ Παπαρούνας, Γ. Δροσίνη (Διασκευῆ)	68
9. Ἡ ἐλεημοσύνη (ποίημα), Ἰ. Πολέμη	76
10. Ὁ Δάμων καὶ ὁ Φιντίας, Λέοντος Μελά	82

11. Τὸ ναυτόπουλον, Ἄριστ. Κουρτίδου	84
12. Ἡ Ξανθοῦλα, Διον. Σολωμοῦ	86
13. Ὁ μπουφός, Στεφ. Γρανίτσα	112
14. Τὰ Χριστοῦγεννα τῶν ὀρφανῶν, Ἄγγ. Σημηριώτῃ (Διασκευὴ)	119
15. Ἡ ἀδελφοῦλα μου, Γρ. Ξενοπούλου	123
16. Ὁ Βασιλιάς ὁ Μίδα, Ἀλεξάνδρας Σ. Δέλτα	134
17. Σιτάρι - κριθάρι, Γ. Βλαχογιάννη	143
18. Οἱ Ξένοι σοφοὶ στὴν Ἀθήνα (Λαϊκὴ διήγησις)	153
19. Ὁ Πλοῦτος καὶ ἡ Εὐτυχία, Γρ. Ξενοπούλου	156
20. Ἡ Μεγαχώρα, Α. Καρκαβίτσα	160
21. Ὁ Ἄσπρος, Ἄργ. Ἐφταλιώτῃ	
22. Τὰ γενέθλια τοῦ μικροῦ ἀδελφοῦ, Γ. Γκέγερσταμ (Μετάφρασις Ἰ. Χρυσάφη)	167
23. Ἡ βασίλισσα, Ἀλεξάνδρας Παπαδοπούλου	170
24. Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ θεοῦ, Γρ. Ξενοπούλου	172
25. Ἡ νεκρὴ πολιτεία, Δημ. Μάργαρη	177
26. Δῆλος, Παύλου Νιρβάνα	180
27. Τὸ περιβόλι μας, Γρηγ. Ξενοπούλου	191
28. Τὸ τυφλοπόντικον, Στεφ. Γρανίτσα	194

VI. Ἐκ τῆς συλλογῆς Κ. Ἀθ. Ρωμαίου.

1. Τὸ εὐλογημένο καράβι (ποίημα), Ζαχ. Παπαντωνίου	9
2. Ἀγάπη ὁ Θεός, (Διασκευὴ ἐκ τοῦ Ρωσικοῦ)	15
3. Τὸ σχολεῖον τῶν ἡρώων, (ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ).	20
4. Ἡρακλίσκος (ποίημα), Θεοκρίτου, μετάφρ. Ἰω. Πολέμη	23
5. Οἱ πρῶτοι ἀεροπόροι, Ἄριστ. Κουρτίδῃ	25
6. Ὁ Πρίαμος καὶ ὁ Ἀχιλλεύς (ἀπόσπασμα ἐκ τῆς Ἰλιάδος), (Μετάφρασις Μιχ. Στασινοπούλου).	28
7. Ἄλκανδρος ἀπὸ τὸν βίον τοῦ Λυκούργου, Πλουτάρχου (Δια- σκευὴ)	30
8. Μὴ τὸ ξυπνᾶτε, Παύλου Νιρβάνα	63
9. Κοιμᾶται (ποίημα), Νικ. Χατζηδάκη	63
10. Ὁ μικρὸς ἑφημεριδοπώλης, Κ. Ἀθ. Ρωμαίου	70
11. Ἡ ἱστορία τοῦ θεοῦ, Ἄριστ. Κουρτίδου	74
12. Ὁ μικρὸς λουστρός, (Διασκευὴ)	78
13. Οἱ δύο φτωχοὶ (ποίημα), Γ. Δροσίνη	81
14. Διατί ἐργάζεται ὁ πάππος, (Διασκευὴ ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ)	87
15. Τὸ σταφύλι (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ	90
16. Τὰ πρωτοβρόχια (ποίημα), Γ. Δροσίνη	91

	Σελίς
17. Μία χειμερινή επίσκεψις, 'Ιω. Κονδυλάκη	102
18. Αί χελιδόνες, Γρηγ. Ξενοπούλου	104
19. 'Η άνοιξη (ποίημα), 'Ιω. Βηλαρά	106
20. 'Η άλώπηξ, Στεφ. Γρανίτσα	109
21. Πετεινός καί άλεπού (ποίημα), Μιχ. Στασινοπούλου	111
22. Τέσσερα άδέρφια (ποίημα), 'Αλεξ. Πάλλη	117
23. 'Ο σκύλος (ποίημα), 'Αλεξ. Πάλλη	165

V. 'Εκ τής συλλογής Γ. Βαλέτα.

1. Οί ψυχογιοί	147
--------------------------	-----

'Η καλλιτεχνική διακόσμησης του βιβλίου έσχεδιάσθη από τον ζωγράφον κ. Βάσον Γερμενήν· αί προσωπογραφίαι των συγγραφέων, από τον ζωγράφον κ. Γεώργιον Λυδάκιν.

Handwritten scribbles and symbols, including a large loop at the top, the letters 'α ο α ο', and the word 'Αρκα'.

